

tim4pinmagazin

SPECIJALIZIRANI ČASOPIS CENTRA ZA RAZVOJ
JAVNOG I NEPROFITNOG SEKTORA

www.tim4pin.hr

BROJ 6.

lipanj 2022.

*Povećanje plaća i materijalnih
prava u javnom sektoru*

PRIPREME ZA UVOĐENJE EURA

Godišnji odmori

Dopunski rad

*Utjecaj inflacije na ugovore o
javnoj nabavi*

6

ISSN 1848-7610

9 771848 761002

U TIJEKU SU PRETPLATE ZA 2022. GODINU

TISKANO
IZDANJE

ON-LINE
IZDANJE

TISKANO i
ON-LINE IZDANJE

Godišnja
pretplata

1.300,00 kn

1.000,00 kn

1.500,00 kn

Polugodišnja
pretplata

750,00 kn

600,00 kn

850,00 kn

01/5531-755

prijave@tim4pin.hr

Riječ glavnog urednika

Poštovani čitatelji!

I mjesec svibanj je iza nas. Prema vremenskim prilikama, tri su se godišnja doba u njemu izmijenila. Uz rascvjetano proljeće, grijalo nas je i ljetnih tridesetak stupnjeva da bismo ovih zadnjih dana ponovo tražili nedavno pospremljenu toplu odjeću. Nepredvidljivost je očito sveprisutna. Unatoč svemu, rezultati turističke predsezona i rezervacije za ljetne mjeseci najavljuju da bi ova sezona mogla nadmašiti rekordnu 2019. godinu. Sve to, naravno, ovisit će u određenoj mjeri i o meteorološkim prilikama nadolazećeg ljeta, ali i o složenoj geopolitičkoj situaciji koja nas okružuje. „Brzopuzajuća“ inflacija također će utjecati na kupovnu moć kako naših, tako i stranih gostiju, no prisutni optimizam svakako ima svoju realnu osnovu.

Nažalost, vijesti koje dominiraju našim medijskim prostorom već nekoliko mjeseci i dalje su povezane s ratom na istoku Europe. Njegovo trajanje, kao i krajnje posljedice, još uvijek su neizvjesni. Donedavno jedinstvena Europa, kada je riječ o osudi agresije i nužnoj pomoći Ukrajini, suočila se s energetsom krizom koja različito pogađa pojedine njezine članice. Sukladno tome sve teže se postiže konsenzus o mjerama ekonomskih sankcija Rusiji i sve to opet liči na sporu i neefikasnu zajednicu u kojoj svatko u prvi plan stavlja svoje interese.

Na našoj zakonodavnoj sceni, svibanj je bio ispunjen nizom aktivnosti. Zakon o euru je usvojen, a makroekonomski pokazatelji su obećavajući, tako da njegovo uvođenje od sljedeće godine posve izvjesno. Edukativne i informativne aktivnosti za pripremu uvođenja eura vrlo su intenzivne, a nastavit će se i kroz cijelu ovu godinu.

Državni proračun doživio je svoj prvi ovogodišnji rebalans. Rashodna strana dosegula je 184,7 mlrd. kn što znači da je u odnosu na 2002. godinu, kada je iznosila oko 72 mlrd. kn, porasla za 257%. Analiza bi svakako pokazala da je to rezultanta više čimbenika od kojih su najvažniji novi, europski izvori financiranja, inflacija, ali i značajno bujanje ne-investicijske javne potrošnje.

U ovom kontekstu, donesen je i novi Zakon o izvršavanju Državnog proračuna za 2022. godinu koji je usklađen s novim Zakonom o proračunu, čija primjena je počela od ove godine.

Službenicima i namještenicima u javnim i državnim službama, od svibnja ove godine, plaće i materijalna prava povećana su kao rezultat zaključenog kolektivnog ugovora između Vlade i sindikata. Time će se u manjoj mjeri ublažiti pad njihove kupovne moći i standarda u odnosu na inflaciju koja je službeno dosegla 9,4% u odnosu na prošlu godinu. Za nadati se, da će i zaposlenicima u gospodarstvu plaće bar djelomično pratiti inflatorna kretanja. Zanatlije, obrtnici i „majstori“ svih vrsta i zanimanja, čiji manjak je sve prisutniji, svojim su cijenama usluga značajno nadmašili rast cijena dobara tako da se trenutno nalaze u ekonomski najpovoljnijoj situaciji. Možda će i to biti poticaj mladima koji se tek odlučuju za svoja životna zanimanja da se, umjesto u stjecanje raznih formalnih diploma, opredijele za stjecanje konkretnih praktičnih stručnih znanja i vještina.

Na kraju, poštovani čitatelji, pozdravljamo vas s poštovanjem i čestitamo vam Dan državnosti!

Glavni urednik

Prof. dr. sc. Davor Vašiček

Impressum

TIM4PIN MAGAZIN
Časopis Centra za razvoj
javnog i neprofitnog sektora

Nakladnik:

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Zagreb, Šumetlička 41

tel: 01/5531 755

E-pošta: centar@tim4pin.hr

OIB 83718300522; MBS 2929236;

www.tim4pin.hr

Adresa uredništva:

Kršnjavoga 1 (The Westin hotel), Zagreb

Za nakladnika:

Tomislav Čakanić, struč.spec.ormo.

Glavni urednik:

prof.dr.sc. Davor Vašiček

Urednik:

Jan Vašiček, mag.psych, mag.oec.

Uredništvo:

Prof.dr.sc. Nives Botica – Redmayne;

doc.dr.sc. Ivan Čevizović; dr.sc. Josip Čičak;

prof.dr.sc. Saša Drezgvić; dr.sc. Damir Juričić;

Mladenka Karačić, dipl.oec.; mr.sc. Mirjana

Mahović-Komljenović; mr.sc. Ivana Maletić;

Ante Loboja, mag.iur.; doc.dr.sc. Brankica

Remenarić; mr.sc. Nediljka Rogošić; mr.sc.

Gorana Roje; dr.sc. Desanka Sarvan; doc.dr.sc.

Ana Marija Sikirić; Danijela Stepić, mag.oec.;

Ivana Vargašević Čonka, dipl. oec.; prof.dr.sc.

Vesna Vašiček; Hana Zoričić, dipl. oec.

Lektura i korektura:

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Sluke: Turistička zajednica grada Krka

Naslovnica - Luka Tabako

Riječ urednika i sadržaj - Davor Žunić

Grafička priprema i oblikovanje naslovnice:

Sveučilišna tiskara d.o.o.

Tisak: Sveučilišna tiskara d.o.o.,

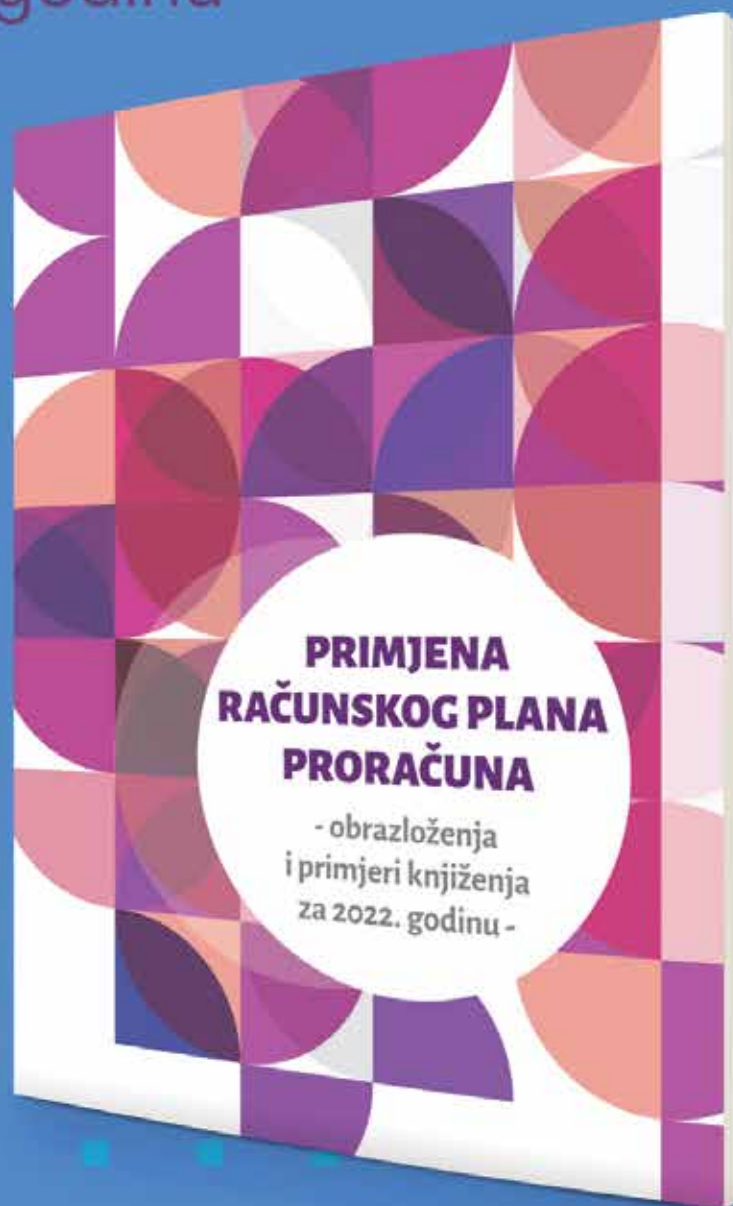
Trg Republike Hrvatske 14, Zagreb

PRIMJENA RAČUNSKOG PLANA PRORAČUNA

- obrazloženja i primjeri knjiženja
za 2022. godinu -

350,00 kn
(PDV
uključen)

Elektroničko
izdanje gratis!

NOVO
IZDANJE
U PRODAJI!

Sadržaj

FINANCIJE I FINANCIJSKO POSLOVANJE

Novi izazovi za gospodarstva Europske unije

5 Davor Galinec

Rebalans Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu

8 Ivana Kunić Matković

RAČUNOVODSTVO

Računovodstvene i financijske pripreme za uvođenje eura kao službene valute

12 Danijela Stepić
Hana Zoričić

Rashodi za zaposlene u sustavu proračuna

21 Mladenka Karačić

POREZI

Porezno motrište uvođenja eura kao službene valute u RH

26 Mirjana Mahović Komljenović

PLAĆE I NAKNADE

Uvećanja plaća i materijalnih prava za službenike i namještenike u javnom sektoru

31 Dražen Opalić

PRAVO

Godišnji odmori u javnim službama u 2022. godini

34 Vesna Šiklić Odak

Novi Pravilnik o ovlaštenjima za obavljanje poslova zaštite na radu

41 Alan Vajda

Novi Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti

44 Gordana Muraja

Dopunski rad u sustavu mirovinskog osiguranja

48 Sanja Rotim

Ovlaštenja tajnika neprofitnih i proračunskih organizacija

54 Dragan Zlatović

JAVNA NABAVA

Primjeri društveno odgovorne javne nabave u sektoru graditeljstva

60 Kristina Zovko

Izmjene ugovora o javnoj nabavi radova u situaciji poremećaja cijena građevinskog materijala i proizvoda na tržištu

64 Ivica Pranjić

Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave

71 Ante Loboja

EUROPSKA UNIJA I FONDOVI

Pregled otvorenih natječaja za sufinansiranje iz EU fondova

73

LOKALNA SAMOUPRAVA

Javna usluga parkiranja

74 Desanka Sarvan

POSLOVANJE NEPROFITNIH ORGANIZACIJA

Osnivanje udruge

76 Bernard Iljazović

TIM4PIN INFO

Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

80

82 Naknade korisnika državnog proračuna

84 Plaće

87 Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

88 Drugi dohodak

89 Primici izuzeti od ovrhe

90 Financijske obavijesti

91 Ostale informacije

WEBINAR

30.6.2022. AKTUALNOSTI I NOVINE U SUSTAVU PRORAČUNA - novi propisi, polugodišnji izvještaji, obvezne pripreme za euro

I U 2022. GODINI OSTAJEMO VAM NA USLUZI!

centar@tim4pin.hr pitajcentar@tim4pin.hr
01/5531-755 099/3037-677

SAVJETOVANJE, PRIPREMA I PROVEDBA EU PROJEKATA

U NAŠOJ PONUDI

Pružamo usluge savjetovanja, pripreme i provedbe projekata financiranih iz fondova Europske unije.

U financijskom razdoblju 2014. - 2020. osigurali smo za svoje klijente više od 40 milijuna kuna bespovratnih sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Nudimo besplatno savjetovanje o prihvatljivosti Vaše ideje u odnosu na raspisani natječaj.

Obratite nam se s povjerenjem.

U TIJEKU JE PRETPLATA NA

tim4pinmagazin

ZA 2022. GODINU

	TISKANO IZDANJE	ON-LINE IZDANJE	TISKANO I ON-LINE IZDANJE
GODIŠNJA PRETPLATA	1.300,00 kn	1.000,00 kn	1.500,00 kn
POLUGODIŠNJA PRETPLATA	750,00 kn	600,00 kn	850,00 kn

Novi izazovi za gospodarstva Europske unije

Dr. sc. Davor Galinec*

Nakon što su se u protekle dvije godine nacionalna gospodarstva država članica EU suočavala s izazovima vezanim uz pandemiju koronavirusa i njene negativne javnozdravstvene i ekonomske posljedice, došlo je do početka konačnog oporavka gospodarstava, na što su ukazivale i prethodne jesenske i zimske ekonomske prognoze Komisije. Međutim, očekivani oporavak nije se dogodio jer u drugoj polovini veljače ove godine EU suočila s novim izazovima uzrokovanim ruskom invazijom na Ukrajinu. To je dovelo do daljnjih povećanja cijena robe, ponovnih poremećaja u opskrbi i sve veće neizvjesnosti te je zbog toga u aktualnim Proljetnim ekonomskim prognozama Komisije smanjenja vrijednost projekcija rasta i povećana vrijednost projekcija inflacije u EU, europodručju i državama članicama. U nastavku slijedi osvrt na glavne nalaze Proljetne ekonomske prognoze 2022. za EU-27, europodručje i Republiku Hrvatsku.

Recentne Proljetne ekonomske prognoze Komisije 2022¹ koje sadrže projekcije gospodarskog rasta, inflacije i mnogih drugih makroekonomskih pokazatelja EU-27, europodručja i država članica tijekom razdoblja 2021.-2023., objavljene su 16. svibnja ove godine. Europska komisija je u uvodu Priopćenja za tisak² povodom objave Proljetnih prognoza navela da se je prije izbijanja rata predviđala dugotrajna i snažna ekspanzija gospodarstva Unije te da se oporavka od gospodarskih posljedica pandemije EU suočila s novim izazovima uzrokovanim ruskom invazijom na Ukrajinu. To je dovelo do daljnjih povećanja cijena robe, ponovnih poremećaja u opskrbi i sve veće neizvjesnosti te je zbog toga u aktualnim Proljetnim ekonomskim prognozama Komisije smanjenja vrijednost projekcija rasta i povećana vrijednost projekcija inflacije u EU, europodručju i državama članicama.

U svakom slučaju, rast će tijekom razdoblja obuhvaćenog prognozom biti i dalje pozitivan (unatoč smanjenju prognoziranih vrijednosti) zahvaljujući kombiniranom učinku ukidanja pandemijskih ograničenja i snažnih mjera politike za potporu rastu tijekom pandemije. Naime, ukidanje pandemijskih ograničenja za uslužne djelatnosti koje uključuju fizički kontakt, snažno tržište rada koje se dalje poboljšava, niža razina štednje i fiskalne mjere za ublažavanje učinka rastućih cijena energije trebali bi potaknuti privatnu potrošnju. Puna primjena Mehanizma za oporavak i otpornost i provedba pratećeg programa reformi trebale bi pogodovati rastu ulaganja. Svjetsko gospodarstvo i gospodarstvo EU-27 najviše su pogođeni rastom cijena energenata. Iako su cijene energenata i prije rata znatno porasle u odnosu

na niske razine zabilježene tijekom pandemije, nesigurnost u pogledu lanaca opskrbe potaknula je daljnji rast cijena i povećala njihovu volatilnost. Cijene su se povećale u sektoru hrane i drugih osnovnih proizvoda i usluga, čime je smanjenja kupovna moć kućanstava. Prekidi u logistici i lancima opskrbe zbog rata te rastući troškovi velikog broja sirovina dodatno su povećali poremećaje u svjetskoj trgovini uzrokovane drastičnim mjerama za suzbijanje bolesti COVID-19, koje su još uvijek na snazi u nekim dijelovima Kine te otežavaju proizvodnju.

Proljetne ekonomske prognoze 2022 za EU-27 i europodručje

U Proljetnoj ekonomskoj prognozi 2022. Komisija je najavila da će gospodarstvo EU-a i europodručja rasti za po 2,7% u 2022. i po 2,3% u 2023. godini (Tablica 1). To je znatno pogoršanje izgleda za rast u usporedbi s onima koje je Komisija predstavila u prethodne dvije prognoze iz veljače 2022. (za po 4% u EU-27 i europodručju u 2022., odnosno 2,8% u EU-27 i 2,7% u europodručju u 2023.) i studenog 2021. (za po 5% u 2022. i po 4,3% u 2023. u EU-27 i europodručju).

Inflacija je u kontinuiranom porastu od početka 2021., na području EU-27 očekuje se porast inflacije s 2,9% u 2021. na 6,8% u 2022. te ponovno smanjenje na 3,2% u 2023. Za usporedbu, projicirana vrijednost inflacije u 2022. godini za EU-27 iznosila je 2,5% u jesenskim prognozama iz studenog 2021. te 3,9% u zimskim prognozama iz veljače ove godine. Prognozirane stope inflacije se razlikuju po zemljama, od najnižih 4,4% u Portugalu do 12,2% u Litvi. Što se tiče europodručja, očekuje se da će inflacija u 2022. iznositi 6,1%, što je znatno povećanje u odnosu na prethodnu zimsku prognozu (3,5%), a pogotovo u odnosu na jesensku prognozu iz studenog 2021. (2,2%). Tijekom 2022. i 2023. prosječna stopa temeljne inflacije (u kojoj su između ostalog isključeni utjecaji promjena cijena energenata) vjerojatno će biti viša od 3% i u Uniji i u europodručju.

Na tiskovnoj konferenciji održanoj povodom objave Proljetnih ekonomskih prognoza gospodin Valdis Dombrovskis (izvršni

* doc.dr.sc. Davor Galinec, direktor Direkcije, Direkcija za opću ekonomsku statistiku i statističke informacijske sustave, Sektor statistike, Hrvatska narodna banka. Stavovi autora izneseni u ovom radu isključivo su osobni i stručni stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove institucije u kojoj je zaposlen niti drugih institucija koje se spominju u radu, niti ih na bilo koji način obvezuju.

¹ integralni tekst dostupan je na engleskom jeziku na: https://ec.europa.eu/info/system/files/economy-finance/ip173_en.pdf

² dostupno na hrvatskom jeziku na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_3070

potpredsjednik Komisije nadležan za gospodarstvo u interesu građana) izjavio je između ostalog da gospodarstvo EU nesumnjivo prolazi kroz teško razdoblje zbog ruske invazije na Ukrajinu pa su stoga i prognoze niže. Pri tome je najizraženiji negativan faktor nagli porast cijena energije, koji inflaciju dovodi do rekordno visokih razina i opterećuje europska poduzeća i kućanstva. Iako će se rast nastaviti ove i sljedeće godine, bit će znatno slabiji nego što se prethodno očekivalo. Neizvjesnost i rizici bit će visoki sve dok traje ruska agresija. Spomenuo je i da su gospodarski temelji EU čvrsti, tj. da je prije početka ovog rata gospodarstvo EU krenulo je putem snažnog oporavka i rasta, da se otvara sve više radnih mjesta (čime se privlači više ljudi na tržište rada i održava niska razina nezaposlenosti) te da će potpuna provedba planova za oporavak i otpornost u državama članicama pružiti prijeko potreban poticaj gospodarstvima.

Na njegovo izlaganje nadovezao se je europski povjerenik za gospodarstvo g. Paolo Gentiloni, koji je izjavio da je rat doveo do skoka cijena energije i dodatno je poremetio lance opskrbe (pa se sada može očekivati da će inflacija dulje ostati na višoj razini), da će prošlogodišnji snažan gospodarski oporavak i dalje će pozitivno utjecati na ovogodišnje stope rasta te da bi snažno tržište rada, ponovno otvaranje nakon pandemije i instrument NextGenerationEU trebali pružiti dodatnu potporu gospodarstvima i pomoći u smanjenju javnog duga i deficita. Međutim, na tu prognozu utječu velika neizvjesnost i rizici koji su tijesno povezani s razvojem ruskog rata te da su mogući i drugi scenariji, u kojima bi rast mogao biti niži, a inflacija veća nego što danas predviđamo.

Tablica 1: Proljetne ekonomske prognoze Komisije za EU-27 i Europodručje 2021.-2023.

međugodišnje stope rasta* i u % BDP-a**	Ostvarenje			Proljetna prognoza EK		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
EU-27						
Realni BDP*	2,1	1,8	-5,9	5,4	2,7	2,3
Stopa nezaposlenosti***	7,4	6,8	7,2	7,0	6,7	6,5
Inflacija (HICP)*	1,8	1,4	0,7	2,9	6,8	3,2
Saldo tekućeg računa platne bilance**	3,2	2,8	2,7	3,0	2,1	2,6
Saldo proračuna konsolidirane opće države (ESA 2010)**	-0,4	-0,6	-6,8	-4,7	-3,6	-2,5
Proračunski prihodi	46,1	46,0	46,2	46,9	46,0	45,7
Proračunski rashodi	46,5	46,5	53,0	51,6	49,6	48,2
Izdaci za kamate (opća država)**	1,7	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3
Izdaci za investicije (opća država)**	2,9	3,0	3,3	3,2	3,4	3,5
Dug konsolidirane opće države (ESA 2010)**	81,3	79,1	91,7	89,7	87,1	85,2
Europodručje						
Realni BDP*	1,8	1,6	-6,4	5,4	2,7	2,3
Stopa nezaposlenosti***	8,2	7,6	8,0	7,7	7,3	7,0
Inflacija (HICP)*	1,8	1,2	0,3	2,6	6,1	2,7

međugodišnje stope rasta* i u % BDP-a**	Ostvarenje			Proljetna prognoza EK		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
EU-27						
Saldo tekućeg računa platne bilance**	3,6	2,9	2,6	3,2	2,4	2,9
Saldo proračuna konsolidirane opće države (ESA 2010)**	-0,4	-0,7	-7,1	-5,1	-3,7	-2,5
Proračunski prihodi	46,4	46,3	46,5	47,3	46,6	46,3
Proračunski rashodi	46,9	46,9	53,6	52,4	50,3	48,8
Izdaci za kamate (opća država)**	1,8	1,6	1,5	1,5	1,4	1,3
Izdaci za investicije (opća država)**	2,7	2,8	3,0	3,0	3,2	3,2
Dug konsolidirane opće države (ESA 2010)**	87,8	85,7	99,2	97,4	94,7	92,7

***- u % ukupne radne snage

Izvor: Proljetne ekonomske prognoze Komisije 2022

U dijelu prognoza vezanih uz tržište rada, konstatirano je da EU je u novu krizu na čvrstim temeljima. Tijekom 2021. godine u EU gospodarstvu otvoreno je više od 5,2 milijuna radnih mjesta koja su na tržište rada privukla gotovo 3,5 milijuna više zaposlenih. Broj nezaposlenih smanjio se za gotovo 1,8 milijuna, a stope nezaposlenosti na kraju 2021. godine bile su niže od prethodnih rekordno niskih razina. U takvim uvjetima očekuje se daljnje poboljšanje uvjeta na tržištu rada, a zaposlenost u EU bi ove godine trebala porasti za 1,2%, pri čemu treba imati na umu da je ova godišnja stopa rasta potaknuta snažnim zamahom u drugoj polovini prošle godine. Očekuje se da će izbjeglice iz Ukrajine postupno ulaziti na tržišta rada u državama članicama EU, a opipljivi učinci trebali bi biti vidljivi tek od sljedeće godine. Stope nezaposlenosti u EU-27 bi se trebale dodatno smanjiti, sa 7% u 2021. na 6,7% u 2022. te na 6,5% u 2023., a u europodručju sa 7,7% u 2021. na 7,3% u 2022. i 7,0% u 2023. godini.

Inflacija mjerena Harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (HICP) u konstantnom je porastu od početka 2021. godine. Na međugodišnjoj razini je s 4,6% u posljednjem tromjesečju 2021. porasla na 6,1% u prvom tromjesečju 2022. Ukupna inflacija u europodručju u travnju ove godine porasla je na visokih 7,5%, što je najviša stopa u povijesti europske monetarne unije. Procjenjuje se da će u drugom tromjesečju ove godine inflacija dosegnuti najvišu razinu od 6,9%, nakon čega bi se trebala postupno smanjivati.

Zabilježena vrijednost suficit tekućeg računa platne bilance (u % BDP-a) na razini EU-27 u 2021. iznosila je 3%, pri čemu se očekuje njeno smanjenje na razinu od 2,1% u 2022. te blagi oporavak na razinu od 2,6% u 2022. Nešto veće razine suficita tekućeg računa (u % BDP-a) prisutne su na razini europodručja, pri čemu je suficit u 2021. godini iznosio 3,2%, a očekuju se razine od 2,4% u 2022. te 2,9% u 2023.

U uvjetima povećanih fiskalnih rashoda za provedbu mjera za ublažavanje učinka visokih cijena energije i za potporu ljudima koji bježe iz Ukrajine, ukupni deficit konsolidirane opće države na razini EU-27 trebao bi se dodatno smanjiti

u 2022. i 2023. zahvaljujući daljnjem ukidanju privremenih mjera potpore zbog bolesti COVID-19. Predviđa se da će se fiskalni deficit u EU-27 smanjiti s razine od -4,7% BDP-a u 2021. na razinu od -3,6% BDP-a u 2022., odnosno na -2,5% BDP-a u 2023., a u europodručju s -5,1% BDP-a u 2021. na razinu od -3,7% u 2022. te -2,5% u 2023. Ukupni udio duga u BDP-u u EU-27 dosegao je 2020. rekordnu vrijednost od 91,7% BDP-a (99,2% u europodručju), a u 2021. se smanjio na oko 89,7% (97,4% u europodručju). Predviđa se daljnje smanjenje udjela državnog duga u BDP-u na kraju 2022., na razine od 87,1% u EU-27, odnosno na 94,7% u europodručju, a krajem 2023. na razine od 85,2% u EU-27 i 92,7% u europodručju. U dijelu proračunskih rashoda koji se odnose na izdatke za kamate, oni bi se trebali u EU-27 smanjiti s razine od 1,4% BDP-a u 2020. i 2021. na razinu od 1,3% BDP-a u 2022. i 2023., a u europodručju s razine od 1,5% BDP-a u 2020. i 2021. na 1,4% BDP-a u 2022. te 1,3% BDP-a u 2023. S druge strane, u dijelu proračunskih rashoda koji se odnose na izdatke za javne investicije (u % BDP-a), u EU-27 predviđa se porast s razine od 3,2% u 2021. na razinu od 3,4% u 2022. te 3,5% u 2023., dok se u europodručju predviđa njihov rast s razine od 3% u 2021. na razinu od 3,2% u 2022. i 2023. godini.

Proljetne ekonomske prognoze 2022 za Republiku Hrvatsku

Vezano uz prognoze o stanju hrvatskog gospodarstva³, Komisija je smanjila procjenu rasta hrvatskog gospodarstva u 2022. godini na 3,4% (Tablica 2), što je niže u odnosu na zimске prognoze iz veljače ove godine kada je procjena hrvatskog rasta iznosila 4,8% i u odnosu na jesenske prognoze iz studenog 2021. kada je rast bio procijenjen na 5,6%. Što se tiče procjene rasta našeg gospodarstva za 2023. godinu, Komisija je zadržala raniju prognozu iz veljače o rastu od 3%, dok je u prethodnim jesenskim prognozama iz studenog 2021. godine Komisija prognozirala rast od 3,4%. Glavni generator rasta BDP-a je privatna potrošnja, koja bi trebala narasti za 2,4%, što je nešto manje od očekivanog uslijed rasta potrošačkih cijena i neizvjesnosti. S druge strane, očekuje se da bi implementacija aktivnosti predviđenih nacionalnim planom oporavka i otpornosti i ubrzanje obnove mogla potaknuti rast ulaganja koji se procjenjuje na 6,5%, unatoč rastućim troškovima građevinskog materijala, uskim grlima u opskrbnim lancima i povećanoj nesigurnosti. Državna potrošnja bi trebala porasti za oko 2,5% i zadržati svoj pozitivan doprinos ekonomskom rastu. Na izvoz roba mogla bi utjecati slabija potražnja od strane glavnih trgovinskih partnera, ali bi stopa rasta trebala biti na razini od oko 5%. Izvoz usluga će rasti zahvaljujući turizmu koji se približava pretkriznim razinama aktivnosti. Očekivani rast uvoza u skladu je s rastom potražnje za finalnim proizvodima, tako da bi sveukupan doprinos neto izvoza roba i usluga na gospodarski rast trebao ostati blago pozitivan. Sukladno takvim kretanjima, suficit tekućeg računa platne bilance trebao bi se postupno smanjivati s 3,3% BDP-a u 2021. na 1,7% BDP-a u 2022. te 0,3% BDP-a u 2023. godini.

Očekuje se da će se inflacija mjerena Harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (HICP) povećati s 2,7% u 2021. na čak

6,1% u 2022. uslijed znatnog rasta cijena energije i hrane. Međutim, prisutno je i prelijevanje rastućih troškova proizvodnih inputa, osobito energenata i prijevoza. Provođenje politika potpora, odnosno smanjenja neizravnih poreza djelomično bi trebalo utjecati na smanjenje rasta cijena prehrambenih proizvoda, a u 2023. se očekuje smanjenje inflacije na razinu od 2,8%. Općenito, dinamika inflacije u Hrvatskoj će biti u skladu s dinamikom inflacije u EU-27 i europodručju.

Tablica 2: Proljetne ekonomske prognoze Komisije za Hrvatsku 2021.-2023.

međugodišnje stope rasta* i u % BDP-a**	Ostvarenje			Proljetna prognoza EK		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Republika Hrvatska						
Realni BDP*	2,9	3,5	-8,1	10,2	3,4	3,0
Stopa nezaposlenosti***	8,5	6,6	7,5	7,6	6,3	6,0
Inflacija (HICP)*	1,6	0,8	0,0	2,7	6,1	2,8
Saldo tekućeg računa platne bilance**	1,9	2,8	-0,9	3,3	1,7	0,3
Saldo proračuna konsolidirane opće države (ESA 2010)**	0,0	0,2	-7,3	-2,9	-2,3	-1,8
Proračunski prihodi	45,5	46,3	47,2	46,4	46,4	46,7
Proračunski rashodi	45,5	46,1	54,5	49,2	48,6	48,5
Izdaci za kamate (opća država)**	2,3	2,2	2,0	1,6	1,4	1,3
Izdaci za investicije (opća država)**	3,5	4,3	5,6	4,8	5,3	5,7
Dug konsolidirane opće države (ESA 2010)**	73,3	71,1	87,3	79,8	75,3	73,1

***- u % ukupne radne snage

Izvor: Proljetne ekonomske prognoze Komisije 2022

Stopa nezaposlenosti bi se trebala smanjiti s razine od 7,6% u 2021. na 6,3% u 2022., nakon čega bi trebalo uslijediti dodatno smanjenje na 6% u 2023. godini.

Što se tiče hrvatskih javnih financija, u razdoblju 2021.-2023. očekuje se relativno stabilna razina proračunskih prihoda (mjerena u % BDP-a), na prosječnoj razini od oko 46,5% BDP-a, dok se na rashodnoj strani očekuje postupno smanjenje udjela rashoda u BDP-u s 54,5% u 2020. na razinu od 48,5% u 2023. Slijedom toga, saldo proračuna opće države (fiskalni deficit) bi se trebao smanjiti s -2,9% u 2021. na razinu od -1,8% u 2022. te -1,5% BDP-a u 2023. Na strani fiskalnih rashoda, uočljivo je postupno smanjenje izdataka za kamate na dug s 1,6% BDP-a u 2021. na 1,3% BDP-a u 2023. te intenzivnije povećanje rashoda za državne investicije s 4,8% BDP-a u 2021. na 5,7% BDP-a u 2023. Nakon rekordnog rasta sa 71,1% krajem 2019. na 87,3% BDP-a krajem 2020. te oporavka na razinu od 79,8% BDP-a u 2021., Komisija predviđa daljnje smanjenje javnog duga, koji bi krajem ove godine trebao biti smanjen na razinu od 75,3% BDP-a, a do kraja 2023. godine predviđa se smanjenje javnog duga na razinu od 73,1% BDP-a.

³ izvor: Proljetne ekonomske prognoze Komisije 2022, str. 108 - 109

Rebalans Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu

Ivana Kunić Matković*

U članku autorica predstavlja osnovne elemente izmjena i dopuna Državnog proračuna za 2022. godinu.

1. Uvod

Sukladno planiranim kretanjima prihoda i rashoda u Nacrtu prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu i projekcija za 2022. i 2023. godinu, (dalje u tekstu: Izmjene i dopune Državnog proračuna za 2022. godinu) koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici održanoj 12. svibnja 2022. godine, očekuje se da će proračun opće države prema ESA 2010 metodologiji zabilježiti manjak od 2,8% BDP-a u 2022. godini, dok će se udio javnog duga u BDP-u smanjiti za 3,6 postotnih bodova u odnosu na godinu ranije te će iznositi 76,2 % BDP-a.

Na prihodnoj strani proračuna predviđeni prihodi od poreza na dodanu vrijednost (PDV) temelje se na projekcijama rasta osobne potrošnje, turističkih usluga, intermedijarne potrošnje te investicija, a uzimajući u obzir smanjenje PDV-a na određene proizvode te privremeno smanjenje trošarina na energente. Doprinosi za mirovinsko i zdrav-

stveno osiguranje su prvenstveno određeni predviđenim kretanjem rasta zaposlenosti i plaća kao i porez na dohodak. Prihodi od poreza na dobit projicirani su temeljem rezultata poslovanja gospodarskih subjekata iz 2021. godine. Nastavno na navedeno, novim planom proračuna za 2022. godinu ukupni prihodi iznose 171 milijardu kuna i povećavaju se za 6,6 milijardi kuna.

S druge strane, Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2022. godinu ukupni rashodi povećavaju se za 10,9 milijardi kuna, odnosno sa 173,8 milijardi kuna na 184,7 milijardi kuna.

Najznačajnija kretanja na stavkama rashoda u ovim Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2022. godinu vezana su uz ublažavanje posljedica rata u Ukrajini, uključujući i zbrinjavanje izbjeglica, podmirenje dugova zdravstvenog sustava te osiguranje sredstava za rast osnovica za obračun plaća u državnim i javnim službama.

2. Prihodi državnog proračuna

Prihodi državnog proračuna za 2022. godinu

Prihodi državnog proračuna		Plan 2022.	povećanje/ smanjenje	Novi plan 2022.	Indeks
UKUPNO		164.488.880.959	6.561.063.329	171.049.944.288	104,0
6	PRIHODI POSLOVANJA	163.695.750.899	6.588.926.600	170.284.677.499	104,0
61	Prihodi od poreza	87.884.614.755	3.176.348.347	91.060.963.102	103,6
612	Porez na dobit	8.440.199.903	851.414.496	9.291.614.399	110,1
614	Porezi na robu i usluge	78.984.488.485	2.324.854.024	81.309.342.509	102,9
6141	- Porez na dodanu vrijednost	60.753.992.448	1.836.964.013	62.590.956.461	103,0
6142	- Porez na promet	0	24.831	24.831	#
6143	- Posebni porezi i trošarine	16.360.530.385	389.523.503	16.750.053.888	102,4
615	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	459.926.367	0	459.926.367	100,0
616	Ostali prihodi od poreza	0	79.827	79.827	#
62	Doprinosi	26.040.733.188	1.933.286.717	27.974.019.905	107,4
622	Doprinosi za mirovinsko osiguranje	26.040.733.188	1.930.820.148	27.971.553.335	107,4
623	Doprinosi za zapošljavanje	0	2.466.570	2.466.570	#
63	Pomoći	32.425.064.552	1.031.948.065	33.457.012.617	103,2
64	Prihodi od imovine	2.445.044.455	386.124.903	2.831.169.358	115,8
65	Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	4.460.641.890	42.012.161	4.502.654.051	100,9
66	Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	1.228.064.152	38.521.544	1.266.585.696	103,1
67	Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza	8.442.086.018	-30.848.387	8.411.237.631	99,6
68	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	769.501.889	11.533.249	781.035.139	101,5
7	PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	793.130.060	-27.863.271	765.266.789	96,5

Izvor: Ministarstvo financija

Novim planom proračuna za 2022. godinu, kao što je već navedeno, ukupni prihodi iznose 171 milijardu kuna. Pritom prihodi poslovanja iznose 170,3 milijarde kuna, a prihodi od prodaje nefinancijske imovine 765,3 milijuna kuna. Ukupni proračunski prihodi povećavaju se za 6,6 milijardi kuna, što prvenstveno dolazi od povećanja doprinosa koji se povećavaju za 1,9 milijardi kuna te prihoda od PDV-a koji se u odnosu na prvotni plan povećavaju za 1,8 milijardi kuna.

Prethodno navedena očekivana razina proračunskih prihoda temelji se na očekivanom kretanju gospodarske aktivnosti, uzimajući u obzir prvenstveno fiskalne učinke poreznih izmjena u okviru sustava poreza na dodanu vrijednost i trošarinskih propisa. Naime, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost stupio je na snagu 1. travnja 2022., a njime je propisano smanjenje stope PDV-a s 25% na 5%, odnosno 13% za određena dobra i usluge. Tako se na 5% smanjuje PDV za dječju hranu, jestiva ulja i masti, maslac i margarin, žive životinje, svježe meso i kobasice, živu i svježju ribu, rakove, povrće, voće, jaja i sjemenje, gnojiva i pesticide, hranu za životinje, ali i ulaznice za koncerte, sportska i kulturna događanja. Vlada RH donijela je Uredbu o izmjeni Uredbe o visini trošarine na energente i električnu energiju, kojom se snižava visina trošarine za 40 lipa po litri bezolovnog motornog benzina te za 20 lipa po litri dizelskog goriva na razdoblje od 90 dana. Donesena je i Uredba o utvrđivanju najviših maloprodajnih cijena naftnih derivata, kojom su na razdoblje od 90 dana utvrđene premije energetskih subjekata za motorne benzine i dizelska goriva u iznosu od 0,75 kn/l te plavi dizel u iznosu od 0,5 kn/l. Najviše maloprodajne cijene propisane ovom Uredbom primjenjuju se stoga samo za naftne derivate bez dodanih multifunkcionalnih aditiva (eurosper 95, eurodizel, plavi dizel), dok

se za benzine s više oktana te sva tzv. „premium“ goriva, cijene i dalje mogu formirati slobodno.

Trajno se proširila i primjena snižene stope PDV-a od 13% za isporuku prirodnog plina i grijanja iz toplinskih stanica, ogrjev, pelet, briket i sječku te menstrualne potrepštine. K tome, u razdoblju od 1. travnja 2022. do 31. ožujka 2023. godine isporuka plina obračunavat će se po stopi PDV-a od 5%.

Značajan učinak na prihode proračuna imat će i povlačenje sredstva iz EU fondova. U fiskalne projekcije uključeno je i korištenje sredstava iz Fonda solidarnosti u svrhu sanacije šteta od potresa te iz Mehanizma za oporavak i otpornost, koja će se usmjeriti za jačanje oporavka i otpornosti gospodarstva kroz razvojne, strateške i reformске projekte.

3. Rashodi državnog proračuna

Rashodnu stranu proračuna obilježavaju ponajviše izdvajanja za održivo funkcioniranje zdravstvenog i mirovinskog sustava tj. za podmirivanje obveza ustanova u zdravstvu te indeksacije mirovina uslijed rasta plaća i indeksa potrošačkih cijena. Rashodi se povećavaju i kako bi se sanirale posljedice geopolitičkih napetosti u Ukrajini, što uključuje primjereni prihvat i zbrinjavanje ukrajinskih izbjeglica, osiguranje zaliha plina te nabavu robnih zaliha. Temeljem uspješno zaključenih pregovora između Vlade RH i sindikata u travnju 2022., od 1. svibnja povećava se osnovica za obračun plaća u državnim i javnim službama za 4%. Rashodi se povećavaju i kao posljedica osiguravanja sredstava za mjere ublažavanja rasta cijena energenata (uključujući i subvencioniranje cijene plina, naknadu za ugroženog kupca energenata) kao i slijedom očekivane dinamike sanacije šteta uzrokovanih potresom.

Ukupni rashodi državnog proračuna po ekonomskoj klasifikaciji

(milijuni HRK)		Tekući plan 2022.			Povećanje/Smanjenje			Novi plan 2022.		
		Izvori 1, 2 i 8	Ostali izvori	Ukupno	Izvori 1, 2 i 8	Ostali izvori	Ukupno	Izvori 1, 2 i 8	Ostali izvori	Ukupno
3	Rashodi poslovanja	121.736,0	38.668,6	160.404,6	8.292,6	2.052,3	10.344,9	130.028,6	40.720,9	170.749,5
31	Rashodi za zaposlene	18.176,0	6.738,9	24.914,9	200,8	95,2	296,1	18.376,8	6.834,1	25.210,9
32	Materijalni rashodi	7.931,4	8.818,5	16.750,0	973,8	-3,4	970,4	8.905,2	8.815,1	17.720,4
34	Financijski rashodi	7.620,7	37,4	7.658,0	36,1	13,0	49,1	7.656,8	50,4	7.707,2
35	Subvencije	2.362,9	5.908,5	8.271,3	555,3	453,3	1.008,6	2.918,2	6.361,8	9.279,9
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	29.294,0	10.037,6	39.331,7	4.214,0	581,7	4.795,6	33.508,0	10.619,3	44.127,3
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	53.315,6	933,7	54.249,2	1.836,1	503,9	2.340,0	55.151,6	1.437,6	56.589,2
38	Ostali rashodi	3.035,4	6.194,1	9.229,5	476,5	408,5	885,0	3.511,9	6.602,6	10.114,5
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	5.305,2	8.115,4	13.420,6	881,6	-326,6	555,0	6.186,8	7.788,8	13.975,6
41	Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	156,7	435,6	592,2	27,4	-22,5	4,9	184,1	413,1	597,2
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	4.583,7	5.046,4	9.630,1	279,8	-337,1	-57,3	4.863,6	4.709,2	9.572,8
43	Rashodi za nabavu plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti	1,8	0,2	2,0	0,0	0,1	0,1	1,8	0,3	2,1
44	Rashodi za nabavu proizvedene kratkotrajne imovine	197,5	318,0	515,5	543,1	43,8	586,8	740,6	361,8	1.102,3
45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	365,5	2.315,2	2.680,7	31,3	-10,8	20,4	396,8	2.304,4	2.701,1
	UKUPNO	127.041,2	46.784,0	173.825,2	9.174,2	1.725,7	10.899,9	136.215,4	48.509,7	184.725,0

Izvor: Ministarstvo financija

Kao što je već i navedeno, ovim Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2022. godinu ukupni rashodi povećavaju se za 10,9 milijardi kuna, odnosno sa 173,8 milijardi kuna na 184,7 milijardi kuna.

Od navedenog povećanja rashodi koji se financiraju iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka, povećavaju se za 9,2 milijarde kuna, dok se rashodi koji se financiraju iz EU i ostalih izvora povećavaju za 1,7 milijardi kuna.

Unutar rashoda financiranih iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka najznačajnija povećanja odnose se na:

- dodatna sredstva za sanaciju ustanova u zdravstvu u iznosu od 2,0 milijarde kuna,
- dodatna sredstva za mirovine u iznosu od 1,8 milijardi kuna,
- povećani transfer Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje u iznosu od 1,5 milijardi kuna,
- popunjavanje robnih zaliha 783,1 milijun kuna zbog posljedica rata u Ukrajini, uključujući i stambeno zbrinjavanje izbjeglica,
- dodatna sredstva za rashode za zaposlene (uključujući rashode za zaposlene u osnovnom i srednjem školstvu) u iznosu od 550,8 milijuna kuna,
- dodatna sredstva u tijelima državne uprave za porast cijena energenata u iznosu od 243,7 milijuna kuna,
- potpore sektoru poljoprivrede zbog saniranja posljedica narušavanja sigurnosne situacije u Europi uslijed agresije na Ukrajinu u iznosu od 199,5 milijuna kuna.

U okviru rashoda koji se financiraju iz EU i ostalih izvora povećanje je prvenstveno rezultat osiguravanja sredstava za mjere za ublažavanje rasta cijena energenata (sub-

vencioniranje cijene plina i naknada za ugroženog kupca energenata u iznosu od 898,0 milijuna kuna) kao i rashoda vezanih uz projekte sanacije štete nastale uslijed potresa (u iznosu od 185,0 milijuna kuna) zbog bolje dinamike provedbe istih.

Gledano kroz funkcijsku klasifikaciju rashodi državnog proračuna povećavaju se za 10,9 milijardi kuna, najvećim dijelom uslijed povećanih izdvajanja za:

- zdravstvo u iznosu od 4,3 milijarde kuna, a najvećim dijelom zbog sanacije ustanova u zdravstvu i transfera Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje,
- socijalnu zaštitu u iznosu od 3,8 milijardi kuna prvenstveno zbog izdvajanja za mirovine, projekte u okviru Operativnog programa učinkoviti ljudski potencijali iz nadležnosti Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, nabavu robnih zaliha, naknadu za ugroženog kupca energenata te potporu za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenim koronavirusom,
- opće javne usluge u iznosu od 1,1 milijardu kuna prvenstveno zbog osiguravanja potrebnih sredstava za rashode za zaposlene u osnovnom i srednjem školstvu, za doprinos Republike Hrvatske Europskoj uniji, za programe nacionalnih manjina, upravljanje i raspolaganje nekretninama u vlasništvu Republike Hrvatske i međunarodne članarine,
- ekonomske poslove u iznosu od 952,9 milijuna kuna prvenstveno zbog subvencioniranja krajnje cijene plina i osiguranja zaliha plina, troškova vezanih uz smještaj izbjeglica iz Ukrajine, jamstvene pričuve i potpora sektoru poljoprivrede zbog posljedica rata u Ukrajini,
- javni red i sigurnost u iznosu od 570,1 milijun kuna prvenstvo zbog povećanih izdvajanja za rashode za zaposlene Ministarstva unutarnjih poslova.

Rashodi državnog proračuna po funkcijskoj klasifikaciji

(milijuni HRK)		Tekući plan 2022.	Povećanje/ Smanjenje	Novi plan 2022.
'01	Opće javne usluge	31.301,4	1.071,9	32.373,3
'02	Obrana	7.273,6	294,5	7.568,2
'03	Javni red i sigurnost	9.908,4	570,1	10.478,4
'04	Ekonomski poslovi	27.709,8	952,9	28.662,8
'05	Zaštita okoliša	2.163,3	305,7	2.469,1
'06	Usluge unapređenja stanovanja i zajednice	5.857,2	28,1	5.885,3
'07	Zdravstvo	16.034,9	4.320,9	20.355,8
'08	Rekreacija, kultura i religija	3.973,5	136,5	4.110,0
'09	Obrazovanje	11.520,0	-540,5	10.979,5
'10	Socijalna zaštita	58.083,0	3.759,8	61.842,8
UKUPNO		173.825,2	10.899,9	184.725,0

Izvor: Ministarstvo financija

4. Procjena ukupnog manjka proračuna opće države

Procjena ukupnog manjka/viška proračuna opće države

(u mil. kuna)	2021.	Plan 2022.	Novi plan 2022.
DRŽAVNI PRORAČUN			
Ukupni prihodi	154.064	164.489	171.050
% BDP-a	35,7	34,9	36,3
Ukupni rashodi	169.030	173.825	184.725
% BDP-a	39,2	36,9	39,2
Ukupni manjak/višak	-14.967	-9.336	-13.675
% BDP-a	-3,5	-2,0	-2,9
IZVANPRORAČUNSKI KORISNICI			
Ukupni manjak/višak	463	136	223
% BDP-a	0,1	0,0	0,05
KONSOLIDIRANA LOKALNA DRŽAVA			
Ukupni manjak/višak	-1.347	-2.681	-1.514
% BDP-a	-0,3	-0,6	-0,3
OPĆI PRORAČUN, nacionalna metodologija			
Ukupni manjak/višak	-15.850	-11.881	-14.966
% BDP-a	-3,7	-2,5	-3,2
OSTALE PRAVNE OSOBE U SEKTORU OPĆE DRŽAVE			
Ukupni manjak/višak	732	466	740
% BDP-a	0,2	0,1	0,2
OSTALE PRILAGODBE			
	2.680	-589	867
% BDP-a	0,6	-0,1	0,2
KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA, ESA 2010 metodologija			
	-12.438	-12.004	-13.359
% BDP-a	-2,9	-2,5	-2,8

Izvor: Ministarstvo financija

Novim planom u 2022. godini opći proračun prema nacionalnoj metodologiji ostvaruje manjak od 15 milijardi kuna, što predstavlja 3,2% BDP-a. Pritom državni proračun bilježi razinu manjka od 2,9% BDP-a, a jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave manjak od 0,3% BDP-a. Izvanproračunski korisnici ostvarit će višak od 0,05% BDP-a.

Kada se ovim veličinama pridodaju prilagodbe nacionalne metodologije računskog plana europskoj statističkoj metodologiji ESA 2010 te projekcije ostalih pravnih osoba koje su statistički uključene u sektor opće države prema metodologiji ESA 2010, procjenjuje se kako će planirani manjak općeg proračuna u 2022. godini iznositi 13,4 milijardi kuna ili 2,8% BDP-a.

Temeljem kretanja fiskalnog salda proračuna opće države i snažnog oporavka cjelokupne gospodarske aktivnosti

očekuje se da će udio javnog duga u BDP-u u 2022. godini zabilježiti smanjenje od 3,6 postotnih bodova te će iznositi 76,2% BDP-a.

Iako su negativne gospodarske posljedice pandemije koronavirusa u 2020. godini dovele do visokog proračunskog manjka te rasta javnog duga, u 2021. navedeni pokazatelji zabilježili su znatno poboljšanje te će se ovaj trend nastaviti i u 2022. godini. Nakon manjka proračuna opće države od 2,9% BDP-a u 2021., u 2022. godini manjak će biti blago smanjen na razinu od 2,8% BDP-a, što je ispod referentne razine od 3% BDP-a prema kriterijima iz Maastrichta. Istovremeno, javni dug će se smanjiti sa 79,8% BDP-a iz 2021. na 76,2% BDP-a u 2022. godini, čime će biti ispunjeno i fiskalno pravilo javnog duga.

Računovodstvene i financijske pripreme za uvođenje eura kao službene valute

Danijela Stepić*

Hana Zoričić**

U članku se daje pregled prilagodbi koje su od posebne važnosti za subjekte proračunskog sustava u procesu zamjene hrvatske kune eurom. Fokus članka su prilagodbe i radnje kod izrade financijskih planova i proračuna, sustava izvršavanja proračuna, izvještavanja, računovodstvenih evidencija te financijskog izvještavanja. Navedena pravila analogno će se primjenjivati i za neprofitne organizacije.

1. Uvod

Hrvatski sabor je 13. svibnja 2022. godine donio Zakon o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: Zakon o uvođenju eura), a isti je objavljen u Narodnim novinama broj 57/2022. Ovaj akt usmjerava cjelokupan proces zamjene kune eurom, navodeći pravila za preračunavanje, opskrbu i zamjenu gotovog novca kune za gotov novac eura, dvojni optjecaj, dvojno iskazivanje, primjenu načela neprekidnosti pravnih instrumenata, pravila vezana za proračune i financijske planove, poslovne knjige i financijske izvještaje i sve ostalo što je važno u samom procesu zamjene jedne službene valute drugom.

Uz Zakon o uvođenju eura kao krovnog akta cijelog ovog procesa, za subjekte opće države od velike je važnosti voditi se i smjernicama za jednoobrazno postupanje u aktivnostima i prilagodbama koje ih očekuju u procesu zamjene hrvatske kune eurom. One su sadržane u *Uputi o procesu prilagodbe poslovnih procesa subjekata opće države za poslovanje u euru*¹. Ovu je Uputu početkom ožujka 2022. godine izradio Koordinacijski odbor za prilagodbu opće države, a ista će biti ažurirana u skladu s usvojenim Zakonom o uvođenju eura. Uputa je objavljena na internetskim stranicama Ministarstva financija, Hrvatske zajednice županija, Hrvatske narodne banke i ostalih subjekata opće države.

2. Prilagodbe u procesu izrade proračuna i financijskih planova

Prvi korak u proračunskom procesu jest priprema proračuna i financijskih planova. Upravo u ovome dijelu proračunskog procesa koji je već započeo, odvijat će se prve aktivnosti u svezi uvođenja eura kao službene valute, iako će euro biti službena novčana jedinica i zakonsko sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj od 1. siječnja 2023. godine. Zakon o uvođenju eura propisuje da se proračuni, financijski planovi i drugi prateći dokumenti koji se u godini koja

prethodi godini uvođenja eura, pripremaju za razdoblja nakon dana uvođenja eura, **sastavljaju, donose i objavljuju tako da se vrijednosti u njima iskazuju u eurima**. Ako ti akti sadržavaju i usporedne podatke za godine koje prethode danu uvođenja eura, podaci za te godine preračunavaju se iz kune u euro radi bolje usporedivosti podataka, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura. Dakle, sukladno Zakonu o uvođenju eura, financijski planovi proračunskih korisnika, državni proračun te proračuni jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razdoblje od 2023.-2025. izrađuju se i donose u eurima. Ova je odredba u Zakonu o uvođenju eura bila nužna zbog činjenice da je Zakonom o proračunu utvrđeno kako se u proračunu i financijskim planovima iznosi iskazuju u službenoj valuti Republike Hrvatske. S obzirom na to da je službena valuta Republike Hrvatskoj u godini koja prethodi godini uvođenja eura još uvijek kuna, kroz ovu odredbu je dana pravna osnova da se proračunski dokumenti koji će se donositi nakon objave odluke Vijeća EU pripremaju i donose u eurima. Dakle, iako se financijski planovi i proračuni pripremaju tijekom 2022. godine i o njima Sabor, odnosno predstavničko tijelo, raspravlja i donosi ih do kraja 2022. godine (prije uvođenja eura), svi iznosi iskazani u financijskim planovima i proračunu bit će iskazani u novoj službenoj valuti – euru.

Proračunski proces započinje Odlukom Vlade RH o proračunskom okviru za naredno trogodišnje razdoblje koja se donosi najkasnije do 30. lipnja tekuće godine. Budući da do donošenja Odluke o proračunskom okviru za razdoblje 2023.-2025. neće biti poznata odluka Vijeća EU o ispunjavanju svih uvjeta za zamjenu kune eurom, ova odluka će biti donesena tako da će sadržaj odluke, koji uključuje visinu rashoda koji se financiraju iz općih prihoda i primitaka te namjenskih primitaka po razdjelima organizacijske klasifikacije te visinu manjka, odnosno viška izvanproračunskih korisnika državnog proračuna za iduću proračunsku godinu i projekcije za sljedeće dvije godine, biti iskazan u kunama.

Na osnovi odluke o proračunskom okviru Ministarstvo financija dostavlja, ministarstvima i drugim državnim tijeli-

* Danijela Stepić, univ.spec.oec; Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Zagreb

** Hana Zoričić, dipl.oec, Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Zagreb

¹ <https://mfin.gov.hr>

ma na razini razdjela organizacijske klasifikacije, uputu za izradu prijedloga državnog proračuna do 20. kolovoza tekuće godine. Uputa sadrži prikaz visine rashoda po razdjelima organizacijske klasifikacije te visinu manjka, odnosno viška prihoda nad rashodima po izvanproračunskom korisniku državnog proračuna. Budući da će do slanja upute za izradu prijedloga državnog proračuna biti poznata odluka Vijeća EU, iznosi u uputi će biti preračunati u euro, sukladno pravilima preračunavanja.

Proračunski korisnici na razini razdjela organizacijske klasifikacije na osnovi upute za izradu prijedloga državnog proračuna za razdoblje 2023. do 2025. godine, sastavljaju i dostavljaju uputu za izradu i dostavu prijedloga financijskih planova proračunskim i izvanproračunskim korisnicima iz svoje nadležnosti. Iznosi u navedenim uputama također će biti navedeni u valuti euro.

Ministarstvo financija, na osnovi programa konvergencije i odluke o proračunskom okviru, sastavlja i uputu za izradu proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i dostavlja je jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave do 20. kolovoza tekuće godine. Na temelju navedene upute, upravno tijelo za financije u suradnji s drugim upravnim tijelima izrađuje uputu za izradu i dostavu prijedloga financijskih planova upravnih tijela te proračunskih i izvanproračunskih korisnika jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Svi iznosi u navedenim uputama bit će prikazani u eurima.

U skladu s odredbama članka 69. Zakona o uvođenju eura, **proračun koji se donosi za razdoblje 2023. – 2025. godine bit će iskazan u eurima s obzirom na to da se od 1. siječnja 2023. godine mora omogućiti izvršavanje proračuna u novoj službenoj valuti.**

Prilikom izrade financijskih planova i proračuna, osim prikaza podataka za narednu godinu i projekcija za sljedeće dvije godine, prikazuju se i podaci za plan tekuće i izvršene prethodne godine. Radi bolje usporedivosti podataka u proračunu za razdoblje 2023. – 2025. podaci za tekuću godinu i prethodnu godinu bit će preračunati iz kuna u eure primjenom fiksnog tečaja konverzije.

Primjer 1. Proračun za 2023. godinu i projekcije za 2024. i 2025.

IZVRŠENJE 2021.	PLAN 2022.	PRORAČUN ZA 2023.	PROJEKCIJA PRORAČUNA ZA 2024.	PROJEKCIJA PRORAČUNA ZA 2025.
↓		↓		
<p>iznose iskazane u kunama potrebno je preračunati u eure primjenom fiksnog tečaja konverzije i iskazati u eurima radi bolje usporedivosti podataka</p>		<p>plan prihoda i primitaka i rashoda i izdataka potrebno je iskazati u eurima</p>		

Navedena pravila se na istovjetan način odnose i na izradu višegodišnjeg plana uravnoteženja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovih proračunskih i izvanproračunskih korisnika za razdoblje za koje se proračun, odnosno financijski plan donosi, kao i na odluku o privremenom financiranju, odnosno odluku o financiranju nužnih rashoda i izdataka.

Zakonom o uvođenju eura propisano je **isključivo za državni proračun** da se u razdoblju dvojnog iskazivanja novčani iskazi vrijednosti sadržani u **sažetku Računa prihoda i rashoda i Računa financiranja iz općeg dijela državnog proračuna koji će se dati kao prilog uz državni proračun**, iskazuju i u kunama uz iskazivanje u eurima. **Iako navedena obveza nije izrijekom propisana za ostale subjekte u sektoru opće države** koji sukladno posebnim propisima imaju obvezu javne objave proračuna, odnosno financijskog plana, **preporuka je da se postupi na isti način** u svrhu davanja dodatnih informacija zainteresiranoj javnosti. Primjerice, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nemaju obvezu, ali mogu uz proračun za razdoblje 2023. – 2025. određene podatke uz eure iskazati i u kunama kako bi pružili cjelovitiju sliku zainteresiranoj javnosti i predstavničkom tijelu. Dodatni podaci mogu se dati kao prilog proračunu kako bi sam dokument bio pregledniji.

3. Prilagodbe u platnom prometu

3.1. Bezgotovinske i gotovinske platne transakcije

Od datuma uvođenja eura, sve bezgotovinske platne transakcije u sustavu proračuna opće države izvršavat će se isključivo u eurima.

U slučaju gotovinskih transakcija, tijekom razdoblja dvojnog optjecaja, sukladno Zakonu o uvođenju eura, uplate će se moći izvršavati i u eurima i u kunama. Dvojni je optjecaj određen kao optjecaj u kojem se prilikom transakcija gotovim novcem istodobno koriste kuna i euro kao zakonsko sredstvo plaćanja. Razdoblje dvojnog optjecaja će započeti danom uvođenja eura u 00:00 sati i završit će zaključno s četrnaestim danom u 24:00 sata. Tijekom tih 14 dana prilikom gotovinskih transakcija istodobno će se u optjecaju koristiti kuna i euro kao zakonsko sredstvo plaćanja i to na način i pod uvjetima koji su propisani u Zakonu o uvođenju eura. Primatelji plaćanja bit će dužni potrošaču koji je platio gotovim novcem kune ostatak vratiti u gotovom novcu eura. Primatelj plaćanja će u trenutku naplate biti dužan u jednoj transakciji prihvatiti najviše 50 komada kovanica kune i odgovarajući broj novčanica kune u jednoj transakciji, primjenjujući propise o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma koji se odnose na ograničenja naplate ili plaćanja u gotovini.² Iznimno ako

² Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 108/17 i 39/19) propisuje kako pravna ili fizička osoba koja obavlja registriranu djelatnost u Republici Hrvatskoj ne smije primiti naplatu ili obaviti plaćanje u gotovini u vrijednosti od 75.000,00 kuna i većoj. Naplata i plaćanje prilikom obavljanja registrirane djelatnosti, u vrijednosti većoj od 75.000,00 kuna, mora se provesti uplatom ili prijenosom na transakcijski

primatelj plaćanja nije u objektivnoj mogućnosti ostatak iznosa vratiti u gotovom novcu eura, može ostatak vratiti u gotovom novcu kune i gotovom novcu eura ili samo gotovom novcu kune.

Tijela javne vlasti i trgovačka društva u vlasništvu Republike Hrvatske i/ili u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja obavljaju gotovinske platne transakcije s građanima (npr. Hrvatske autoceste d.o.o. i slično), morat će se na vrijeme opskrbiti novčanicama i kovanim novcem eura. Člankom 21. Zakona o uvođenju eura propisuje se da je banka dužna posredno predopskrbiti **poslovne subjekte, tijela javne vlasti, stambene štedionice, kreditne unije, institucije za platni promet, institucije za elektronički novac, drugog vjerovnika** sukladno propisu kojim se uređuje potrošačko kreditiranje i pružatelja financijske usluge gotovim novcem eura koji je prethodno primila i prije dana uvođenja eura. Posrednu predopskrbu euronovčanicama banka može započeti najranije četiri mjeseca prije dana uvođenja eura, a posrednu predopskrbu eurokovanicama najranije tri mjeseca prije dana uvođenja eura. Zakonom je dodatno propisan i način opskrbe početnim paketima eurokovanica o čemu subjekti opće države trebaju voditi računa. Potrošači, poslovni subjekti, tijela javne vlasti i drugi, moći će se i mjesec dana prije dana uvođenja eura opskrbiti početnim paketima eurokovanica. Početni paket eurokovanica je paket kovanica eura koji sadrži točno određenu količinu različitih apoenata eurokovanica s nacionalnom stranom Republike Hrvatske u unaprijed određenoj vrijednosti za potrošače i unaprijed određenoj vrijednosti za poslovne subjekte. Početni paketi eurokovanica moći će se nabaviti u bilo kojoj banci, dakle, kupac ne mora biti klijent te banke, ali i u poslovnicama HP-Hrvatske pošte d.d. (dalje u tekstu: Hrvatska pošta) i Financijske agencije (dalje u tekstu: FINA). **Tijela javne vlasti, poslovni subjekti i svi ostali koji sudjeluju u ovom procesu ne smiju gotov novac eura iz predopskrbe, posredne predopskrbe, pojednostavljene posredne predopskrbe te opskrbe početnim paketima eurokovanica, pustiti u optjecaj, odnosno koristiti kao zakonsko sredstvo plaćanja prije dana uvođenja eura.** Nakon protoka razdoblja dvojnog optjecaja, sve gotovinske uplate i isplate u/iz proračuna izvršavat će se isključivo u eurima.

Od dana uvođenja eura 1. siječnja 2023. godine plaćanja u eurima izvršavat će se sukladno SEPA standardima za kreditne transfere (*Single Euro Payments Area* – jedinstveno područje plaćanja u eurima), u formatu datoteke pain.001 tj. zadavanjem pojedinačnih naloga direktno na račune krajnjih primatelja. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te njihovi proračunski i izvanproračunski korisnici i proračunski korisnici državnog proračuna koji ne posluju preko jedinstvenog računa državnog proračuna, prilagođavaju se utvrđenom SEPA standardu u suradnji s pružateljem platnih usluga.

Korisnici državnog proračuna koji posluju u sustavu državne riznice i preko jedinstvenog računa državnog proračuna prilagodbe SEPA standardu provode sukladno uputama državne riznice. Uvođenjem eura kao službene valute Republike Hrvatske od 1. siječnja 2023. godine, svi korisnici državnog proračuna izvršavat će sve svoje nacionalne i prekogranične platne transakcije (isplate plaća i obustava plaća te ostalih rashoda za zaposlene, isplate prava hrvatskim braniteljima, socijalnih naknada, subvencija, pomoći i sve druge isplate iz državnog proračuna) s jedinstvenog računa državnog proračuna direktno na račune primatelja sredstava sukladno SEPA platnoj shemi u valuti euro.

FINA kao dosadašnji pružatelj platnih usluga za državni proračun i proračunske korisnike državnog proračuna koji posluju u sustavu državne riznice i preko jedinstvenog računa državnog proračuna, uključujući i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, nastavit će od 1. siječnja 2023. godine pružati platne usluge odnosno provedbu nacionalnih platnih transakcija u eurima za državni proračun i proračunske korisnike državnog proračuna. Novost je da će s danom uvođenja eura, FINA preuzeti i pružanje platnih usluga i provedbu prekograničnih i međunarodnih platnih transakcija u valuti euro od dosadašnjeg pružatelja platnih usluga u prekograničnim i međunarodnim platnim transakcijama za državni proračun i proračunske korisnike državnog proračuna koji posluju preko jedinstvenog računa državnog proračuna.

Izvršavanje prekograničnih i međunarodnih platnih transakcija u valuti euro jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te njihovi proračunski i izvanproračunski korisnici, uključujući i proračunske korisnike državnog proračuna koji ne posluju preko jedinstvenog računa državnog proračuna, dogovaraju i usuglašavaju s kreditnom institucijom koja im pruža prekogranične i međunarodne platne usluge.

3.2. Uplate koje ostvaruju subjekti u sustavu proračuna

Prihodi proračuna, obvezni doprinosi te prihodi za financiranje drugih javnih potreba od dana uvođenja eura u slučaju bezgotovinskih transakcija uplaćivat će se samo u valuti euro. Modeli uplate i platne instrukcije i dalje će biti određene Napatkom o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba, a koji se donosi temeljem zakona o izvršavanju državnog proračuna.

Za uplate iz inozemstva, za sve proračunske korisnike državnog proračuna koji posluju u sustavu državne riznice i putem jedinstvenog računa državnog proračuna, državna riznica definirat će odgovarajuće modele uplate i platne instrukcije za uplatitelje iz inozemstva kako bi se omogućilo lakše prepoznavanje i raspored uplata na jedinstvenom račun državnog proračuna.

Za sve prekogranične i međunarodne uplate javnih davanja i druge uplate iz inozemstva, a koje nisu pod kontrolom Napatka o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba, nadležni subjekti u sustavu proračuna dužni su

uplatiteljima iz inozemstva dostaviti jasne i potpune platne instrukcije kako bi što manji broj transakcija ostao neprepoznat i neraspoređen.

3.3. Transakcijski računi

S danom uvođenja eura, a sukladno članku 55. Zakonu o uvođenju eura, Hrvatska narodna banka, Hrvatska banka za obnovu i razvitak, kreditna institucija, kreditna unija, institucija za platni promet, institucija za elektronički novac i pružatelj financijskih usluga preračunat će iznose na depozitnim, štednim i transakcijskim računima, drugim računima za plaćanje, platnim instrumentima i na ostalim evidencijama u kuni u iznose u euru bez naknade uz fiksni tečaj konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje te bez izmjene jedinstvenog broja računa.

U slučaju ugovora o depozitu i ugovora o štednom računu u kuni koji je ugovoren uz primjenu valutne klauzule u euru iznos koji je iskazan u kuni uz valutnu klauzulu u euru iskazat će se u iznosu eura koji proizlazi iz ugovornog odnosa.

Zakon o uvođenju eura u članku 55. propisuje i da imatelj transakcijskog računa koji prije datuma uvođenja eura ima transakcijski račun i u kuni i euru u kreditnoj instituciji, kreditnoj uniji, instituciji za platni promet i instituciji za elektronički novac, ima pravo u roku od 60 dana od datuma uvođenja eura bez naknade zatvoriti jedan ili više transakcijskih računa i prenijeti sredstva evidentirana na tim računima na transakcijski račun po njegovom izboru u istoj instituciji. Time se naknada za vođenje više transakcijskih računa može svesti na naknadu za vođenje jednog transakcijskog računa.

3.4. Preračunavanje iznosa kod naloga za plaćanje iskazanog u kuni

Nalozi za plaćanje nakon uvođenja eura izvršavat će se u eurima. Međutim, propisana je iznimka za nalog za plaćanje u kuni, a koji je izdan (ispostavljen) za plaćanje prije dana uvođenja eura, pri čemu se plaćanje po njemu provodi nakon dana uvođenja eura. Dakle, izdani nalozi za plaćanje tj. uplatnice u papirnatom obliku, koje su tiskane i unaprijed dostavljene uplatiteljima tj. korisnicima usluga od strane, primjerice pružatelja komunalnih usluga, drugih poslovnih subjekata te tijela javne vlasti, pružatelj platnih usluga izvršit će u euru (bez obzira na činjenicu da su izdani u kunama), uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje. Tiskani i unaprijed dostavljeni nalozi za plaćanje u kunama, moći će se na opisani način izvršavati u eurima još šest mjeseci nakon uvođenja eura. Također, propisana je iznimka i za naloge za plaćanje u kuni koji su zaprimljeni prije dana uvođenja eura, a trebaju se izvršiti nakon dana uvođenja eura. Pružatelj platnih usluga izvršit će i takav nalog u euru, u iznosu koji odgovara iznosu kuna navedenom na nalogu za plaćanje uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje.

4. Računovodstveno poslovanje

4.1. Poslovne knjige

U proračunskom sustavu poslovna godina jednaka je kalendarskoj godini i poslovne knjige za 2022. godinu vode se i zaključuju u kuni kao službenoj valuti Republike Hrvatske zaključno do 31.12.2022. godine. U skladu s time, podaci o vrijednosti poslovnih promjena i transakcija za poslovnu godinu koja završava 31.12.2022., iskazuju se i unose u glavnu knjigu i analitičke knjigovodstvene evidencije za 2022. godinu u kunama.

Poslovne knjige za godinu koja počinje s 1. siječnja 2023. godine vodit će se u eurima i s time u vezi svi podaci o vrijednosti poslovnih promjena i transakcija za poslovnu godinu koja počinje s 1. siječnja 2023. iskazuju se i unose u glavnu knjigu i analitičke knjigovodstvene evidencije za 2023. godinu u eurima.

Početna stanja na računima u glavnoj knjizi i analitičkim evidencijama na dan 1.1.2023. bit će izražena u eurima, a izračunat će se konverzijom iznosa zaključnih stanja računa na dan 31.12.2022. prema fiksnom tečaju konverzije i pravilima za preračunavanje i zaokruživanje sukladno Zakonu o uvođenju eura.

Ako zbog pravila zaokruživanja kod preračunavanja zaključnih stanja u kunama na dan 31.12.2022. u početna stanja u eurima na dan 1.1.2023. nastane razlika između ukupne vrijednosti imovine (aktive) te ukupne vrijednosti obveza i vlastitih izvora (pasive) na dan 1.1.2023., ta će se razlika iskazati na teret ili u korist vlastitih izvora (kapitala) na poziciji rezultata u bilanci na dan 1.1.2023.

U bilješkama uz financijske izvještaje za 2023. godinu potrebno je naznačiti koliki je iznos razlike između ukupne vrijednosti imovine te ukupne vrijednosti obveza i vlastitih izvora (kapital) u bilanci na dan 1.1.2023. nastao uslijed preračunavanja kuna u euro kod uvođenja eura kao službene valute u RH iskazan na teret ili u korist vlastitih izvora (kapitala).

Sukladno Pravilniku o proračunskom računovodstvu i računskom planu, proračunski korisnici obvezni su voditi analitičke knjigovodstvene evidencije za stavke :

- dugotrajne nefinancijske imovine
- financijske imovine i obveza;
- kratkotrajne nefinancijske imovine.

Pored navedenog, proračunski korisnici vode i dodatne evidencije kao što su evidencije danih i primljenih jamstava i garancija; evidencije putnih naloga i korištenja službenih vozila; evidencije potencijalnih obveza po osnovi sudskih sporova u tijeku te ostale pomoćne evidencije prema posebnim propisima i svojim potrebama. Početna stanja na dan 1. siječnja 2023. u analitičkim knjigovodstvenim evidencijama trebaju biti iskazana u eurima neovisno o tome na koji način se vode analitičke evidencije, odnosno neovisno o tome vode li se analitičke evidencije odvojeno od glavne knjige (posebni informacijske sustavi, aplikacije, excel tablice i slično) ili se vode izravnim raščlanjivanjem stavki glavne knjige.

a) Devizna potraživanja i obveze na dan 31.12.2022.

Potraživanja i obveze vezane uz transakcije s inozemstvom i u poslovnim knjigama za 2022. godinu iskazane u eurima preračunat će se u kune u bilanci na dan 31.12.2022. po srednjem tečaju HNB-a. Zakon o uvođenju eura u članku 94. propisuje da će srednji tečaj HNB za kunu u odnosu na euro na 31.12.2022. (dan koji prethodi danu uvođenja eura) biti jednak fiksnom tečaju konverzije.

Neovisno o iznosu u kunama, zaključno stanje potraživanja i obveza u eurima na dan 31.12.2022. prenijet će se u početno stanje na dan 1.1.2023. u stvarnoj vrijednosti eura. S obzirom na to da će srednji tečaj HNB za kunu u odnosu na euro na dan 31.12.2022. biti jednak fiksnom tečaju konverzije, čak da se i kunski iznos dobiven preračunom eura na dan 31.12.2022. ponovno konvertira u euro za izračun početnog stanja na dan 1. siječnja 2023. iznos u eurima na dan 1. siječnja 2023., treba biti jednak stvarnoj vrijednosti eura sa stanja na dan 31.12.2022. Potraživanja i obveze vezane uz transakcije s inozemstvom, a u poslovnim knjigama za 2022. iskazane u stranoj valuti različitoj od eura (dolari, švicarski franak i dr.), preračunat će se u kune u bilanci na dan 31.12.2022. po srednjem tečaju HNB-a. Iznos u kunama u bilanci za potraživanja i obveze na dan 31.12.2022. zatim će se preračunati u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije kako bi se utvrdilo početno stanje na dan 1. siječnja 2023. godine u eurima i prenijelo stanje u originalnoj valuti (dolar, švicarski franak i dr.).

b) Pravila za preračunavanje kod ugovora o kreditu i leasingu

Sukladno članku 57. Zakona o uvođenju eura na dan uvođenja eura trebat će iznose iz ugovora o kreditu u kuni i ugovora o *leasingu* u kuni preračunati iz kune u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije i prema pravilima za preračunavanje. Navedeno uključuje sljedeće iznose:

- nedospjeli iznos glavnice u kuni,
- dospjeli obračunati, a neplaćeni iznos glavnice u kuni,
- ostali nedospjeli iznosi u kuni koji proizlaze iz ugovornog odnosa,
- ostali dospjeli obračunati, a neplaćeni iznosi u kuni koji proizlaze iz ugovornog odnosa.

Stanje navedenih iznosa u bilanci izraženo u kunama na dan 31.12.2022. preračunat će se u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije i prema pravilima za preračunavanje te prenijeti kao početno stanje u bilanci na dan 1.1.2023.

Iznimno od tog pravila, kod ugovora o kreditu i kod ugovora o *leasingu* u kuni s valutnom klauzulom u euru, svi iznosi koji proizlaze iz ugovornog odnosa, a iskazani su u euru, ostaju u euru kako je bilo ugovoreno prije datuma uvođenja eura.

Zakonom o uvođenju eura propisana je i obveza kreditnim institucijama slanja individualne obavijesti klijentima s kojima kreditna institucija ima sklopljene ugovore o kreditu u kuni ili u euru ili uz valutnu klauzulu uz primjenu fiksne ili promjenjive kamatne stope, i/ili ugovore o *leasingu* u kuni

ili u euru ili uz valutnu klauzulu, uz primjenu fiksne ili promjenjive kamatne stope s informacijom o preračunavanju, parametru, marži i visini kamatne stope, uključujući ako je primjenjivo, novi otplatni plan. Ova se obveza odnosi i na klijente s kojima kreditna institucija ima sklopljen ugovor o depozitu u kuni ili u euru ili uz valutnu klauzulu, uz primjenu fiksne ili promjenjive kamatne stope, s informacijom o preračunavanju, parametru i visini kamatne stope. Svrha obavijesti je pravovremena dostava otplatnih planova klijentima, a kako bi imali transparentnu informaciju o iznosu ostatka duga i iznosu obroka, odnosno anuiteta koji dospijevaju u mjesecu čiji je prvi dan jednak datumu uvođenja eura te u svim ostalim mjesecima do idućeg redovnog usklađenja promjenjivog parametra.

4.2. Knjigovodstvene evidencije i isprave

Dio knjigovodstvenih isprava, kao što su izlazni računi koji se ispostavljaju fizičkim osobama, zatim pojedinačni akti koje donose tijela javne vlasti i temeljem kojih proizlaze obveze uplate ili isplate novčanih sredstava u/iz proračuna (npr. rješenja, ugovori, odluke o isplata, odluke o povratima sredstava i sl.) u razdoblju obveznog dvojnog iskazivanja sadržavat će ukupan novčani iznos obveze za uplatu ili prava na isplatu dvojno iskazan u kunama i eurima uz navođenje fiksnog tečaja konverzije. Očekuje se da će uredba Vijeća EU biti donesena u srpnju 2022. godine te slijedom navedenog, **obveza dvojnog iskazivanja započinje 5. rujna 2022. a završava 31. prosinca 2023. godine.**

Zakon o uvođenju eura propisuje kako je uz račune prema potrošačima potrebno dvojno iskazati i ukupan iznos u opomeni i drugoj obavijesti o nepodmirenom dugu koja se dostavlja potrošaču. Obveza dvojnog iskazivanja međutim, *ne odnosi se* na akte deklaratorne naravi kao što su izvodi otvorenih stavaka i konto kartice.

Važno je imati na umu kako su od obveze dvojnog iskazivanja izuzeti rračuni koji se izdaju poslovnim subjektima i drugim tijelima javne vlasti (B2B odnos) uključujući i račune koji se izdaju sukladno EU normi prema propisanoj HTML shemi (eRačun) te INO računi.

Neovisno o tome jesu li novčani iznosi ukupne obveze za uplatu ili prava na isplatu na knjigovodstvenoj ispravi dvojno iskazani (u kunama i euru), **u računovodstvene evidencije i poslove knjige unosi se iznos ili u kunama ili u eurima**, što određuje datum izdavanja i datum zaprimanja knjigovodstvene isprave u računovodstvu, odnosno **poslovna godina na koju se knjigovodstvena isprava odnosi**. U nastavku se navode primjeri za moguće situacije.

a) Knjigovodstvene isprave s datumom izdavanja i zaprimanja prije i na 31.12.2022.

Knjigovodstvene isprave (izlazni i ulazni računi, uplatnice i isplata, putni nalozi, obračunske isprave, nalozi za isplatu, privremene i obračunske situacije i drugo) s datumom izdavanja prije i na dan 31.12.2022. i zaprimljene na knjiženje do 31.12.2022., neovisno o tome sadrže li dvojne iznose (kune i euro), **knjiže se i unose u poslovne knjige za 2022. godinu u kunama**. Uvođenjem eura format

eRačuna neće se mijenjati, osim sadržaja polja u kojima je oznaka valute. Iznosi u eRačunima za razdoblje zaključno s 31. 12. 2022. dostavljat će se u kunama, a za razdoblja od 1. siječnja 2023. godine u eurima. S obzirom na to da eRačun kao platforma za razmjenu elektroničkih dokumenata ne ograničava njihov sadržaj, ista će omogućiti zaprimanje računa i u kunama i u eurima. U informatičkim sustavima koji prihvaćaju elektroničke račune izvršit će se potrebne prilagodbe vezane uz preračunavanje kune u euro.

Primjer 1: Ispostavljanja, zaprimanja i plaćanja ulaznog računa

Datum izdavanja računa: prije 31.12.2022.

Datum primitka računa: prije 31.12.2022.

Dospijeće plaćanja računa: 2022.

Plaćanje računa: 15.12.2022.

Iznos računa u kn: 1.000,00 HRK

Iznos računa u eur: 132,72 EUR

Fiksni tečaj konverzije: 7,53450 HRK

Rashod za uslugu i obveza prema dobavljaču knjiže se i unose u poslovne knjige za 2022. u iznosu od 1.000,00 kuna. Račun je plaćen 15.12.2022. u iznosu od 1.000,00 kn. Odljev novca i zatvaranje obveze prema dobavljaču knjiže se i unose u poslovne knjige za 2022. u iznosu od 1.000,00 kn.

b) Knjigovodstvene isprave s datumom izdavanja prije i na 31.12.2022., a zaprimljene u razdoblju od 1.1.2023 do datuma u siječnju 2023. određenog za zaključna knjiženja za 2022. godinu

Knjigovodstvene isprave (izlazni i ulazni računi, uplatnice i isplatnice, putni nalozi, obračunske isprave, nalozi za isplatu, privremene i obračunske situacije i drugo) s datumom izdavanja prije i na 31.12.2022. i zaprimljene na knjiženje u razdoblju od 1.1.2023. do datuma u siječnju 2023. koji će biti određen za zaključna knjiženja za 2022., neovisno o tome sadrže li dvojne iznose (kune i euro), **knjiže se i unose u poslovne knjige za 2022. godinu u kunama.**

Primjer 2: Ispostavljanja, zaprimanja i plaćanja ulaznog računa

Datum izdavanja računa: prije i na dan 31.12.2022.

Datum primitka računa: iza 1.1.2023. do datuma određenog za zaključna knjiženja za 2022.

Dospijeće plaćanja računa: 2023.

Plaćanje računa: 19.01.2023.

Iznos računa u kn: 1.000,00 HRK

Iznos računa u eur: 132,72 EUR

Fiksni tečaj konverzije: 7,53450 HRK

Rashod za uslugu i obveza prema dobavljaču knjiže se i unose u poslovne knjige za 2022. u iznosu od 1.000,00

kuna. Račun ima valutu plaćanja u 2023. i nije plaćen u 2022. pa na dan 31.12.2022. iznos računa ostaje u saldu otvorenih nedospjelih obveza prema dobavljaču u iznosu od 1.000,00 kn. Saldo obveze na dan 31.12.2022. preračunava se iz kune u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije (1 EUR = 7,53450 HRK) i prenosi kao početno stanje obveze na dan 1.1.2023. u iznosu od 132,72 EUR. Račun dobavljaču plaća se 19.01.2023. Plaćanje se provodi u eurima. Odljev novca i zatvaranje obveze prema dobavljaču knjiže se i unose u poslovne knjige za 2023. u iznosu od 132,72 EUR.

c) Knjigovodstvene isprave s datumom izdavanja i zaprimanja 1.1.2023. i nadalje

Knjigovodstvene isprave (izlazni i ulazni računi, uplatnice i isplatnice, putni nalozi, obračunske isprave, nalozi za isplatu, privremene i obračunske situacije i drugo) s datumom izdavanja i zaprimanja 1.1. 2023. pa nadalje, neovisno o tome sadrže li dvojne iznose (kune i euro), **knjiže se i unose u poslovne knjige za 2023. godinu u eurima.**

Primjer 3: Ispostavljanja, zaprimanja i plaćanja ulaznog računa

Datum izdavanja računa: poslije 1.1.2023.

Datum primitka računa: poslije 1.1.2023.

Dospijeće plaćanja računa: u 2023.

Plaćanje računa: 15.03.2023.

Iznos računa u eur: 132,72 EUR

Fiksni tečaj konverzije: 7,53450 HRK

Rashod za uslugu i obveza prema dobavljaču knjiže se i unose u poslovne knjige za 2023. u iznosu od 132,72 EUR. Račun dobavljaču plaća se 15.03.2023. u eurima. Odljev novca i zatvaranje obveze prema dobavljaču knjiže se i unose u poslovne knjige za 2023. u iznosu od 132,72 EUR.

d) Knjigovodstvene isprave s datumom izdavanja do 31.12.2022., zaprimljene na knjiženje nakon datuma određenog za zaključna knjiženja za 2022.

Knjigovodstvene isprave (izlazni i ulazni računi, uplatnice i isplatnice, putni nalozi, obračunske isprave, nalozi za isplatu, privremene i obračunske situacije i drugo) s datumom izdavanja do 31.12.2022., a zaprimljene na knjiženje nakon datuma određenog za zaključna knjiženja za 2022. godinu, odnosno nakon što je zatvorena poslovna godina 2022., **knjiže se i unose u poslovne knjige za 2023. godinu u eurima**, odnosno iznosi u kunama na tim knjigovodstvenim ispravama trebat će se preračunati u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije i po pravilnima preračunavanja i zatim knjižiti u poslovne knjige za 2023. godinu u eurima.

Primjer 4: Ispostavljanja, zaprimanja i plaćanja ulaznog računa

Datum izdavanja računa: prije 31.12.2022.

Datum primitka računa: u 2023. poslije datuma određenog za zaključna knjiženja za 2022.

Dospijeće plaćanja računa: 31.1.2023.

Plaćanje računa: 31.1.2023.

Iznos računa u kn: 1.000,00 HRK

Iznos računa u eur: 132,72 EUR

Fiksni tečaj konverzije: 7,53450 HRK

Datum izdavanja računa je iz 2022. godine, iznos računa je u kunama, međutim račun je zaprimljen u 2023. i to nakon što su zatvorena knjiženja za poslovnu godinu 2022. U takvoj situaciji, potrebno je preračunati iznos računa u kunama u iznos računa u eurima primjenom fiksnog tečaja konverzije (1.000,00 kn = 132,72 EUR) te rashode i obveze, kao i plaćanje obveze i odljev novca s računa knjižiti u poslovne knjige za 2023. u eurima.

e) Knjigovodstvene isprave – izlazni računi, opomene na zakašnjela plaćanja, obračuni kamata

Potraživanja po izlaznim računima, izdanim opomenama na zakašnjela plaćanja, obračunatim kamata i slično koji imaju datum izdavanja do 31.12.2022. knjiže se i unose u poslovne knjige za 2022. godinu u kunama, neovisno o tome sadrže li dvojne iznose kune i euro. Zaključna stanja potraživanja na dan 31.12.2022. preračunavaju se iz kune u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije i prenose kao početno stanje na dan 1.1.2023. u eurima.

Potraživanja po izlaznim računima, izdanim opomenama na zakašnjela plaćanja, obračunatim kamata i slično koji imaju datum izdavanja od 1.1.2023. knjiže se i unose u poslovne knjige za 2023. godinu u eurima.

Obveznici plaćanja računa, opomena na zakašnjela plaćanja, obračunatih kamata i slično izdanih u kunama prije razdoblja dvojnog iskazivanja, dužni su u slučaju da plaćaju obvezu od 1.1.2023. pa nadalje istu platiti u eurima tako da iznose u kunama sami preračunaju u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije i po pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura.

Preporuka je da poslovni subjekti u zadnjem kvartalu 2022. godine na izvodima otvorenih stavaka za otvorena potraživanja napišu napomenu obveznicima plaćanja da u slučaju da ne podmire svoja dugovanja do 31.12.2022., dugovanje će morati podmiriti u eurima pri čemu obveznici plaćanja imaju obvezu da sami preračunaju iznos dugovanja iz kunama u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije i po pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura.

f) Knjigovodstvene isprave – putni nalozi

Sukladno članku 52. stavku 2. Zakona o uvođenju eura putni nalozi za službeno putovanje izuzeti su od obveze dvojnog iskazivanja. U skladu s navedenim iznosi akontacije putnih troškova koji se isplaćuje zaposleniku do 31.12.2022. iskazuje se u kunama, a od 1. 1.2023. godine u eurima. Na putnim nalogima koji se podnose na obračun do 31.12.2022. obračun troškova, iznos za isplatu ili povrat sredstava po obračunu troškova iskazuju se u kunama, a

od 1. 1.2023. u eurima. Potraživanja po akontacijama za putne naloge isplaćenim do 31.12.2022. knjiže se u poslovnim knjigama za 2022. u kunama. Obračunati troškovi po putnim nalogima s datumom obračuna do 31.12.2022. knjiže se u poslovnim knjigama za 2022. u kunama.

Akontacije koje su isplaćene do 31.12.2022., a obračunavaju se u 2023. u prva dva tjedna od uvođenja eura zaposlenici mogu vratiti u kunama ili eurima u slučaju gotovinskog prometa, odnosno uplate putem blagajni. Za putne naloge koji se podnose na obračun u 2023., obračun troškova i povrat akontacije ili isplata razlike po obračunu knjiže se u poslovne knjige za 2023. u eurima. Ako se isplate i povrati akontacija obavljaju preko transakcijskih računa i u razdoblju dvojnog optjecaja isplate i uplate provodit će se isključivo u eurima.

4.3. Obračun plaća i drugog dohotka

Obračun i isplata plaća tijekom 2022. godine zaključno s plaćom za studeni koja se isplaćuje u prosincu 2022. vrši se u kunama obzirom na to da je do kraja 2022. godine kuna službeno sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj.

Plaća i ostale naknade za prosinac 2022. obračunat će se u prosincu 2022., ali će se isplatiti siječnju 2023. kada će zakonsko sredstvo plaćanja biti euro pa će se i plaće u siječnju 2023. isplatiti u eurima. Da bi se plaća za prosinac 2022. zajedno sa svim davanjima mogla u siječnju 2023. isplatiti u eurima potrebno je i obračun plaće u prosincu 2022. napraviti u eurima primjenom fiksnog tečaja konverzije i po pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura. Nakon obračuna plaće potrebno je podnijeti JOPPD obrazac. JOPPD obrazac za plaću za prosinac 2022. nosit će oznaku 23xxx obzirom da je isplata plaće u 2023. godini. Svi JOPPD obrasci koji nose oznaku 23xxx predaju se u eurima.

Obveza za obračunatu plaću i ostale naknade za prosinac 2022. treba evidentirati u računovodstvenim evidencijama i u glavnoj knjizi za 2022. u kunama s obzirom na to da se obveza odnosi na prosinac 2022. Zbog toga je iznos Bruto 1 iz obračuna plaće i drugih naknada za prosinac 2022., napravljen u euru, radi isplate potrebno konvertirati iz eura u kune i iz nje ga izračunavati iznos svih stavki plaće u kunama radi ispravne knjigovodstvene evidencije obveze za plaću i ostalih naknada za prosinac 2022. u glavnoj knjizi za 2022. u kunama.

Po zaključenju poslovne godine 2022., obveze za plaću za prosinac 2022. iskazane u kunama na dan 31.12.2022. prenose se u početno stanje obveza na dan 1. siječnja 2023. godine konvertirano u eure po fiksnom tečaju konverzije i po pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura. Po isplati plaće u eurima u siječnju 2023., zatvaraju se prenesene obveze iz 2022.

Pitanje koje je vezano za obračun plaće je i izlist koji se pravovremeno traži od institucija o prosječnoj plaći (Obrazac: Potvrda o plaći). Upute za popunjavanje vezano za prelazak na novu službenu valutu pravovremeno će na svojim stranicama objaviti Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, a skraćeni pregled eventualnih pitanja i odgovara vezano za ovaj obrazac daje se u tabličnom prikazu u nastavku:

Razdoblje za koje se podnosi prosjek plaće	Datum izrade dokumenta	Valuta u kojoj se izrađuje dokument	Potreban dvojni prikaz DA / NE
6.2022. – 11.2022.	15.12.2022.	HRK	NE
7.2022. – 12.2022.	15.01.2023.	Ako su plaće isplaćene u razdoblju 7.-12. mjeseca bit će iskazane u kunama u gornjem dijelu obrasca, ali će se preračunati u eure i zbrojiti te će se po formuli izračunati prosječna satnica rada i iskazati u eurima u donjem dijelu obrasca	NE
10.2022 – 03.2023.	15.04.2023.	Kombinacija (plaće isplaćene u kunama će se prikazati u kunama, a plaće isplaćene u eurima u eurima). Za potrebe izračuna prosječne satnice rada plaće isplaćene u kunama će se preračunati u eure i zbrojiti s plaćama isplaćenim u eurima te će su u donjem dijelu obrasca iskazati prosječna satnica u eurima	NE

4.4. Gotovinsko poslovanje – blagajne

Subjekti opće države koji dio poslovanja i pružanja usluga obavljaju kroz gotovinske transakcije morat će se na vrijeme opskrbiti euro novčanicama i euro kovanicama kako bi od 1.1.2023. mogli obavljati gotovinske transakcije u novoj valuti. U razdoblju dvojnog optjecaja i eura i kuna za rad na blagajni, odnosno kod postupanja i pohrane gotovine u eurima i kunama svaki subjekt samostalno odlučuje o načinu odvajanja valuta. Dakle, u prva dva tjedna od uvođenja eura, uplate u blagajne mogu se provesti u kunama ili eurima, a isplate iz blagajni prvenstveno u eurima, samo iznimno u kunama. Slijedom navedenog promet blagajni u prva dva tjedna od uvođenja eura može biti i u eurima i kunama, ali u glavnoj knjizi evidentira se u eurima.

U razdoblju obveznog dvojnog iskazivanja ukupne novčane iznose na uplatnicama i isplatnicama treba iskazati dvojno u eurima i kunama, tako da se nakon iznosa u slovima iskaže iznos u eurima, uz navođenje fiksnog tečaja konverzije.

Izvešće o dnevnom prometu blagajne (uplate, isplate, stanje na dan) prikazat će se eurima, s time da zbroj novčanica eura i zbroj novčanica kuna čija je vrijednost preračunata u euro u izvješću o dnevnom prometu blagajne mora odgovarati stanju prikazanom na izvješću.

Vrijednosti blagajničkog maksimuma (za obveznike fiskalizacije) u eurima bit će naknadno utvrđena. Tijela javne vlasti potiče se da gotov novac u kunama koji zaprima u blagajne u razdoblju dvojnog optjecaja što je prije moguće zamjene za gotov novac eura. Prilikom polaganja gotovog novca kuna iz blagajni na transakcijske račune isti će automatski biti zamijenjen u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima preračunavanja i zaokruživanja iz Zakona o uvođenju eura.

5. Izvještavanje u sustavu proračuna

Odredbe Zakona o uvođenju eura propisuju da se izvještaji čija obveza podnošenja proizlazi iz odredaba propisa kojim se uređuje proračun i podzakonski propisi koji su doneseni na temelju njega, a koji se odnose na razdoblje koje završava prije dana uvođenja eura, sastavljaju i objavljuju tako da

se vrijednosti u izvještajima iskazuju u kuni. S druge strane, navedeni izvještaji, ako se odnose na razdoblje nakon dana uvođenja eura, sastavljaju se i objavljuju u eurima.

Ako izvještaji sadržavaju i usporedne podatke za prethodne godine kada je službena valuta bila kuna, takvi se podaci prilikom sastavljanja izvještaja i izvješća za te godine preračunavaju iz kune u euro radi bolje usporedivosti podataka, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura.

U izvještajima se podaci ne iskazuju dvojno. U iznimnim situacijama kad se izrađuju izvještaji u kojima se uspoređuju podaci koji se odnose na godinu uvođenja eura (i godine nakon uvođenja eura) s podacima u godinama koje prethode godini uvođenja eura podaci iz godina koje prethode godini uvođenja eura preračunavaju se u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije. Povijesne baze podataka mogu ostati u kunama ili biti preračunate u euro po fiksnom tečaju konverzije. U svakom slučaju trebala bi postojati mogućnost da se određeni skup izvještaja (ili cjeloviti set izvještaja) koje izrađuju subjekti opće države može prikazati u kunama i u eurima, ovisno o potrebama, posebice za usporedbe i analize povijesnih podataka.

Kada govorimo o izvještavanju u proračunskom sustavu prvenstveno se misli na izvještaje o izvršenju proračuna/financijskog plana i financijskim izvještajima. Prethodno spomenuta pravila primjenjivat će se u ovim izvještajima na način opisan u nastavku.

5.1. Izvještaji o izvršenju proračuna/financijskog plana

- podaci iskazani u Godišnjem izvještaju o izvršenju za 2022. godinu bit će iskazani u kunama iako će Sabor, odnosno predstavničko tijelo, o istome raspravljati i donositi ga u 2023. godini kada će službena valuta biti euro
- podaci u Polugodišnjem izvještaju o izvršenju za 2023. godinu bit će iskazani u eurima

Primjer 1. Godišnji izvještaj o izvršenju plana za 2022. godinu

IZVRŠENJE 2021.	IZVORNI PLAN 2022.	TEKUĆI PLAN 2022.	IZVRŠENJE 2022.
svi podaci iskazani su u kunama s obzirom na to da je izvještajno razdoblje završilo prije dana uvođenja eura			

Primjer 2. Polugodišnji izvještaj o izvršenju plana za 2023. godinu

IZVRŠENJE 1.-6. 2022.	IZVORNI PLAN 2023.	TEKUĆI PLAN 2023.	IZVRŠENJE 1.-6. 2023.
↓	↓		
iznose iskazane u kunama potrebno je preračunati u eure primjenom fiksnog tečaja konverzije i iskazati u eurima radi bolje usporedivosti podataka.	podaci iskazani u eurima		

5.2. Financijski izvještaji

Godišnji financijski izvještaji za 2022. godinu koji će se stavljati i predavati u 2023. kada će službena valuta biti euro, sadržavat će podatke iskazane u kunama za ostvareno u izvještajnom razdoblju tekuće godine i ostvareno u izvještajnom razdoblju prethodne jer je izvještajno razdoblje na koje se izvještaj odnosi (2022. godina) završilo prije dana uvođenja eura.

Primjer 1. Bilanca za 2022. godinu

Račun iz rač. plana	OPIS	ŠIFRA	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
	IMOVINA (AOP 002+063)	B001			
0	Nefinancijska imovina (AOP 003+007+046+047+051+058)	0			
01	Neproizvedena dugotrajna imovina (AOP 004+005-006)	01			
011	Materijalna imovina - prirodna bogatstva	011			
012	Nematerijalna imovina	012			
019	Ispravak vrijednosti neproizvedene dugotrajne imovine	019			
...					
...					

U financijskim izvještajima za izvještajna razdoblja za 2023. godinu (tromjesečni, šestomjesečni, devetomjesečni i godišnji) podaci za ostvareno u izvještajnom razdoblju tekuće godine iskazivat će se u eurima s obzirom na to da se radi o izvještajnom razdoblju koje završava nakon uvođenja eura.

Primjer 2. Bilanca za 2023. godinu

Račun iz rač. plana	OPIS	ŠIFRA	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
	IMOVINA (AOP 002+063)	B001			
0	Nefinancijska imovina (AOP 003+007+046+047+051+058)	0			
01	Neproizvedena dugotrajna imovina (AOP 004+005-006)	01			
011	Materijalna imovina - prirodna bogatstva	011			
012	Nematerijalna imovina	012			
019	Ispravak vrijednosti neproizvedene dugotrajne imovine	019			
...					
...					

U financijskim izvještajima za izvještajna razdoblja za 2023. godinu (tromjesečni, šestomjesečni, devetomjesečni i godišnji) podatke koji prikazuju ostvareno u izvještajnom razdoblju prethodne godine bit će potrebno preračunati u eure primjenom fiksnog tečaja konverzije i po pravilima za preračunavanje i zaokruživanje te iskazati u eurima radi bolje usporedivosti podataka.

Primjer 3. PRRAS za 2023. godinu

Račun iz rač. plana	Naziv stavke	ŠIFRA	Ostvareno u izvještajnom razdoblju prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju tekuće godine	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
Prihodi i rashodi poslovanja					
6	PRIHODI POSLOVANJA (AOP 002+039+045+074+105+123+130+136)	6			
61	Prihodi od poreza (AOP 003+012+018+024+032+035)	61			
611	Porez i priraz na dohodak (AOP 004 do 009 - 010 - 011)	611			
6111	Porez i priraz na dohodak od nesamostalnog rada	6111			
6112	Porez i priraz na dohodak od samostalnih djelatnosti	6112			
6113	Porez i priraz na dohodak od imovine i imovinskih prava	6113			
6114	Porez i priraz na dohodak od kapitala	6114			
6115	Porez i priraz na dohodak po godišnjoj prijavi	6115			
6116	Porez i priraz na dohodak utvrđen u postupku nadzora za prethodne godine	6116			
...					

iznose iskazane u kunama potrebno je preračunati u eure primjenom fiksnog tečaja konverzije i iskazati u eurima radi bolje usporedivosti podataka

podaci iskazani u eurima

Rashodi za zaposlene u sustavu proračuna

Mladenka Karačić*

U članku autorica rekapitulira uvijek aktualnu problematiku pravilnog knjiženja rashoda za zaposlene koji se pojavljuju u različitim modalitetima. U okviru toga obrađuje i evidentiranje plaća u naravi, plaće po sudskim presudama, kao i distinkciju između plaća i drugih oblika naknada zaposlenicima.

1. Uvod

Rashodi za osobe s kojima poslodavac ima zaključen radni odnos, na neodređeno ili određeno vrijeme, obuhvaćaju rashode za bruto plaće i doprinose na plaće te ostale rashode za zaposlene.

Naknade troškova zaposlenima za službena putovanja, prijevoz, rad na terenu i odvojeni život, za stručno usavršavanje zaposlenika te ostale naknade troškova zaposlenima predstavljaju materijalne rashode i evidentiraju se u okviru podskupine 321 *Naknade troškova zaposlenima*. Iako se isplate za službeni put i druge naknade troškova zaposlenima koje se isplaćuju iznad neoporezivih iznosa u poreznom smislu smatraju plaćom, evidentiraju se na osnovnim računima na kojima se evidentira i neoporezivi iznos, a ne u okviru podskupina 311 *Plaće (bruto)* i 313 *Doprinosi na plaće*.

Na računima skupine 31 *Rashodi za zaposlene* ne evidentiraju se niti rashodi vanjskih suradnika, članova povjerenstava, predstavničkih tijela i sl., bez obzira na porezni status takvih rashoda.

2. Bruto plaće i doprinosi na plaće

Plaće su naknade koje poslodavac isplaćuje zaposlenima za obavljeni rad. Rashodi za plaće evidentiraju se prema nastanku događaja zaduženjem odgovarajućih osnovnih računa skupine 31 *Rashodi za zaposlene* uz odobrenje odgovarajućih računa podskupine 231 *Obveze za zaposlene*.

Sukladno Pravilniku o proračunskom računovodstvu i Računskom planu, rashodi za bruto plaće i doprinose na plaće uključuju se u rashode razmjerno broju mjeseci u razdoblju za koje se izvještaji sastavljaju. Primjerice, ako je rashod za plaću za prosinac prethodne godine evidentiran u tekućoj godini, u tom slučaju se u tekućoj godini evidentiraju rashodi za razdoblje od siječnja do studenoga. Rashod za plaću za prosinac tekuće godine iskazuje se kao aktivno vremensko razgraničenje zaduženjem osnovnog računa 19311 *Kontinuirani rashodi budućih razdoblja* uz odobrenje računa podskupine 231, a priznaje kao rashod u sljedećoj godini. U ovome slučaju, kao rashod će biti iska-

zane plaće za prosinac prethodne godine te za razdoblje od siječnja do studenoga tekuće godine, dok će na podskupini 231 *Obveze za zaposlene* biti iskazane obveze za plaće za razdoblje od siječnja do prosinca tekuće godine.

Ako je rashod za plaću za prosinac prethodne godine iskazan kao rashod u toj godini, u tekućoj godini će se iskazati rashodi za razdoblje od siječnja do prosinca tekuće godine.

U okviru podskupine 311 *Plaće (bruto)* posebno se prate plaće za redovan rad, za prekovremeni rad, za posebne uvjete rada i plaće u naravi. Plaće za redovan rad obuhvaćaju plaće te naknade plaća: za bolovanja, godišnji odmor i plaćene izostanke i ostale naknade plaća koje se isplaćuju na teret poslodavca i to, odvojeno plaće za zaposlene i plaće za vježbenike. U okviru odjeljka 3111 *Plaće za redovan rad* evidentiraju se i plaće po sudskim postupcima.

U sustavu proračuna plaće se utvrđuju i isplaćuju u skladu sa zakonskim propisima, kolektivnim ugovorima te u skladu s internim aktima.

Plaće državnih službenika uređene su Zakonom o državnim službenicima¹, Uredbom o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi² te Uredbom o poslovima i posebnim uvjetima rada u državnoj službi³, a plaće zaposlenih u javnim službama Zakonom o plaćama u javnim službama⁴ te Uredbom o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama⁵. Pravo na plaću državnim dužnosnicima utvrđeno je Zakonom o obvezama i pravima državnih dužnosnika⁶, a plaće sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika Zakonom o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika⁷. Zakonom o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj)

¹ Zakon o državnim službenicima (NN, br. 92/05 – 98/19)

² Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi (NN, br. 37/01 – 13/22)

³ Uredba o poslovima i posebnim uvjetima rada u državnoj službi (NN, br. 74/02 – 63/21)

⁴ Zakon o plaćama u javnim službama (NN, br. 27/01 i 39/09) – i Zakon o osnovici plaće u javnim službama (NN, br. 39/09 i 124/09)

⁵ Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama (NN, br. 25/13 – 9/22)

⁶ Zakon o obvezama i pravima državnih dužnosnika (NN, br. 101/98 – 66/19)

⁷ Zakon o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN, br. 10/99 – 16/19)

* Mladenka Karačić, dipl.oec., Zagreb

samoupravi⁸ propisana su mjerila za određivanje plaća i naknada župana, gradonačelnika i općinskih načelnika i njihovih zamjenika, kao i plaća službenika i namještenika u upravnim odjelima i službama JLP(R)S.

Zakonom o doprinosima⁹ propisano je da poslodavac pri obračunu plaće obračunava i plaća doprinose:

- iz plaće:
 - doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti (po stopi od 15% za zaposlenike osigurane u II. stupu, odnosno 20% za zaposlenike osigurane samo u I. stupu),
 - doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje (po stopi od 5% za zaposlenike osigurane u II. stupu),
- na plaću:
 - doprinos za zdravstveno osiguranje (po stopi od 16,5%).

Osnovica za obračun doprinosa je bruto plaća zaposlenika.

Osim doprinosa, pri obračunu plaće potrebno je obračunati i porez na dohodak sukladno Zakonu o porezu na dohodak¹⁰ te prirez ako ga je svojom odlukom propisala jedinica lokalne samouprave u kojoj je prebivalište zaposlenika.

Plaću službenika i namještenika čini umnožak koeficijenta složenosti poslova i zadataka na koje je službenik ili namještenik raspoređen i osnovice za izračun plaće, što se uvećava za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža.

Osnovica za izračun plaće državnih službenika i namještenika propisuje se Kolektivnim ugovorom za državne službenike i namještenike¹¹, a osnovica za javne službe Temeljnim kolektivnim ugovorom za službenike i namještenike u javnim službama¹². Obje osnovice od 1. svibnja 2022. godine iznose 6.286,29 kuna bruto i primjenjuju se počevši s plaćom za svibanj 2022. godine koja se isplaćuje u lipnju 2022. godine. Osnovica za obračun plaće državnih dužnosnika iznosi 3.890,00 kuna bruto, a primjenjuje se počevši s plaćom za mjesec prosinac 2014. godine, koja je isplaćena u mjesecu siječnju 2015. godine. Osnovica za obračun plaće sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika od 1. ožujka 2019. godine utvrđena je u visini od 4.710,59 kuna bruto.

Zakonom o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi određeno je da osnovicu i koeficijente za obračun plaće župana, gradonačelnika i općinskih načelnika i njihovih zamjenika određuje odlukom predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojoj obnašaju dužnost, na prijedlog župana, gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika. Istim Zakonom određeni su i najviši iznosi plaće bez uvećanja za radni staž. Osnovica za obračun plaće službenika i namješteni-

ka u upravnim odjelima i službama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđuje se kolektivnim ugovorom, a ako nije utvrđena kolektivnim ugovorom, utvrđuje ju odlukom župan, gradonačelnik, odnosno općinski načelnik. Koeficijente za obračun plaće službenika i namještenika u upravnim odjelima i službama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave unutar raspona koeficijenata od 1,00 do 6,00 određuje odlukom predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, na prijedlog župana, gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika.

Člankom 14. Zakona o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi utvrđeno je i da masa sredstava za plaće zaposlenih u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave ne smije iznositi više od 20% prihoda poslovanja jedinice ostvarenih u prethodnoj godini, umanjениh za prihode:

- od domaćih i stranih pomoći i donacija, osim pomoći za preuzete državne službenike na temelju posebnog zakona,
- iz posebnih ugovora: sufinanciranje građana za mjesnu samoupravu te
- ostvarene s osnove dodatnog udjela u porezu na dohodak i pomoći izravnjanja za financiranje decentraliziranih funkcija.

Naknade za rad zamjenika župana, gradonačelnika i njihovih zamjenika te općinskih načelnika i njihovih zamjenika, koji dužnost obnašaju bez zasnivanja radnog odnosa, ne evidentiraju se u okviru podskupina 311 i 313, nego na osnovnom računu 32911 *Naknade za rad članovima predstavničkih i izvršnih tijela i upravnih vijeća*. Kako ove naknade nemaju tretman plaće, ne ulaze u ograničenje mase sredstava za plaće.

2.1. Naknada nakon prestanka obnašanja dužnosti

Sukladno članku 15. Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika, dužnosnici koji su dužnost obnašali najmanje jednu godinu, nakon prestanka obnašanja dužnosti sve do početka ostvarivanja plaće po drugoj osnovi ili do ispunjenja uvjeta za mirovinu, šest mjeseci od dana prestanka obnašanja dužnosti, imaju pravo na naknadu u visini plaće koju ostvaruje dužnosnik na toj dužnosti, a sljedećih šest mjeseci pravo na naknadu u visini 50% plaće koju ostvaruje dužnosnik na toj dužnosti. Dužnosnici koji su dužnost obnašali manje od jedne godine, ali više od tri mjeseca, nakon prestanka obnašanja dužnosti sve do početka ostvarivanja plaće po drugoj osnovi ili do ispunjenja uvjeta za mirovinu, tri mjeseca od dana prestanka obnašanja dužnosti, imaju pravo na naknadu u visini plaće koju ostvaruje dužnosnik na toj dužnosti, a sljedeća tri mjeseca pravo na naknadu u visini 50% plaće koju ostvaruje dužnosnik na toj dužnosti.

Sukladno članku 90.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi¹³, osobe koje su dužnost obavljale

⁸ Zakon o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN, br.28/10)

⁹ Zakon o doprinosima (NN, br. 84/08 - 106/18)

¹⁰ Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16 - 138/20)

¹¹ Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN, br. 56/22)

¹² Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 56/22)

¹³ Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN, br. 33/01 - 144/20)

profesionalno posljednjih šest mjeseci prije prestanka obavljanja dužnosti, po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti ostvaruju pravo na naknadu plaće i staž osiguranja za vrijeme od šest mjeseci po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti i to u visini prosječne plaće koja im je isplaćivana za vrijeme posljednjih šest mjeseci prije prestanka profesionalnog obavljanja dužnosti. Osobe koje su dužnost obavljale profesionalno manje od šest mjeseci prije prestanka obavljanja dužnosti, po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti ostvaruju pravo na naknadu plaće i staž osiguranja za vrijeme od onoliko mjeseci po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti koliko su dužnost obavljali profesionalno, i to u visini prosječne plaće koja im je isplaćivana za vrijeme prije prestanka profesionalnog obavljanja dužnosti.

Ova naknada evidentira se na isti način na koji se evidentirala i plaća dužnosnika za vrijeme obnašanja dužnosti, na osnovnim računima *31111 Plaće za zaposlene* i *31321 Doprinos za zdravstveno osiguranje*.

Osobe koje dužnost nisu obavljale profesionalno nemaju pravo na naknadu po prestanku obavljanja dužnosti.

2.2. Plaće po sudskim presudama

Ako se plaća obračunava i isplaćuje po sudskim presudama, te u slučaju kad osoba u tom trenutku nije zaposlenik obveznika isplate, evidentira se na osnovnom računu *31113 Plaće po sudskim presudama* i na podskupini *313 Doprinosi na plaće*. Sudski troškovi po tim sudskim presudama ne iskazuju se u okviru skupine 31, nego na osnovnom računu *32961 Troškovi sudskih postupaka*, a kamate na računu *34333 Zatezne kamate iz poslovnih odnosa*. Kod obračuna plaće po sudskim presudama doprinosi se obračunavaju prema propisima koji su vrijedili u godini i mjesecu za koji se obračunava plaća. Primjerice, ako se prema sudskoj presudi treba obračunati i isplatiti plaća za određeno razdoblje u 2014. godini, osim doprinosa za zdravstveno osiguranje potrebno je obračunati doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu, doprinos za zapošljavanje i poseban doprinos za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Iako se plaća po sudskoj presudi obračunava za razdoblje koje prethodi sudskoj presudi i po propisima koji su vrijedili u vrijeme za koje se obračunava, rashodi i obveze evidentiraju se u razdoblju kada je primljena presuda.

2.3. Jednokratna naknada zbog povećane odgojno-obrazovne odgovornosti za učenike

Temeljem članka 17. Kolektivnog ugovora za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama i članka 26. Kolektivnog ugovora za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama¹⁴

zaposlenik koji vodi učenike na višednevne aktivnosti izvan škole, a na koje ga je uputio poslodavac sukladno propisima i aktima Škole, ima pravo na jednokratnu naknadu zbog povećane odgojno-obrazovne odgovornosti za učenike tijekom navedenih aktivnosti i to u iznosu od 50 kuna neto po danu višednevne aktivnosti.

Člankom 142. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi¹⁵ propisano je da se sredstva za plaće i naknade plaća zaposlenih u školskim ustanovama čiji je osnivač Republika Hrvatska osiguravaju u državnom proračunu. Ministarstvo financija je u Okružnici o sastavljanju i predaji financijskih izvještaja proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna te proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iz travnja 2019. dalo uputu da se ova naknada evidentira u okviru **odjeljka 3111 Plaće za redovan rad**, a ostvareni prihod iz državnog proračuna na osnovnom računu *63612 Tekuće pomoći iz državnog proračuna proračunskim korisnicima proračuna JLP(R)S*, izvor financiranja Pomoći.

2.4. Plaća u naravi

Plaće u naravi su dobra, usluge, prava i ostala primanja određene novčane vrijednosti koje proračuni i proračunski korisnici daju zaposlenicima za obavljeni rad, a oni ih koriste u slobodno vrijeme i za zadovoljavanje vlastitih potreba. Plaćom u naravi smatra se korištenje stambenih zgrada i stanova, odmarališta, sportskih i rekreacijskih objekata i usluga, garaža i parkirališta, prijevoznih sredstava, kredita uz kamate ispod propisane stope, dnevni obroci, primici ostvareni u dobrima i uslugama bez naknade ili uz djelomičnu naknadu i slično. Vrijednost tih primitaka utvrđuje se prema njihovoj tržišnoj vrijednosti u mjestu davanja (uključujući porez na dodanu vrijednost). Ako su primici u naravi odobreni posloprimcu uz plaćanje naknade koja je niža od tržišne, poslodavac mora utvrditi razliku između tržišne cijene i naknade koju je posloprimac platio. Utvrđena razlika smatra se primitkom od nesamostalnog rada zaposlenika.

Plaćom u naravi se ne smatraju primici koje poslodavac omogućuje radniku, a vezani su uz obavljanje posla odnosno njegove djelatnosti, primjerice posebna radna odjeća obilježena nazivom ili znakom poslodavca (*32271 Službena, radna i zaštitna odjeća i obuća*), obvezni liječnički i sistematski pregledi omogućeni svim zaposlenicima (*32361 Obvezni i preventivni zdravstveni pregledi zaposlenika*), školovanje ili stručno usavršavanje vezano uz djelatnost poslodavca (*3213 Stručno usavršavanje zaposlenika* ili *37215 Stipendije i školarine*).

Plaću u naravi potrebno je evidentirati sukladno obračunu na računima rashoda u okviru odjeljka *3112 Plaće u naravi* i pripadajućih obveza. Obveze za doprinose, porez i prirez iz plaće u naravi zatvaraju se plaćanjem tih obveza nakon čega ostaje otvorena obveza za neto plaću u naravi. Kako

¹⁴ NN, br.51/18; Sukladno Odlukama o isplati materijalnih i nematerijalnih prava te drugih naknada za zaposlenike u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama (NN, br. 60/22) materijalna i nematerijalna prava te druge naknade, ugovorene Kolektivnim ugovorom isplaćivat će se, nakon isteka produžene primjene pravnih pravila sadržanih u Kolektivnom ugovoru, u visini i na način na koji su ugovorene do sklapanja novog kolektivnog ugovora.

¹⁵ Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN, br. 87/08 - 98/19)

je zaposlenik koristio pogodnost, poslodavac nema obvezu za isplatu neto plaće. Stoga tu obvezu treba zatvoriti storniranjem, uz istovremeno storniranje rashoda za plaću u naravi u visini neto plaće kako se rashod ne bi dva puta ponavljao: jednom kao rashod po prirodnoj vrsti, a drugi put kao rashod za neto plaću u naravi.

U proračunskom računovodstvu ne evidentira se prihod u visini obveze za neto plaću u naravi.

2.5. Plaće za posebne uvjete rada

U prosincu 2020. godine Vlada Republike Hrvatske je donijela Odluku o posebnoj nagradi radnicima u sustavu zdravstva koji obavljaju poslove vezane za pružanje zdravstvene skrbi pacijentima oboljelima od bolesti COVID-19¹⁶. U skladu s tom Odlukom ustanove u zdravstvu djelatnicima koji obavljaju takve poslove isplaćuju posebnu nagradu u iznosu od 10% od osnovne plaće radnika. Nagrada se isplaćuje uz plaću radnika, a knjigovodstveno se evidentira kao plaća za posebne uvjete rada na osnovnom računu 31141 *Plaće za posebne uvjete rada*.

Iako Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje osigurava sredstva za isplatu nagrada, u ovom slučaju se ne radi o prihodu temeljem ugovornih obveza s HZZO-om. Stoga ustanove u zdravstvu primljena sredstva za isplatu ove nagrade evidentiraju u okviru osnovnog računa 63414 *Te kuće pomoći od HZMO-a, HZZ-a i HZZO-a*.

2.6. Naknade za bolovanje

Naknade za vrijeme bolovanja (do 42 dana), godišnjih odмора i državnih praznika i blagdana jesu naknade plaća te se evidentiraju zajedno s plaćom na osnovnim računima odjeljka 3111 *Plaće za redovan rad*.

Naknade za bolovanja na teret HZZO-a ne evidentiraju se kao rashodi u okviru podskupine 311, nego na teret potraživanja na osnovnom računu 12911 *Potraživanja za naknade koje se refundiraju* i u korist obveza na osnovnom računu 23122 *Obveze za bolovanje na teret zdravstvenih zavoda*.

Proračunski korisnici sredstva koja iz nadležnog proračuna dobiju za isplatu plaće priznaju kao prihod na osnovnom računu 67111 *Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje rashoda poslovanja*. Međutim, sredstva koja dobiju za isplatu naknade za bolovanje na teret HZZO-a ne iskazuju kao prihod iz nadležnog proračuna, već kao obvezu za povrat u proračun. Ta obveza dospijeva tek kad HZZO refundira sredstva. Stoga se u financijskom izvještaju iskazuju kao nedospjela.

Najkasnije u roku od 15 dana od isplate naknada za bolovanje na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO), potrebno je HZZO-u podnijeti zahtjev za refundaciju sredstava. Na temelju navedenih zahtjeva HZZO evidentira svoje obveze po ukupnim naknadama.

Proračunski korisnici državnog proračuna potraživanje od HZZO-a i obvezu za povrat u proračun zatvaraju tek nakon što dobiju obavijest iz Ministarstva financija i to u iznosu koji je naveden u toj obavijesti.

Shema knjiženja obračuna i isplate naknade za bolovanje

R. br.	Opis	Račun	
		Duguje	Potražuje
1.	Obračun bolovanja na teret HZZO-a – potraživanja od HZZO-a	12911	23122
2.	Doznaka sredstava iz nadležnog proračuna za naknadu bolovanja na teret HZZO-a	111	23958
3.	Isplata bolovanja na teret HZZO-a	23122	111
4.	Refundacija sredstava od HZZO-a	111	12911
5.	Povrat u proračun	23958	111

3. Ostali rashodi za zaposlene

Podskupina 312 *Ostali rashodi za zaposlene* obuhvaća: bonus za uspješan rad, nagrade (jubilarne nagrade, prigodne godišnje nagrade, posebne nagrade i slično), darove (zaposlenima, djeci zaposlenika i slično), otpremnine, naknade za bolest (za bolovanje duže od 90 dana), invalidnost i smrtni slučaj, regres za godišnji odmor i ostale navedene rashode za zaposlene.

Na osnovnom računu 31212 *Nagrade*, osim uobičajenih jubilarnih nagrada evidentiraju se nagrade koje se isplaćuju za posebne godišnje događaje kao primjerice božićnice, uskrsnice i sl. Nije ispravno takve godišnje nagrade evidentirati na osnovnom računu 31213 *Darovi* ili 31219 *Ostali navedeni rashodi za zaposlene*.

Prema Kolektivnom ugovoru, službeniku i namješteniku koji je stavljen na raspolaganje, kao i službeniku i namješteniku kojem služba prestaje zbog prelaska drugom poslodavcu, mora se omogućiti korištenje godišnjeg odmora kojeg je stekao u državnom tijelu u kojem mu prestaje služba prije prestanka službe. Službenik i namještenik koji nije ispunio uvjet za stjecanje godišnjeg odmora ili mu tijekom godine prestaje radni odnos, ostvaruje pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora, u skladu s općim propisom o radu. Iznimno, zaposlenik koji odlazi u mirovinu, ima pravo na puni godišnji odmor za tu godinu.

Ako službenik i namještenik kojem služba prestaje nije iskoristio godišnji odmor koji je stekao, isplatit će mu se naknada za neiskorišteni godišnji odmor u skladu s općim propisom o radu. Naknada plaće za neiskorišteni godišnji odmor evidentira se na osnovnom računu 31219 *Ostali navedeni rashodi za zaposlene*.

Oni proračunski korisnici koje ne obvezuju kolektivni ugovori, nego Zakon o radu kao i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje u svojim aktima propišu isplate takvih naknada, premije dopunskog i dodatnog zdravstvenog osiguranja za svoje zaposlenike iskazuju na osnovnom računu 31219 *Ostali navedeni rashodi za za-*

¹⁶ Odluka o posebnoj nagradi radnicima u sustavu zdravstva koji obavljaju poslove vezane za pružanje zdravstvene skrbi pacijentima oboljelima od bolesti COVID-19 (NN, br. 136/20)

poslene. Osnovni račun 32923 Premije osiguranja zaposlenih predviđen je za premije za osiguranje radnika od posljedica nesretnog slučaja (nezgode) koje obvezno plaća poslodavac.

Darovi djeci evidentiraju se na osnovnom računu 31213 Darovi.

Obveze za ostale rashode za zaposlene evidentiraju se na osnovnom računu 23171 Ostale obveze za zaposlene (nagrade, darovi, otpremnine, naknade za bolest, invalidnost i smrtni slučaj i slično). Po potrebi mogu se otvarati analitički računi za odvojeno praćenje ostalih obveza za zaposlene te za praćenje poreza, prireza, doprinosa za mirovinsko osiguranje i neto naknade.

Naknade koje se zaposlenicima isplaćuju sukladno kolektivnim ugovorima ili internim pravilnicima neoporezivo se mogu isplatiti samo do iznosa propisanih Pravilnikom o porezu na dohodak. Naknade iznad tih iznosa **u poreznom smislu smatraju se plaćom** i na njih se obračunavaju i plaćaju porez, prirez i doprinosi.

Iako se oporezivi dio navedenih naknada u poreznom smislu smatra plaćom, **rashodi navedenih naknada, isplaćenih iznad neoporezivog dijela, evidentiraju se u okviru odgovarajućih računa podskupine 312 zajedno s doprinosima na plaće i isplata do neoporezivog dijela (bruto iznosi).**

U skladu s člankom 47. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike te člankom 61. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama u slučaju bolovanja dužeg od 90 dana zaposlenik jednom godišnje ima pravo na pomoć u visini jedne proračunske osnovice koja iznosi 3.326,00 kuna¹⁷. Temeljem članka 7. stavka 2. točke 4. Pravilnika o porezu na doho-

dak¹⁸ oporezivim primitkom po osnovi nesamostalnog rada smatra se razlika između 2.500,00 i 3.326,00 kuna. Tu neto razliku od 826,00 kuna potrebno je preračunati u bruto i obračunati i platiti doprinose iz i na plaću te porez i prirez. Ukupan iznos (3.326,00 kuna neto, doprinos za mirovinsko osiguranje, porez, prirez i doprinos za zdravstveno osiguranje) evidentira se na osnovnom računu 31215 Naknade za bolest, invalidnost i smrtni slučaj.

Kolektivnim ugovorom za državne službenike i namještenike i Temeljnim kolektivnim ugovorom za službenike i namještenike u javnim službama nije ugovorena isplata naknade za topli obrok. Pravilnici pojedinih proračunskih korisnika koji isplaćuju rashode za zaposlene prema Zakonu o radu kao i nekih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i proračunskih korisnika iz njihove nadležnosti, predviđaju isplatu naknade odnosno podmirenje troškova toplog obroka.

Temeljem članka 7. stavka 2. točaka 34. i 35. Pravilnika o porezu na dohodak novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika do 5.000,00 kuna godišnje te troškovi prehrane radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije, do 12.000,00 kuna godišnje, pod uvjetom da računi o obavljenim uslugama prehrane glase na poslodavca i da su podmireni bezgotovinskim putem, ne smatraju se oporezivim primitcima po osnovi nesamostalnog rada. U slučaju podmirjenja troškova prehrane neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga prehrane obavljena.

Isplata naknade odnosno podmirenje troškova prehrane evidentira se na osnovnom računu 31219 Ostali nenavedeni rashodi za zaposlene.

Kod isplate naknade za topli obrok treba računati stvarno odrađene dane. Ako zaposlenik koristi godišnji odmor, ako je na bolovanju, službenom putu, za te dane nema pravo na topli obrok.

¹⁷ Članak 37. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu (NN, br. 140/22)

¹⁸ Pravilnik o porezu na dohodak (NN, br. 10/17 – 1/21)

DJELOVANJE CENTRA

tim4pin

MOŽETE PRATITI NA

WWW.TIM4PIN.HR

Porezno motrište uvođenja eura kao službene valute u RH

Mirjana Mahović Komljenović*

Zakon o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj objavljen je u Narodnim novinama 57/22, a stupa na snagu od prvog dana od dana objave odluke Vijeća EU-a o usvajanju eura. Kako se bliži 1. siječanj 2023. godine, kada se u RH očekuje uvođenje eura i prestanak postojanja sadašnje valute kune, u preostalom vremenu potrebna je prilagodba informatičkih i računovodstvenih sustava poduzetnika te poslovnih subjekata opće države za prelazak na novu valutu, kako bi se osiguralo nesmetano i neprekinuto funkcioniranje gospodarstva.

1. Uvod

Danas je euro službena valuta u 19 država članica koje zajedno čine eurozonu, koja se službeno naziva europodručjem, a svaka država članica samostalno odlučuje kada će započeti postupak uvođenja eura. Euro je jedinica valute koja se dijeli na stotinu centa, kako je uređeno uredbom (EZ) br. 974/98. Neke države članice još nisu ispunile kriterije potrebne za pridruživanje europodručju, dok je Danska odlučila da neće sudjelovati u europodručju. U tablici u nastavku dan je prikaz država članica koje su uvele euro i država koje su izvan europodručja.

Naime, prema Zakonu o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: Zakon), koji je objavljen u Narodnim novinama 57/22, a stupa na snagu od prvog dana od dana objave odluke Vijeća EU-a o usvajanju eura, uređeno je: uvođenje eura, pravila za preračunavanje, opskrba i zamjena gotovog novca kune za gotov novac eura, dvojni optjecaj, dvojno iskazivanje, primjena načela neprekidnosti pravnih instrumenata, proračuni, financijski planovi, poslovne knjige, financijski izvještaji i porezi u procesu uvođenja eura, nadzor nad primjenom Zakona te prekršajne odredbe.

Tablica 1. Pregled uvođenja eura i država članica izvan europodručja

2002.	2007.	2008.	2009.	2011.	2014.	2015.	Države izvan europodručja
Austrija Belgija Luksemburg Nizozemska Irska Italija Finska Francuska Španjolska Portugal	Slovenija	Malta Cipar	Slovačka	Estonija	Latvija	Litva	Hrvatska Bugarska Rumunjska Mađarska Poljska Češka Švedska Danska

Izvor: Internetska stranica Vijeća Europske unije, Službena valuta EU-a (europa.eu)

Kada vijeće Europske unije utvrdi da RH ispunjava sve propisane uvjete za zamjenu kune eurom te donese odluku o usvajanju eura u RH (očekuje se da će to biti srpanj 2022. godine), Vlada RH donijet će posebnu odluku kojom će objaviti datum uvođenja eura kao službene novčane jedinice i zakonsko sredstvo plaćanja u RH, fiksni tečaj konverzije na puni broj decimala, razdoblje dvojnog optjecanja, razdoblje dvojnog iskazivanja cijena i drugih novčanih iskaza vrijednosti, kao i način praćenja primjene te obveze. Na taj način pokrenut će se provedba aktivnosti iz Zakona o uvođenju eura kao službene valute u RH.

2. Propisani rokovi i aktivnosti vezani za zamjenu kuna eurom

Nakon uvođenja eura kao službene valute u RH, euro će postati službena novčana jedinica i zakonsko sredstvo plaćanja u RH. Prema Zakonu utvrđeni su rokovi i aktivnosti vezane uz zamjenu kune eurom:

* Mr.sc.Mirjana Mahović Komljenović, Ministarstvo financija –Porezna uprava, Zagreb

PROPISANI ROKOVI	AKTIVNOSTI
Srpanj 2022. godine Vijeće EU donosi odluku o usvajanju eura kao službene valute u RH	
5.9.2022. do 30.12.2023.	Razdoblje dvojnog iskazivanja cijena i drugih novčanih iskaza vrijednosti (prvi ponedjeljak u mjesecu koji slijedi nakon mjeseca u kojem će proteći trideset dana od dana objave odluke Vijeća EU).
1.1.2023.	Uvođenje eura kao zakonskog sredstva plaćanja u RH
1.1.2023. do 14.1.2023.	Razdoblje dvojnog optjecanja – koje traje 14 dana od dana uvođenja eura kada će potrošači moći plaćati i u eurima i u kunama. Razdoblje dvojnog optjecanja započinje 1.1.2023. u 00:00 sati i završava zaključno s 14.1.2023. u 24:00 sati. Tijekom razdoblja dvojnog optjecanja primatelj plaćanja je dužan za plaćanje gotovim novcem kune, ostatak vratiti u gotovom novcu eura.
1.1.2024.	Prestaje obveza dvojnog iskazivanja cijena

U preostalom vremenu do uvođenja eura potrebna je prilagodba informatičkih i računovodstvenih sustava poduzetnika koji se koriste za fakturiranje, obračuna plaća te poslovnih subjekata opće države za prelazak na novu valutu, kako bi se osiguralo nesmetano i neprekinuto funkcioniranje gospodarstva.

2.1. Kada je moguće dobrovoljno započeti s dvojnim iskazivanjem cijena

Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom predviđa razdoblje obveznog dvojnog iskazivanja cijena (u eurima i u kunama). Međutim, s dvojnim iskazivanjem cijena može se početi:

- **dobrovoljno** - od dana koji slijedi nakon dana objave odluke Vijeća EU o uvođenju eura.
- **obvezno** - od 5.9.2022. godine, odnosno od prvog ponedjeljka u mjesecu koji slijedi nakon mjeseca u kojem istekne trideset dana od dan objave odluke Vijeća EU o usvajanju eura, a tada će biti utvrđen i fiksni tečaj konverzije. Obveza završava protekom 12 mjeseci od datuma uvođenja eura (31.12.2023. godine)

Obveza dvojnog iskazivanja cijena odnosi se isključivo na one poslovne subjekte - porezne obveznike koji imaju izravan odnos prema potrošačima (trgovci, ugostitelji i pružatelji usluga te javni sektor za mirovine, račune za režije i sl.), a provodi se radi sprječavanja neopravdanog povećanja i neispravnog preračunavanja cijena. Na taj način će se i potrošačima i korisnicima usluga omogućiti da se lakše priviknu na cijene i druge novčane vrijednosti iskazane u eurima.

Međutim, dvojno iskazivanje ne obuhvaća trgovačke ugovore, odnosno račune između poslovnih subjekata (B2B), interne račune unutar istog društva te razne evidencije i izvještaje koje će biti potrebno slati javnim tijelima.

Prema Zakonu o uvođenju eura, poslovni subjekt dužan je u razdoblju dvojnog iskazivanja (5.9.2022. do 31.12.2023. godine) dvojno iskazati cijenu robe i usluge na jasan, čitljiv, vidljiv i lako uočljiv način, u euru i kuni, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno matematičkim pravilima za preračunavanje i zaokruživanje, i to:

- u poslovnim prostorijama na prodajnom mjestu ili na robu odnosno na cjenicima ako se radi o uslugama
- na internetskoj stranici
- u obavijestima koje se potrošaču daju prije ili tijekom sklapanja ugovora izvan poslovnih prostorija i ugovora na daljinu
- u ponudi na trajnom mediju
- tijekom provođenja oglašavanja u bilo kojem obliku, kojim se nudi prodaja robe ili usluge
- putem drugih oblika iskazivanja cijena.

Međutim, iznimno obveza dvojnog iskazivanja cijene robe i usluga ne odnosi se na oglašavanje putem radijskih programa i glasovnih poruka u ostalim oblicima oglašavanja, kao i u drugim pojavnim oblicima gdje bi dvojno iskazivanje uzrokovalo nerazmjerne troškove poslovnih subjekata, kao što su prodaja putem automata, totemi benzinskih postaja, igre na sreću, zabavne igre, naljepnice s vaganom cijenom, taksimetar, zasloni blagajni i samoposlužni uređaji za prodaju roba i usluga i dr.

Za navedene iznimke do 31. prosinca 2022. godine cijene moraju biti iskazane u kunama, a od 1. siječnja 2023. godine u eurima.

Osim prema Zakonu, dvojno iskazivanje cijena u kunama i eurima provodit će se prema Zakonu o zaštiti potrošača te Pravilniku o načinu isticanja maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere proizvoda i usluga.

2.2. Opća pravila za preračunavanje u eure

Porezni obveznici dužni su preračunati cijene i druge novčane iskaze vrijednosti uz primjenu punoga brojčanog iznosa fiksnog tečaja konverzije, koji iznosi **1 euro = 7,53450 kn**, korištenjem pet decimala te zaokruživanjem dobivenog iznosa u skladu s matematičkim pravilima zaokruživanja:

- Ako je treća decimala manja od pet (broj 0 do 4), druga decimala ostaje nepromijenjena, odnosno iznos u centima ostaje isti.
- Ako je treća decimala jednaka ili veća od pet (broj 5 do 9), druga decimala povećava se za jedan, odnosno iznos u centima zaokružuje se na viši cent.

Prema tome, dobiveni rezultat zaokružuje se na dvije decimalne, a na temelju treće decimalne.

No, preračunavanje cijena primjenom skraćene verzije fiksnog tečaja konverzije, kao što je zaokruživanje na dvije decimalne znamenke, neće biti dopušteno.

Prema čl.70.st.5. Zakona, za dug ili dio ukupnog duga dužnika prema vjerovniku po pojedinom pravnom poslu, koji je zbog primjene fiksnog tečaja konverzije i pravila za preračunavanje i zaokruživanje Zakona manji od jednog cen-

ta, obveza prestaje, a ta tražbina ili potraživanje odnosno taj dio ukupne tražbine ili potraživanja vjerovnika prema dužniku se otpisuje po službenoj dužnosti, odnosno po sili Zakona.

Nastavno se daje primjer izračuna primjenom punog brojčanog iznosa fiksnog tečaja konverzije na 5 decimala - 1 EUR = 7,53450HRK

Cijena / Novčani iskaz vrijednosti	Cijena / Novčani iskaz u eurima prije zaokruživanja	Cijena / Novčani iskaz u eurima nakon zaokruživanja
79,99 KN	10,6164974 EUR	10,62 EUR
129,32 KN	17,1637136 EUR	17,16 EUR
20 KN	2,65445617 EUR	2,65 EUR

2.3. Informiranje potrošača i pristupanje etičkom kodeksu

Kako bi se smanjila zabrinutost hrvatskih potrošača da će uvođenje eura dovesti do neopravdanog povećanja potrošačkih cijena, uvest će se poziv za pristupanje poslovnih subjekata Etičkom kodeksu. Svaki poslovni subjekt koji posluje u direktnom odnosu s potrošačima bit će pozvan putem online medijske kampanje da pristupiti Etičkom kodeksu, odnosno da se pridruži inicijativi s ciljem ispravnog preračunavanja i iskazivanja cijena i drugih novčanih iskaza vrijednosti, bez neopravdanog povećanja maloprodajnih cijena. Online pristupanje Etičkom kodeksu bit će omogućeno prije početka razdoblja dvojnog iskazivanja cijena, odnosno tijekom drugog i trećeg tromjesečja 2022. godine pa sve do 31. prosinca 2023. godine.

Onim poslovnim subjektima koji se odazovu pozivu i pristupe Etičkom kodeksu bit će omogućeno dobivanje i postavljanje **vizualne identifikacijske oznake – logotipa**, putem kojeg će se potrošačima signalizirati kako se radi o pouzdanom poslovnom subjektu, koji na ispravan način preračunava i iskazuje cijene i druge novčane iskaze vrijednosti, te koji nije povećao cijenu robe ili usluga prema potrošačima bez opravdanog razloga. Vizualnu identifikacijsku oznaku ili logotip poslovni subjekti će moći postaviti na svoja prodajna mjesta i mjesta pružanja usluga, kao i prilikom provođenja promotivnih i marketinških aktivnosti (primjerice tiskani letci i katalozi, objave na internet-skim stranicama i društvenim mrežama, mobilnim aplikacijama te u drugim medijima).

3. Način dvojnog iskazivanja cijena roba i usluga

Već je naglašeno da u razdoblju obveznog dvojnog iskazivanja poslovni subjekti moraju iskazati cijenu i druge novčane iskaze vrijednosti i u eurima i u kunama. Pri tome svaki poslovni subjekt samostalno odlučuje o načinu i modelu dvojnog iskazivanja cijena, u skladu sa Zakonom, Zakonom o zaštiti potrošača te Pravilnikom o načinu isticanja maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere proizvoda i usluga.

Prema Smjernicama za prilagodbu gospodarstva u procesu zamjene hrvatske kune eurom, koja se može pronaći na

mrežnim stranicama, predlaže se dvojno iskazivanje na način da je **cijena u eurima primarna (na lijevoj strani, ili iznad), a u kunama sekundarna (na desnoj strani ili ispod).**

Prilikom iskazivanja prodajnih cijena roba i usluga koristiti se oznaka EUR ili znak €. Oznaka EUR ili znak € slijedi iza iznosa i razmaka (primjerice iznos od 30 EUR ili 30 €). Oni poduzetnici koji obavljaju naplatu u gotovini potrošačima trebaju omogućiti povrat u eurima već od prvog dana uvođenja eura.

U nastavku se daju primjeri iskazivanja maloprodajne cijene robe i cijene za jedinicu mjere te maloprodajne cijene pri akcijskim prodajama.

➤ ISKAZIVANJE MALOPRODAJNE CIJENE ROBE

Kemijska olovka plava	
5,31 EUR	39,99 kn

➤ ISKAZIVANJE MALOPRODAJNE CIJENE I CIJENE ZA JEDINICU MJERE

Mljevena kava 175g	
2,33 EUR	17,59 kn
9,09 EUR/kg	68,52 kn/kg

➤ ISKAZIVANJE MALOPRODAJNE CIJENE ROBE PRILIKOM POSEBNOG OBLIKA PRODAJE (AKCIJSKA PRODAJA)

Pileći file 600g (sniženje 22%)	
3,72 EUR	28,07 kn
4,78 EUR	35,99 kn

3.1. Dvojno iskazivanje na računu

Pri ispostavljanju računa potrošaču, a prema čl.51. Zakona, poslovni subjekt treba dvojno iskazati ukupan iznos na računu uz prikaz fiksnog tečaja konverzije, kao minimalne podatke. Međutim, postoji mogućnost dvojnog iskazivanja i više od minimalnih podataka ako to poslovni subjekt želi.

Poslovni subjekti bit će u obvezi prilagoditi blagajne i naplatne uređaje za dvojno iskazivanje iznosa, kako bi na računima koji se izdaju krajnjim potrošačima ukupan iznos bio iskazan u obje valute.

Dvojno iskazivanje treba biti lako uočljivo i čitko, a pri preračunavanju uvijek se treba koristiti puni iznos fiksnog tečaja konverzije. Svaki poslovni subjekt samostalno odlučuje na koji će način dvojni iznosi biti prikazani na računu.

Stoga se u nastavku daje prijedlog modela dvojnog iskazivanja računa za gotovinski promet kojeg je izdao javni bilježnik Petar Babić za javnobilježničku uslugu ovjere potpisa, a koji račun sadrži propisane elemente prema čl. 63. Općeg poreznog zakona (NN, br. 115/16 – 42/20). Zbog gotovinskog načina plaćanja, javni bilježnik je u obvezi ostvareni promet putem fiskalne blagajne prijaviti PU. Od 1. siječnja 2021. godine fiskalizirani račun treba sadržavati i QR kod, a od 5.9.2022. godine potrebno je dvojno iskazati ukupan iznos na računu, uz prikaz fiksnog tečaja konverzije.

Javni bilježnik: Petar Babić
 Samobor, A.G.Matoša 20
 OIB: 1111111112

Datum izdavanja računa i vrijeme 2.6.2022. 12:45

Datum obavljene usluge 2.6.2022.

Račun br. 122/1/1 - G

Red. br.	Opis usluge	Svota u kn (bez PDV-a)
1.	Ovjera potpisa OV-2307/2022 stranke Car Josip, Car Božica	60,00
2.	Ovjera preslike OV-2308/2022 stranka Car Božica	30,00
	Ukupno javnobilježnička usluga	90,00
	PDV – 25%	22,50
	Javnobilježnička usluga s PDV-om	112,50
3.	Javnobilježnička pristojba – prolazna stavka	35,00
	UKUPNA SVOTA RAČUNA ZA NAPLATU	147,50
		19,58 €

Obračun prema naplaćenju naknadi

PDV na javnobilježničku pristojbu nije obračunan prema čl. 33.st.3. Zakona o PDV-u – prolazna stavka

Način plaćanja: gotovina

Oznaka operatera: MMK

ZKI:324b45b89f567888zzkkj987

JIR:71bb6975-hgf-98987cg9a776

QR kod

Fiksni tečaj konverzije: 7,53450

Postupak zaokruživanja:

(147,50:7,53450 = 19,57661; zaokruženo na 19,58 eura)

3.2. Izdavanje računa i obračun PDV-a

Računi poduzetnika koji će se izdavati nakon 1.1.2023. godine iskazat će se u eurima, bez obzira na to kada je isporuka obavljena. Međutim, kod računa poduzetnika koji će biti izdani nakon 1.1.2023. godine u valuti koja neće biti euro, ukupan iznos PDV-a te ukupan iznos računa mora biti iskazan i u protuvrijednosti u euru, primjenom srednjeg tečaja HNB, koja će objavljivati srednji tečaj eura prema drugim valutama. U knjigama I-RA, U-RA i obrascu PDV-a, podaci će se za obračunsko razdoblje u 2022. godini iskazivati u kunama. PDV obrazac koji se podnosi za prosinac 2022. godine ili za zadnje tromjesečje 2022. godine, predaje se elektroničkim putem nadležnoj ispostavi PU, s iznosima iskazanim u kunama.

Međutim, za mjesečno ili tromjesečno obračunsko razdoblje od 1.1.2023. godine, podatke je potrebno iskazati u eurima. Tako će i računi poduzetnika koji su izdani nakon 1.1.2023. godine za isporuke koje su obavljene u prosincu 2022. godine biti iskazani u eurima, ali će biti uključeni u obrazac PDV-a u kunama.

3.3. Dvojno iskazivanje na obračunskim listama plaće

U razdoblju dvojnog iskazivanja, u ispravama o isplaćenju plaći (obrazac IP1), kao i obavijesti o mirovinskim primanjima, postoji obveza iskazivanja neto plaće u kunama i u eurima. Ako se neto plaća radnika isplaćuje na dva računa:

- jedan dio na tekući račun na kojemu se provodi ovrha na novčanim sredstvima, a
- drugi dio na zaštićeni račun,

svaki dio neto plaće radnika potrebno je iskazati u kunama i u eurima.

Prema tome, visinu plaće koja je u ugovorima o radu i drugim aktima utvrđena u kuni potrebno je preračunati u euro, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje propisanim Zakonom, pri čemu fiksni tečaj konverzije treba biti vidljiv u ispravama o isplaćenju plaći.

Primjerice, ako je neto plaća radnika za kolovoz 2022. godine utvrđena u iznosu od 8.553,16 kn, a koja se isplaćuje u rujnu 2022. godine, uz preračunavanje fiksnog tečaja - 1 euro = 7,53450 kn, neto plaća radnika iskazana u euru u obračunskim listama iznositi će 1.135,20 eura.

$$8.553,16 : 7,53450 = 1.135,19941 = 1.135,20 \text{ eura}$$

Osim na ispravama o isplaćenju plaći, u razdoblju obveznog dvojnog iskazivanja poslovni subjekt će morati i druge naknade koje se isplaćuju iz radnog odnosa uz plaću, kao što su ugovori o autorskom honoraru, ugovori o djelu, putni nalozi, božićnica, regres za godišnji odmor, dar za djecu i sl., dvojno iskazati ukupan iznos isplaćen radniku na račun.

Stoga će u razdoblju dvojnog iskazivanja cijena, u informacijskim sustavima za obračun i isplatu plaća te materijalnih prava biti potrebne prilagodbe u svrhu dvojnog iskazivanja obrazaca, prema Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju obračuna plaće, naknade plaće ili otpremnine (NN, br. 32/15, 102/15, 35/17), i to:

- Obračunske isprave za isplatu plaće odnosno naknade – obrazac IP1
- Obračunske isprave za isplatu otpremnine – obrazac IO1
- Obračunske isprave neisplaćene ili djelomično neisplaćene plaće, odnosno naknade plaće – obrazac NP1
- Obračunske isprave neisplaćene ili djelomično isplaćene otpremnine (obrazac NO1).

4. Prijave poreza i drugih javnih davanja

Prema čl.73. Zakona, prijava poreza i drugih javnih davanja, sukladno posebnom propisu koji uređuje porezni postupak, za obračunsko razdoblje koja završavaju prije dana uvođenja eura podnosi se u kuni.

Međutim, obveznici poreza na dobit čije porezno razdoblje započinje prije dana uvođenja eura, a završava nakon dana uvođenja eura, prijavu poreza na dobit za to porezno razdoblje, te sve druge obrasce i izvješća koji se u skladu s propisima o oporezivanju dobiti i drugim propisima podnose uz Prijavu poreza na dobit, dostavljaju u euru.

Prema tome, poduzetnici čija je poslovna godina različita od kalendarske godine, a čiji posljednji dan financijske godine nastupa nakon dana uvođenja eura, dužni su podatke za prethodnu poslovnu godinu u financijskim izvještajima iskazati u euru.

Novčani iznosi iz potvrda koji se razmjenjuju s drugim javnopravnim tijelima razmjenjivat će se na uobičajeni način, bez izmjena web-servisa. Tijela će dohvaćati novčane iznose u valuti ovisno o razdoblju za koje se novčani iznosi traže. Novčani iznosi dobiveni razmjenom za razdoblja prije dana uvođenja eura, a koje je tijelo dobilo u kuni, mogu se primjenom fiksnog tečaja preračunavati u euro.

Prilikom razmjene podataka iz službenih evidencija, tijelo koje dostavlja podatke dostavljat će ih u valuti koja je iskazana u poreznim prijavama i obrascima koji su predmet dostave, a tijelo koje zaprima podatke će, sukladno potrebama, preračunati dostavljene podatke u drugu valutu, sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje, a prema čl.73. st.9. i 10. Zakona.

Obveznici plaćanja računa, opomena na zakašnjela plaćanja te obračunatih kamata i slično, a koji su iskazani u kunama prije razdoblja dvojnog iskazivanja, ako plaćaju obvezu od 1.1.2023. godine pa nadalje, dužni su obvezu plaćati tako da iznose u kunama preračunavaju u euro, primjenom fiksnog tečaja konverzije i po pravilima za preračunavanje i zaokruživanje.

4.1. Obrazac JOPPD

Obrazac JOPPD - Izvješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja, koji prema propisima koji uređuju oporezivanje dohotka ima oznaku izvješća prije dana uvođenja eura, podnosi se u kuni, a Obrazac JOPPD koji ima oznaku izvješća nakon dana uvođenja eura podnosi se u euro.

Prema tome, na obrascima JOPPD s oznakom 22xxx, koji se dostavljaju do 31. prosinca 2022. godine, podaci se iskazuju u kunama. Međutim, na JOPPD obrascima s oznakom 23xxx, koji će se dostavljati 1. siječnja 2023. i kasnije, svi se podaci trebaju iskazati u eurima.

To znači da će poslodavci prvi obrazac JOPPD u eurima dostaviti za plaću za prosinac 2022. godine, koja će se isplaćivati u siječnju 2023. godine.

Ispravci obrasca JOPPD podnose se u valuti u kojoj je izvorno dostavljen. Stoga će se podaci u Obrascu JOPPD, koji su ispostavljeni do 31.12.2022. godine, ispravljati u kunama, dok će se podaci o ispravku i dopunama obrasca JOPPD, koji su dostavljeni od 1. siječnja 2023., ispravljati u eurima.

4.2. Knjigovodstvena stanja i evidencije poreznih tijela

Prema čl.73. st.5. Zakona, knjigovodstvena stanja na zadnji dan prije dana uvođenja eura u poreznim evidencijama preračunavaju se u euro uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje, bez obzira iz kojih godina potječu,

ali od dana uvođenja eura, početna stanja i sve promjene poslovnih događaja nakon dana uvođenja eura potrebno je iskazivati u euro.

Međutim, iznosi obveza i tražbina na zadnji dan prije dana uvođenja eura koja se preračunavaju u euro uz primjenu

fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje, a koji će iznositi manje od jednog centa, ne prenose se kao početno stanje na dan uvođenja eura.

Nadalje, u razdoblju dvojnog iskazivanja vrijednosti te nakon dana uvođenja eura, u pozadinskim evidencijama nadležnih poreznih tijela, a za potrebe obrada podataka, podaci za razdoblja koja prethode danu uvođenja eura vode se u kuni odnosno u valuti koja je iskazana na dokumentima temeljem kojih su podaci bili evidentirani. Nakon dana uvođenja eura, ovisno o potrebama pojedinačnih poslovnih procesa, iznosi za povrat ili uplatu preračunavaju se u euro, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za matematičko preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona.

Pri tome, eventualne razlike koje bi mogle nastati u poreznim evidencijama poreznih tijela i Središnjeg registra osiguranika zbog preračunavanja iznosa iz kune u euro nadoknadit će se iz nadležnog proračuna, odnosno uplatiti u korist nadležnog proračuna.

5. Zaključne napomene

Nakon objave odluke Vijeća EU o usvajanju eura, Vlada RH odlukom objavljuje datum uvođenja eura - 1.1.2023. godine i fiksni tečaj konverzije 1 euro = 7,53450 kn, datum početka i završetak dvojnog optjecaja, te datum početka i završetka dvojnog iskazivanja cijena i drugih novčanih vrijednosti. Zbog uvođenja nove valute, svaki poslovni subjekt mora obaviti potrebnu prilagodbu, radi najprikladnijeg načina provedbe propisanih mjera te prema danom vremenskom okviru i aktivnostima vezanim za zamjenu kune eurom.

Budući da uvođenje eura kao nove nacionalne valute ima utjecaj na računovodstveni sustav poslovnih subjekata, potrebne su pravovremene prilagodbe informacijskog sustava. Preračunavanje cijena i drugih novčanih iskaza vrijednosti iz kune u euro izvršava se primjenom punog brojčanog iznosa fiksnog tečaja konverzije, korištenjem pet decimala i zaokruživanjem dobivenog rezultata na dvije decimale, s točnošću od jednog centa, a prema matematičkim pravilima zaokruživanja. U razdoblju obveznog dvojnog iskazivanja dovoljno je u kunama i eurima iskazati samo ukupan iznos računa, uz prikaz fiksnog tečaja konverzije.

Razdoblje obveznog dvojnog iskazivanja cijena u kunama i eurima trajat će od 5. rujna 2022. do 31. prosinca 2023. godine, dok se razdoblje dvojnog optjecaja odnosi na razdoblje od 1.1.2023. do 14.1.2023. godine, kada se može plaćati u kunama i u eurima.

Prijava poreza i drugih javnih davanja, sukladno posebnom propisu koji uređuje porezni postupak, za obračunska razdoblja koja završavaju prije dana uvođenja eura podnosi se u kuni.

Na obrascima JOPPD s oznakom 23xxx, koji će se dostavljati 1. siječnja 2023. i kasnije, svi podaci trebaju se iskazati u eurima.

Uvećanja plaća i materijalnih prava za službenike i namještenike u javnom sektoru

Dražen Opalić*

Na sjednici Vlada Republike Hrvatske održane 6. svibnja 2022. godine prihvaćeni su tekstovi novog Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama i novog Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike. Nakon sjednice Vlade, predstavnici Vlade i reprezentativnih sindikata potpisali su tekstove novih Ugovora. Ugovori se primjenjuju od 1. svibnja 2022. godine. U nastavku članka prezentiraju se povećanja materijalnih prava u odnosu na dosadašnje ugovore.

1. Uvod

Vlada RH i reprezentativni sindikati javnih službi sklopili su **7. prosinca 2017. godine Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama** (NN, br. 128/17, 47/18, 2/19 i 123/19 – Dodatak; dalje u tekstu: Temeljni kolektivni ugovor).

Također, Vlada RH i reprezentativni sindikati državnih službi sklopili su **9. studenoga 2017. godine Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike** (NN, br. 112/17, 12/18, 2/19 - Dodatak, 119/19 – Dodatak II; dalje u tekstu: Kolektivni ugovor). Temeljni kolektivni ugovor prestao je važiti 30. studenoga 2021. godine. Pravna pravila **produženo su se primjenjivala još tri mjeseca** od isteka roka na koji je bio sklopljen te je nakon toga **Vlada Republike Hrvatske donijela Odluku o materijalnim i nematerijalnim pravima**, drugim naknadama te visini osnovice za obračun plaće službenika i namještenika u javnim službama kojom se priznaju i primjenjuju sva prava koja su službenici i namještenici u javnim službama ostvarili iz rada i po osnovi rada temeljem Temelnog kolektivnog ugovora, u istom opsegu i nakon isteka produžene primjene. Kolektivni ugovor prestao je važiti 9. studenoga 2021. godine. Isto kao i kod Temelnog kolektivnog ugovora, pravna pravila su se **produženo primjenjivala još tri mjeseca** od isteka roka na koji je bio sklopljen te je nakon toga **Vlada Republike Hrvatske donijela Odluku o materijalnim i nematerijalnim pravima**, drugim naknadama te visini osnovice za obračun plaće državnih službenika i namještenika, kojom se priznaju i primjenjuju sva prava koja su državni službenici i namještenici ostvarili iz rada i po osnovi rada temeljem Kolektivnog ugovora u istom opsegu i nakon isteka produžene primjene Kolektivnog ugovora.

Pregovori o sklapanju novih ugovora za javne i državne službe s reprezentativnim sindikatima započeli su 16. studenoga 2022. godine i trajali su do 27. travnja 2022. godi-

ne, pri čemu je u navedenom razdoblju održano ukupno 16 sastanaka pregovaračkih odbora.

2. Visina osnovice za izračun plaće za 2022. godinu

Osnovica za izračun plaće koje je ugovorena za 2022. godinu (s primjenom od mjeseca svibnja, a s isplatom u mjesecu lipnju 2022. godine) iznosi **6.286,29 kn**, što predstavlja rast osnovice od 4%.

Isto tako, dogovoreno je da će se krajem rujna nastaviti razgovori o eventualnim daljnjim korekcijama osnovice u skladu s ekonomskim okolnostima i kretanjima gospodarskih pokazatelja.

3. Visina iznosa za sistematske preglede

Svi zaposlenici do 50 godina starosti svake 3 godine, a zaposlenici iznad 50 godina starosti svake dvije 2 godine, imaju pravo na sistematski pregled u vrijednosti od 1.200,00 kuna (prije je navedeni iznos bio 500,00 kuna).

Također, dogovoreno je koji će se sistematski pregledi obavljati u zdravstvenim ustanovama iz mreže javne zdravstvene službe, u pravilu prema mjestu rada.

Iznimno je ugovoreno, u javnoj službi kao novina, da će u slučaju nemogućnosti organiziranja sistematskih pregleda u zdravstvenim ustanovama iz mreže javne zdravstvene službe, poslodavac organizirati sistematski pregled i u zdravstvenim ustanovama izvan mreže javne zdravstvene službe.

Sistematski pregledi obuhvaćaju zdravstvene preglede iz specifikacije koja se nalazi u prilogu Ugovora i čini njegov sastavni dio.

tim4pin.doo
ZA SAVJETOVANJE

* Dražen Opalić, struč. spec. oec., Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Zagreb

Red. br.	Vrsta pregleda	Skupina
1.	<ul style="list-style-type: none"> Laboratorijska dijagnostika: SE, KKS, GUK, trigliceridi, bilirubin, kreatinin, Fe, Kolesterol, HDL-kolesterol, LDL-kolesterol, AST, ALT, GGT, urati, Urin – kompletna pretraga; UZV abdomena (jetre, žučnog i mokraćnog mjehura, žučnih vodova, gušterače, slezene bubrega; EKG s očitanjem; UZV dojki Pregled ginekologa: transvaginalna sonografija (TVS), PAPA test; Internistički pregled i završno mišljenje 	Žene do 40 godina života
2.	<ul style="list-style-type: none"> Laboratorijska dijagnostika: SE, KKS, GUK, trigliceridi, bilirubin, kreatinin, Fe, Kolesterol, HDL-kolesterol, LDL-kolesterol, AST, ALT, GGT, urati, Urin – kompletna pretraga; UZV abdomena EKG s očitovanjem Mamografija ili UZV Pregled ginekologa: transvaginalna sonografija (TVS), PAPA test Internistički pregled i završno mišljenje 	Žene iznad 40 godina života
3.	<ul style="list-style-type: none"> Laboratorijska dijagnostika: SE, KKS, GUK, trigliceridi, bilirubin, kreatinin, Fe, Kolesterol, HDL-kolesterol, LDL-kolesterol, AST, ALT, GGT, urati, Urin – kompletna pretraga UZV abdomena EKG s očitanjem Internistički pregled i završno mišljenje 	Muškarci do 40 godina života
4.	<ul style="list-style-type: none"> Laboratorijska dijagnostika: SE, KKS, GUK, trigliceridi, bilirubin, kreatinin, Fe, Kolesterol, HDL-kolesterol, LDL-kolesterol, AST, ALT, GGT, urati, Urin – kompletna pretraga UZV abdomena EKG s očitanjem Specifični prostatični antigen (PSA) UZV prostate Internistički pregled i završno mišljenje 	Muškarci iznad 40 godina života

4. Novine vezane uz prijevoz

Ako od prebivališta odnosno boravišta do mjesta rada nema organiziranog javnog prijevoza, naknada troškova prijevoza isplatit će se u visini od **1,35 kn** po prijeđenoj kilometru (prije je bilo 1,00 kn po prijeđenoj kilometru), uvećano za troškove mostarine i tunelarine (uz predočenje ispisa elektroničke naplate cestarine – ENC na ime zaposlenika i za odgovarajući dolazak na posao i povratak s posla), kao i u slučaju naknade troškova prijevoza zaposleniku u dane kada organizirani javni prijevoz ne prometuje, a ako se troškovi mostarine i/ili tunelarine ne mogu odvojiti od troškova cestarine, zaposlenik ima pravo na naknadu cjelokupnog iznosa troška, uz predočenje ispisa elektroničke naplate cestarine – ENC-a HAC-a i AZM-a na njegovo ime.

Poslodavac može, kao najkraću rutu od mjesta prebivališta/boravišta zaposlenika do mjesta rada, utvrditi relaciju koja obuhvaća cestu s naplatom ako je to za njega povolj-

nije, u kojem slučaju zaposlenik ostvaruje pravo na naknadu troškova prijevoza uvećanu za troškove cestarine, uz predočenje ispisa elektroničke naplate cestarine ENC-a HAC-a i AZM-a na ime zaposlenika.

Ako od prebivališta odnosno boravišta do mjesta rada nema organiziranog javnog prijevoza na dijelu udaljenosti, naknada troškova prijevoza isplatit će se:

- za dio udaljenosti na kojoj prijevoz nije organiziran, kao i u slučaju kad organizirani javni prijevoz ne prometuje određenog dana, u visini od 1,35 kn po prijeđenom kilometru,
- za dio udaljenosti na kojoj je prijevoz organiziran, a kojeg zaposlenik koristi, u visini cijene karte organiziranog prijevoza, a ako ga ne koristi, u visini cijene karte organiziranog prijevoza ili u visini od 1,35 kn po prijeđenoj kilometru, ovisno o tome što je za poslodavca povoljnije.

Novina je da će se visina naknade troškova prijevoza po prijeđenom kilometru usklađivati s rastom cijene goriva svakog posljednjeg utorka u mjesecu za umnožak postotka povećanja prosječne cijene goriva i faktora 0,7, ali samo ako se srednja cijena litre goriva Eurosuper 95 i Eurodizel, promatrana svakog posljednjeg utorka u mjesecu promijeni za više od 10% u usporedbi sa srednjom cijenom utvrđenom posljednjeg utorka u travnju 2022. godine, a koja iznosi 12,70 kuna, odnosno ako bude niža od 11,43 kune ili viša od 13,97 kuna.

Promjena visine naknade troškova prijevoza po prijeđenom kilometru objavit će se na mrežnim stranicama ministarstva nadležnog za rad, a kao referentna cijena litre goriva Eurosuper 95 i Eurodizel uzima se cijena na benzinskim postajama INA – Industrija nafte d.d. dostupna na Web portalu mzoe-gor.hr.

Zaposlenicima s navršenih 58 godina (do sada je bilo 60 godina), a ako im je udaljenost od njihovog prebivališta odnosno boravišta do mjesta rada manja od dva kilometra, poslodavac će naknaditi troškove prijevoza za kupnju godišnju kartu, odnosno ako postoji mogućnost kupnje godišnje karte, mjesečne karte ako ne postoji mogućnost kupnje godišnje karte, odnosno pojedinačne karte ako ne postoji mogućnost kupnje godišnje ili mjesečne karte, samo gdje takav prijevoz postoji.

Ako je udaljenost od prebivališta odnosno boravišta do mjesta rada veća od 100 km, pravo na naknadu troškova prijevoza za udaljenost veću od 100 km, utvrđuje nadležni ministar posebnom odlukom.

Ako u roku od 90 dana od dana uredno zaprimljenog zahtjeva, nadležni ministar ne donese odluku, smatrat će se da zaposlenik ostvaruje pravo na naknadu troškova prijevoza u skladu s ovim člankom, od dana podnošenja zahtjeva poslodavcu.

Zaposlenik koji tijekom trajanja radnog odnosa bez objektivno opravdanog razloga promijeni svoje prebivalište odnosno boravište, sadržano kao bitni sastojak ugovora o radu i o razlogu ne priloži dokaz, ne može os-

tvarivati navedeno pravo. Pod objektivno opravdanim razlogom smatra se sklapanje bračne, izvanbračne ili partnerske zajednice, spajanje obitelji, propisana skrb o članu obitelji i slični razlozi koji se dokazuju odgovarajućom dokumentacijom.

Ako je prije promjene prebivališta odnosno boravišta, zaposleniku prethodno bilo odobreno ostvarivanje prava na naknadu prijevoza za put veći od 100 km, a za promjenu prebivališta odnosno boravišta ne postoji objektivno opravdani razlog, zaposlenik zadržava pravo na naknadu troškova prijevoza za udaljenost temeljem ranije donesene odluke.

Udaljenost se, u smislu određivanja prava na naknadu prijevoza, utvrđuje na temelju kartografske podloge Google Maps putem mrežne stranice <https://www.google.com/maps> i to kao, kao najkraća automobilska ruta sa suvremenim kolničkim zastorom (asfaltom), a u slučaju računanja udaljenosti, kao pješačka ruta sa suvremenim pješačkim zastorom koji omogućava sigurno kretanje pješaka.

5. Dodatak na plaću od 5% za završen poslijediplomski specijalistički studij

Do sada osnovna plaća zaposlenika uvećavala se za 8% ako zaposlenik ima znanstveni stupanj magistra znanosti, odnosno za 15% ako zaposlenik ima znanstveni stupanj doktora znanosti, neovisno o tome je li magisterij, odnosno doktorat znanosti u funkciji radnog mjesta ili nije. Prema novim Ugovorima osnova plaća uvećat će se za 5% ako zaposlenik ima završen poslijediplomski specijalistički studij (univ. spec), odnosno završene razine 7.2. prema Hrvatskom klasifikacijskom okviru.

6. Ostala nova prava prema zaključenim ugovorima

U Kolektivnom ugovoru ugovoren je novi dodatak za rad organiziran na drugačiji način od 5%. Ovim dodatkom obuhvatiti će se državni službenici koji rade na specifičan način uslijed zaštite imovine i ljudi. Također pravo na dnevnicu u Kolektivnom ugovoru usklađeno je sa pravom iz Temeljenog kolektivnog ugovora i poreznih propisa.

U oba Ugovora prošireno je pravo na plaćeni dopust za darivanje krvnih sastojaka (do sada je bila samo pravo na plaćeno dopust za darivanje krvi), uz uvjet da se radi o darivanju na poziv javne ustanove.

Također u oba ugovora, uređeno je pravo da se u radni staž za uvećanje plaće od 0,5% po godini radnog staža, uračunava i radni staž ostvaren u inozemstvu, pod uvjetom da se isti u Republici Hrvatskoj prema propisima mirovinskoga osiguranja računa u staž osiguranja, odnosno ako je tako regulirano međunarodnim ugovorima (sporazumima) Republike Hrvatske i drugih država ili se radi o stažu ostvarenom u zemljama Europske unije odnosno Europskog gospodarskog prostora nakon 1. srpnja 2013. godine.

7. Umjesto zaključka

Umjesto zaključka daje se numerička rekapitulacija ključnih novina.

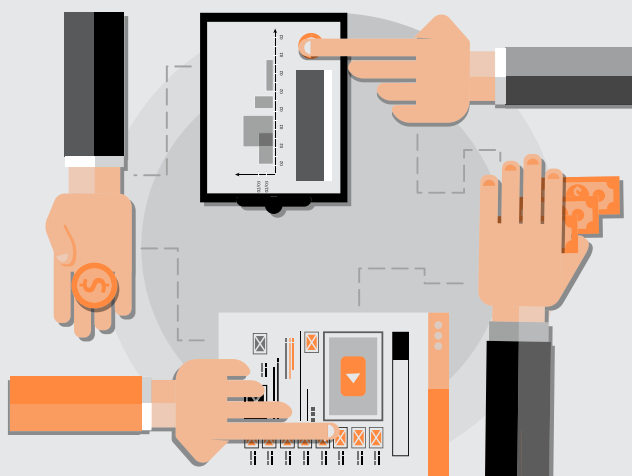
Osnovica za obračun plaće za javne i državne službe od 1. svibnja 2022. godini s isplatom u lipnju 2022.	6.286,29 kn
Iznos troška za sistematske preglede	1.200,00 kn
Visina naknade prijevoza kada nema organiziranog prijevoza	1,35 kn/km +/- 10%
Dodatak na plaću za univ.spec.	5%

DJELOVANJE CENTRA

tim4pin

MOŽETE PRATITI NA

WWW.TIM4PIN.HR

Godišnji odmori u javnim službama u 2022. godini

Vesna Šiklić Odak*

U članku se daje se pregled temeljnih prava zaposlenika o godišnjem odmoru propisanih TKU-om, s posebnim osvrtom na novo uređene odredbe TKU-a o pravu na korištenje godišnjeg odmora te pregled kriterija za uvećanje dana godišnjeg odmora prema granskim kolektivnim ugovorima prema pojedinim djelatnostima.

1. Uvod

Godišnji odmor je jedno od prava iz radnog odnosa koje je, osim Zakonom o radu¹ (dalje u tekstu: ZOR), kao općim i temeljnim propisom radnog prava, uređeno i autonomnim izvorima radnog prava (ugovori radu, pravilnik o radu, kolektivni ugovor). Prava vezana uz korištenje godišnjeg odmora za javne službenike i namještenike (na koje se primjenjuje Zakon o plaćama u javnim službama)², utvrđena su njihovim Temeljnim kolektivnim ugovorom (dalje u tekstu:TKU) te (granskim) kolektivnim ugovorima za pojedine djelatnosti javnih službi. Mjerila i kriteriji za uvećanje dana godišnjeg odmora javnih službenika i namještenika (dalje u tekstu: zaposlenika) u javnim službama uređena su kolektivnim ugovorima prema pojedinim djelatnostima (granski kolektivni ugovori), kao npr. uvećanje minimalno zakonom propisanog trajanja godišnjeg odmora. Dakle, granskim kolektivnim ugovorima utvrđeni su uglavnom kriteriji za uvećanje dana najkraćeg trajanja godišnjeg odmora od najmanje četiri tjedna, propisane ZOR-om i TKU-om te ukupno najduže trajanje godišnjeg odmora za pojedine kategorije zaposlenika u specifičnim djelatnostima.

Dana 6. svibnja 2022. godine Vlada RH i sindikati javnih službi zaključili su novi Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (dalje u tekstu: novi TKU)³ te je istim u odnosu na ranije važeći TKU⁴ na jasniji i kvalitetniji način uređena i pojedina pitanja vezana za korištenje godišnjeg odmora zaposlenika.

2. Godišnji odmor zaposlenika prema TKU-u

Pravo na godišnji odmor zaposlenika u pojedinim djelatnostima unutar javnih službi odnosno u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama, ustanovama znanosti i visokog obrazovanja, u djelatnosti zdravstva, socijalne skr-

bi i ustanovama kulture koje se financiraju iz Državnog proračuna uređena su TKU-om. Osnovna mjerila i kriteriji za korištenje godišnjeg odmora zaposlenika utvrđena su člancima od 37. do 42. TKU-a.

U svezi prava na korištenje godišnjeg odmora, **novim TKU-om dopunjene su i pojašnjene odredbe ranije važećeg TKU-a** i to čl. 37. vezane za naknadu plaće za vrijeme korištenja godišnjeg odmora, a čl. 41. vezane za obavješćivanje zaposlenika o korištenju godišnjeg odmora u propisanome obliku i propisanom roku te su pojašnjeni razlozi za prekid korištenja godišnjeg odmora zbog osobito važnih i neodgodivih poslova. Također, novim je TKU-om definiran iznos regresa za korištenje godišnjeg odmora u iznosu od 1.500,00 kn te se dodatno pojašnjava da materijalna prava kao što su regres i božićnica ostvaruju svi zaposlenici neovisno da li rade u punom ili u nepunom radnom vremenu.

2.1. Trajanje godišnjeg odmora

Prema čl. 37. TKU-a zaposlenik za svaku kalendarsku godinu ima pravo na plaćeni godišnji odmor u najkraćem trajanju propisanim općim propisom o radu. **Prema čl. 77. ZOR-a radnik ima za svaku kalendarsku godinu pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje četiri tjedna (st. 1.), a maloljetni radnik i radnik koji radi na poslovima na kojima, uz primjenu mjera zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, nije moguće zaštititi radnika od štetnih utjecaja, ima za svaku kalendarsku godinu pravo na godišnji odmor u trajanju od najmanje pet tjedana.**

Sukladno čl. 37. st. 2. TKU-a, najkraće trajanje godišnjeg odmora uvećava se prema pojedinačno određenim mjerilima, koji se uređuju granskim kolektivnim ugovorom. Zaposlenici koji rade u turnusima od 12 sati, godišnji odmor će koristiti kao da rade u petodnevnom radnom tjednu po osam sati dnevno.

Stavkom 4. istoga članka TKU-a, utvrđeno je da ukupno trajanje godišnjeg odmora ne može iznositi manje od najkraćeg trajanja toga odmora utvrđenog ZOR-om, niti više od 6 tjedana, odnosno 30 radnih dana za rad u petodnevnom radnom tjednu. Slijepom zaposleniku i zaposleniku koji radi na poslovima gdje ni uz primjenu mjera zaštite na radu nije moguće zaštititi zaposlenika od štetnih utjecaja,

* Vesna Šiklić Odak, dipl. iur, Zagreb

¹ Zakon o radu (NN, br. 93/14, 127/17. i 98/19.)

² Zakon o plaćama u javnim službama (NN, br. 27/01 i 30/09)

³ Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 56/22)

⁴ Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 128/17, Dopruga TKU br. 47/18., 2/19 – Sporazum o osnovici plaće, 123/19. – dodatak II TKU i 66/20. - dodatak III TKU)

pripada pravo na godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu u trajanju od minimalno 6 tjedana, a trajanje godišnjeg odmora utvrđuje se granskim kolektivnim ugovorom.

2.2. Naknada plaće za vrijeme korištenja godišnjeg odmora

Prema ranije važećem čl. 37. st. 5. TKU-a za vrijeme korištenja godišnjeg odmora zaposleniku se isplaćivala naknada plaće u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu, odnosno u visini njegove prosječne mjesečne plaće u prethodna tri mjeseca (uračunavajući sva primanja u novcu i naravi koja predstavljaju naknadu za rad), ako je to povoljnije za zaposlenika. S obzirom na to da je primjenom navedene odredbe u praksi dolazilo do nedoumica u pogledu visine naknade plaće za vrijeme korištenja godišnjeg odmora u slučaju isplate i prava po osnovi prosječne mjesečne plaće ostvarene u tri mjeseca kada nije u cijelosti radio, odnosno kada je ostvarivao u tom razdoblju naknadu plaće te povoljnijeg obračuna naknade plaće za korištenje godišnjeg odmora, **novim TKU-om dopunjen je čl. 37.** u smislu da, ako je u prethodna tri mjeseca zaposlenik za dio razdoblja ili za cijelo razdoblje ostvario pravo na naknadu plaće, tada mu se za to vrijeme obračunava naknada plaće u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu i kao takva uračunava u prosjek plaće ostvarene u tri mjeseca koja prethode mjesecu u kojem koristi godišnji odmor.

Novi TKU – dopuna čl. 37. s novim st. 5., 6. i 7.

5. Za vrijeme korištenja godišnjeg odmora zaposleniku se isplaćuje naknada plaće u visini njegove prosječne mjesečne plaće ostvarene u tri mjeseca koja prethode mjesecu u kojem koristi godišnji odmor (uračunavajući sva primanja u novcu i naravi koja predstavljaju naknadu za rad) ili u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu, ovisno o tome što je za zaposlenika povoljnije.

6. Pod ostvarenim plaćama u prethodna tri mjeseca smatraju se plaće ostvarene za rad u tri mjeseca koja prethode mjesecu korištenja godišnjeg odmora.

7. Ako je u prethodna tri mjeseca zaposlenik za dio razdoblja ili za cijelo razdoblje ostvario pravo na naknadu plaće, tada mu se za to vrijeme obračunava naknada plaće u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu i kao takva uračunava u prosjek iz stavka 5. ovoga članka.

2.3. Pravo na naknadu za neiskorišteni godišnji odmor

Pravo na naknadu za neiskorišteni godišnji odmor nije ugovoreno TKU-om, pa se po tom pitanju primjenjuju odredbe ZOR-a temeljem kojih odredaba isplata naknade predstavlja iznimku predviđenu za slučajeve kada radni odnos prestaje, a godišnji odmor nije moguće iskoristiti. Tako je odredbom čl. 42. TKU-a ugovoren izuzetak od prava na razmjerni dio godišnjeg odmora, odnosno da službenik ili namještenik koji odlazi u mirovinu ima pravo na puni godišnji odmor za tu godinu, pa s te osnove isti prije

odlaska u mirovinu ima pravo na naknadu za neiskorišteni puni godišnji odmor za tu godinu.

2.4. Regres

Prema čl. 58. novog TKU-a zaposlenicima u javnim službama pripada pravo na isplatu regresa za korištenje godišnjeg odmora u punome iznosu, neovisno rade li u punom ili nepunom radnom vremenu, a zaposlenici koji u nepunom radnom vremenu rade kod dva ili više poslodavaca ostvaruju isplatu regresa kod jednog poslodavca.

Sukladno st. 2. istoga članka TKU-a o visini regresa Vlada RH i sindikati javnih službi pregovarati će svake godine prije donošenja Državnog proračuna Republike Hrvatske za sljedeću godinu, s time da, ako se dogovor ne postigne, regres iznosi najmanje onoliko koliko je bila zadnja isplata regresa u visini koja proizlazi temeljem ugovora između Vlade RH i sindikata.

Ugovoreno je da Regres za 2022. godinu iznosi 1.500,00 kuna, a isplaćuje se jednokratno najviše jednom godišnje, najkasnije do 15. srpnja tekuće godine, a zaposlenicima koji se kasnije zaposle ili nisu u to vrijeme na poslu zbog duljeg bolovanja, korištenja roditeljnog, roditeljskog dopusta i sličnih razloga, regres se isplaćuje najkasnije 7 dana prije početka korištenja godišnjeg odmora.

Pravo na regres ima svaki zaposlenik koji u tekućoj godini koristi makar i razmjerni dio godišnjeg odmora.

2.5. Korištenje i raspored godišnjeg odmora

Čl. 38. do 40. TKU-a utvrđuje se način i raspored korištenja godišnjeg odmora. Pri određivanju rasporeda (plana) korištenja godišnjeg odmora (čl. 40. TKU-a), a u skladu s potrebama organizacije rada, poslodavac je dužan voditi računa o potrebama i željama službenika i namještenika te u tom smislu prikupiti njihove prijedloge i savjetovati se s radničkim vijećem, odnosno sindikalnim povjerenikom s pravima i obvezama radničkog vijeća. Pri utvrđivanju trajanja godišnjeg odmora ne uračunavaju se dani tjednog odmora te blagdani i neradni dani. Razdoblje privremene nesposobnosti za rad koje je utvrdio ovlašteni liječnik ne uračunava se u trajanje godišnjeg odmora (čl. 38. TKU-a). Službenik ili namještenik može koristiti godišnji odmor u dva ili više dijelova, a u dogovoru s poslodavcem. Pri tome, isti imaju pravo koristiti dva puta po jedan dan godišnjeg odmora po želji, uz obvezu da o tome, najmanje dva dana ranije, izvijeste poslodavca ili osobu koju on ovlasti (čl. 39. TKU-a).

2.6. Odgoda odnosno prekid godišnjeg odmora

Novim TKU-om dopunjena je i pojašnjena odredba čl. 41. TKU-a kojim se regulira pitanje odgode ili prekida godišnjeg odmora. Sada, prema čl. 41. st. 1. TKU-a, poslodavac je **obvezan** dostaviti zaposleniku pisanu odluku, odnosno rješenje o trajanju godišnjeg odmora i razdoblju njegovog korištenja, najkasnije 15 dana prije početka korištenja godišnjeg odmora (ranije je bilo propisano da je poslodavac dužan....).

Zaposleniku se može dogoditi, odnosno prekinuti korištenje godišnjeg odmora samo radi izvršenja osobito važnih i neodgodivih službenih poslova temeljem odluke poslodavca (čl. 41. st. 2.).

S obzirom na to da se u praksi pojavljivalo pitanje što se smatra „važnim i neodgodivim službenim poslovima uslijed kojih se može prekinuti korištenje godišnjeg odmora“, **novim TKU-om dopunjen je čl. 41. TKU** u smislu definiranja tog pitanja te je dodan st. 3. koji glasi:

„(3) Pod osobito važnim i neodgodivim službenim poslovima iz stavka 2. ovoga članka smatraju se poslovi koje ni na koji način ne mogu obaviti zaposlenici koji ne koriste godišnji odmor, a posao je takve naravi da se ne može dogoditi.“

Zaposleniku kojem je odgođeno ili prekinuto korištenje godišnjeg odmora mora se omogućiti naknadno korištenje, odnosno nastavljanje korištenja godišnjeg odmora. Zaposlenik ima pravo na naknadu stvarnih troškova proizročanih odgodom, odnosno prekidom korištenja godišnjeg odmora, a troškovima se smatraju se putni i drugi troškovi.

Za razliku od državnih službenika, koji prema KU-u nemaju pravo na dnevnicu, pod putnim troškovima podrazumijevaju se stvarni troškovi prijevoza koji je zaposlenik koristio u polasku i povratku iz mjesta zaposlenja do mjesta u kojem je koristio godišnji odmor u trenutku prekida, **kao i dnevnicu** u povratku do mjesta zaposlenja u visini određenoj TKU-om.

Drugi troškovi su ostali izdaci koje je zaposlenik imao zbog odgode, odnosno prekida godišnjeg odmora, što dokazuje odgovarajućom dokumentacijom.

U slučaju prekida godišnjeg odmora zbog plaćenoga dopusta ili razdoblja privremene nesposobnosti za rad, zaposlenik je dužan vratiti se na rad onog dana kada bi mu godišnji odmor redovito završio da nije bilo plaćenog dopusta ili privremene nesposobnosti za rad. Ostatak godišnjeg odmora koristit će naknadno, sukladno dogovoru s poslodavcem. Ako plaćeni dopust ili razdoblje privremene nesposobnosti za rad završava nakon što bi trebao završiti godišnji odmor, zaposlenik se vraća na rad po završetku trajanja plaćenog dopusta, odnosno razdoblja privremene nesposobnosti za rad.

3. Godišnji odmor prema granskim kolektivnim ugovorima

Kriteriji za uvećanje dana godišnjeg odmora od najmanje četiri tjedna, propisane TKU-om, uređuju se granskim kolektivnim ugovorima određene djelatnosti i to: Kolektivnim ugovorom za djelatnost socijalne skrbi⁵, Kolektivnim ugovorom za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja⁶ Kolektivnim ugovorom za zaposlenike u osnovnoškolskim

skim ustanovama⁷, Kolektivnim ugovorom za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama,⁸ Granskim kolektivnim ugovorom za zaposlenike u ustanovama kulture koje se financiraju iz državnog proračuna⁹ te Kolektivnim ugovorom za znanost i visoko obrazovanje.¹⁰

U nastavku se daje kratak pregled granskih kolektivnih ugovora određene djelatnosti u odnosu na korištenje prava na godišnji odmor i to:

3.1. Kolektivni ugovor za djelatnost socijalne skrbi

Na prava i obveze iz rada i po osnovi rada radnika u ustanovama socijalne skrbi u RH primjenjuje se Kolektivni ugovor za djelatnost socijalne skrbi (dalje u tekstu: KU socijalne skrbi). U odnosu na institut godišnjeg odmora KU-om socijalne skrbi utvrđeni su kriteriji uvećanja osnovice od četiri tjedna godišnjeg odmora (20 radnih dana), na osnovu kojih se zaposleniku socijalne skrbi utvrđuje trajanje godišnjeg odmora i to prema dužini radnog staža, složenosti poslova, posebnim socijalnim uvjetima i prema postotku povećanja plaće s osnova uvjeta rada.

Prema čl. 23. st. 1. KU-a socijalne skrbi, trajanje godišnjeg odmora utvrđuje se tako da se na 4 tjedna godišnjeg odmora (20 radnih dana), dodaju dani godišnjeg odmora prema sljedećim kriterijima:

a) prema dužini radnog staža:

- od 1 do 5 godina - 1 dan
- od 5 do 10 godina - 2 dana
- od 10 do 15 godina - 3 dana
- od 15 do 20 godina - 4 dana
- od 20 do 25 godina - 5 dana
- od 25 do 30 godina - 6 dana
- od 30 do 35 godina - 7 dana
- više od 35 godina - 8 dana

b) prema složenosti poslova:

- poslovi za koje je uvjet završen sveučilišni dodiplomski studij ili stručni studij u trajanju od najmanje 4 godine, odnosno završen preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij, odnosno VSS – 5 dana
- poslovi za koje je uvjet završen stručni dodiplomski studij u trajanju kraćem od 4 godine, odnosno završen preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij, odnosno VŠS – 4 dana
- poslovi za koje je uvjet završeno srednjoškolsko obrazovanje, odnosno VKV i KV – 3 dana
- ostali poslovi – 2 dana

⁷ Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama (NN, br. 51/18)

⁸ Kolektivni ugovor za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama (NN, br. 51/18)

⁹ Granski kolektivni ugovor za zaposlenike u ustanovama kulture koje se financiraju iz državnog proračuna (NN, br. 46/18)

¹⁰ Kolektivni ugovor za znanost i visoko obrazovanje (NN, 9/19, Dodatak KU, 9/19),

⁵ Kolektivni ugovor za djelatnost socijalne skrbi (NN, br. 61/18 i 3/19-ispravak)

⁶ Kolektivni ugovor za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja (NN, br. 29/18, 35/19- Dodatak I., 92/19, -Dodatak II i 56/20 – Dodatak III.)

c) prema posebnim socijalnim uvjetima:

- roditelju, posvojitelju ili skrbniku
- za jedno maloljetno dijete – 2 dana
- za dvoje i više maloljetne djece – 3 dana
- samohranom roditelju, posvojitelju ili skrbniku s jednim maloljetnim djetetom – 3 dana
- roditelju, posvojitelju ili skrbniku djeteta s teškoćama u razvoju – 3 dana
- roditelju, posvojitelju ili skrbniku djeteta s invaliditetom, bez obzira na ostalu djecu – 3 dana
- zaposleniku s najmanje 70% tjelesnog oštećenja – 3 dana
- hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata – 1 dan

d) prema postotku povećanja plaće s osnova uvjeta rada:

- 10% ili 12,5% – 2 dana
- 15% – 3 dana
- 20% – 4 dana
- 25% – 5 dana
- rad u smjenama, rad u turnusu, dvokratni rad, redovni rad subotom, nedjeljom, blagdanima i neradnim danima određenim zakonom, pripravnost – 2 dana.

Ukupno trajanje godišnjeg odmora ne može iznositi više od 30 radna dana, niti manje od 4 tjedna neovisno o broju obračunatih dana godišnjeg odmora. Kao iznimka, utvrđeno je da slijepom zaposleniku, zaposleniku koji radi na poslovima na temelju kojih s osnova uvjeta rada ostvaruje pravo na uvećanja osnovne plaće za 25% i darivatelju parenhimnih organa, pripada pravo na godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu u trajanju od najviše 35 radnih dana.

3.2. Granski kolektivni ugovor za zaposlenike u ustanovama kulture, koje se financiraju iz Državnog proračuna

Granski kolektivni ugovor za zaposlenike u ustanovama kulture (dalje u tekstu: GKU kulture), koje se financiraju iz Državnog proračuna potpisan je 27. travnja 2018. godine te je osnovica za izračun dana godišnjeg odmora utvrđena čl. 12., s time da ukupno trajanje godišnjeg odmora ne može biti manje od njegovog najkraćeg trajanja utvrđenog ZOR-om (četiri tjedna), niti veće od 30 dana.

Prema čl. 12. GKU-a kulture dodaju dani godišnjeg odmora prema sljedećim kriterijima:

a) s obzirom na dužinu radnog staža:

- od 5 do 15 godina radnoga staža 3 dana
- od 16 do 25 godina radnoga staža 4 dana
- od 26 do 35 godina radnoga staža 5 dana
- preko 35 godina radnoga staža 6 dana

b) s obzirom na složenost poslova:

- radna mjesta I. vrste 4 dana
- radna mjesta II. vrste 3 dana
- radna mjesta III. vrste 2 dana
- radna mjesta IV. vrste 1 dan

c) s obzirom na radne uvjete

- rad na poslovima s otežanim psihičkim i fizičkim naporima ili posebnim radnim uvjetima (rad s kemikalijama, obavljanje poslova u uvjetima izloženosti ionizirajućem zračenju i sl.) 5 dana
- rad u smjenama, rad nedjeljom ili blagdanima 3 dana
- zaposlenicima s beneficiranim radnim stažom 5 dana
- zaposlenicima koji službeno provedu na terenu više od 60 dana 3dana
- zaposlenicima koji službeno provedu na terenu više od 30 dana 2 dana

d) s obzirom na socijalne uvjete

- roditelju, posvojitelju ili skrbniku s jednim malodobnim djetetom 2 dana
- roditelju, posvojitelju ili skrbniku za svako daljnje malodobno dijete još po roditelju, posvojitelju ili skrbniku hendikepiranog djeteta, bez obzira na drugu djecu 3 dana
- osobi s invaliditetom 2 dana
- samohranom roditelju 1 dan

e) s obzirom na rezultate rada

- ako zaposlenik ostvaruje natprosječne rezultate rada 2 dana

U dane godišnjeg odmora ne uračunavaju se nedjelje, blagdani i neradni dani određeni zakonom te subote sukladno rasporedu radnog vremena. Razdoblje privremene nesposobnosti za rad koje je utvrdio ovlašteni liječnik ne uračunava se u trajanje godišnjeg odmora. Ukupno trajanje godišnjeg odmora je najviše 30 radnih dana. Za ustanove u kojima zaposlenici godišnji odmor koriste kolektivno, raspored korištenja godišnjeg odmora uređuje se pravilnikom o radu ustanove.

Slijepom i gluhočujom zaposleniku te zaposleniku koji radi na poslovima gdje ni uz primjenu mjera zaštite na radu nije moguće zaštititi zaposlenika od štetnih utjecaja, pripada pravo na godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu u trajanju od minimalno 6 tjedana.

3.3. Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama

Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama (dalje u tekstu: KU za osnovno školstvo) sklopili su Vlada RH i Sindikat hrvatskih učitelja. Isti obvezuje i primjenjuje se u ustanovama u kojima se obavlja osnovnoškolska djelatnost (osnovne škole), pri čemu financijska sredstva za ugovorena prava i obveze osigurava Državni proračun Republike Hrvatske, odnosno proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, na način

utvrđen Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi.¹¹

Specifičnost korištenja godišnjeg odmora zaposlenika u ustanovama sastoji se u činjenici da se isti koristi u vrijeme zimskih, proljetnih i ljetnih odmora učenika, a obračunava se tako da se na 4 tjedna, odnosno 20 radnih dana dodaju dani godišnjeg odmora prema kriterijima utvrđenih čl. 27. KU-a za osnovno školstvo.

Prema čl. 27. KU-a za osnovno školstvo trajanje godišnjeg odmora zaposlenika u školi utvrđuje se tako da se na 4 tjedna, odnosno 20 radnih dana dodaju dani godišnjeg odmora prema sljedećim kriterijima:

a) prema uvjetima rada:

- rad na poslovima s posebnim uvjetima rada – 2 dana;
- rad u smjenama, dvokratni rad, redovni rad subotom, nedjeljom, blagdanima i neradnim danima određenim zakonom – 2 dana;
- za poslove razrednika – 1 dan;
- za rad u više nastavnih predmeta – 1 dan;
- za rad s učenicima s teškoćama – 2 dana;
- za rad u dvije škole – 1 dan;

b) prema složenosti poslova:

- radna mjesta I. vrste zvanja – 4 dana;
- radna mjesta II. vrste zvanja – 3 dana;
- radna mjesta III. vrste zvanja – 2 dana;
- ostali poslovi – 1 dan;

c) prema dužini radnog staža:

- od 5 do 10 godina radnog staža – 2 dana;
- od 10 do 15 godina radnog staža – 3 dana;
- od 15 do 20 godina radnog staža – 4 dana;
- od 20 do 25 godina radnog staža – 5 dana;
- od 25 do 30 godina radnog staža – 6 dana;
- od 30 do 35 godina radnog staža – 7 dana;
- 35 i više godina radnog staža – 8 dana;

d) prema posebnim socijalnim uvjetima

- roditelju, posvojitelju ili staratelju s jednim maloljetnim djetetom – 2 dana;
- roditelju, posvojitelju ili staratelju djeteta s teškoćama u razvoju – 3 dana;
- roditelju, posvojitelju ili staratelju za svako daljnje maloljetno dijete – 1 dan;
- osobi s invaliditetom – 2 dana;
- samohranom roditelju ili staratelju – 1 dan;
- sudioniku Domovinskog rata – 1 dan;

e) prema doprinosu na radu:

- ako ostvaruje izvrsne rezultate rada – 3 dana;
- ako je vrlo uspješan – 2 dana;
- ako je uspješan – 1 dan.

Ukupno trajanje godišnjeg odmora ne može iznositi manje od četiri tjedna, niti više od 30 radnih dana. Za vrijeme korištenja godišnjeg odmora zaposleniku se isplaćuje **naknada plaće** u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu, odnosno najmanje u visini njegove prosječne mjesečne plaće u prethodna tri mjeseca (uračunavajući sva primanja u novcu i naravi koja predstavljaju naknadu za rad), ako je to povoljnije za zaposlenika. Zaposleniku čija je narav posla takva da mora raditi prekovremeno ili noću ili nedjeljom, odnosno zakonom predviđenim neradnim danom, pripada pravo na naknadu plaće za godišnji odmor u visini prosječne mjesečne plaće isplaćene mu u prethodna tri mjeseca, ako je to za njega povoljnije.

3.4. Kolektivni ugovor za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama

Kolektivni ugovor za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama (dalje u tekstu: KU za srednjoškolsko obrazovanje) sklopljen je 15. svibnja 2018. godine između Vlade RH i Nezavisnog sindikata zaposlenih u srednjim školama Hrvatske. KU za srednjoškolsko obrazovanje odnosi se na zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama te obvezuje Vladu RH, školski odbor i ravnatelja ustanove u kojoj se obavlja srednjoškolska djelatnost, a na koje se primjenjuje Zakon o plaćama u javnim službama i kojoj se sredstva za plaće osiguravaju u državnom proračunu. Prema čl. 38. KU-a za srednjoškolsko obrazovanje godišnji odmor zaposlenika u pravilu se podudara s odmorom učenika. Zaposlenik za svaku kalendarsku godinu ima pravo na plaćeni godišnji odmor u najkraćem trajanju propisanom općim propisom o radu.

Prema čl. 38. KU-a za srednjoškolsko obrazovanje trajanje godišnjeg odmora utvrđuje se tako da se na najkraće trajanje godišnjeg odmora iz ZOR-a (četiri tjedna) dodaju dani godišnjeg odmora prema sljedećim kriterijima:

a) prema uvjetima rada:

- rad na poslovima s otežanim uvjetima rada – 2 dana;
- rad u smjenama, dvokratni rad ili redovni rad subotom i nedjeljom, rad blagdanima i neradnim danima određenim zakonom – 2 dana;
- za poslove razrednika – 1 dan;
- za rad u više programa – 1 dan;
- za rad s učenicima s teškoćama u razvoju – 2 dana;
- za rad u dvije škole – 1 dan.

b) Prema složenosti poslova:

- poslovi I. vrste – 4 dana;
- poslovi II. vrste – 3 dana;
- poslovi III. vrste – 2 dana;
- ostali poslovi – 1 dan.

c) prema dužini radnog staža:

- od 5 do 15 godina radnog staža – 2 dana;
- od 15 do 25 godina – 3 dana;
- od 25 do 35 godina – 4 dana;
- preko 35 godina – 5 dana.

¹¹ Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN, br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18, 98/19 i 64/20)

d) Prema posebnim socijalnim uvjetima:

- roditelju, posvojitelju ili staratelju s 1 malodobnim djetetom – 2 dana;
- roditelju, posvojitelju ili staratelju za svako daljnje malodobno dijete još po 1 dan;
- roditelju posvojitelju ili staratelju djeteta s poteškoćama u razvoju – 3 dana;
- samohranom roditelju još po – 1 dan;
- sudioniku Domovinskog rata – 1 dan.

e) prema doprinosu na radu:

- ako ostvaruje izvrsne rezultate rada – 3 dana;
- ako je vrlo uspješan – 2 dana;
- ako je uspješan – 1 dan.

f) prema invaliditetu:

- osobe s invaliditetom s procijenjenom invalidnošću od 25 do 50% – 2 dana;
- osobe s invaliditetom s procijenjenom invalidnošću preko 50% – 4 dana.

Ukupno trajanje godišnjeg odmora ne može iznositi manje od najkraćeg trajanja toga odmora utvrđenog ZOR-om, niti više od 30 radnih dana te se za vrijeme korištenja godišnjeg odmora zaposleniku isplaćuje naknada plaće u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu ili sukladno odredbama ZOR-a.

3.5. Kolektivni ugovor za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja

Prava i obveze radnika u zdravstvu i zdravstvenom osiguranju utvrđena su Kolektivnim ugovorom za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja (dalje u tekstu: KU za djelatnost zdravstva), TKU-om i Dodacima TKU-a te čine jedinstven sustav pa se njihove odredbe primjenjuju neposredno i obvezno, osim ako su nekim drugim propisom pojedina pitanja za zaposlenike nisu povoljnije riješena.

Trajanje godišnjeg odmora prema čl. 33. KU-a za djelatnost zdravstva utvrđuje se tako da se na 20 dana koliko iznosi najkraće trajanje godišnjeg odmora, dodaju dani godišnjeg odmora prema kriterijima s obzirom na duljinu radnog staža, složenosti poslova, posebnim socijalnim uvjetima te uvjetima rada prema posebnim uvjetima rada, s najmanje 2/3 radnog vremena i to:

a) s obzirom na duljinu radnog staža

- od 5 – 10 godina 2 radna dana
- od 10 – 15 godina 3 radna dana
- od 15 – 20 godina 4 radna dana
- od 20 – 25 godina 5 radnih dana
- od 25 – 30 godina 6 radnih dana
- od 30 – 35 godina 7 radnih dana
- preko 35 godina 8 radnih dana

b) prema složenosti poslova

- poslovi zdravstvenog radnika specijalista 5 radnih dana
- poslovi VSS, odnosno završenim preddiplomskim i diplomskim

- sveučilišnim i veleučilišnim stručnim studijem (specijalistički diplomski stručni studij) ili integriranim preddiplomskim i diplomskim sveučilišnim studijem 4 radna dana
- poslovi VŠS, odnosno završenim stručnim studijem ili završenim preddiplomskim sveučilišnim i veleučilišnim stručnim studijem 3 radna dana
- poslovi SSS, VKV, KV 2 radna dana
- ostali poslovi 1 radni dan

c) prema posebnim socijalnim uvjetima

- roditelju, posvojitelju ili skrbniku s jednim malodobnim djetetom 3 radna dana
- oditelju, posvojitelju ili skrbniku za svako daljnje malodobno dijete još po 2 radna dana
- roditelju, posvojitelju ili skrbniku hendikepiranog djeteta još po 4 radna dana
- osobi s invaliditetom radniku sa 70% i više tjelesnog oštećenja 3 radna dana
- invalidu Domovinskog rata 1 radni dan

d) prema uvjetima rada

- rad u smjenama
- rad u turnusu
- rad s pripravnošću ili dežurstvom
- rad na terenu s najmanje 2/3 radnog vremena
- rad uz specifično otežane uvjete rada određene pravilnikom Zavoda, uz suglasnost Sindikata 2 radna dana

e) prema posebnim uvjetima rada, s najmanje 2/3 radnog vremena

- na zatvorenim psihijatrijskim odjelima
- na odjelima s bolesnicima koji se liječe od AIDS-a
- na odjelima s bolesnicima koji se liječe od aktivne TBC
- na patologiji i citologiji
- s otvorenim izvorima ionizirajućeg zračenja
- intravenoznoj aplikaciji citostatika
- nuklearnoj medicini
- na radiološko-dijagnostičkim i terapijskim postupcima
- na gastroenterologiji – ERCP
- na interventnoj gastroenterologiji
- na interventnoj kardiologiji
- na interventnoj pulmologiji
- na interventnoj neurologiji
- u djelatnosti hitne medicine
- na forenzičnoj psihijatriji
- u operacijskoj dvorani
- primalje u rađaoni
- na cerebrospinalnim odjelima u specijalnim bolnicama
- u jedinicama intenzivnog liječenja, odnosno intenzivne skrbi/njege 5 radnih dana.«

Ukupno trajanje godišnjeg odmora ne može iznositi više od 30 radnih dana, a iznimno radniku koji radi na poslovima prema posebnim uvjetima rada s najmanje 2/3 radnog vremena, slijepom radniku i darivatelju parenhimnih organa, pripada pravo na godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu u trajanju od najviše 35 radnih dana.

3.6. Kolektivni ugovor za znanost i visoko obrazovanje

Kolektivni ugovor za znanost i visoko obrazovanje zaključili su (dalje u tekstu: KU za znanost) Vlada RH i Nezavisni sindikat znanosti i visokog obrazovanja u ime svojih članova dana 27. prosinca 2018. godine i vrijedi do 1. prosinca 2022. godine. KU za znanost primjenjuje se na zaposlenike u svim javnim ustanovama u sustavu znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj kojima se sredstva za rad osiguravaju iz državnog proračuna: u javnim znanstvenim institutima, javnim visokim učilištima, Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, Leksikografskom zavodu Miroslav Krleža i Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Kriteriji za uvećanje dana godišnjeg odmora propisani su čl. 39. KU-a za znanost te zaposlenik za svaku kalendarsku godinu ima pravo na plaćeni godišnji odmor u najkraćem trajanju propisanim općim propisom o radu, odnosno najmanje 4 tjedna uvećan za:

a) prema složenosti poslova:

- poslovi za koje je uvjet doktorat znanosti – 5 dana
- poslovi za koje je uvjet završen sveučilišni dodiplomski studij ili stručni studij u trajanju od najmanje 4 godine, odnosno završen preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij, odnosno poslovi za koje je uvjet magisterij znanosti – 4 dana

- poslovi za koje je uvjet završen stručni dodiplomski studij u trajanju kraćem od 4 godine, odnosno završen preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij – 3 dana
- poslovi za koje je uvjet završena srednja škola u trajanju duljem od 3 godine – 2 dana
- ostali poslovi – 1 dan

b) prema dužini radnog staža:

- od 6 do 11 godina – 3 dana
- od 12 do 17 godina – 4 dana
- od 18 do 23 godina – 5 dana
- od 24 do 29 godina – 6 dana
- od 30 do 35 godina – 7 dana
- 36 i više godina – 8 dana

c) prema posebnim socijalnim uvjetima:

- roditelju, posvojitelju, skrbniku za svako dijete do 15 godina starosti – 2 dana
- roditelju, posvojitelju, skrbniku djeteta s težim smetnjama u razvoju – 3 dana
- osobi s invaliditetom – 3 dana

d) prema uvjetima rada:

- rad na poslovima s posebnim uvjetima rada na kojima je zaposlenik u skladu s posebnim propisom izložen velikom riziku – 3 dana.

Ukupno trajanje godišnjeg odmora ne može iznositi manje od najkraćeg trajanja odmora utvrđenog ZOR-om, niti više od 6 tjedana, odnosno 30 radnih dana za rad u petodnevnom radnom tjednu. Slijepom zaposleniku i zaposleniku koji radi na poslovima, gdje ni uz primjenu mjera zaštite na radu nije moguće zaštititi zaposlenika od štetnih utjecaja, pripada pravo na godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu u trajanju od minimalno šest, a maksimalno sedam tjedana i 2 dana.

Novi Pravilnik o ovlaštenjima za obavljanje poslova zaštite na radu

Alan Vajda*

U članku autor prikazuje promjene koje donosi novi Pravilnik o ovlaštenjima za poslove zaštite na radu objavljen u NN, br. 58/22 od 25. svibnja 2022. godine. Pravilnik stupa na snagu 1. lipnja 2022. godine.

1. Uvod

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike provelo je, od 11. ožujka do 10. travnja 2022. godine, javno savjetovanje o prijedlogu novog Pravilnika o ovlaštenjima za poslove zaštite na radu. Pravilnik direktno utječe na obavljanje poslova zaštite na radu od strane pravnih i fizičkih osoba koje posjeduju ovlaštenja za obavljanje poslova zaštite na radu. Pravilnikom se propisuju uvjeti pod kojima poslodavac za svoje potrebe i fizička ili pravna osoba, mogu biti ovlašteni za obavljanje poslova zaštite na radu, postupak izdavanja, poništavanja i ukidanja ovlaštenja, stručni nadzor nad obavljanjem poslova za koje je dano ovlaštenje, unos i ažuriranje podataka te izvješća koje ovlaštene osobe putem Informacijskog sustava zaštite na radu dostavljaju ministarstvu nadležnom za rad, stalno stručno usavršavanje stručnjaka zaštite na radu u ovlaštenim osobama te obveze i način evidentiranja ovlaštenja.

2. Vrste poslova zaštite na radu

Poslovi zaštite na radu za koje se izdaje ovlaštenje su:

1. obavljanje poslova zaštite na radu kod poslodavca
2. osposobljavanje za zaštitu na radu (osposobljavanje radnika za rad na siguran način, osposobljavanje poslodavca, ovlaštenika i povjerenika radnika za zaštitu na radu)
3. izrada procjene rizika
4. ispitivanje radne opreme
5. ispitivanja fizikalnih, kemijskih odnosno bioloških čimbenika u radnom okolišu

Poslodavac može obavljati navedene poslove za svoje potrebe bez ovlaštenja, prema uvjetima koji su propisani propisima zaštite na radu, s time da može obavljati poslove osposobljavanja za zaštitu na radu i izrade procjene rizika za svoje potrebe bez ovlaštenja, odnosno ako ima zaposlenog stručnjaka zaštite na radu.

Iznimno, poslodavac koji nema zaposlenog stručnjaka zaštite na radu može za svoje potrebe za procjenjivanje i dokumentiranje procjene rizika koristiti interaktivne internetske alata (OiRA – Online interactive Risk Assessment) koji se odnose na poslove u određenim zanimanjima ili

djelatnostima, kada su za pojedine poslove ti alati stavljeni na korištenje putem mrežne stranice ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Republike Hrvatske <http://uznr.mrms.hr/znr/oira-internetska-inte-raktivna-procjena-rizika/>.

3. Uvjeti za obavljanje poslova zaštite na radu

Poslodavcu, fizičkoj ili pravnoj osobi, može se izdati ovlaštenje za obavljanje poslova zaštite na radu (obavljanje poslova zaštite na radu kod poslodavca, osposobljavanje za zaštitu na radu), ako ima zaposlenu osobu s najmanje završenim preddiplomskim i diplomskim sveučilišnim studijem ili integriranim preddiplomskim i diplomskim sveučilišnim studijem odnosno najmanje završenim specijalističkim diplomskim stručnim studijem iz područja tehničkih, biotehničkih ili prirodnih znanosti, time da navedena osoba mora biti stručnjak zaštite na radu s položenim općim i posebnim dijelom stručnog ispita s najmanje dvije godine radnog iskustva u području zaštite na radu te zaposlena na najmanje pola radnog vremena.

Fizičkoj osobi koja, kao nositelj ovlaštenja, sama obavlja prethodno navedene poslove, može se izdati ovlaštenje ako ima najmanje završen preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij, odnosno najmanje završen specijalistički diplomski stručni studij iz područja tehničkih, biotehničkih ili prirodnih znanosti te ako je stručnjak zaštite na radu (opći i posebni dio stručnog ispita) s najmanje dvije godine radnog iskustva u području zaštite na radu i ako je zaposlena na najmanje pola radnog vremena.

4. Izdavanje ovlaštenja

Poslodavcu, fizičkoj ili pravnoj osobi, može se izdati ovlaštenje za obavljanje poslova (obavljanje poslova zaštite na radu kod poslodavca, osposobljavanje za zaštitu na radu, izrada procjene rizika), ako ima zaposlena najmanje tri stručnjaka zaštite na radu u punom radnom vremenu iz različitih područja tehničkih, biotehničkih, prirodnih ili društvenih znanosti od kojih najmanje jedan mora imati završen studij u polju strojarstva i jedan u polju elektrotehnike ili kemije, odnosno kemijskog inženjerstva.

Poslodavcu, fizičkoj ili pravnoj osobi, može se izdati ovlaštenje za obavljanje poslova ispitivanja radne opreme ako

* Alan Vajda, mag. iur., Zagreb

ima zaposlena najmanje tri stručnjaka zaštite na radu u punom radnom vremenu iz različitih područja tehničkih, biotehničkih ili prirodnih znanosti, od kojih najmanje jedan mora imati završen studij u polju strojarstva i jedan u polju elektrotehnike.

Poslodavcu koji će za svoje potrebe obavljati poslove ispitivanja radne opreme može se izdati ovlaštenje, ako ima zaposlena najmanje dva stručnjaka zaštite na radu u punom radnom vremenu, od kojih jedan mora imati završen studij u polju strojarstva i jedan u polju elektrotehnike.

Poslodavcu, fizičkoj ili pravnoj osobi, može se izdati ovlaštenje za obavljanje poslova ispitivanja fizikalnih čimbenika u radnom okolišu, ako ima zaposlena najmanje tri stručnjaka zaštite na radu u punom radnom vremenu iz različitih područja tehničkih, biotehničkih ili prirodnih znanosti, od kojih najmanje jedan mora imati završen studij u polju strojarstva, fizike ili elektrotehnike.

Poslodavcu koji će za svoje potrebe obavljati poslove ispitivanja fizikalnih čimbenika u radnom okolišu može se izdati ovlaštenje, ako ima zaposlena najmanje dva stručnjaka zaštite na radu u punom radnom vremenu, od kojih jedan mora imati završen studij u polju strojarstva, fizike ili elektrotehnike.

Poslodavcu, fizičkoj ili pravnoj osobi, može se izdati ovlaštenje za obavljanje poslova ispitivanja kemijskih čimbenika u radnom okolišu, ako ima zaposlena najmanje tri stručnjaka zaštite na radu u punom radnom vremenu iz različitih područja tehničkih, biotehničkih ili prirodnih znanosti, od kojih najmanje jedan mora imati završen studij u polju kemije ili kemijskog inženjerstva.

Poslodavcu koji će za svoje potrebe obavljati poslove ispitivanja kemijskih čimbenika u radnom okolišu može se izdati ovlaštenje, ako ima zaposlena najmanje dva stručnjaka zaštite na radu od kojih jedan mora imati završen studij u polju kemije ili kemijskog inženjerstva.

Poslodavcu, fizičkoj ili pravnoj osobi, može se izdati ovlaštenje za obavljanje poslova ispitivanja bioloških čimbenika u radnom okolišu, ako ima zaposlena najmanje tri stručnjaka zaštite na radu u punom radnom vremenu iz različitih područja biotehničkih, prirodnih (polje biologija) ili medicinskih znanosti (polje temeljne medicinske znanosti i polje javnog zdravstva i zdravstvene zaštite). Poslodavcu koji će za svoje potrebe obavljati poslove ispitivanja bioloških čimbenika u radnom okolišu može se izdati ovlaštenje, ako ima zaposlena najmanje dva stručnjaka zaštite na radu u punom radnom vremenu iz različitih područja biotehničkih, prirodnih (polje biologija) ili medicinskih znanosti (polje temeljne medicinske znanosti i polje javnog zdravstva i zdravstvene zaštite).

5. Uvjeti koje moraju ispunjavati stručnjaci zaštite na radu

Stručnjaci zaštite na radu za obavljanje svih prethodno navedenih poslova moraju imati završen preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij odnosno završen specijalistički

diplomski stručni studij iz područja tehničkih, biotehničkih, prirodnih, društvenih ili medicinskih znanosti te položen opći i posebni dio stručnog ispita za stručnjaka zaštite na radu, s time da su to osobe sa statusom stručnjaka zaštite na radu II. stupnja i s najmanje dvije godine radnog iskustva u području zaštite na radu.

Stoga, radno iskustvo u području zaštite na radu podrazumijeva:

1. rad na neposrednim poslovima stručnjaka zaštite na radu nakon položenog općeg i posebnog dijela stručnog ispita za stručnjaka zaštite na radu
2. rad na poslovima inspektora rada u području zaštite na radu
3. rad u tijelima državne uprave na poslovima zaštite na radu.

Ističe se da stručnjaci zaštite na radu, za obavljanje poslova osposobljavanja iz zaštite na radu, moraju imati osnovna andragoška znanja koja se dokazuju ispravom ovlaštene ustanove o osposobljenosti iz područja osnovnih andragoških znanja, odnosno potvrdom visokoškolske ustanove ako je ta znanja stekla tijekom studija.

6. Poslovnik o postupcima, uvjetima i metodama obavljanja poslova zaštite na radu

Ovlaštena osoba mora, za sve poslove zaštite na radu koje namjerava obavljati, prethodno izraditi navedeni Poslovnik sukladno normi HRN ISO/TR 10013 – Smjernice za izradu dokumentacije sustava upravljanja. Ovlaštena osoba obvezna je osigurati izobrazbu i stalno stručno usavršavanje svojih stručnjaka zaštite na radu:

1. temeljem izrađenih godišnjih planova izobrazbe i stalnog stručnog usavršavanja najmanje jednom u godinu dana za svakog stručnjaka zaštite na radu, ili
2. putem interaktivnih internetskih alata, najmanje jednom u 5 godina za svakog stručnjaka zaštite na radu.

Međutim, nositelji ovlaštenja izuzeti su od obveze izobrazbe i stalnog stručnog usavršavanja iz točke 1. kada na poziv Ministarstva jednom u 5 godina izrade pisani rad iz područja zaštite na radu u skladu s područjem za koje je dobiveno ovlaštenje.

Planove izobrazbe i stalnog stručnog usavršavanja ovlaštene osobe provode u suradnji s: visokoškolskim i znanstvenim ustanovama; ustanovama za obrazovanje odraslih; javnim ustanovama na području sigurnosti, zaštite zdravlja i mjeriteljstva; udrugama na području sigurnosti, zaštite zdravlja i tehničkih ispitivanja, stručnjacima iz pojedinih područja, pri čemu su navedeni obrazovni suradnici dužni planove i programe izobrazbe i stalnog stručnog usavršavanja dostaviti Ministarstvu najkasnije do 1. prosinca tekuće godine za sljedeću godinu, koje potom Ministarstvo objavljuje u Registru osposobljavanja i usavršavanja iz zaštite na radu i obavljanja poslova zaštite na radu.

7. Postupak za dobivanje i prestanak ovlaštenja

Ovlaštenje se izdaje na razdoblje od 5 godina temeljem pisanog zahtjeva za izdavanje ovlaštenja za obavljanje

poslova zaštite na radu i podnosi se Ministarstvu uz koji treba priložiti:

1. popis poslova zaštite na radu za koje se traži ovlaštenje
2. izvadak iz sudskog ili obrtnog registra iz kojeg je vidljiva djelatnost za dobivanje ovlaštenja
3. dokaze o stručnoj spremi, radnom iskustvu, položenom ispitu za stručnjaka zaštite na radu, o stečenim osnovnim andragoškim znanjima te ugovore o radu za zaposlene stručnjake zaštite na radu
4. poslovnik o postupcima, uvjetima i metodama obavljanja poslova zaštite na radu za koje se traži ovlaštenje
5. dokaze o vlasništvu mjerne i ispitne opreme i umjerenju iste
6. izjavu kojom se daje privola za korištenje i objavu podataka u vezi s obavljanjem poslova temeljem dobivenog ovlaštenja.

Nadalje, o podnesenom zahtjevu Ministarstvo odlučuje rješenjem na temelju dostavljene dokumentacije i uvida u mjernu i ispitnu opremu, pri čemu ono može odbaciti zahtjev ako utvrdi da nositelji ovlaštenja nisu pohađali izobrazbu i da se nisu stalno stručno usavršavali.

Kada nadležni inspektor rada tijekom inspeksijskog nadzora utvrdi da je ovlaštena osoba obavila ili obavlja poslove zaštite na radu, a da za te poslove nema ovlaštenje, smatra se da u njenom radu postoje nepravilnosti koje predstavljaju osnovu za donošenje rješenja o ukidanju ovlaštenja, u kojem slučaju je nadležni inspektor rada obavezan o utvrđenim nepravilnostima obavijestiti Ministarstvo.

Popis ovlaštenih osoba kojima su izdana ovlaštenja te kojima su poništena, ukinuta ili djelomično ukinuta ovlaštenja kao i popis stranih osoba kojima je izdana, poništena ukinuta ili djelomično ukinuta potvrda, objavljuje se na mrežnim stranicama Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike.

8. Izdavanje rješenja o ukidanju ovlaštenja

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike na temelju nepravilnosti utvrđenih zapisnikom, odnosno temeljem zapisnika sastavljenog uvidom u podatke iz Informacijskog sustava zaštite na radu, donosi rješenje o ukidanju ili djelomičnom ukidanju ovlaštenja u sljedećim slučajevima:

1. ako je ovlaštena osoba obavljala odnosno obavlja poslove zaštite na radu za koje je dobila ovlaštenje, bez ispunjavanja propisanih uvjeta
2. ako ovlaštena osoba ne posjeduje propisanu mjernu i ispitnu opremu za ispitivanje radne opreme odnosno radnog okoliša ili se utvrdi da mjerna i ispitna oprema nije ispravna i umjerena
3. ako se utvrdi da ovlaštena osoba ne unosi ili ne ažurira podatke, odnosno ako ih ne dostavlja u Informacijski sustav zaštite na radu
4. ako se utvrdi da je ovlaštena osoba izdala zapise koji nisu izrađeni u Informacijskom sustavu zaštite na radu

5. ako se utvrdi da se poslovi obavljaju nestručno i suprotno propisima zaštite na radu i poslovniku o postupcima, uvjetima i metodama obavljanja poslova zaštite na radu za koje je dano ovlaštenje
6. ako se utvrdi da ovlaštena osoba obavlja ili ugovara obavljanje poslova zaštite na radu za koje nema ovlaštenje
7. ako ne može priložiti dokaze o obavljenim poslovima zaštite na radu
8. ako se utvrdi da ovlaštena osoba nije osigurala stalno stručno usavršavanje zaposlenih stručnjaka zaštite na radu i drugih stručnjaka u propisanom roku, ili ako provedeno usavršavanje nije u skladu s opsegom dobivenog ovlaštenja
9. na temelju pravomoćne presude suda kojom je utvrđeno da poslove zaštite na radu ne obavlja u skladu s propisima zaštite na radu.

Ovlaštena pravna ili fizička osoba kojoj je poništeno, ukinuto ili djelomično ukinuto ovlaštenje, može ponovo podnijeti zahtjev za izdavanje ovlaštenja nakon isteka vremena od šest mjeseci od dana izdavanja rješenja.

Popis ovlaštenih osoba kojima su izdana ovlaštenja te kojima su poništena, ukinuta ili djelomično ukinuta ovlaštenja kao i popis stranih osoba kojima je izdana, poništena ukinuta ili djelomično ukinuta potvrda, objavljuje se na mrežnim stranicama Ministarstva rada, mirovinskog sustava, socijalne politike i obitelji.

9. Prijelazne i završne odredbe

Ovlaštena osoba koja poslove zaštite na radu, a na temelju rješenja o ispunjavanju uvjeta za obavljanje stručnih poslova prema propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu ovoga Pravilnika, obvezna je u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika podnijeti zahtjev za izdavanje ovlaštenja za obavljanje poslova zaštite na radu. Ovlaštena osoba koja poslove zaštite na radu obavlja u skladu s člankom 4. do 6., ovoga Pravilnika, a na temelju rješenja o ispunjavanju uvjeta za obavljanje stručnih poslova prema propisima koji su bili na snazi prije dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika, obvezna je podnijeti zahtjev za izdavanje ovlaštenja prema abecednom redu prvog slova naziva tvrtke, počevši od 1. siječnja 2023. godine. Ovlaštena osoba koja ne podnese navedeni zahtjev ili ga ne podnese u propisanom roku ili njezin zahtjev bude odbijen, briše se iz evidencije izdanih ovlaštenja i ne može više obavljati poslove zaštite na radu. Ovlaštena osoba dužna je Poslovnik o postupcima, uvjetima i metodama obavljanja poslova zaštite na radu uskladiti s odredbama iz članka 8. stavka 5. – 7. ovoga Pravilnika, najkasnije u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika.

Procjene rizika izrađene prije stupanja na snagu ovoga Pravilnika, važe dok ne nastupe okolnosti koje zahtijevaju njihove izmjene i dopune, s time da se izrada zapisnika o obavljenim poslovima zaštite na radu u Informacijskom sustavu zaštite na radu primjenjuje od 1. siječnja 2023. godine.

Novi Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti

Gordana Muraja*

Od 23.4.2022. godine na snazi je novi Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti koji detaljno uređuje različita pitanja važna za prijavu nepravilnosti i zaštitu prijavitelja, čijim se glavnim naglascima i obvezama u primjeni bavi ovaj članak.

1. Uvod

Nekoliko mjeseci nakon što je 1. srpnja 2019. godine Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti stupio na snagu, 16. prosinca 2019. godine stupila je na snagu Direktiva (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije, L 305/17., Document 32019L1937 (dalje u tekstu: Direktiva). Iz ovog je vremenskog raskoraka jasno da odredbe Direktive 2019/1937 nije bilo moguće uzeti u obzir kod pripreme prvog zakona kojim je RH uredila zaštitu prijavitelja nepravilnosti. Direktivom (EU) 2019/1937 je utvrđeno da zemlje članice svoje zakonodavstvo s njenim odredbama, koje osiguravaju minimalnu razinu zaštite prijaviteljima, trebaju uskladiti do 17. prosinca 2021. godine. Republika Hrvatska taj rok nije uspjela poštovati pa je Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti (dalje u tekstu: ZZPN/22 i Zakon) objavljen u Narodnim novinama br. 46 od 15.4.2022., a stupio je na snagu osmog dana od dana objave, odnosno 23.4.2022. godine.

ZZPN/22 rezultat je, dakle, usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije i to, kako utvrđuje članak 2., istim je u hrvatsko zakonodavstvo preuzeta Direktiva (EU) 2019/1937.

No iz uvida Službeni list EU slijedi da je Direktiva 2019/1937 već izmijenjena *Uredbom (EU) 2020/1503 Europskog Parlamenta i Vijeća od 7. listopada 2020. o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja za poduzeća i izmjeni Uredbe (EU) 2017/1129 i Direktive (EU) 2019/1937 Document 32020R1503*, a izmjenom je dopunjen dio I.B. Priloga Direktivi (EU) 2019/1937 i to tako da je u popis akata važećih na cijelom teritoriju EU kojih se države članice trebaju pridržavati dodana stavka pod rednim brojem 21. I sad preostaje pitanje obuhvaća li ZZPN/22 i tu promjenu, budući da se u pravnim izvorima Zakona navodi samo Direktiva 2019/1937, bez spomena izmjene od 7. listopada 2020. godine.

2. Područje primjene

Novi Zakon svoje je područje primjene uredio člankom 4. u kojem je zapravo prepisan članak 2. Direktive, a u kojem su prvo, ali na općenitoj razini, nabrojana područja u kojima se propisuje zaštita osoba koje prijavljuju nepravilnosti. Tako članak 4. utvrđuje da je zaštita prijaviteljima

nepravilnosti osigurana u područjima u kojima su nepravilnosti:

- a) *obuhvaćene područjem primjene akata Europske unije*
- b) *utječu na financijske interese Europske unije*
- c) *odnose se na unutarnje tržište*
- d) *odnose (se) na druge odredbe nacionalnog prava ako se takvim kršenjem ugrožava i javni interes.*

Razradi tim nabrojanjem nije kraj. Ovaj članak dopunjen je s nekoliko točaka, a popis akata koji su obuhvaćeni dan je u Prilogu Zakonu, koji se sastoji od dva dijela. Dio I daje popis akata koji su obuhvaćeni područjem primjena akata Europske unije. Dio II sadrži popis akata kojima je već uređen postupak prijave nepravilnosti s posebnim pravilima o prijavljivanju nepravilnosti pa se u tim područjima primjenjuju ta posebna pravila. Oba su dijela Priloga vrlo iscrpna (zajedno, samo Prilog: 13 stranica) pa se čitatelj s njima treba upoznati pregledavanjem izvornog akta jer i samo njihovo nabrojanje (samo u Dijelu I Priloga nabrojan je 121 akt!) prelazi okvire ovog članka.

Metodologija u kojoj se točno nabrajaju propisi na koje se pojedini akt odnosi ima svoje prednosti jer je time točno određen doseg pojedinog akta. Međutim, ista ta metodologija ima i nedostatke jer zapravo nije jasno čemu služi u tekstu Direktive (EU) 2019/1937 navoditi važeće propise EU sasvim konkretno, s brojem Službenog lista u kojem su objavljeni. Iskustvo pokazuje da se propisi učestalo mijenjaju, a pravno je načelo njihovoga vremenskoga važenja da kasniji propis stavlja van snage raniji propis. No, kad je kao materijalno područje primjene naveden propis s točno određenim trenutkom donošenja, slijedi da će upravo taj propis, ako donositelj akta ne ažurira popis u Prilogu i nakon svoje izmjene ili zamjene novim propisom, ostati na snazi u primjeni Direktive (EU) 2019/1937.

U uvodnim odredbama Direktive (EU) 2019/1937 je pod točkom (19) navedeno osnovno pravno načelo da se materijalno područje primjene akata Unije definira upućivanjem na akte Unije navedene u prilogima, što uključuje *sve nacionalne i Unijine provedbene ili delegirane mjere done-sene u skladu s tim aktima*. Možda bi se iz ove napomene moglo zaključiti da je popis zapravo instruktivna odredba zemljama članicama. Svaka od njih trebala je, po redovnome tijeku stvari i u vrijeme kad su pojedini akti stupali na snagu svojim nacionalnim zakonodavstvom, urediti područja koja uređuju EU akti iz Priloga. Zato se možda

* Mag. iur. Gordana Muraja, odvjetnik, Odvjetnički ured MURAJA, odvjetnik.muraja.com

može zaključiti da to ujedno određuje područje primjene – odnosno da se Direktiva (EU) 2019/1937 i njeni dosezi odnose na sve nacionalne zakone kojima su akti navedeni u Prilogu provedeni u pojedinoj državi članici. I da država članica u popisu akata na koje se Zakon primjenjuje treba navesti izvore nacionalnog prava kojim su navedeni akti EU preneseni u zakonodavstvo države članice.

Članak 4. u točki 2. pod točkom d) navodi i stavku koja je člankom 2. Direktive ostavljen prostor državama članicama da na sebi svojstven način urede i ostale povrede nacionalnog prava kojima se krši javni interes. Zakonom je u RH, stavkom 3. članka 4. utvrđeno da će tijela u čijem su djelokrugu poslovi nacionalne sigurnosti i obrane donijeti posebni akt kojim će se urediti zaštita prijavitelja nepravilnosti te postupak prijavljivanja nepravilnosti u području ključnih sigurnosnih i obrambenih interesa, a vodeći računa o zaštiti ključnih sigurnosnih i obrambenih interesa.

3. „Dinamično upućivanje“

Osim toga je u uvodnim napomenama navedena i jedna nadasve zanimljiva rečenica, moglo bi se reći, inovacija, u području prava: *Nadalje, upućivanje na akte Unije u Prilogu treba shvatiti kao dinamično upućivanje, u skladu s uobičajenim sustavom upućivanja za pravne akte Unije. Stoga, ako je akt Unije iz Priloga izmijenjen ili se mijenja, upućivanje se odnosi na akt kako je izmijenjen; ako je akt Unije u Prilogu zamijenjen ili se zamjenjuje, upućivanje se odnosi na novi akt.*

Pravna tradicija na kojoj se zasniva europski pravni sustav nije do sada poznavala *dinamično upućivanje* koje zapravo znači da za primjenu nije važno vremensko važenje akta, niti kad je akt donesen i da će se akti nabrojani u Prilogu primijeniti i ako se naknadno izmijene. Ovaj će *instituti*, ako je uopće riječ o institutu, sasvim sigurno izazvati brojne neželjene situacije u praksi, a za nadati se da će i pravna znanost uočiti njegovu pojavu i dati potrebnu analizu i teorijski smještaj. Također je dvojbeno da se ta uputa nalazi u uvodnim napomenama Direktive (EU) 2019/1937. Iako su i one obvezne u primjeni, one su ipak u prvome redu obrazloženje razloga za donošenje pojedinog akta.

Ova metodologija još je više dvojbeno iz kuta primjene ZZNP/22. Naime, Prilog Zakona je doslovno prepisani Prilog Direktivi 2019/1937. To ide toliko daleko da se u podnaslovima pojedinih dijelova Prilog poziva na članak 2, kako je doslovno navedeno u tekstu Direktive (EU) 2019/1937. Da bi Prilog upućivao na odgovarajući članak ZZNP/22, trebalo je navesti članak 4. S obzirom na odredbu članka 2. Zakona, da se njime u hrvatsko zakonodavstvo preuzima Direktiva (EU) 2019/1937, zaista je pod znakom pitanja zbog čega je trebalo u Zakon prepisati sve pravne izvore koji navodi Direktiva.

No, ova je metodologija najviše začudna iz kuta prijavitelja nepravilnosti jer se postavlja pitanje koju bi korist moglo prijaviteljima nepravilnosti i njihovoj pravnoj sigurnosti donijeti ponavljanje teksta koji je objavljen u Službenom listu EU? Popis iz Priloga sadrži akte koje je RH u obvezi dodatno razraditi (direktive) ili izravno primjenjivati (uredbe) pa je nejasno zašto ZZNP/22, umjesto da nudi popis nacionalnih propisa kojim je pojedini pravni akt prenesen u zakonodavstvo RH, upućuje na popis iz Direktive (EU) 2019/1937?

4. Zakonske definicije i obveznici primjene

Za obveznike primjene ZZNP/22 koristi izraz *poslodavac*, a prema članku 6. koji utvrđuje značenje izraza, *poslodavac je tijelo javne vlasti, fizička ili pravna osoba prema zakonu kojim se uređuju radni odnosi, te tijelo javne vlasti, fizička ili pravna osoba kod koje prijavitelj nepravilnosti obavlja profesionalne aktivnosti u radnom okruženju.*

Članak 6. u stavku 1. točki 5. utvrđuje i značenje izraza *radno okruženje* a to su *profesionalne aktivnosti u javnom ili privatnom sektoru u okviru kojih, neovisno o prirodi tih aktivnosti, osobe stječu informacije o nepravilnostima i u okviru kojih bi te osobe mogle doživjeti osvetu ako prijave takve nepravilnosti, uključivši situaciju kada je aktivnost u međuvremenu prestala ili neposredno treba ili je trebala započeti.* Točka 5. dodatno je razrađena utvrđenjem da takve aktivnosti posebno uključuju različite osobe, a kad se točka 5. sagleda zajedno s točkom 3. koja daje zakonsku definiciju prijavitelja nepravilnosti, slijedi da je zajednički nazivnik svih prijavitelja koje Zakon štiti da na neki način sudjeluju u djelatnostima obveznika primjene. Iz izričaja ove točke su time isključeni prijavitelji koji s pravnom osobom nemaju profesionalni odnos, ali iz nekog svog interesa prate rad određene pravne osobe, primjerice članovi neprofitnih organizacija koje ne posluju s organizacijom u kojoj su uočili nepravilnost. Zakon štiti i osobe koje su povezane s prijaviteljem nepravilnosti jer osveta prijavljenog može biti usmjerena i prema prijavitelju bliskim osobama.

Nepravilnosti su u članku 6., stavku 1. točki 1. Zakona definirane kao *radnje ili propusti koji su protupravni i odnose se na područje primjene i propise navedene u članku 4. ovoga Zakona, ili su u suprotnosti s ciljem ili svrhom tih propisa.*

Posebno je značajna zakonska definicija osvete, za koju Zakon utvrđuje u točki 9. da je to *svaka izravna ili neizravna radnja ili propust u radnom okruženju potaknuta unutar-njim ili vanjskim prijavljivanjem ili javnim razotkrivanjem, a uzrokuje ili može uzrokovati neopravdanu štetu prijavitelju.* Osveta je dodatno razrađena člankom 9. koji sadrži utvrđenje da je osveta zabranjena i detaljnije definicije koji se postupci osobito smatraju osvetom, no uređenje je takvo da taj popis nije konačan, te će u svakom pojedinom slučaju o tome je li određeno postupanje zapravo osveta, prijavitelju od strane prijavljenog odlučivati sud.

5. Postupak prijavljivanja nepravilnosti

ZZPN/22 razlikuje unutarnje prijavljivanje, vanjsko prijavljivanje i razotkrivanje javnosti.

Za razliku od zakona kojeg je zamijenio, ZZPN/22 ne uvjetuje vanjsko prijavljivanje time da je prijavitelj prvo prijavio nepravilnost kroz kanale unutarnjeg prijavljivanja te je na prijavitelju odluka o tome hoće li prijaviti nepravilnost unutarnjim kanalima ili će odmah prijavu podnijeti vanjskim kanalima.

5.1. Unutarnje prijavljivanje i obveze poslodavca

Sustav za unutarnje prijavljivanje nepravilnosti dužni su uspostaviti poslodavci koji zapošljavaju najmanje 50 radnika, kako propisuje članak 19. Zakona. Poslodavci koji obavljaju djelatnosti iz Dijela II Priloga dužni su uspostaviti sustav unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti bez obzira

na broj radnika jer je njihova djelatnost uređena aktima koji već sadrže posebna pravila o prijavljivanju nepravilnosti, kao što su, primjerice, akti koji uređuju financijske usluge, sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma, sigurnost prometa i zaštitu okoliša.

Obveznici su dužni unutarnje prijavljivanje nepravilnosti urediti općim aktom koji će učiniti dostupnim svim osobama u radnom okruženju, a tim su aktom dužni urediti i način izbora povjerljive osobe i njenog zamjenika.

Kod uređenja i izbora povjerljive osobe, poslodavac je također dužan držati se odredbe članka 20. Zakona koji utvrđuje da se povjerljiva osoba i njen zamjenik imenuju na prijedlog radničkoga vijeća ili sindikalnog povjerenika koji je preuzeo prava i obveze radničkoga vijeća, a ako nijedno od tih tijela kod poslodavca ne djeluje, onda na prijedlog najmanje 20% radnika. Kod organizacije unutarnjeg prijavljivanja i imenovanja povjerljive osobe pravne osobe, a posebno su u tom kontekstu naglašene i općine, mogu dijeliti kanale za unutarnje prijavljivanje pa organizirati jednu službu koja će raditi za više obveznika primjene.

Poslodavac je dužan zaštititi prijavitelja od osвете te poduzeti nužne mjere radi zaustavljanja osвете i otklanjanja njenih posljedica, čuvati podatke zaprimljene u prijavi od neovlaštenog otkrivanja te osigurati vođenje evidencije o podnesenim prijavama, na koju poslodavca obvezuje i članak 18. Zakona.

Člankom 22. ZZPN/22 u detalje je propisan postupak koji je dužna pratiti povjerljiva osoba u postupku unutarnjeg prijavljivanja, koji se donekle promijenio u odnosu na to kako je bio uređen u ZZPN/19. Promjene su uglavnom pitanje izričaja, no bitno je naglasiti da je rok za povratnu informaciju sad utvrđen u trajanju od 30 dana, ali ne duljem od 90 dana, i to čak ne od dana podnošenja prijave, nego od dana potvrde prijavitelja o primitku prijave koju povjerljiva osoba prijavitelju treba poslati u roku od 7 dana od dana podnošenja prijave. Budući da je članak 19. ZZP/19 utvrđivao rok izrazom *najkasnije u roku od šezdeset dana od dana zaprimanja prijave*, rok je, na jedan način, produžen.

5.2. Vanjsko prijavljivanje nepravilnosti

Budući da je Direktiva (EU) 2019/1937 člankom 11. obvezala države članice na uspostavu kanala za vanjsko prijavljivanje, članak 24. ZZPN/22 nadležnim tijelom za vanjsko prijavljivanje imenuje pučkog pravobranitelja. Osim ispitivanja prijave pučki pravobranitelj, u okviru svojih ustavnih ovlasti, provodi postupak zaštite prijavitelja nepravilnosti, povezanih osoba i povjerljivih osoba te njihovih zamjenika sukladno propisima koje primjenjuje te odredbama Zakona. U tome nema ništa novo jer je pučki pravobranitelj na temelju članka 21. ZZPN/19 također bio imenovan nadležnim tijelom za vanjsko prijavljivanje nepravilnosti.

5.3. Javno razotkrivanje nepravilnosti

Prijavitelj može otkriti nepravilnost javnosti ako je prvo podnio prijavu sustavom unutarnjeg i vanjskog prijavljivanja, ali mu nadležna tijela nisu odgovorila u utvrđenim rokovima. Prijavitelj se može odlučiti za javno razotkrivanje nepravilnosti i ako ima opravdan razlog vjerovati da nepravilnost može predstavljati neposrednu ili očitu opasnost za

javni interes, kao u slučaju krizne situacije ili rizika od neopopravljive štete ili ako ima opravdan razlog vjerovati da postoji rizik od osвете ili su izgledi da će se nepravilnost djelotvorno ukloniti niski zbog posebnih okolnosti slučaja.

6. Zaštita prijavitelja nepravilnosti

Budući da je cijeli Zakon posvećen zaštiti prijavitelja nepravilnosti, nije jednostavno ukratko navesti sva jamstva koja Zakon prijaviteljima daje. Od toga da su nadležna tijela dužna primiti prijavu pa do toga da su dužna čuvati njihovu anonimnost, dužna su onemogućiti osvetu, dužna su ih u propisanim rokovima izvijestiti o rezultatima provedenih postupaka itd.

Zakon u članku 11. i posebno razrađuje prava prijavitelja nepravilnosti pa utvrđuje da prijavitelj ima pravo na zaštitu identiteta i povjerljivosti, sudsku zaštitu, naknadu štete, primarnu besplatnu pravnu pomoć, emocionalnu podršku i drugu zaštitu predviđenu u postupcima koji su Zakonom propisani.

Pritom je uočljivo da Zakon prijaviteljima nepravilnosti ne jamči i sekundarnu pravnu pomoć. Naime, Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (NN, br. 143/13. i 98/19.) kao primarnu pravnu pomoć u članku 4. stavku 1. točki 2. navodi *opću pravnu informaciju*, koja sadrži *opću i načelnu uputu o pravnom uređenju pojedinog područja*.

RH ima na raspolaganju i besplatnu sekundarnu pravnu pomoć koja se na temelju članka 6. stavka 3. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći dodjeljuje odvjetnicima, a na koju pravo, po trenutno važećem Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći, imaju osobe koje ispunjavaju više uvjeta. Između ostalih uvjeta, podnositelj zahtjeva ostvaruje pravo na pravnu pomoć od odvjetnika ako su njegove materijalne prilike takve da bi plaćanje stručne pravne pomoći moglo ugroziti održavanje podnositelja zahtjeva i članova kućanstva. Člankom 11. stavkom 2. ZZPN/22 utvrđuje da se prijavitelju nepravilnosti može odobriti sekundarna besplatna pravna pomoć u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravo na besplatnu pravnu pomoć. Dakle: prijaviteljima koji ne ispunjavaju uvjet loših materijalnih prilika Zakon nije stavio na raspolaganje besplatnu sekundarnu pravnu pomoć. Pritom je nejasno zašto bi posebnim zakonom koji ne daje neke dodatne pogodnosti onome čiju zaštitu uređuje uopće spominjao sekundarnu pravnu pomoć koja mu se *može* dodijeliti. Jer, mogućnost da mu se dodijeli sekundarna pravna pomoć ima svaki građanin u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravo na besplatnu pravnu pomoć.

Iz navedenoga slijedi da prijavitelji nepravilnosti koji nisu egzistencijalno ugroženi i dalje sami moraju financirati zastupanje u postupcima koji su protiv njih pokrenuti. Pritom se iz vijesti u medijima, koje prate neke od takvih predmeta u RH koji se, doduše, vode po odredbama ZZNP/19, saznaje da je veliki broj prijavitelja izložen višestrukim prijavama i različitim sudskim postupcima u kojima su se morali braniti od neopravdanih napada prijavljenih i njihovih ovlaštenih osoba. Slijedi da će prijavitelji nepravilnosti, do pravomoćnosti odluke iz postupka pokrenutog tužbom za zaštitu prijavitelja nepravilnosti i dalje sami morati financirati, primjerice obranu u kaznenom postupku za klevetu pokrenutom privatnom tužbom ovlaštene osobe prijavljenog.

Pozornost izaziva i točka 5. članka 11. koja utvrđuje da prijavitelj nepravilnosti ima pravo i na emocionalnu podršku. No, prijavitelji će na to još neko vrijeme pričekati jer je člankom 41. stavkom 5. Zakona Ministar nadležan za poslove pravosuđa dobio rok od šest mjeseci od stupanja na snagu Zakona u kojem treba donijeti akt kojim će urediti pružanje emocionalne podrške. Primjena navedenog propisa jamačno će isto tako imati neki rok pa je upitno kad će se ova zakonska obveza moći ispuniti.

Zaštiti prijavitelja Zakon postavlja i dodatni uvjet: naime, prijavitelji ostvaruju pravo na zaštitu ako su *imali opravdan razlog vjerovati da su prijavljene ili javno razotkrivene informacije o nepravilnostima istinite u trenutku prijave ili razotkrivanja, da su te informacije obuhvaćene područjem primjene ovog Zakona te ako su podnijeli prijavu u skladu s odredbama ovog Zakona*¹. U protivnome se izlažu mogućnosti prekršajne i kaznene odgovornosti.

7. Tužba za zaštitu prijavitelja nepravilnosti

U članku 28. ZZPN/22 utvrđuje stvarnu i mjesnu nadležnost sudova za vođenje postupka sudske zaštite prijavitelja nepravilnosti odredbama kojima je u hrvatski pravosudni sustav uveden i novi institut, *tužba za zaštitu prijavitelja nepravilnosti*.

Prijavitelji nepravilnosti u najvećem broju slučajeva dolaze iz reda zaposlenika kojima se poslodavac zbog prijavljivanja nepravilnosti osvećuje pa u toj osveti počini i povredu radnih prava prijavitelja. Tako dolazi do situacije da je činjenični opis obje radnje isti pa radnik tuži po obje osnove. Zahtjev za zaštitu prava iz radnog odnosa pritom je vezan za strogi prekluzivan rok¹ pa je u praksi bilo teško odrediti *po kojem postupku i u kojim rokovima odlučivati o tužbenom zahtjevu za zaštitu prijavitelja nepravilnosti*, kako se saznaje iz uvodnog teksta Prijedloga zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti² koji je Vlada RH uputila Hrvatskom saboru.

Tako je ZZPN/22 uredio poseban postupak zaštite prava pred sudom, koji se pokreće tužbom za zaštitu prijavitelja nepravilnosti, a koja je uređena člankom 29 Zakona. U postupku prijavitelj nepravilnosti može tražiti da se utvrdi da je prema njemu poduzeta osveta, da se zabrani poduzimanje i ponavljanje osвете te da se uklone njene posljedice prema prijavitelju nepravilnosti, da se naknadi šteta uzrokovana povredom prava koje štiti ZZPN/22 te da se presuda kojom je utvrđena povreda prava prijavitelja nepravilnosti zbog razloga koji su istim stavkom navedeni objavi u medijima na trošak tuženika.

Zakon ne samo da je propisao posebnu vrstu sudskog postupka, nego je i teret dokaza prebacio na prijavljenog: ako se postupak vodi zato što prijavitelj traži da se utvrdi da je prema njemu poduzeta osveta, teret dokaza je na prijavitelju koji treba dokazati radnja ili propust bio utemeljen na opravdanim razlozima.

Sud koji vodi postupak može odrediti i privremene mjere, a predlagatelj privremenih mjera može tražiti od suda zabranu osвете, otklanjanje posljedica prouzrokovanih

osvetom te odgoda izvršenja odluka kojima je prijavitelj stavljen u nepovoljan položaj ili je povrijeđeno neko od njegovih prava u radnom okruženju.

8. Rokovi primjene i prekršajna odgovornost

Članak 41. utvrđuje da su poslodavci koji su obveznici u roku od dva mjeseca odu dana stupanja na snagu ZZPN/22 dužni donijeti akt kojim će urediti unutarnje prijavljivanje nepravilnosti. Budući da je Zakon stupio na snagu 23.4.2022. slijedi da rok ističe 23.6.2022. godine, a do tada ostaju na snazi akti kojima su poslodavci koji su i prije bili obveznici ZZPN/19 uredili ovo područje.

Poslodavcima koji ne ispune ovu zakonsku obvezu prijete novčana kazna za prekršaj za koju članak 25. Zakona utvrđuje da može biti izrečena u rasponu od 10.000 do 30.000 kn, a koju čini pravna osoba koja ne donese akt, ali i pravna osoba koja na prikladan način taj akt ne učini dostupnim svim osobama u radnom okruženju, zajedno sa svim informacijama bitnima za podnošenje prijave nepravilnosti.

Za imenovanje povjerljive osobe i zamjenika povjerljive osobe poslodavac ima tri mjeseca od dana stupanja Zakona na snagu, a isto kao i kad je u pitanju akt, do imenovanja povjerljive osobe i zamjenika nastavljaju obnašati dužnost povjerljive osobe koje su imenovane na temelju ZZPN/19. Poslodavac će odgovarati za prekršaj i ako ne imenuje povjerljivu osobu u roku koje je Zakonom određen, ali i za brojne druge prekršaje koji zapravo svi opisuju obveze poslodavca a za koje se može reći da odgovaraju opisu *ako ne ispuni obveze navedene u Zakonu*, a propisana je i za poslodavca člankom 36. Zakona. Za djela poslodavca kao što su, primjerice, sprječavanje prijavljivanja nepravilnosti, pokretanje zlonamjernih postupaka protiv prijavitelja i povezanih osoba, otkrivanje identiteta prijavitelja, osvećivanje, propuštanja zaštite prijavitelja o osvete te pokušaja utjecaja na povjerljivu osobu (sve navedeno u vrlo poopćenom obliku, za iscrpan popis djela čitatelj svakako treba proučiti tekst Zakona) zapriječena je prekršajna kazna u rasponu od 30.000 do 50.000 kn

Obveza usklađenja sa Zakonom obvezuje i pučkog pravobranitelja koji u roku od dva mjeseca od stupanja Zakona na snagu Hrvatskom saboru treba podnijeti na potvrdu Poslovnika usklađen s odredbama Zakona. Tijelima u čijem su djelokrugu poslovi nacionalne sigurnosti i obrane dodijeljen je rok od četiri mjeseca za donošenje posebnog akta kojim će se urediti prijavljivanje nepravilnosti u području ključnih sigurnosnih i obrambenih interesa.

9. Prekršajna odgovornost povjerljive osobe, zamjenika i svih drugih osoba

Novost je prekršajna odgovornost povjerljive osobe i njezinog zamjenika, a kazna je zapriječena ako ne čuvaju identitet prijavitelja nepravilnosti i podatke zaprimljene u prijavi od neovlaštenog otkrivanja te ako zlouporabe svoje ovlasti na štetu prijavitelja nepravilnosti. Prekršajno će, po istom članku 38., odgovarati i svaka osoba koja sudjeluje u postupku po prijavi nepravilnosti ako ne štiti podatke koje sazna iz prijave ili ih koristi ili otkriva u druge svrhe osim one koje su potrebne za ispravno daljnje postupanje. Njima je zapriječena kazna u rasponu od 3.000 do 30.000 kn.

¹ Prekluzivan je rok čijim se propuštanjem gubi pravo na poduzimanje radnje.

² KLASA: 022-03/21-01/93, URBROJ: 50301-21/32-21-3 od 15. prosinca 2021. prema <https://sabor.hr/hr/prijedlog-zakona-o-zastiti-prijavitelja-nepravilnosti-prvo-citanje-pze-br-242-predlagateljica-vlada>

Dopunski rad u sustavu mirovinskog osiguranja

Sanja Rotim*

Dopunski rad je radno pravni institut na temelju kojeg se sklapa ugovor o radu, a koji uključuje sve propisane obveze poslodavca i radnika koje proizlaze iz takvog radno pravnog odnosa. Od „klasičnog“ ugovora o radu jedino ga razlikuje to što se na temelju njega može najviše raditi do osam sati tjedno, odnosno 180 sati godišnje. U svemu ostalom ugovor o radu za obavljanje dopunskog rada identičan je „klasičnom“ ugovoru o radu. Iz propisa jasno proizlazi da se ugovor o dopunskom radu može sklopiti isključivo s poslodavcem s kojim radnik nije u radnom odnosu. U ovome članku autorica piše o ovakvom i drugim aspektima ovoga radnog odnosa.

1. Uvod

Institut dopunskog rada, temeljem kojeg se sklapa posebna vrsta ugovora o radu, uveden je u sustav rada Zakonom o radu (NN, br. 93/14 – stupio na snagu 7. kolovoza 2014.), s ciljem poticanja zapošljavanja i suzbijanja „sive ekonomije“. Kao model fleksibilizacije radnih odnosa, sklapanje ugovora o dopunskom radu s radnikom koji već kod drugog poslodavca radi puno radno vrijeme regulirano je odredbom članka 61. stavka 3. Zakona o radu (NN, br. 93/14, 127/17, 98/19 – na snazi od 1. siječnja 2020.; dalje u tekstu: ZOR). Pri tome treba istaknuti da ugovor o dopunskom radu može sklopiti kako radnik koji radi nepuno radno vrijeme (čl. 62. st. 3. ZOR-a), tako i radnik koji radi puno radno vrijeme (čl. 61. st. 3. ZOR-a). Zaštita prava radnika ostvaruje se kroz obvezu poslodavca da svaka tri mjeseca obavijesti radničko vijeće o broju i vrsti radnika kojima je dao odobrenje za dopunski rad (čl. 149. st. 1. t. 6. ZOR-a). Da bi se navedene odredbe provele u sustavu mirovinskog osiguranja, za sve osiguranike koji po osnovi radnog odnosa (kod pravne i fizičke osobe) ispunjavaju propisane uvjete, u matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: Zavod) omogućeno je evidentiranje i provođenje prijave o početku osiguranja po osnovi dopunskog rada, o čemu pišemo u nastavku.

2. Zakonski uvjeti za dopunski rad

U odnosu na stanje koje je prethodilo uvođenju instituta dopunskog rada, kada je osiguranik mogao u istom razdoblju osiguranja po ugovoru o radu raditi najviše osam sati dnevno (pa se potreba za dopunskim radom najčešće rješavala sklapanjem ugovora o djelu), zbog potrebe poslodavaca za dodatnim (dopunskim) radom radnika već zaposlenog kod drugog poslodavca, pod određenim uvjetima koje zakonodavac propisuje za mogućnost sklapanja ugovora o dopunskom radu, omogućeno je da osiguranik može u istom razdoblju osiguranja raditi više od osam

sati dnevno, ali u **najdužem trajanju do osam sati tjedno, odnosno do 180 sati godišnje**. Tako je odredbom članka 61. stavka 1. i 2. ZOR-a propisano da puno radno vrijeme radnika ne može biti duže od 40 sati tjedno, te da se isto smatra punim radnim vremenom, ako zakonom, kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca ili ugovorom o radu nije određeno radno vrijeme. Stavkom 3. istoga članka određeno je da radnik koji radi u punom radnom vremenu može sklopiti ugovor o radu s drugim poslodavcem u najdužem trajanju **do osam sati tjedno (što iznosi najviše 1,6 sati dnevno), odnosno do 180 sati godišnje, pod uvjetom da je poslodavac (odnosno poslodavci) s kojim je radnik već prethodno sklopio ugovor o radu, radniku za takav rad dao pisanu suglasnost**. Slijedom navedenoga, **prvi uvjet** koji zakonodavac propisuje za mogućnost sklapanja ugovora o dopunskom radu jest da radnik već **mora raditi u punom radnom vremenu**, tj. da je prijavljen na mirovinsko osiguranje po osnovi radnog odnosa na temelju sklopljenog ugovora o radu s punim radnim vremenom ili više ugovora o radu s nepunim radnim vremenom koji ukupno čine puno radno vrijeme. **Ovisno o tjednom radnom vremenu koje je poslodavac prijavio Zavodu** putem prijave o početku poslovanja - M-11P/eM-11P, odnosno prijave o promjeni tijekom poslovanja - M-13P/eM-13P, radnik može biti prijavljen na mirovinsko osiguranje po osnovi:

- ugovora o radu s punim radnim vremenom sklopljenim samo s **jednim poslodavcem**, (npr. poslodavac koji prijavom o početku poslovanja ima prijavljeno tjedno radno vrijeme 40 sati je za osiguranika uspostavio prijavu o početku osiguranja s dnevnim radnim vremenom od osam sati, ili ako poslodavac ima kao puno radno vrijeme prijavljeno tjedno radno vrijeme 36 sati za osiguranika uspostavio prijavu o početku osiguranja s dnevnim radnim vremenom od 7,2 sata itd. – odnos tjednog i dnevnog radnog vremena prikazan u tablici 1.), ili
- ugovora o radu s nepunim radnim vremenom kod **više poslodavaca** (npr. prvi poslodavac koji prijavom o početku poslovanja ima prijavljeno tjedno radno vrijeme 40 sati je za osiguranika uspostavio prijavu o početku

osiguranja s dnevnim radnim vremenom od 4 sata, tj. polovicom punog radnog vremena, a drugi poslodavac ima kao puno radno vrijeme prijavljeno tjedno radno vrijeme 36 sati, u kojem slučaju puno dnevno radno vrijeme iznosi 7,2 sata, za osiguranika je uspostavio prijavu o početku osiguranja također s polovicom punog dnevnog radnog vremena, dnevnim radnim vremenom od 3,6 sati), **tako da zbrajajući dnevna radna vremena svih** (dvije ili više) **prijava o početku osiguranja** (u navedenom primjeru 4 sata + 3,6 sati), osiguranik koji je kod svakog od poslodavaca prijavljen na rad s nepunim radnim vremenom, **radi ukupno u punom radnom vremenu.**

Tablica 1. Najčešći primjeri dnevnog i tjednog radnog vremena

Dnevno radno vrijeme osiguranika	Tjedno radno vrijeme	Šifra za dnevno radno vrijeme na prijavi M-1P/eM-1P/i M-3P/eM-3P
8 sati	40 sati	80
7,2 sata	36 sati	72
7 sati	35 sati	70
4 sata	20 sati	40
3,5 sata	17 sati i 30 minuta	35
1 sat	5 sati	10

Za radnike koji rade kraće od 1 sat dnevno potrebno je tjedno radno vrijeme pretvoriti u dnevno i u prijavi upisati šifru prema tablici 2. Najmanje je moguće u prijavi o početku osiguranja M-1P/eM-1P, odnosno prijavi o promjeni tijekom osiguranja M-3P/eM-3P, evidentirati dnevno radno vrijeme osiguranika 6 minuta dnevno (šifra 01).

Tablica 2. Primjeri dnevnog radnog vremena kraćeg od 1 sat dnevno i tjednog radnog vremena

Dnevno radno vrijeme osiguranika – u minutama	Tjedno radno vrijeme	Šifra za dnevno radno vrijeme na prijavi M-1P/eM-1P/i M-3P/eM-3P
6 minuta	pola sata	01
12 minuta	1 sat	02
18 minuta	1 sat i 30 minuta	03
24 minute	2 sata	04
30 minuta	2 sata i 30 minuta	05
36 minuta	3 sata	06
42 minute	3 sata i 30 minuta	07
48 minuta	4 sata	08
54 minute	4 sata i 30 minuta	09
60 minuta (1 sat)	5 sati	10
1 sat i 36 minuta	8 sati	16

Drugi uvjet koji zakonodavac nameće za mogućnost sklapanja ugovora o dopunskom radu je da poslodavac koji s radnikom sklapa takav ugovor **ne može biti isti poslodavac**, odnosno **jedan od više poslodavaca** s kojim je osoba koja sklapa ugovor o dopunskom radu već prethodno sklopila ugovor o radu s punim ili nepunim radnim vremenom.

Dopunski rad je **vremenski ograničen** s obzirom na **treći uvjet**, koji uvjetuje, da dopunski rad **ne može trajati duže od osam sati tjedno** (što dnevno iznosi najviše 1,6 sati), **odnosno duže od 180 sati godišnje**. Dakle, odredba članka 61. stavka 3. ZOR-a je iznimka od opće odredbe stavka 3. istog članka ZOR-a o punom radnom vremenu od maksimalno četrdeset sati tjednog rada jer se dopušta rad od 48 sati na bazi jednog radnog tjedna. Dopunski rad sam za sebe, bez obzira na to što je moguće puno radno vrijeme, primjerice, kolektivnim ugovorom odrediti u kraćem trajanju od zakonskih četrdeset sati tjedno, ne može prelaziti granicu od osam sati tjedno, odnosno 180 sati godišnje. Člankom 62. stavkom 3. ZOR-a ista je mogućnost propisana i za radnike koji istovremeno rade s nepunim radnim vremenom (pod kojim se podrazumijeva svako radno vrijeme kraće od punog radnog vremena) kod više poslodavaca, tako da i takav radnik može sklopiti ugovor o radu s drugim poslodavcem u najdužem trajanju do osam sati tjedno, odnosno 180 sati godišnje, pri čemu i u tom slučaju radnik za dopunski rad mora imati pisanu suglasnost svih poslodavaca. ZOR ne propisuje nikakva ograničenja što se tiče dnevnog rasporeda tih osam sati tjedno. Poslodavac može radniku ugovoriti raspored radnog vremena prema kojem će radnik svih osam sati odraditi u jednom danu, ili može te sate rasporediti na više dana u tjednu. U tom slučaju poslodavac obvezno na prijavi osiguranja M-1P/eM-1P iskazuje radno vrijeme kao **dnevno radno vrijeme osiguranika** na dopunskom radu, zbog čega se primjerice radniku bilježi rad od jedan sat i trideset šest minuta dnevno, neovisno o činjenici što je radnik u stvarnosti svih osam sati odradio u jednome danu. Sljedeći uvjet je da poslodavac za kojeg radnik radi u punom radnom vremenu, kao i svi poslodavci za koje radnik radi u nepunom radnom vremenu, dadu svoju **pisanu suglasnost na dopunski rad**, jer bi isti u protivnom mogao biti obuhvaćen i institutom zakonske zabrane tržišnog natjecanja s poslodavcem. Dakle, suglasnost poslodavca kod kojeg radnik radi temeljem ugovora o radu na puno ili nepuno radno vrijeme, uz propisanu pisanu formu takve suglasnosti, za radnika je nužna zakonska pretpostavka za sklapanje ugovora o dopunskom radu s drugim poslodavcem. Budući da je dopunski rad dopušten samo uz suglasnost poslodavca, može se zaključiti da je davanje suglasnosti pravo, a ne obveza poslodavca, tako da ako poslodavac ne želi dati svoju suglasnost radniku, nije obavezan to posebno obrazložiti. Također, suglasnost se može dati na određeno vrijeme ili bez određenog trajanja. Pritom ZOR ne određuje može li poslodavac svoju suglasnost naknadno povući. Vezano uz to pitanje, obzirom da je suglasnost jednostrana izjava poslodavca te ako se uzme u obzir da poslodavac može opozvati odobrenje radniku koje mu je dao za obavljanje poslova iz djelatnosti koju obavlja i poslodavac (zakonska zabrana utakmice), tada se logičnim nameće zaključak da poslodavac može povući danu suglasnost. Također, važno je naglasiti da poslodavac sukladno odredbi članka 149. stavka 1. točke 6. ZOR-a, svaka tri mjeseca ima obvezu obavještavati radničko vijeće o broju i vrsti radnika kojima je dao pisanu suglasnost za dopunski rad kod drugog poslodavca.

Slijedom navedenoga, sva četiri navedena zakonska uvjeta moraju biti kumulativno ispunjena za mogućnost sklapanja ugovora o dopunskom radu. **Kod istog poslodavca s istim radnikom i u istom razdoblju ne postoji mogućnost kumulacije ugovora o radu.** Stranke ugovora o radu mogu se sporazumjeti da li žele sklopiti ugovor o radu na neodređeno radno vrijeme (pravilo) s punim ili nepunim radnim vremenom ili ugovor o radu na određeno radno vrijeme (iznimka) s punim ili nepunim radnim vremenom, ali ne i u kumulaciji tih ugovora nevezano u odnosu na njihovo trajanje (npr. istodobno dva ugovora o radu na određeno radno vrijeme s nepunim radnim vremenom). Također, stranke ugovora o radu mogu isti tijekom trajanja radnog odnosa mijenjati sporazumno aneksom postojećeg ugovora pod odgovarajućim kondicijama propisanim odredbama ZOR-a. Dakle, može se zaključiti da ne postoji pravna osnova za kumulativni radni odnos po osnovi različitih ugovora o radu, za isto razdoblje osiguranja kod istog poslodavca, već samo kod različitih poslodavaca.

3. Sklapanje ugovora o dopunskom radu

Po ispunjenju svih prethodno navedenih zakonskih uvjeta, novi poslodavac sklapa s radnikom koji već kod drugog poslodavca radi puno radno vrijeme ugovor o dopunskom radu sukladno odredbi članka 61. stavka 3. ZOR-a. S obzirom na to da je sklapanje ugovora o dopunskom radu uvjetovano i ograničenjem vezano uz broj sati rada, radnik i poslodavac ne mogu sklopiti ugovor o radu za dopunski rad koji bi bio dulji od osam sati tjedno, odnosno više od 180 sati godišnje. S obzirom na uvjet da se za obavljanje dopunskog rada ugovor o radu sklapa s novim poslodavcem, taj ugovor ne razlikuje se od ugovora o radu koji radnik ima za puno radno vrijeme, osim po duljini radnog vremena. Ako bi radnik i poslodavac propustili sklopiti ugovor o radu za dopunski rad, u tom slučaju bi se također primjenjivala odredba članka 14. stavka 2. ZOR-a, prema kojoj propust ugovornih stranaka da sklope ugovor o radu u pisanom obliku, ne utječe na postojanje i valjanost toga ugovora, odnosno da je poslodavac dužan izdati pisanu potvrdu o sklopljenom ugovoru o radu (st. 3.). Budući da se taj ugovor o radu od ugovora kojim je radnik već zasnovao radni odnos, razlikuje samo po duljini trajanja radnog vremena, to znači da novi poslodavac ima iste obveze kao i radnikov poslodavac. Tako će se primjerice po pitanju visine plaće za dopunski rad ista odrediti ugovorom o radu, ali je pritom potrebno voditi računa o propisanoj minimalnoj plaći (Uredbom o visini minimalne plaće za 2022. godinu određeno je da visina minimalne plaće za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. godine iznosi 4.687,50 kuna bruto, odnosno 3.750,00 kuna neto), odnosno, plaća i za takav rad ne bi se mogla ugovoriti u iznosu manjem od razmjernog iznosa minimalne plaće za ugovoreno radno vrijeme. Također, isplata plaće za dopunski rad ima isti tretman kao i plaća za redovan rad, stoga se pri isplati obračunavaju i plaćaju i porez na dohodak prema propisanim stopama i svi doprinosi za obvezna osiguranja. Specifičnost kod obračuna plaće za takav rad je samo u tome što se ne može koristiti osobni odbitak radnika,

budući poslodavac kod kojeg radnik radi u dopunskom radu, u pravilu, nije u posjedu radnikove porezne kartice (obrazac PK). Naime, dopunski rad je radnopravni institut na temelju kojeg se sklapa ugovor o radu, koji uključuje sve propisane obveze poslodavca i radnika koje proizlaze iz takvog radnopravnog odnosa, a od „klasičnog“ ugovora o radu jedino ga razlikuje to što se na temelju njega može najviše raditi do osam sati tjedno, odnosno 180 sati godišnje. U svemu ostalom ugovor o radu za obavljanje dopunskog rada identičan je „klasičnom“ ugovoru o radu. U odnosu na pitanje koliko puta radnik u jednoj godini može sklopiti ugovor o dopunskom radu, nema ograničenja u odnosu na sam broj ugovora. Ako je riječ o istom poslodavcu, to može ovisiti u kojem vremenu iskoristiti limit od ograničenog broja sati od osam sati tjedno, odnosno 180 sati godišnje. Onog trenutka kad mu prestane ugovor o dopunskom radu, radnik može, ako ima suglasnost svog poslodavca, odmah zaključiti novi ugovor o dopunskom radu. Iz zakonske odredbe jasno proizlazi da se ugovor o dopunskom radu može isključivo sklopiti samo s poslodavcem s kojim radnik nije u radnom odnosu. Prema tome, mogućnost isključivog sklapanja ugovora o radu s poslodavcem s kojim radnik dotad nije bio u radnom odnosu, kogentne je prirode, što znači da u slučaju statusne promjene i spajanja poslodavaca ugovor o dopunskom radu prestaje po sili zakona. Također je važno naglasiti da se ugovor o radu za dopunski rad može sklopiti samo s poslodavcem koji radnika želi zaposliti na poslovima koji prema svojoj naravi imaju obilježja poslova radi kojih poslodavac zasniva radni odnos, a ne obilježja ugovora o djelu.

4. Prijava dopunskog rada u sustavu mirovinskog osiguranja

Sukladno odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju (NN, br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15 i 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21 – na snazi od 1. kolovoza 2021. godine; dalje u tekstu: ZOMO) i Pravilnika o vođenju matične evidencije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (NN, br. 159/13, 22/15 i 57/15, 125/15, 19/17, 22/19, 145/20; dalje u tekstu: Pravilnik), Zavod obvezno vodi matičnu evidenciju o osiguranicima osiguranim na mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti (svim obvezno osiguranim kategorijama osiguranika, kako po osnovi radnog odnosa i s njima izjednačenim osnovama, tako i po osnovi obavljanja samostalnih djelatnosti), obveznicima doprinosa (pravnim i fizičkim osobama, samostalnim obveznicima doprinosa) i korisnicima prava iz mirovinskog osiguranja. S obzirom na to da se i u slučaju dopunskog rada radi o ugovoru o radu iz kojeg proizlaze sva prava i obveze radnika po osnovi radnog odnosa, takvog je radnika Zavodu, poslodavac sukladno odredbama ZOMO-a i Pravilnika, obavezan prijaviti na mirovinsko osiguranje prijavom na osiguranje (tiskanica M-1P, odnosno obrazac eM-1P ako zapošljava više od tri radnika). Obveza poslodavca je da uspostavi prijavu o svom poslovanju (prijavu o početku poslovanja M-11P/eM-11P, prestanku poslovanja M-12P/eM-12P, promjeni tijekom poslovanja M-13P/eM-13P), kao i prijavu za osiguranika:

- prijavu o početku osiguranja za svakog novozaposlenog radnika (tiskanica **M-1P/eM-1P**) – u roku najranije osam dana prije početka rada, a najkasnije prije početka rada,
- prijavu o prestanku osiguranja (tiskanica **M-2P/eM-2P**) za svakog radnika kojem je prestao radni odnos- u roku 24 sata od dana prestanka zaposlenja,
- prijavu o promjeni tijekom osiguranja (tiskanica **M-3P/eM-3P**) za svakog radnika kod kojeg nastupi promjena tijekom osiguranja- u roku 24 sata od dana nastale promjene,
- prijavu – promjenu podataka o utvrđenom stažu osiguranja i osnovici (tiskanica **MPP-1/ eMPP-1**) u slučaju: ako se u postupku kontrole podataka o stažu osiguranja, osnovicama za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja kao i ostvarivanja prava na mirovinu, utvrdi da za osiguranika nisu evidentirani svi podaci o osnovicama i stažu osiguranja u evidencijama Zavoda, odnosno u slučaju ispravka podataka o stažu, osnovici i obračunatom doprinosu utvrđenih u postupku kontrole podataka o stažu osiguranja i osnovicama za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja. **Od 5. siječnja 2021. godine dostupna je nova e-usluga eMPP-1** Zavoda kojom se obveznicima, poslodavcima pravnim i fizičkim osobama omogućava da elektroničkim putem uspostavljaju prijave/promjene o utvrđenom stažu osiguranja i osnovici (obrazac eMPP-1) u svim postupcima prikupljanja nedostajućih podataka važnih za ostvarivanje prava na mirovinu. Tako je novom e-uslugom proširena postojeća usluga elektroničkog poslovanja Zavoda za uspostavljanje **e-prijava Lana**, kojom se uspostavlja e-prijava o početku, promjeni i prestanku poslovanja obveznika kao i e-prijave o početku, promjeni i prestanku osiguranja osiguranika.

Na temelju uspostavljenih prijavno-odjavnih podataka, za sve osiguranike po osnovi radnog odnosa, ovisno o činjenici zaključenja ugovora o radu (M-1P/eM1P), odnosno prestanka ugovora o radu (M-2P/ eM2P) ili promjene bilo kojeg podatka vezanog uz prijavu osiguranja tijekom radnog odnosa (M-3P/ eM3P), vode se podaci u matičnoj evidenciji Zavoda. U matičnoj evidenciji Zavoda evidentiraju se podaci o razdobljima osiguranja, podaci o ostvarenim plaćama, obveznicima i podaci o korisnicima prava iz mirovinskog osiguranja. S obzirom na to da se na osnovu evidentiranih podataka ostvaruju prava iz mirovinskog osiguranja, Zavod je dužan osigurati cjelovitost i točnost tih podataka, što se postiže kontrolom u postupku evidentiranja podataka u redovitim postupcima kontrole te u postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja. Važno je istaknuti da **za točnost podataka odgovara obveznik uspostavljanja prijava za vođenje matične evidencije** (poslodavac za radnika, samostalni obveznik za sebe) te da o točnosti i pravovremenom dostavljanju tih podataka ovise prava osiguranika kao i povezivanje, razmjenjivanje i uparivanje podataka između povezanih institucija (Zavoda, Središnjeg registra osiguranika-REGOS-a, Porezne uprave, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje). Od 1.

sipnja 2013. godine navedeni podaci dobivaju dodatno na važnosti s obzirom na ukidanje radne knjižice i obvezu Zavoda na izdavanje potvrda odnosno elektroničkog zapisa – ERPS potvrda (dužnost Zavoda, prema odredbi članka 6. ZOR-a, da u elektroničkoj bazi podataka o osiguranicima, vodi elektroničke zapise s podacima osiguranika koji to svojstvo imaju po osnovi radnog odnosa), te od 1. siječnja 2014. godine s obzirom na preuzimanje podataka putem jedinstvenog obrasca – Izvješća o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja (Obrazac JOPPD) i obvezu Zavoda da sukladno Zakonu o prikupljanju, obradi, povezivanju, korištenju i razmjeni podataka o primicima i javnim davanjima po osiguranicima (NN, br. 157/13, 154/14, 36/15, 96/15, 25/18), nositeljima prikupljanja podataka (Ministarstvu financija, Poreznoj upravi i REGOS-u) osigura podatke o obveznicima doprinosa, osiguranicima te početku i prestanku statusa u osiguranju. Za automatsko izvođenje podataka o stažu osiguranja i plaći koriste se podaci iz Baze podataka osiguranika (BPO), Baze OIB-a, Baze registra obveznika doprinosa (BREGOB-a) i automatski izvedeni podaci iz Baze JOPPD obrasca, na temelju preuzetih JOPPD obrazaca.

Potrebno je također istaknuti da se u izračunu staža osiguranja počevši od godine 2014. i sve kasnije godine, **za osiguranike koji imaju uspostavljenu prijavu osiguranja (M-1P/eM-1P) na puno radno vrijeme kod jednog poslodavca i prijavu dopunskog rada kod drugog poslodavca, za razdoblje osiguranja provedeno na dopunskom radu ne računa staž osiguranja, niti izvodi staž osiguranja s povećanim trajanjem, ali se u BPO „pune“ samo podaci o svoti plaće (bez staža osiguranja.** Obveza doprinosa propisana Zakonom o doprinosima (NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18; dalje u tekstu: ZD), vezana je uz razdoblje provedeno u mirovinskom osiguranju i uz osnovu mirovinskog osiguranja. Sukladno odredbama ZOMO-a, obveza na mirovinsko **osiguranje po osnovi radnog odnosa**, a time i obveza doprinosa, postoji u slučaju sljedećih osnova osiguranja, na temelju kojih je u slučaju ispunjenja zakonskih uvjeta članka 61. i 62. ZOR-a moguće s poslodavcem sklopiti ugovor o dopunskom radu:

OSNOVA OBVEZNOG OSIGURANJA	ZOMO	ZD
1. radnika, službenika i namještenika i s njima, prema posebnim propisima izjednačenih osoba, zaposlenih na području RH	(čl.9. st.1.toč.1.)	(čl.9.st.1. toč.1.)
2. osoba izabranih ili imenovanih na dužnost u tijelima javne vlasti, jedinicama lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave; ako za taj rad primaju plaću	(čl.9. st.1. toč.2.)	(čl.9. st.1.toč.2)
3. osoba zaposlenih kod poslodavca sa sjedištem u državi članici u kojoj se primjenjuju uredbe EU o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, a u RH nema registrirano trgovačko društvo ili podružnicu i na koje se u skladu s pravnim propisima EU o koordinaciji sustava soc. sigurnosti primjenjuje zakonodavstvo RH	(čl. 9. st. 4.), (Uredba EZ 883 /2004.)	(čl.9.st.1. toč.1.)

4. osoba zaposlenih kod inozemnih organizacija sa sjedištem u RH koje ne uživaju diplomatski imunitet (strano predstavništvo, međunarod. organizacija i ustanova), kod inozemnih fizičkih osoba s prebivalištem ili sjedištem u RH, ili kod diplomatskih misija i konzularnih ureda strane države te međunarod. org. ili predstavništva sa sjedištem u RH koje uživaju diplomatski imunitet, ili u osobnoj službi kod stranih državljana, ako uredbama EU o koord. sustava soc. sigur. ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno.	(čl. 9. st.1. toč. 4.)	(čl.9.st.1. toč.1.)
5. državljana trećih zemalja i osoba bez državljanstva zaposlenim na državnom području RH, ako pravnim propisima EU o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno	(čl. 9. st. 1. toč. 5.)	(čl. 9. st.1. toč.1.)
6. izaslanih radnika koji za poslodavca sa sjedištem u RH obavljaju poslove u drugoj državi te osoba na radu u diplomat. misiji ili konzularnom uredu RH u inozemstvu	(čl. 9. st. 1. toč.6.)	(čl. 9. st. 1. toč.3.)

Mogućnost dopunskog rada odnosi se samo na osiguranike koji su već osigurani po jednoj od navedenih osnova radničkog osiguranja. Zbog praćenja dopunskog rada kao i zbog izdavanja potvrda odnosno elektroničkog zapisa, Zavod je Bazu podataka aktivnih osiguranika nadopunio određenim šiframa pod obilježjem POSEBNI PODATAK (podatak „UGOVOR O RADU SKLOPLJEN NA:“ na papirnatij prijavi o početku osiguranja M-1P na kojoj pod obilježjem br. 18. odnosno na prijavi o promjeni M-3P pod obilježjem br. 25. poslodavac upisuje odgovarajući tekst temeljem kojeg ovlaštenu radnik Zavoda dodjeljuje pripadajuću šifru, odnosno na elektroničkoj prijavi o početku osiguranja eM-1P, odnosno prijavi o promjeni eM-3P poslodavac u obilježju posebni podatak iz padajućeg izbornika odabire odgovarajuću šifru). Tako je pod obilježjem POSEBNI PODATAK (podatak UGOVOR O RADU SKLOPLJEN NA: na prijavi osiguranja M-1P/prijavi o promjeni M-3P) omogućen unos novih šifara, a na elektroničkoj prijavi o početku osiguranja eM-1P, odnosno prijavi o promjeni eM-3P omogućen je iz padajućeg izbornika odabir jedne od odgovarajućih šifri:

60 – neodređeno vrijeme s nepunim radnim vremenom, čl. 61. st. 3. ZOR

61 – određeno vrijeme s nepunim radnim vremenom, čl. 61. st. 3. ZOR

62 – određeno vrijeme s nepunim radnim vremenom – sezonski poslovi, čl. 61. st. 3. ZOR

Napomena uz šifru 62:

Odredbama ZOR-a nije onemogućen dopunski rad na sezonskim poslovima. Od 1. siječnja 2015. godine Zavod vodi Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom u skladu s odredbama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji

i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN, br. 157/2013, 152/14, 39/18, 32/20.), Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom (NN, br. 75/18; dalje u tekstu:Pravilnik o očevidniku), te Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (NN, br. 75/18, 120/18, 37/20, 145/20; dalje u tekstu:Pravilnik o kvoti. Prema odredbi članka 4. stavka 2. Pravilnika o kvoti, u ukupan broj zaposlenih ne ubrajaju se radnici koji su u radnom odnosu kod poslodavca na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme za obavljanje **sezonskih poslova** (kvota – udio zaposlenih osoba s invaliditetom u ukupnom broju zaposlenih). Iz navedenog razloga **Zavod pod obilježjem „posebni podatak“ prati i rad na sezonskim poslovima uvođenjem posebne šifre za dopunski rad na sezonskim poslovima**. Potrebno je naglasiti da prema odredbama Pravilnika uz prijavu na osiguranje nije potrebno priložiti nikakvu dokumentaciju jer za točnost podataka na prijavi odgovara poslodavac. Iz navedenog proizlazi da je poslodavac odgovoran za sklapanje ugovora o radu za dopunski rad, da za sklapanje takvog ugovora mora imati suglasnost drugog poslodavca (svih poslodavaca – ako se radi o radniku koji radi kod više poslodavaca s nepunim radnim vremenom), te da mora voditi računa da s određenim radnikom u dopunskom radu ne sklopi ugovor na veći broj sati od propisanog, tj. preko 180 sati godišnje.

4.1. Uvjeti za zaprimanje prijave dopunskog rada i praćenje trajanja

Da bi se prijava o početku osiguranja (M-1P/ eM-1P) po osnovi dopunskog rada mogla u Zavodu zaprimiti, sukladno odredbi članka 61. stavka 3. ZOR-a, moraju biti zadovoljeni sljedeći uvjeti:

- osiguranik mora imati „otvorenu“, neodjavljenu prijavu na puno radno vrijeme ili više „otvorenih“ prijavi s nepunim radnim vremenom čiji je zbroj sati rada puno radno vrijeme, odnosno ako je prijava/prijave „zatvorena“ tj. poslodavac uspostavi odjavu osiguranja, datum stjecanja svojstva osiguranika po osnovi dopunskog rada ne može biti veći od datuma prestanka svojstva prethodnog osiguranja,
- prijavu M-1P (eM-1P) podnosi novi poslodavac (ne može se raditi o poslodavcu s kojim radnik već ima sklopljen ugovor o radu s punim ili nepunim radnim vremenom), koji za određenog radnika prvi puta podnosi prijavu na osiguranje,
- datum stjecanja svojstva osiguranika može biti najranije s danom stupanja na snagu ZOR-a – 7. kolovoza 2014., ili kasniji,
- dnevno radno vrijeme ne može biti duže od 1 sat i 36 minuta (1,6 sati).

Napomena uz dnevno radno vrijeme:

U prijavama na osiguranje vodi se podatak o dnevnom radnom vremenu osiguranika. S obzirom na odredbe ZOR-a da dopunski rad može trajati najduže osam sati tjedno, te odredbe Pravilnika, dnevno radno vrijeme se računa tako da se tjedno radno vrijeme podijeli s pet radnih dana (8:5

= 1,6), pa iz navedenog razloga **na prijavi o početku osiguranja M-1P/eM-1P, odnosno prijavi o promjeni tijekom osiguranja M-3P/eM-3P ne može biti iskazano dnevno radno vrijeme duže od 1 sat i 36 minuta (1,6 sati)**. Da bi se prijava o promjeni tijekom osiguranja za dopunski rad mogla zaprimiti (M-3P) odnosno obraditi (eM-3P), moraju sukladno odredbi članka 61. stavka 3. ZOR-a biti zadovoljeni određeni uvjeti:

- poslodavac ne može datum stjecanja svojstva osiguranja promijeniti na datum prije 7. kolovoza 2014.
- ako je br. sati veći od 1,6 u posebnom podatku ne smije biti upisana šifra 60,61 ili 62
- poslodavac ne može postojeću prijavu koja postoji u sustavu promijeniti na radno vrijeme 1,6 sati s posebnim podatkom 60,61,62.

Prijave M-1P/M-3P koje ne udovolje navedenim uvjetima ne zaprimaju se u Zavodu, već se odbijaju, a o razlozima odbijanja elektroničke prijave (eM-1P/eM-3P) poslodavac se obavještava.

Budući da je odredbom članka 61. stavka 3. ZOR-a propisano da dopunski rad može trajati najviše 180 sati godišnje, a s obzirom na to da se ne propisuje i način na koji će se to trajanje pratiti, mišljenja smo da o tome moraju voditi računa sami radnici kao i poslodavci koji sklapaju ugovore za dopunski rad. Jedan od načina praćenja može biti potvrda odnosno elektronički zapis (ERPS potvrda) koju na zahtjev osiguranika izdaje Zavod, a u kojoj se iskazuje dopunski rad. Naime, na potvrdama koje izdaje Zavod uz prijave na osiguranje za dopunski rad u obilježju osnova osiguranja, ovisno o vrsti prijavljenog dopunskog rada, prikazuje se odgovarajući tekst:

Podatak u obilježju UGOVOR O RADU SKLOPLJEN NA: (M-1P/eM-1P, M-3P/eM-3P)	Prikaz na potvrdi / elektroničkom zapisu
Neodređeno vrijeme s nepunim radnim vremenom, čl. 61. st. 3. ZOR	NEODR. NRV čl. 61. st. 3. ZOR
Određeno vrijeme s nepunim radnim vremenom, čl. 61. st. 3. ZOR	ODREĐ. NRV čl. 61. st. 3. ZOR
Određeno vrijeme s nepunim radnim vremenom – sezonski poslovi, čl. 61. st. 3. ZOR	ODR. NRV SEZ čl. 61. st. 3. ZOR

4.2. Pitanje staža osiguranja po osnovi dopunskog rada

Prema odredbi članka 20. Pravilnika, staž osiguranja u pojedinoj godini utvrđuje se na osnovi razdoblja osiguranja, dnevnog radnog vremena osiguranika i tjednog radnog vremena obveznika, odnosno prosječnog dnevnog radnog vremena obveznika. Razdoblje osiguranja je vrijeme provedeno u osiguranju koje se računa kao kalendarsko vrijeme od datuma stjecanja svojstva osiguranika do datuma prestanka svojstva osiguranika, odnosno cijela godina. Dnevno radno vrijeme osiguranika je prosječno dnevno radno vrijeme osiguranika iskazano na prijavi o početku osiguranja M-1P/eM-1P, odnosno na prijavi o promjeni tijekom osiguranja M-3P/eM3P. Tjedno radno vrijeme obveznika je radno vrijeme obveznika iskazano na prijavi

o početku poslovanja obveznika (tiskanica M-11/P/obrazac eM-11P), odnosno na prijavi o promjeni tijekom poslovanja obveznika (tiskanica M-13/P/obrazac eM-13P). Prosječno dnevno radno vrijeme obveznika izračunava se tako da se tjedno radno vrijeme podijeli s pet radnih dana. Prema članku 21. Pravilnika smatra se da **osiguranik radi puno radno vrijeme ako mu je dnevno radno vrijeme jednako prosječnom dnevnom radnom vremenu obveznika, a ako mu je dnevno radno vrijeme kraće od prosječnog dnevnog radnog vremena obveznika, smatra se da radi s nepunim radnim vremenom**. Za osiguranika koji radi puno radno vrijeme, kao staž osiguranja uzima se kalendarsko razdoblje za koje se staž osiguranja utvrđuje. Za osiguranika koji radi nepuno radno vrijeme, staž osiguranja se utvrđuje tako da se prethodno izračuna staž osiguranja kao da je radio puno radno vrijeme. Tako obračunati staž osiguranja, iskazan u danima, množi se sa stvarnim dnevnim radnim vremenom osiguranika i dijeli s prosječnim dnevnim radnim vremenom obveznika. Odredbama ZOMO-a propisano je da **staž osiguranja ostvaren po svim osnovama tijekom jedne godine ne može biti više od 12 mjeseci**, što znači da se dopunski rad za osiguranike koji su zaposleni cijele godine s punim radnim vremenom ne uračunava u staž osiguranja, ali se plaća **po toj osnovi pribraja ostvarenoj plaći iz „redovnog“ radnog odnosa i tako povećava osnovica za izračun vrijednosnih bodova za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja**.

Ovlaštenja tajnika neprofitnih i proračunskih organizacija

Dragan Zlatović*

U članku autor pobliže objašnjava pojam tajnika/tajnice, njegovu/njezinu ulogu i zaduženja na primjeru različitih pravnih osoba.

1. Pojam tajnika

Trgovačka društva u svojim kadrovskim potencijalima obično imaju posebno rangirane poslove tajnika/tajnice odnosno poslovnog tajnika/tajnice. Tajnik organizira i obavlja sve administrativne uredske poslove, najčešće za rukovoditelje organizacijskih jedinica u poduzeću ili drugoj ustanovi, piše dopise i vodi poslovnu dokumentaciju, komunicira sa strankama i ostalim zaposlenicima te organizira dnevni raspored osobe za koju radi (administrativni tajnik). Samostalno ili prema naputku, tajnik sastavlja, piše i uređuje dopise, zapisnike i drugu dokumentaciju. Priprema i pomaže pri organizaciji radnih sastanaka te pruža stručnu i administrativnu potporu prilikom pripreme materijala. Piše zabilješke služeći se stenografijom, koristi računalo i osnovne računalne programe za pripremu različitih dokumenata. Tajnik prima posjetitelje, poslovne partnere i s njima komunicira te se brine za prijem i slanje poslovne pošte, kao i o vođenju dokumentacije i njenom pohranjivanju. Poslovni tajnik samostalno planira, organizira i vodi radne procese u tajništvu i pisarnicama. U radu je samostalniji i ima veću odgovornost od tajnika. Poslovni tajnik analizira i rješava probleme koji se odnose na kreiranje i uvođenje suvremenih rješenja na području organizacije rada i informacijskog sustava u tajništvu i pisarnicama. Nadalje, njegov opseg poslova obuhvaća:

- na temelju terminskih planova vodi i organizira aktivnosti za rukovoditelja, odnosno pretpostavljenog;
- sudjeluje u izradi materijala za sjednice, vodi poslovnu korespondenciju i dokumentiranu građu;
- sudjeluje u nabavi, planiranju i raspoređivanju računalne i druge opreme i sredstava potrebnih za izvođenje radnog procesa;
- utvrđuje radne doprinose pojedinaca u tajništvu i administraciji, vodi kadrovsku evidenciju i uređuje druge djelatnosti vodećih djelatnika i suradnika;
- priprema poslovne analize, nadzire troškove, vodi evidenciju potpisanih ugovora i sastavlja izvještaje;
- može ako je posebno ovlašten predstavljati trgovačko društvo prema trećima;
- često je odgovoran i za odnose s javnošću;

- samostalno komunicira sa strankama i poslovnim partnerima (osobno ili telefonom, elektronskom poštom i dr.);
- organizira službena putovanja i vodi brigu o protokolarnim pitanjima kod primanja posjetitelja za odgovorne osobe kojima pomaže u radu;
- samostalno sastavlja stručne dopise, zapisnike, pisane predstavke, rješava pravna i upravna pitanja i sl.;
- vodi brigu o stručnom razvoju suradnika, surađuje u obrazovnim programima, brine o protoku informacija i koordinaciji posla.

Slični poslovi mogu biti zastupljeni i kod neprofitnih organizacija. Neprofitne organizacije su prema odredbi čl. 2. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN, br. 121/14) domaće i strane udruge i njihovi savezi, zaklade, fondacije, ustanove, umjetničke organizacije, komore, sindikati, udruge poslodavaca te sve druge pravne osobe kojima temeljni cilj osnivanja i djelovanja nije stjecanje dobiti i za koje iz posebnih propisa proizlazi da su neprofitnog karaktera. U širem smislu, prema odredbama citiranoga zakona u neprofitne organizacije možemo svrstati i političke stranke i vjerske zajednice. Tajnici u neprofitnim organizacijama su po svojim ovlastima i poslovima bliži pojmu poslovnog tajnika u trgovačkim društvima.

2. Tajnik udruge

Udruga je u smislu Zakona o udrugama (NN, br. 74/14, 70/17 i 98/19) svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba koje se radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, zaštitu okoliša i prirode i održivi razvoj, te za humanitarna, socijalna, kulturna, odgojno-obrazovna, znanstvena, sportska, zdravstvena, tehnička, informacijska, strukovna ili druga uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom, a bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja.

Ovaj Zakon eksplicitno ne navodi tajnika kao ovlaštenu osobu udruge. Međutim, čl. 13. st. 3. Zakona propisuje kako se statutom udruge, između ostaloga, uređuju i pitanja o zastupanju udruge i o tijelima udruge, njihovu sastavu i načinu sazivanja sjednica, izboru, opozivu, ovla-

* Doc. dr. sc. Dragan Zlatović, profesor visoke škole u trajnom zvanju, pročelnik Upravnog odjela Veleučilišta u Šibeniku

stima, načinu odlučivanja i trajanju mandata. Prema čl. 16. st. 4. Zakona, statutom udruge se, osim skupštine, mogu utvrditi upravna (izvršna), nadzorna i druga tijela udruge. Dakle, jedino je skupština udruge *ex lege* obvezno tijelo udruge, dok su druga fakultativna i moraju biti određena statutom udruge.

Tako se redovito statutom udruge predviđa kako udruge ima i tajnika. Prema jednom konceptu tajnik udruge ima poziciju administrativnog tajnika, kojeg imenuje skupština udruge na određeno mandatno razdoblje te koji vodi popis članova udruge i evidenciju o plaćanju članarina. Ovaj tajnik udruge može ove poslove obavljati na temelju ugovora o radu (tzv. profesionalni tajnik udruge) u slučaju kada je zasnovao radni odnos s udrugom kao poslodavcem ili može poslove obavljati na temelju ugovora o djelu s udrugom kao naručiteljem ugovorenih poslova ili može poslove tajnika udruge obavljati volonterski (dobrovoljno, bez potraživanja naknade za obavljene poslove).

Prema drugom konceptu tajnik udruge može imati ovlasti bliske pojmu poslovnog tajnika, pa čak može biti statutom određen kao osoba, koja uz predsjednika udruge zastupa udruhu prema trećim osobama u svim ili u ograničenim pravnim poslovima s trećima i pred nadležnim tijelima. Naime, čl. 16. st. 5. Zakona, udruge imenuje jednu ili više fizičkih osoba za zastupanje udruge, pa tako to može biti i tajnik udruge pod uvjetima propisanim statutom udruge. U tom slučaju skupština udruge imenuje tajnika udruge, ako statutom nije propisano da osobe ovlaštene za zastupanje bira i razrješava drugo tijelo udruge koje bira skupština prema čl. 18. st. 1. t.2. Zakona.

Ako je tajnik ovlašten statutom za zastupanje udruge mora biti upisan u registar udruge (čl. 23. Zakona) te tada ima sljedeće ovlasti prema čl. 19. Zakona:

- odgovara za zakonitost rada udruge
- vodi poslove udruge sukladno odlukama skupštine, ako statutom nije drukčije propisano
- odgovoran je za podnošenje skupštini prijedloga godišnjeg financijskog izvješća
- dostavlja zapisnik s redovne sjednice skupštine nadležnom upravnom tijelu županije, odnosno Grada Zagreba koje vodi registar udruge
- sklapa ugovore i poduzima druge pravne radnje u ime i za račun udruge
- obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom, statutom i aktima udruge.

Ako je tajnik udruge statutom određen kao osoba za zastupanje udruge, ne može tada po prirodi stvari biti istovremeno član nadzornog tijela iste udruge, jer je tada u svojstvu osobe s posebnim ovlaštenjima i odgovornostima u udruzi te se radi o nespojivim funkcijama.

U tom slučaju tajnik u obnašanju svoje dužnosti može imati statutom propisane sljedeće obveze, ovlaštenja i odgovornosti:

- predstavlja i zastupa udruhu;
- sklapa ugovore i poduzima pravne radnje u ime i za račun udruge;

- izvršava odluke, zaključke i druge akte skupštine odnosno upravnih i nadzornih tijela udruge;
- naredbodavac je za izvršenje financijskog plana i za korištenje drugih sredstava u sklopu danih mu ovlaštenja;
- zajedno s predsjednikom priprema sjednice skupštine i drugih tijela udruge;
- suodgovoran je za izvršenje programa rada organa udruge i radnih tijela;
- predlaže pravilnike i druge opće akte o radnim odnosima i unutarnjoj organizaciji stručnih poslova, o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti zaposlenika i raspodjeli sredstava za plaće stručnih radnika udruge;
- organizira i koordinira rad zaposlenika u stručnoj službi udruge;
- potpisuje ugovor o radu sa zaposlenicima udruge po odluci upravnih tijela udruge;
- organizira informiranje svih članica udruge i njegovih organa;
- obavlja i druge poslove i zadatke po ovlaštenju skupštine, predsjednika i upravnog tijela udruge (npr. Izvršni odbor, upravno odbor, upravno vijeće i sl.).

Za svoj rad i djelovanje tajnik udruge je odgovoran predsjedniku udruge, upravnom tijelu udruge i skupštini udruge. O svome radu i radu administrativnog osoblja i stručnih službi udruge tajnik udruge je dužan izvijestiti nadležna tijela udruge u rokovima i na način propisan statutom udruge.

Odluka o imenovanju tajnika udruge

Na temelju čl. __ Statuta Udruge _____, Izvršni odbor Udruge _____ donio je dana _____ godine sljedeću

ODLUKU

o imenovanju tajnika

Udruge _____

Članak 1.

Ivan Ivić, dipl. iur., iz Šibenika, Ulica _____, OIB: _____, imenuje se tajnikom Udruge na mandat od dvije (2) godine.

Članak 2.

Prava, obveze i odgovornosti tajnika Udruge _____ utvrđena su zakonom, Statutom Udruge _____ i općim aktima Udruge _____.

Članak 3.

Predsjednik Udruge _____ zaključit će s tajnikom Udruge _____ iz članka 1. ove Odluke ugovor o djelu.

Članak 4.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik

3. Tajnik zaklade

Prema čl. 2. Zakona o zakladama (NN, br. 106/18 i 98/19), zaklada je imovina namijenjena da sama, odnosno prihodima što ih stječe, trajno služi ostvarivanju neke općekorisne svrhe ili dobrotvorne svrhe te ima status neprofitna pravna osoba bez članova.

Ovaj Zakon nigdje eksplicitno ne navodi tajnika zaklade kao posebnu ovlaštenu osobu zaklade.

Statut zaklade, između ostaloga, obvezno sadrži odredbe o tijelima zaklade, njihovom sastavu, imenovanju, opozivu, pravima i obvezama, trajanju mandata te načinu odlučivanja (čl. 25. st. 2. t. 3. Zakona). Prema čl. 26. Zakona, ako aktom o osnivanju nije drukčije uređeno, tijela zaklade su upravni odbor i upravitelj, pri čemu se statutom zaklade mogu urediti i druga tijela zaklade.

Dakle, postoji zakonska mogućnost da se statutom zaklade predvidi kako se za obavljanje organizacijskih i administrativnih poslova zaklade može imenovati tajnik zaklade.

U tom slučaju tajnik zaklade:

- koordinira rad tijela zaklade;
- priprema materijal za sjednice tijela zaklade;
- sudjeluje na sjednicama tijela zaklade, vodi zapisnik sa sjednica, te sastavlja odluke tijela zaklade;
- brine o financijskom poslovanju tijela zaklade;
- brine o objavi natječaja i rezultata istih;
- zaprima i proslijeđuje prijave na natječaj nadležnom tijelu zaklade;
- obavlja i druge poslove sukladno statutu zaklade i drugim općim aktima zaklade.

Tajnika zaklade imenuje i razrješava osnivač zaklade – zakladnik, obično na vrijeme od četiri (4) godine, s mogućnošću ponovnog imenovanja.

4. Tajnici javnih ustanova

Ustanova je pravna osoba čije je osnivanje i ustrojstvo uređeno Zakonom o ustanovama (NN, br. 76/93., 29/97., 47/99., 35/08. i 127/19.; dalje u tekstu: ZU), a osniva se za trajno obavljanje djelatnosti od javnog interesa sukladno posebnom zakonu. Sukladno čl. 7. st. 1. ZU, javna ustanova je ona koju osnivaju ili Republika Hrvatska ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave radi obavljanja određene javne službe u područjima od javnog interesa kao što su djelatnosti odgoja i obrazovanja, znanosti, kulture, informiranja, športa, tjelesne kulture, tehničke kulture, skrbi o djeci, zdravstva, socijalne skrbi, skrbi o invalidima i druge djelatnosti, ako se ne obavljaju radi stjecanja dobiti.

Ovdje će se razmotriti status tajnika u onim djelatnostima javnih ustanova u području obrazovanja za koje je karakteristično u praksi da imaju posebno radno mjesto tajnika, bilo da se radi o zakonskoj obvezi ili autonomnoj odluci ustanove.

4.1. Osnovnoškolske i srednjoškolske ustanove

Radno mjesto tajnika škole je ono radno mjesto, uz radno mjesto ravnatelja, čije je postojanje predviđeno Zakonom

u svakoj školskoj ustanovi. To je i zato što školska ustanova ne može započeti s radom prije donošenja statuta škole, upisa u sudski registar, osiguravanja sigurnih uvjeta rada te zapošljavanja potrebnog broja stručnih osoba za izvođenje nastave, a radi se o radnjama koje treba upravo tajnik škole pripremiti, odnosno sudjelovati u realizaciji ovih postupaka, donošenja akata i provedbi potrebnih radnji.

To govori u prilog tvrdnji kako je status tajnika školske ustanove poseban i kojeg svaka školska ustanova mora imati slijedom odredbe čl. 102. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN, br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10 – ispravak, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18, 98/19 i 64/20; dalje u tekstu: ZOOŠŠ), s time što djelokrug rada tajnika propisuje ministar. Administrativno – tehničke i pomoćne poslove koji se obavljaju u školskoj ustanovi, popis poslova, broj izvršitelja te količinu radnog vremena na tim poslovima propisuje ministar. To je učinjeno Pravilnikom o djelokrugu rada tajnika te administrativno – tehničkim i pomoćnim poslovima koji se obavljaju u osnovnoj školi (NN, br. 40/14) i Pravilnikom o djelokrugu rada tajnika te administrativno-tehničkim i pomoćnim poslovima koji se obavljaju u srednjoškolskoj ustanovi (NN, br. 2/11).

Prema odredbama pripadajućega Pravilnika, propisan je djelokrug rada tajnika osnovne škole te administrativno – tehnički i pomoćni poslovi koji se obavljaju u osnovnoj školi, popis poslova, broj izvršitelja i količina radnog vremena na tim poslovima. Odredbom čl. 2. st. 1. Pravilnika, ponovljena je zakonska obveza da osnovna škola mora imati tajnika.

Tajnik osnovne škole obavlja sljedeće poslove:

- normativno-pravne poslove (izrađuje normativne akte, ugovore, rješenja i odluke te prati i provodi propise);
- kadrovske poslove (obavlja poslove vezane za zasnivanje i prestanak radnog odnosa, vodi evidencije radnika, vrši prijave i odjave radnika i članova njihovih obitelji nadležnima službama mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, izrađuje rješenja o korištenju godišnjeg odmora radnika i o tome vodi kontrolu, vodi ostale evidencije radnika);
- opće i administrativno-analitičke poslove (radi sa strankama, surađuje s tijelima upravljanja i radnim tijelima škole te s nadležnim ministarstvima, uredima državne uprave, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te Gradskim uredom za obrazovanje, kulturu i sport Grada Zagreba);
- sudjeluje u pripremi sjednica i vodi dokumentaciju školskog odbora;
- vodi evidenciju o radnom vremenu administrativno-tehničkih i pomoćnih radnika;
- obavlja i dodatne poslove koji proizlaze iz programa, projekata i aktivnosti koji se financiraju iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave;
- obavlja i ostale administrativne poslove koji proizlaze iz godišnjeg plana i programa rada škole i drugih propisa.

Posredno, ako osnovna škola nema zaposlenog administrativnog referenta, a ta obveza ne postoji ako škola ima

manje od 800 učenika, tada tajnik obavlja i poslove radnog mjesta administrativnog referenta, odnosno poslove kako slijedi:

- vodi evidenciju podataka o učenicima i priprema različite potvrde na temelju tih evidencija;
- obavlja poslove vezane uz obradu podataka u elektroničkim maticama;
- arhivira podatke o učenicima i radnicima;
- ažurira podatke o radnicima;
- izdaje javne isprave;
- obavlja poslove vezane uz unos podataka o radnicima u elektroničkim maticama (eMatica, CARNet, Registar zaposlenih u javnim službama);
- priprema podatke vezano uz vanjsko vrednovanje;
- prima, razvrstava, urudžbira, otprema i arhivira poštu te
- obavlja i druge poslove koji proizlaze iz godišnjeg plana i programa rada škole i drugih propisa.

Posebним Pravilnikom propisan je i djelokrug rada tajnika školske ustanove te administrativno – tehnički poslovi koji se obavljaju u srednjoj školi i učeničkom domu (srednjoškolskoj ustanovi), popis poslova, broj izvršitelja te količina radnog vremena na tim poslovima.

U čl. 2. Pravilnika, u svezi s čl. 102. Zakona, apostrofirano je kako srednjoškolska ustanova ima tajnika koji obavlja poslove u punome radnom vremenu.

Tajnik srednjoškolske ustanove obavlja sljedeće poslove:

- izrađuje normativne akte, ugovore, rješenja, odluke;
- provodi i tumači pravne propise školske ustanove;
- poduzima potrebne radnje za upis podataka u sudski registar;
- obavlja poslove vezane uz zasnivanje radnih odnosa, evidencije radnika, prijave i odjave radnika i članova njihovih obitelji nadležnim službama mirovinskog i zdravstvenog osiguranja;
- koordinira i kontrolira rad tehničkog osoblja u suradnji s ravnateljem;
- sudjeluje u pripremi sjednica i vodi dokumentaciju za školski (domski) odbor;
- surađuje i dostavlja podatke nadležnom ministarstvu, uredima državne uprave jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te Gradom Zagrebom;
- nabavlja pedagošku dokumentaciju i potrošni materijal;
- izrađuje plan godišnjih odmora;
- obavlja i ostale administrativne poslove kao i poslove koji proizlaze iz godišnjeg plana i programa školske ustanove.

Ako srednjoškolska ustanova, prema kriterijima iz čl. 5. Pravilnika, nema zaposlenog administrativnog radnika, tajnik obavlja i sljedeće poslove:

- arhivira podatke o učenicima i zaposlenicima;
- izdaje potvrde, duplikate svjedodžbi i ovjerava dokumente o školovanju;
- obavlja poslove vezane uz obradu podataka u elektroničkim maticama (e-Matica, CARNET);

- priprema podatke za provođenje državne mature i nacionalnih ispita;
- poslove zaprimanja, razvrstavanja, urudžbiranja, otprema i arhivira poštu te obavlja ostale administrativne poslove koji proizlaze iz godišnjeg plana i programa rada srednjoškolske ustanove.

Dakle, poslovi tajnika škole mogu se grupirati u tri temeljna područja (normativno – pravni, kadrovski i administrativno – analitički poslovi), a položaj tajnika u školi samo hijerarhijski je izjednačen s položajem učitelja/nastavnika i stručnih suradnika.

U primjeni odredbi ovih pravilnika, među pitanjima koja su se u praksi pojavljivala bitno je odgovoriti na pitanje da li tajnik školske ustanove obvezno sudjeluje na sjednicama školskog odbora kao posebnog tijela ustanove. Ministarstvo znanosti i obrazovanja odgovorilo je na naveden upit glede ovlaštenja tajnika srednjih škola tumačenjem od 24. siječnja 2019. godine, da iz odredbe Pravilnika „ne proizlazi da tajnik škole sudjeluje na sjednicama školskog odbora, a s obzirom na to da na istima ne sudjeluje nije obvezan niti voditi zapisnik na njima“. Navedeno tumačenje moglo bi se analogijom primijeniti i na osnovne škole jer je navedena formulacija identična za osnovne i srednje škole kako je to regulirano posebnim pravilnicima.

Odredbom članka 102. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN, br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 7/17 i 68/18) propisano je da školska ustanova ima tajnika, a djelokrug rada tajnika propisuje ministar.

Sukladno odredbama članka 2. stavka 2. Pravilnika o djelokrugu rada tajnika te administrativno-tehničkim i pomoćnim poslovima koji se obavljaju u srednjoškolskoj ustanovi (NN, br. 2/11) – u daljnjem tekstu: Pravilnik, tajnik srednjoškolske ustanove obavlja sljedeće poslove: izrađuje normativne akte, ugovore, rješenja, odluke, provodi i tumači pravne propise školske ustanove, poduzima potrebne radnje za upis podataka u sudski registar, obavlja poslove vezane uz zasnivanje radnih odnosa, evidencije radnika, prijave i odjave radnika i članova njihovih obitelji nadležnim službama mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, koordinira i kontrolira rad tehničkog osoblja u suradnji s ravnateljem, sudjeluje u pripremi sjednica i vodi dokumentaciju za školski (domski) odbor, surađuje i dostavlja podatke nadležnom ministarstvu, uredima državne uprave jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te Gradom Zagrebom, nabavlja pedagošku dokumentaciju i potrošni materijal, izrađuje plan godišnjih odmora te obavlja i ostale administrativne poslove kao i poslove koji proizlaze iz godišnjeg plana i programa školske ustanove.

01/5531-755
099/3037-677

Ujedno, sukladno stavku 3. istoga članka Pravilnika, ako srednjoškolska ustanova, prema kriterijima, nema zaposlenoga administrativnog radnika, tajnik obavlja i sljedeće poslove: arhivira podatke o učenicima i zaposlenicima, izdaje potvrde, duplikate svjedodžbi i ovjerava dokumente o školovanju, obavlja poslove vezane uz obradu podataka u elektroničkim maticama (e-Matica, CARNET), priprema podatke za provođenje državne mature i nacionalnih ispita, poslove zaprimanja, razvrstavanja, urudžbiranja, otprema i arhivira poštu te obavlja ostale administrativne poslove koji proizlaze iz godišnjeg plana i programa rada srednjoškolske ustanove.

Napominjemo kako iz formulacije odredbe Pravilnika sukladno kojoj tajnik škole sudjeluje u *pripremi* sjednica i vodi dokumentaciju za školski (domski) odbor ne proizlazi da tajnik škole sudjeluje na sjednicama školskog odbora, a s obzirom da na istima ne sudjeluje nije obavezan niti voditi zapisnik na njima.

Mišljenje Ministarstva znanosti i obrazovanja, 24. siječnja 2019.

4.2. Visokoškolske ustanove

Prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN, br. 123/03, 198/03 – Uredba, 105/04, 174/04, 2/07 - Odluka USRH, 46/07, 45/09 - v. čl. 30. Zakona o osiguranju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, 45/09 - v. čl. 11. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj Republike Hrvatske, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14 - Odluka i Rješenje USRH i 60/15 - Odluka USRH i 131/17 - Uredba) visoka učilišta su sveučilište te fakultet i umjetnička akademija u njegovom sastavu, veleučilište i visoka škola. Visoka učilišta obavljaju svoju djelatnost kao javnu službu.

U samom Zakonu određena su tijela visokoškolskih institucija (čl. 56. st. 1. Zakona – tijela sveučilišta; čl. 63. st. 1. Zakona - tijela fakulteta i umjetničkih akademija; čl. 68. st. 1. Zakona – tijela veleučilišta i visokih škola), međutim, u istome nisu sadržane odredbe o obveznosti zapošljavanja tajnika u tim institucijama, kao što je to primjerice slučaj kod ustanova u osnovnom i srednjem školstvu. Ove visokoškolske ustanove mogu na temelju zakonske ovlasti imati i druga stručna i savjetodavna tijela čije se osnivanje, sastav i nadležnost uređuju statutom ili drugim općim aktom određene visokoškolske institucije. Visokoškolske institucije ovu zakonsku mogućnost u praksi koriste obrazujući posebna tijela te u sklopu toga redovito propisuju i tajnika ustanove kao ovlaštenu osobu koja pomaže čelniku ustanove u radu.

Primjerice uobičajeno fakulteti svojim statutom obrazuju tajništvo kao posebnu ustrojbenu jedinicu fakulteta. Tajništvo obavlja stručne, administrativne, statističke, računovodstvene, knjigovodstvene, tehničke i pomoćne poslove. Voditelj tajništva fakulteta je tajnik fakulteta. U okviru svojih ovlaštenja, tajnik fakulteta ustrojava rad tajništva, nadzire radnu stegu zaposlenika u izvannastavnim ustroj-

benim jedinicama te usklađuje njihov rad. Dekan može tajniku fakulteta povjeriti obavljanje određenih poslova iz svoje nadležnosti. Tajnik fakulteta je odgovoran dekanu i prodekanima, sukladno propisima o upravljanju ustanovama. Tajnik fakulteta dužan je provoditi odluke dekana i prodekana te odluke i zaključke fakultetskog vijeća.

5. Komore

Komore (lat. *camara* – soba) su pravne osobe s javnim ovlastima osnovane radi zaštite i promicanja interesa određene profesionalne (struka) ili društvene skupine (trgovačka, veterinarska, liječnička, javnobilježnička, odvjetnička, etc.). Ova udruženja prije svega su usmjerena da zastupaju interese i pomažu svojim članovima u poslovanju, unaprjeđenju razvoja određene djelatnosti ili gospodarskog sektora, obavljaju određene javne ovlasti, podnose izvještaje te daju mišljenja i prijedloge državnim tijelima u cilju zaštite i osnaživanja svoga članstva i dr. Po svome pravnom statusu komore su neprofitne organizacije jer su prema odredbi čl. 2. st. 1. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN, br. 121/14.) uvrštene u subjekte na koje se odnosi predmetni Zakon. Tim više što je i komori imanentno da joj temeljni cilj osnivanja i djelovanja nije stjecanje dobiti, a iz posebnih propisa koje se na komore primjenjuju proizlazi da su neprofitnog karaktera.

Ovdje upućujemo na regulativu vezanu za Hrvatsku gospodarsku komoru (dalje u tekstu: HGK), posebice na odredbe novog Zakona o Hrvatskoj gospodarskoj komori (NN, br. 144/21.) i pratećih autonomnih propisa same HGK. Prema čl. 19. Zakona tijela HGK su Skupština, Upravni odbor, Nadzorni odbor i Predsjednik. Tajnik HGK se u Zakonu ne spominje, iako uputnom može biti odredba čl. 15. st. 1. Zakona koja propisuje da HGK ima stručnu službu. Dakle, Zakon prepušta da se ustrojstvo i druga tijela HGK urede uz zakonske odredbe i odredbama Statuta HGK i drugim općim aktima koje HGK donosi na temelju Zakona i Statuta. Važeći Statut Hrvatske gospodarske komore (NN, br. 39/16) ne predviđa tajnika HGK, ali omogućava formiranje strukovnih udruženja u okviru HGK koja imaju svojega poslovnog tajnika iz stručnih službi HGK, a koji sudjeluje u pripremanju i sazivanju sjednice udruženja, skrbi o radu udruženja i u njegovo ime, nastupa prema tijelima HGK.

Neke druge komore u Republici Hrvatskoj imaju predviđene tajnike komore kao jednu od čelnih osoba komore. Tako je Statutom Hrvatske komore arhitekata (NN, br. 15721) predviđeno kako radom Tajništva, koje obavlja stručne, pravne, administrativne i druge poslove te osigurava redovito i tekuće poslovanje Komore, upravlja glavni tajnik Komore. Mandat glavnog tajnika traje 4 (četiri) godine s mogućnošću reizbora (čl. 64. st. 1. – 3. Statuta). Nadalje, prema čl. 51. Statuta Hrvatske udruge medicinskih sestara od 14.4.2016. godine, tajnik Komore profesionalno obavlja poslove iz nadležnosti Komore. Tajnika imenuje i razrješava Vijeće komore. Za tajnika Komore može biti imenovana osoba koja je diplomirani pravnik, da ima najmanje 2 godine radnog iskustva, poznaje rad na računalu i jedan svjetski jezik. Opis poslova tajnika Komore pobliže

se utvrđuju Pravilnikom o radu Komore. Tajnika Komore predviđa i Statut Hrvatske udruge socijalnih radnika (NN, br. 99/21) u čl. 23. i 26. st. 5. Statuta.

6. Tajnici političkih stranaka

Političke stranke, u smislu Zakona o političkim strankama (NN, br. 76/93, 111/96, 164/98, 36/01 i 1/07) su pravne osobe koje politički djeluju u skladu s ciljevima utvrđenim programom i statutom. Prema čl. 2. st. 2. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN, br. 121/14) odredbe ovoga Zakona koje se odnose na vođenje poslovnih knjiga i upis u Registar neprofitnih organizacija primjenjuju se na političke stranke, iz čega se izvodi zaključak o političkim strankama kao neprofitnim organizacijama *sui generis*.

U Zakonu o političkim strankama sadržane su odredbe o pravnom položaju, uvjetima, načinu i postupku za osnivanje, registriranje, prestanak i financiranje političkih stra-

naka, ali ne i o unutarnjem ustroju i upravljanju političkom strankom, prepuštajući ta pitanja uređenju u statutu svake pojedine političke stranke. Tako čl. 10. Zakona propisuje, kako statut političke stranke, između ostaloga, mora sadržavati odredbe o predstavljanju i zastupanju stranke, odnosno o upravnim tijelima, načinu njihovog izbora i opoziva, trajanju mandata te načinu odlučivanja.

Dakle, Zakon posebno ne naglašava obvezu postojanja funkcije tajnika političke stranke. Međutim, pregledom dostupnih statuta političkih stranaka registriranih u Republici Hrvatskoj, razvidno je kako je svaka od političkih stranaka autonomno svojim statutom uredila svoj unutarnji ustroj i organizaciju te poziciju i nadležnosti tijela stranke. Među tim tijelima u statutima političkih stranaka redovito se navode i tajnik/tajnici političke stranke u različitim pojedinim nazivljima i ovlastima (glavni tajnik, politički tajnik, organizacijski tajnik, izvršni tajnik, međunarodni tajnik, tajnik organizacijske jedinice stranke i sl.).

SVEUČILIŠNA
TISKARA

Trg Republike Hrvatske 14
10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428
F: 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr
www.sveucilisnatiskara.hr

Primjeri društveno odgovorne javne nabave u sektoru graditeljstva

Kristina Zovko*

Članak prikazuje tri primjera dobre prakse, na razini Europske unije, primjene društveno odgovornih elemenata u postupcima javne nabave građevinskih radova.

1. Uvod

U ovogodišnjem svibanjskom izdanju magazina predstavljen je priručnik Europske komisije (dalje u tekstu: EK) iz lipnja 2020. godine naziva „Kako postići funkcioniranje društveno odgovorne javne nabave – 71 primjer dobre prakse“¹ s primjerom dobre prakse postupka javne nabave usluge čišćenja. U ovom broju prikazuju se primjeri dobre prakse iz područja građevinskog sektora. Spomenutim priručnikom EK obuhvaćeno je sedam primjera iz područja graditeljstva i to pet iz država članica Europske unije te jedan iz Kanade. Društveno odgovorne klauzule u ovom sektoru obično su fokusirane na radne uvjete te stvaranje prilika za otvaranje novih radnih mjesta za ciljne skupine. Jedan primjer se bavi ozbiljnim kršenjima ljudskih i radnih prava na koje se nailazi u postupcima miniranja i obrade prirodnog kamena te upotrebu oznaka kvalitete kako bi se osigurao društveno odgovoran izvor građevinskog materijala. Sektor graditeljstva ima specifične izazove što se tiče zaposlenja, uključujući različite obujme projekata i posebne tržišne cikluse. Ponekad je gradilištu otežan pristup zbog geografskih specifičnosti, a mogućnosti zapošljavanja nisu prikladne za bilo koga.

2. Primjer iz EU prakse - Upotreba oznaka kako bi se osigurala nabava kamena za gradnju²

Pri rekonstrukciji opločenja Mehringplatz-a 2018./2019. okrug Friedrichsain-Kreuzberg (dalje u tekstu: naručitelj)³ u Berlinu se odlučio za jačanje društveno odgovorne javne nabave upotrebom „pilot“ nabave za nabavu kamena certificiranog kao društveno odgovorno pribavljenog. To je odabrano iz razloga ozbiljnog kršenja ljudskih i radnih prava na koja se često nailazi u građevinskom sektoru, uključujući ozbiljne rizike za zdravlje i život za one koji rade na miniranju i obradi kamena, kao i kršenja zabrane dječjeg rada, potplaćenosti te manjak zaštite na radu. Prema lokalnom propisu javne nabave odabrani ponuditelji tj.

druga ugovorna strana dužna je prikazati usklađenost s radnim i društvenim standardima. Međutim, prethodno oslanjanje na puke izjave nije pružalo pouzdan dokaz za donošenje odluka. Naručitelj se odlučio na značajniju upotrebu oznaka kvalitete koje su razvijene tijekom posljednjih godina kako bi se prikazala usklađenost sa standardima Međunarodne organizacije rada (dalje u tekstu: MOR), poput *Xertifix*⁴ ili *Fair Stone*⁵ oznaka ili jednakovrijednim.

U ponudama su ponuditelji bili dužni navesti otkuda potječe kamen (gdje se iskopava i obrađuje) koji će upotrebljavati tijekom izvođenja radova te dostaviti izjavu kojom se obvezuju nabaviti kamen koji zadovoljava sve društvene i radne standarde koji su traženi u tehničkim specifikacijama. U slučaju nedostavljanja iste, ponuda se dalje neće pregledavati.

Od ponuditelja se tražilo da u ponudi dostave certifikate ili druge jednakovrijedne dokaze da će se kamen nabaviti iz odgovornih rudnika i proizvodnih postrojenja. Za kameenje nabavljeno iz zemalja s DAC popisa zemalja u razvoju (OECD popis svih zemalja s niskim ili srednjim prihodima)⁶ usklađenost s traženim društvenim standardima se može dokazati bilo posjedovanjem *Xertifix* certifikata, posjedovanjem *Fair Stone* certifikata, posjedovanjem drugih certifikata s detaljnom specifikacijom proizvoda jednakovrijednom traženim standardima, podložno nezavisnoj reviziji. S obzirom na to da izvođači radova uobičajeno kupuju kamenje nakon sklapanja ugovora, konačan dokaz

⁴ *Xertifix* cilja na borbu protiv dječjeg rada i prisilnog rada (izrabljivanja) u rudnicima i obradi prirodnog kamena u zemljama poput Indije, Kine i Vijetnama. Oznaka garantira usklađenost s minimalnim društvenim standardima u odnosu na uvjete i praksu u kamenolomima i tvornicama daljnje obrade u zemljama podrijetla. Također je dostupna oznaka *Xertifix PLUS* s dodatnim zahtjevima. Svi proizvodni pogoni koji posjeduju oznaku *Xertifix* se kontroliraju dva puta godišnje.

⁵ *Fair Stone* je međunarodni društveni standard za uvezene prirodne kamene sa tržišta koja se tek razvijaju ili su u nastajanju. Dodjeljuje se proizvodima proizvedenim u skladu s temeljnim konvencijama MOR-a kojima se može ući u trag softverom *Tracing Fair Stone* i koji vode brigu o mjerama zaštite na radu i mjerama zaštite okoliša.

⁶ DAC – engl. *Development Assistance Committee*. Ovaj pristup se može opravdati načelom jednakog tretmana koji zahtijeva da se usporedive situacije ne tretiraju različito, a različite situacije da se ne tretiraju na isti način, osim ako je takav pristup objektivno opravdan. U tom slučaju, drugačiji profil rizika glede kršenja radnih prava koji se primjenjuje u razvijenim zemljama i onima u razvoju se razmatra kako bi se opravdalo njihovo drugačije postupanje.

* Kristina Zovko, dipl. iur., trener u području javne nabave

¹ Europska komisija, Izvršna agencija za mala i srednja poduzeća, Tepper, P., McLennan, A., Hirt, R., et al., *Making socially responsible public procurement work : 71 good practice cases*, Publications Office, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2826/844552>

² Primjer iz priručnika EK, str. 46-48.

³ Kao podršku u postupku javne nabave naručitelj je koristio usluge NGO WEED.

usklađenosti s radnim i društvenim standardima može se dostaviti prilikom isporuke kamena. Odabrani izvođač je dužan nabaviti prirodni kamen isključivo iz kamenoloma i proizvodnih pogona koji su dokazano u skladu sa svim temeljnim standardima MOR-a⁷. Uz to, izvođač radova se morao obvezati na daljnja poboljšanja u slijedećim radnim i društvenim standardima: zaštita na radu za radnike (zaštitna odjeća, minimiziranje dodira sa silicijem i drugom mineralnom prašinom), isplata obvezatne minimalne plaće prema propisima zemlje u kojoj se kamen vadi i obrađuje.

Prilikom dostave ponuda i isporuke kamena morali su se dostaviti dokazi o postupanju u skladu s radnim i društvenim standardima u obliku certifikata izdanog od nezavisne certifikacijske organizacije (ili jednakovrijedni dokument koji zadovoljava pobrojane uvjete) kojim se potvrđuje da su društveni standardi provjereni u kamenolomima i proizvodnim pogonima. Izvođač radova mora posjedovati kompletnu dokazivu dokumentaciju za kontrolu, koju će po potrebi dostaviti na zahtjev naručitelja. U slučaju kršenja ugovornih obveza može se naplatiti ugovorna kazna u iznosu od 1% vrijednosti ugovora po pojedinom počinjenom kršenju ili u slučaju nekoliko kršenja do 5% vrijednosti ugovora. U slučaju da izvođaču radova istekne valjanost certifikata (ili ga na neki drugi način izgubi) naručitelj zadržava pravo raskinuti ugovor, a izvođač radova mora isplatiti nastale troškove naručitelju, konkretno troškove ponovljenog postupka nabave.

Upotrebom oznaka kvalitete, naručitelj je osigurao da predmet nabave dolazi isključivo iz društveno odgovornog izvora. Upotrebom neovisne verifikacije u sektoru miniranja i obrade kamena, pomaže se povećanju transparentnosti u sektoru u kojem se često događaju kršenja radnih i društvenih prava, kao i promicanjem standarda koji nadilaze temelje konvencija MOR-a.

Ovaj se postupak nabave vodio temeljem prethodno naučenih lekcija, a to je da puke izjave ponuditelja ne pružaju dovoljno informacija kako bi se donijele kvalitetne odluke o odabiru i kako bi se osiguralo da se društveno odgovorne ambicije ostvare. Upotreba oznaka kvalitete od strane neovisnih revizora je strategija relevantna u mnogim sektorima gdje postoji sličan lanac nabave, poput usluga ili radova gdje druga ugovorna strana kupuje samo robu nakon sklopljenog ugovora o javnoj nabavi. Naručitelj je tražio više od temeljnih zahtjeva MOR-a smatrajući da je to potrebno kako bi se nabavili zaista društveno odgovorni proizvodi.

3. Primjer iz EU prakse - stvaranje prilika za zapošljavanje kroz odredbe o radnoj integraciji⁸

U 2018. godini naručitelj okrug Ille et Vilaine objavio je pozive na nadmetanje za nabavu usluga u području otpadnih

voda za tri nove škole u općinama Guipry-Messac, Laillé and Bréal-Sous Montfort. Svaki poziv je sadržavao odredbe za izvršenje ugovora koje su se odnosile na društvenu i profesionalnu integraciju u skladu s člankom 30. francuskog propisa o javnoj nabavi⁹.

Tri nadmetanja su bila podijeljena u 52 grupe, od kojih je 28 sadržavalo obvezatne odredbe ugovora kojima se zahtijevalo zapošljavanje osoba koje imaju određene poteškoće prilikom integracije. Odluka u koje će se grupe uvesti ta odredba određena je od strane tehničkih odjela i Platforme Društvenih Ciljeva – tim posvećen asistenciji kod integracije radih klauzula. Prvo, grupe su trebale sadržavati veliki broj radnih uvjeta (neke grupe su se sastojale od radova većinom tehničke naravi za koje je bilo potrebno samo par visoko kvalificiranih radnika). Drugo, naručitelj je trebao biti siguran da se kvalificirani i nekvalificirani radnici mogu pronaći u ciljanoj skupini, kako bi osigurao da će se ugovor zaista sklopiti i izvršiti te da su odredbe iz ugovora ostvarive. Kako bi se navedeno ostvarilo naručitelj je kao dodatak ugovoru priložio svoj vodič „Aktivacija odredbi društvene integracije“. Njime je dana definicija „osoba koje imaju određene poteškoće prilikom integracije“, kao i kontakt podaci organizacija koje mogu pomoći pri zapošljavanju takvih osoba.

Osobe koje imaju određene poteškoće prilikom integracije su definirane kao: primatelj „aktivnog prihoda solidarniteta“ (npr. tražitelj posla) uključujući obitelj; dugotrajni tražitelj posla (koji su nezaposleni dulje od 12 mjeseci); radnici nesposobni za rad prema definiciji članka L 5212-13 Zakona o radu; korisnici posebnog doplatka solidarniteta, doplatka za odrasle nesposobne osobe i doplatka za invaliditet; mlade osobe s edukacijom ispod francuske „razine pet“; osobe koje pohađaju edukacije u SIAE¹⁰; osobe zaposlene u GEIQ¹¹; korisnici ugovora o naukovanju ili profesionalizaciji.

Za svaki ugovor o radovima pojedine škole bio je određen broj sati „integracijskog zapošljavanja“, od 105 do 860 sati po svakoj grupi, za poslove poput krajobraznog uređenja, električne i stolarske radove te ličenje. Ponude koje nisu zadovoljile ove uvjete smatrane su nepravilnima te su isključene iz daljnjeg postupka nabave. Unutar sedam dana nakon sklapanja ugovora izvođači radova morali su dostaviti naručitelju prijedloge kako namjeravaju ostvariti postavljene uvjete zapošljavanja popunjavajući prazne dijelove dodatka ugovora.

Naručitelj je uspostavio sustav za nadzor nad implementacijom društvenih klauzula u sve ugovore. Uspostavljena je nadzorna komisija (koja uključuje osoblje iz odjela javne nabave; osoblje iz odjela integracije, lokalnog društvenog

⁹ Br. 2015-899 (zamijenjen novim propisom broj 2018-1074 koji je integriran u Zakonik javne nabave).

¹⁰ *Structures d'insertion par l'Activité Economique* – skupina udruga, radionica i integracijskih mjesta ili privremene integracijske tvrtke koje imaju sporazume s državom da podržavaju radnike s profesionalnim i društvenim poteškoćama.

¹¹ *Groupement d'Employeurs pour l'Insertion et la Qualification* – grupa tvrtki posvećena pružanju edukacija i stjecanju iskustva radnika.

⁷ Zabrana prisilnog rada, br. 29 i br. 105; sloboda udruživanja i zaštita prava na organiziranje, br. 87 i pravom na kolektivno pregovaranje, br. 98; zabrana dječjeg rada, br. 138 i br. 182; isplata jednakih plaća za jednaki rad, br. 100 i zabrani diskriminacije u odnosu na zaposlenje i zanimanje, br. 111.

⁸ Primjer iz priručnika EK, str. 49-51.

razvoja, obrazovanja i okoliša) koja je zadužena za provjeru napretka i planiranja integracije društvenih klauzula u buduće postupke javne nabave.

U konačnici je u ožujku 2018. godine sklopljeno 28 ugovora koji su sadržavali društvene klauzule, za sve tri škole, u ukupnom iznosu od € 22.374.885 (bez PDV-a). Sveukupno je ugovore dobilo 22 tvrtke, od kojih je 16 iz lokalnog područja, a ostale su iz ostalih dijelova Francuske. Očekuje se da će se ostvariti minimum od 7 230 sati zapošljavanja ciljnih skupina. Na kraju projekta će se napraviti kontrola kako bi se utvrdio točan broj sati.

Nekoliko poteškoća se može javiti pri implementaciji društvenih klauzula, uključujući uravnoteživanje predviđenih potreba zapošljavanja s fleksibilnim zahtjevima koje iziskuje gradilište, kao i upravljanje očekivanjima tvrtke glede ciljanih grupa radnika. Nedostatak mobilnosti ciljanih radnih skupina (npr. bez pristupa automobilu ili nemogućnost plaćanja goriva) može negativno utjecati na sposobnost pristupu određenom gradilištu. To je osobito slučaj kod onih koji su izvan grada, udaljeni od mreže javnog prijevoza. Posvećeni tim za društvene klauzule imao je ključnu ulogu u implementaciji društvenih klauzula. Sada se mnogi francuski naručitelji koriste klauzulama o radnoj integraciji, jačajući ulogu javne nabave kao polugu koja podržava zapošljavanje i integraciju. Osim što se klauzule mogu koristiti u graditeljstvu mogu se koristiti i kod mnogih drugih vrsta ugovora, uključujući pružanje raznih usluga.

4. Primjer - Model kvalitetnog zapošljavanja u građevinskom sektoru općine Skien

Općina Skien (Norveška) se zauzima za dostojanstven rad i borbu protiv kriminala povezanog s radnim odnosom, socijalnog dampainga i izrabljivanja radnika u opskrbnim lancima. Kako bi to ostvarila, izradila je standardne ugovorne klauzule koje se mogu primijeniti na odgovarajuće ugovore za robu, usluge i radove, odnosno ugovore o gradnji/rekonstrukciji koji se smatraju osobito osjetljivima kad su u pitanju radnička prava. Taj skup kolektivnih ugovornih zahtjeva primjenjivih na sektore visokog rizika zove se Skien Model. Skien Model je donesen rezolucijom gradske skupštine u 2014., a revidiran je u 2019. godine¹² Model je obavezan za sve ugovore o radu, a za ugovore o uslugama i robi samo ako su klauzule primjenjive, praktične i proporcionalne. Obznanjivanjem takvih standarda, Skien cilja stvaranju jednakih uvjeta tržišnog rada među gospodarskim subjektima te poticajnog okvira za odgovarajuće poslodavce koji investiraju u kvalitetno zapošljavanje i društvenu odgovornost poduzeća.

Neformalno zapošljavanje i kaznena djela povezana s radnim odnosom teško je izmjeriti, no procjenjuje se da ima ekonomski učinak od cca 1,2% nacionalnog BDP-a ili cca

3 milijarde eura.¹³ S obzirom na izazove povezane s kriminalitetom u radnim odnosima i ilegalnim tržištem rada u građevinskom sektoru, općina Skien je postavila javnu nabavu u središte inicijativa usmjerenih na dostojanstven rad, poštene radne standarde i kvalitetno zapošljavanje. Skien Model je rezultat zajedničkih napora općine Skien kao naručitelja i svih drugih relevantnih sudionika u javnoj nabavi. Održane su razne diskusije s organizacijama u građevinskom sektoru, koje su podijelile glavne izazove s kojima se suočavaju u svojim aktivnostima, te sindikatima koji su dali svoj doprinos idejama za odgovarajuće radnje i zahtjeve u nabavi kako bi se postigli poboljšani učinci. Naručitelji su priznali da trebaju poboljšati radne standarde osiguravajući istovremeno da razina zahtjeva ne stvara dodatke prepreke sudjelovanju gospodarskih subjekata u postupcima javnih nabava. Općina je bila u potrazi za koordiniranim pristupom između drugih javnih naručitelja koji su bili dio međuopćinskog javnonabavnog partnerstva na temu pristupa uvjetima rada i standardima kroz postupak nabave. Rezultat je bio stvaranje standardnih klauzula i ugovora koji stvaraju veći stupanj predvidivosti među gospodarskim subjektima kao i sigurno radno okruženje za stručnjake javne nabave. Model obuhvaća sljedeće:

- Upotreba zaposlenika sa stabilnim radnim odnosom: stabilni radni odnosi s jedne strane i promicanje povećane sigurnosti među radnicima s druge strane, olakšava naručiteljima provjeravanje isplate plaća od druge ugovorne strane te osigurava zaštitu na radu. Međutim, građevinski sektor zahtijeva određenu fleksibilnost s obzirom na projekte raznih obima ili cikluse tržišta. Stoga općina zahtijeva da radnici angažirani na ugovoru moraju biti zaposleni od strane poslodavaca sukladno norveškom zakonodavstvu, koje zabranjuje ugovore bez radnog vremena. K tomu, Model također zahtijeva da je upotreba privremenih radnika (koje daju agencije za zapošljavanje) unaprijed odobrena od strane naručitelja. Uz to, izvođači radova su obvezatni dokazati da privremeni radnici na izvršenju ugovora imaju ugovore o zaposlenju koji osiguravaju razinu plaće prema pravno obvezujućim kolektivnim sporazumima.
- Upotreba naučnika: kako bi se promovirala specijalizacija i odgovarajuće razine edukacija u odgovarajućim sektorima, općina je zahtijevala specifičnu upotrebu naučnika na ugovorima o izvođenju specijaliziranih radova. Uz to, izvođači moraju biti povezani s programima naukovanja. Kako bi se osiguralo da ovakva mjera ne utječe disproportionalno na manje poduzetnike i tvrtke, ista se primjenjuje samo na ugovore s trajanjem duljim od tri mjeseca i vrijednošću iznad cca 50 000 eura za ugovore o radovima te za ugovore o robi i uslugama koji premašuju 200 000 eura. Bilo kakva druga izuzeća moraju biti odobrena od općine.
- Upotreba kvalificiranih i iskusnih radnika: promicanje odgovarajućih kvalifikacija i razina vještina limitira mogućnost iskorištavanja ranjivih grupa radnika kojima

¹² Sažetak dostupan na <http://www.grenlandssamarbeidet.no/contentassets/1ce5165c97904fbca76713b566f4a566/gki/organisering/vedtatt-skiensmodell-11.01.2019.pdf>

¹³ Prema istraživanju od Economics Norway naručenog od norveškog Ministarstva rada i socijalne skrbi: <https://www.eurofound.europa.eu/publications/article/2017/norwaystrategies-to-tackle-work-related-crime>

manjka zanatskog znanja ili njihovih prava. Model zahtijeva da većina zaposlenika angažiranih na izvršenju ugovora o građenju ima odgovarajuću stručnu kvalifikaciju.

- Prevencija kršenja ljudskih prava u opskrbnom lancu: izvođač mora, tijekom poduzimanja aktivnosti kao i za svoj opskrbi lanac, imati integrirane smjernice koje uključuju poštovanje osnovnih ljudskih prava te temeljne konvencije MOR-a. Moraju se izvršavati kontrolne mjere te se moraju raditi izvještaji o podugovarateljima unutar opskrbnog lanca. Uz navedeno, općina određuje i dodatne uvjete: nema isplata u gotovini; plaće moraju biti isplaćene na bankovne račune, a poslodavac mora moći pratiti isplatu. Sva druga plaćanja koja izvršava izvođač tijekom izvršenja ugovora moraju biti isplaćena elektronskim putem i moraju biti dokaziva.
- Razine minimalnih plaća i uvjeti rada: izvođači moraju osigurati da zaposlenici imaju plaću i radne uvjete koji nisu ispod razina utvrđenih nacionalnim kolektivnim sporazumom o plaćama.

Navedeni uvjeti su sastavni dio ugovora pa samim sudjelovanjem u nadmetanju ponuditelji se obvezuju poštivati iste za vrijeme izvršenja ugovora. Po zahtjevu ugovaratelji moraju dostaviti dokaze o plaćama i uvjetima zaposlenja svojih zaposlenika. Uz to, moraju dokazati usklađenost s konvencijom MOR-a br. 94 o radnim klauzulama u javnim ugovorima. Naručitelji smiju nametnuti dnevne kazne ugovarateljima ili podugovarateljima koji koriste ilegalne radove ili neodgovarajuću vrstu rada. Dnevne kazne nisu manje od cca 100 eura po danu sve dok se ne izvrši korekcija u postupanju. U slučaju potvrđenog kršenja uvjeta iz Modela i nemogućnosti rješavanja istog, naručitelj može raskinuti ugovor koja će za posljedice imati isključenje u budućim postupcima nabava.

Nastali društveni utjecaji se mogu definirati kao: učinkovita i društveno odgovorna javna nabava – model koji je potaknuo druge općine na preuzimanje odgovornosti; izgradnja javnog ugleda preuzimanjem društvene odgovornosti; zaštita dostojanstvenog rada i poboljšanje kvalitete rada; bolja kontrola zaštite na radu; promicanje edukacija naučnika, upotreba obučeni radnika te povećanje regionalnog poslovanja povezanog s programom naukovanja; promicanje ozbiljnih i pouzdanih ugovaratelja što za posljedicu pruža stabilnost, kvalitetu i predvidivost; pošteno nadmetanje i jednake mogućnosti za sve ponuditelje; smanjenje izbjegavanja poreza i prevara – manje kriminaliteta u radu.

Dijalog sa socijalnim partnerima i dionicima u sektoru je ključan kako bi se na realan način odredile potrebe/ zahtjevi, osigurala usklađenost s istima te postigli učinkoviti rezultati. Standardne klauzule i ugovori su korisni za operativno upravljanje standardima. Opći standardi o temeljnim/horizontalnim temama poput prava radnika i kvalitete zapošljavanja je u skladu s prilagodbom postupaka posebnim potrebama javnih naručitelja. Model je revidiran 2019. godine kako bi se poboljšao i prilagodio zbog stečene prakse i kako bi bio u skladu s nacionalnim

i EU pravom nakon prenošenja direktiva iz 2014. godine. Općina je razmatrala kako model utječe na tržište, na radnike te na potrebe i politike općina. Npr. raniji model je zahtijevao da plaće budu isplaćivane na račune u norveškim bankama. Općina se zapitala da li je to zaista nužno – općina samo treba biti u mogućnosti ući u trag novcu, a što se može učiniti i ako bankovni račun nije norveški. Uz to, stara verzija Modela je zahtijevala samo upotrebu naučnika od strane norveških ugovaratelja, no sada je to općeniti uvjet. Model će se revidirati svake druge godine kako bi se prilagodio tržištima i promjenama radnih kaznenih djela te kako bi se prilagodio potrebama općina. Praćenje i kontrola zahtjeva kontinuirani je izazov. Digitalizacija, informacije u realnom vremenu i sistematsko prikupljanje podataka predstavljaju ključne alate prema ostvarenju tog cilja.

5. Zaključak

Navedeni primjeri pokazuju kako je najčešća primjena društvenih klauzula u dijelu koji se odnosi na posebne uvjete tijekom izvršenja ugovora. Izvršenje ugovora, gledajući s aspekta početka i završetka postupka javne nabave¹⁴, nije dio postupka javne nabave. Unatoč tome, ugovorne strane izvršavaju ugovor o javnoj nabavi u skladu s uvjetima određenima u dokumentaciji o nabavi i odabranom ponudom, a javni naručitelj obavezan je kontrolirati je li izvršenje ugovora o javnoj nabavi u skladu s uvjetima određenima u dokumentaciji o nabavi i odabranom ponudom.¹⁵ Isto tako, gospodarski subjekt je obavezan tijekom izvršenja ugovora o javnoj nabavi pridržavati se primjenjivih obveza u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava, uključujući kolektivne ugovore, a osobito obvezu isplate ugovorene plaće, ili odredaba međunarodnog prava okoliša, socijalnog i radnog prava navedenih u Prilogu XI.¹⁶ ZJN. Postoji još nekoliko situacija predviđenih ZJN-om kada je naručitelj obavezan odbiti ponudu ili kada je može odbiti iz prethodno pobrojanih razloga, no naručitelji u praksi isto gotovo i ne koriste. Neki od razloga tome mogu biti nedovoljno znanja i iskustva stručnjaka iz javne nabave u navedenom području te nedovoljno ljudskih resursa koji bi se bavili kontrolom realizacije pojedinih dijelova ugovora. Upravo zato je Europska komisija objavila priručnik kako bi potaknula i ohrabrila naručitelje na primjenu elemenata društveno odgovorne javne nabave u svojim postupcima javnih nabava.

¹⁴ Čl.87.st.1. Zakona o javnoj nabavi (NN, br. 120/16; dalje u tekstu: ZJN): otvoreni i ograničeni postupak te partnerstvo za inovacije započinju od dana slanja poziva na nadmetanje. Čl.311.st.2. ZJN: postupak javne nabave završava izvršnošću odluke o odabiru ili poništenju.

¹⁵ Čl.313. ZJN.

¹⁶ Čl.4. ZJN – temeljna načela. Prilog XI. sadrži popis međunarodnih društvenih konvencija i konvencija o zaštiti okoliša. Prvo navedene obuhvaćaju: konvencije MOR-a o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organiziranje, o pravu na organiziranje i kolektivno pregovaranje, o prisilnom radu, o ukidanju prisilnog rada, o minimalnoj dobi, o diskriminaciji (zapošljavanje i posao), o jednakim naknadama za rad, o najgorim oblicima dječjeg rada.

Izmjene ugovora o javnoj nabavi radova u situaciji poremećaja cijena građevinskog materijala i proizvoda na tržištu

Ivica Pranjić*

U drugoj polovici 2020. godine, tijekom pandemije COVID-19, došlo je do globalnog poremećaja u dobavnim lancima, a koji su doveli do značajnog porasta cijena građevinskih materijala i proizvoda. Takav značajan porast cijena doveo je do znatnih poteškoća u realizaciji ugovora o javnoj nabavi radova.

Autor u članku obrađuje normativni okvir iz Zakona o javnoj nabavi (NN, br. 120/16, dalje u tekstu: ZJN 2016) i Zakona o obveznim odnosima (NN, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, dalje u tekstu: ZOO) vezane uz izmjene ugovora o javnoj nabavi radova, uz osvrt na Zaključak Vlade Republike Hrvatske o postupanju radi ublažavanja posljedica poremećaja cijena građevinskog materijala i proizvoda (NN, br. 107/2021-1885; (dalje u tekstu: Zaključak VRH) i Smjernice za provedbu postupaka priznanja razlike u cijeni na temelju ugovora o građevnju u slučajevima porasta cijena pojedinih građevinskih materijala i proizvoda (dalje u tekstu: Smjernice), koje je u veljači 2022. godine objavila Hrvatska gospodarska komora.¹

1. Poremećaji na tržištu – povećanje cijena građevinskih materijala i proizvoda

Svjetska zdravstvena organizacija je 11. ožujka 2020. godine proglasila pandemiju virusa COVID-19 (skraćeno od *Corona Virus Disease 2019*). Globalna pandemija je najprije dovela do poremećaja u dobavnim lancima raznih proizvoda te do smanjenja proizvodnje i proizvodnih kapaciteta. Nakon djelomičnog suzbijanja pandemije došlo je do povećanja potražnje za raznom robom, pa tako i građevinskim materijalima i proizvodima, što je posljedično dovelo do znatnog povećanja cijena. Zbog rata u Ukrajini, međunarodna zajednica uvela je gospodarske sankcije Rusiji, pa rečena situacija ima za posljedicu značajno povećanje cijena energenata – nafte i plina, što posljedično utječe na poskupljenje svih drugih roba. Navedeno značajno povećanje cijena građevinskih materijala i proizvoda, uzrokovalo je velike poteškoće u provedbi ugovora o javnoj nabavi radova.

U obrazloženju Zaključka VRH od 1. listopada 2021. godine navodi se, da su poremećaji u dobavnim lancima, tijekom pandemije COVID-19, uzrokovali poremećaje na tržištu zbog kojih izvođači trpe eskalacije cijena građevinskih proizvoda i materijala čime su primorani u kratkim rokovima ili avansno podmirivati višestruko veće cijene pojedinih materijala, nego one po kojima su formirali cijene u ponudama. Rast cijena sirovina u građevinarstvu prijeti zaustavljanju već pokrenutih investicija.

Prema podacima s Londonske burze cijena bakra se u godinu dana povećala za 44,4%, dok je cijena aluminija

porasla za 59,7%, a čelika za 56%. Na godišnjoj razini indeks cijena bilježi najveći porast za materijale: šperploča 81,7%, konstrukcijski čelik 64,7% i piljeno drvo 64,2%. Također na tržištu je krajem 2020 i u 2021. godini došlo do nezapamćeno velikog porasta cijena polimera i nemogućnosti opskrbe tržišta potrebnim količinama sirovina. Takva situacija izazvala je velike probleme na tržištu, posebno u realizaciji ugovorenih poslova. Neki proizvođači plastičnih cijevi su obustavili ugovorene isporuke po cijenama prije poskupljenja sirovina.

2. Uvodna izjava broj 109 - Direktive 2014/24/EU

U uvodnoj izjavi broj 109 Direktive 2014/24/EU, koja je prenesena u hrvatsko zakonodavstvo javne nabave važećim Zakonom o javnoj nabavi i s kojom je isti Zakon usklađen, propisano je da „javni naručitelji mogu biti suočeni s vanjskim okolnostima koje nisu mogli predvidjeti u trenutku dodjele ugovora, posebno ako će za izvršenje ugovora biti potrebno dulje razdoblje. U tom slučaju potreban je određeni stupanj fleksibilnosti kako bi se ugovor prilagodio tim okolnostima bez provođenja novog postupka nabave. Pojam **nepredvidivih okolnosti** podrazumijeva okolnosti koje nisu mogle biti predviđene usprkos temeljnoj pripremi prvotne dodjele ugovora od strane javnog naručitelja, uzimajući u obzir sva dostupna sredstva, narav i obilježja određenog projekta, dobru praksu u određenom području te potrebu osiguravanja prikladnog odnosa između sredstava potrošenih na pripremu dodjele i njezinu predviđenu vrijednost.

Međutim, to se ne može primjenjivati u slučajevima u kojima izmjena uzrokuje promjenu naravi cjelokupne nabave, primjerice, zamjenom radova, robe ili usluga koje je potrebno nabaviti nečim različitim ili temeljnom promje-

* Ivica Pranjić, dipl. oec., voditelj Službe javne nabave, plana i analize, Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu

¹ Stajališta navedena u ovom članku osobna su stajališta autora i ne predstavljaju mišljenje institucije u kojoj je zaposlen

nom vrste nabave, jer se u takvim slučajevima može postaviti mogući utjecaj na rezultate.“

U odnosu na sektorske naručitelje isto se navodi u uvodnoj izjavi broj 115 Direktive 2014/25/EU.

Budući da do 2020. godine nije bilo usporedivih poremećaja na tržištu građevinskih materijala i proizvoda, za naručitelje i izvođače ova situacija iznimno velikog porasta cijena u kratkom roku, koja je započela u drugoj polovici 2020. godine, nije bila predvidljiva.

3. Problemi u postojećim neizvršenim ugovorima o javnoj nabavi radova

U članku 3. stavku 1. točki 32. ZJN 2016 propisano je da je *ugovor o javnoj nabavi naplatni ugovor, sklopljen u pisanom obliku između jednog ili više gospodarskih subjekata i jednog ili više naručitelja, čiji je predmet izvođenje radova, isporuka robe ili pružanje usluga*. Točkom 33. propisano je da je ugovor o javnoj nabavi radova ugovor čiji je predmet:

- a) izvođenje ili projektiranje i izvođenje radova vezanih uz jednu ili više djelatnosti u smislu Priloga II. ZJN 2016, ili
- b) izvođenje ili projektiranje i izvođenje posla, ili
- c) realizacija posla u skladu sa zahtjevima koje je odredio javni naručitelj koji ima odlučan utjecaj na vrstu ili projektiranje posla

Budući da je do povećanja cijena građevinskih materijala i proizvoda, ključnih za izvršenje ugovora o građenju (čelik, aluminij, bakar, proizvodi drvene industrije, bitumeni, polimeri, žbuke, fasade, proizvodi od nafte i dr.) došlo iznenada te da je isto bilo nepredvidivo, kako za naručitelje tako i za ponuditelje, naručitelji, u pravilu, nisu u dokumentacijama o nabavi određivali promjenjive cijene, već gotovo isključivo nepromjenjive cijene tijekom trajanja ugovora o javnoj nabavi radova. Člankom 6. Pravilnika o dokumentaciji o nabavi te ponudi u postupcima javne nabave (NN, br. 65/17 i 75/20; dalje u tekstu: Pravilnik) određeno je da naručitelj u dokumentaciji o nabavi određuje je li cijena ponude *promjenjiva ili nepromjenjiva*. Promjenjiva cijena je cijena koja se tijekom trajanja ugovora o javnoj nabavi ili okvirnog sporazuma može mijenjati. Ako je cijena ponude promjenjiva, naručitelj mora u dokumentaciji o nabavi odrediti način i uvjete izmjene cijene. Nepromjenjiva cijena je cijena koja tijekom trajanja ugovora o javnoj nabavi ili okvirnog sporazuma ostaje nepromijenjena.

Zbog činjenice da su u postojećim, neizvršenim ugovorima o javnoj nabavi radova cijene ponuda u najvećem broju slučajeva određene kao nepromjenjive te da je došlo do višekratnog i značajnog povećanja cijena građevinskih materijala i proizvoda, ispunjenje postojećih, neizvršenih ugovora za izvođače je postalo vrlo otežano.

Posljedice koje mogu nastati su *prekid investicija, raspad postojećih ugovora o javnoj nabavi radova, usporavanje gospodarskog rasta u Republici Hrvatskoj, povećan broj sudskih tužbi i druge štetne posljedice, kako za naručitelje tako i za izvođače radova*.

4. Zaključak Vlade RH o postupanju radi ublažavanja posljedica poremećaja cijena građevinskog materijala i proizvoda

Problematicu značajnog povećanja cijena građevinskog materijala i proizvoda koja dovodi do problema u izvršavanju ugovora o javnoj nabavi radova je prepoznala i Vlada Republike Hrvatske, (dalje u tekstu: VRH) koja je 1. listopada 2021. godine donijela Zaključak o postupanju radi ublažavanja posljedica poremećaja cijena građevinskog materijala i proizvoda. Zaključkom je, između ostalog, određeno da se:

1. u cilju ublažavanja posljedica globalnog poremećaja na tržištima građevinskih materijala i proizvoda od 1. listopada 2020., **pozivaju naručitelji koji imaju ugovore sklopljene u postupcima javne nabave da zajedno s ugovarateljima pristupe analizi ugovorenih jediničnih cijena građevinskih materijala i proizvoda** za neizvršene ugovore o javnoj nabavi, **kako bi utvrdili one stavke na koje je promjena cijena utjecala više od 10 %**,
2. **pozivaju naručitelji koji imaju ugovore sklopljene u postupcima javne nabave na izmjene ugovora temeljem članka 317. Zakona o javnoj nabavi u mjeri u kojoj su one opravdane za ublažavanje posljedica aktualne situacije i utvrđene analizom iz točke 1. Zaključka, uz osiguranje revizijskog traga kojim se opravdava tražena izmjena**,
3. **upućuju naručitelji da izmjene iz točke 2. Zaključka utvrde isključivo za vrijeme dok traje potreba ublažavanja posljedica situacije iz točke 1. Zaključka**,
4. **odredbe Zaključka na odgovarajući način primjenjuju i na izmjene okvirnih sporazuma sklopljenih u postupcima javne nabave**,
5. **pozivaju naručitelji da, uvažavajući aktualnu situaciju iz točke 1. Zaključka u dokumentaciji o nabavi, za postupke javne nabave koji su u tijeku i koji će tek biti pokrenuti, za svaki konkretan slučaj nabave utvrde mogućnost određivanja promjenjive cijene ponude te način i uvjete njene izmjene tijekom izvršenja ugovora sukladno članku 315. Zakona o javnoj nabavi, kako bi umanjili ili uklonili potencijalne rizike**.

5. Smjernice za provedbu postupaka priznanja razlike u cijeni na temelju ugovora o građenju u slučajevima porasta cijena pojedinih građevinskih materijala i proizvoda, primjenom čl. 627. ZOO-a, uz primjenu ZJN 2016

Zaključkom VRH dan je poticaj naručiteljima da u postojećim, neizvršenim ugovorima o javnoj nabavi, pristupe analizi ugovorenih jediničnih cijena građevinskih materijala i proizvoda, kako bi utvrdili stavke na koje je promjena cijena utjecala više od 10%. Na temelju Zaključka VRH, provedena je i radionica u organizaciji Hrvatske gospodarske komore (dalje u tekstu: HGK) 11. studenog 2021. godine, na kojoj je najavljeno da će HGK izraditi i objaviti *Smjernice za provedbu postupaka priznanja razlike u cijeni na temelju ugovora o građenju u slučajevima porasta cijena pojedinih građevinskih materijala i proizvoda*, primje-

nom čl. 627. ZOO-a, uz primjenu ZJN 2016 (dalje u tekstu : Smjernice). Cilj Smjernica je davanje okvira i preporuka naručiteljima i izvođačima, kada, u kojim slučajevima i na koji način pristupiti izmjenama ugovora o javnoj nabavi radova u situacijama koje su određene Zaključkom VRH.

U postupcima javne nabave i u ugovorima o javnoj nabavi radova je uglavnom određeno da je cijena radova nepromjenjiva. U tom slučaju, iako su izvođači ugovorili nepromjenjivu cijenu, navedena činjenica ne daje za pravo naručiteljima da bezuvjetno i u svakom slučaju odbijaju zahtjeve izvođača za izmjenu ugovora u dijelu cijene radova. Ugovori o javnoj nabavi se sklapaju na dva moguća načina:

- ugovaranje jediničnih cijena radova i
- ugovaranje ukupne cijene radova.

6. Izmjene ugovora o javnoj nabavi prema Zakonu o javnoj nabavi

Odredbe o izmjenama ugovora i okvirnog sporazuma tijekom njihova trajanja ZJN 2016 donosi u člancima 314. do 321. Izmjene ugovora moguće su samo dok je ugovor na snazi. Nakon što ugovor o javnoj nabavi istekne, ugovorne strane nisu u mogućnosti mijenjati ugovor.

Člankom 314. ZJN 2016 propisano je da javni naručitelj smije izmijeniti ugovor o javnoj nabavi tijekom njegova trajanja bez provođenja novog postupka javne nabave samo u skladu s odredbama članaka 315. – 320. ZJN 2016. Javni naručitelj obvezan je provesti novi postupak javne nabave u skladu s odredbama ZJN 2016, u slučaju **značajnih izmjena ugovora o javnoj nabavi** tijekom njegova trajanja. Odredbe članaka 315. – 321. ZJN 2016 o izmjenama ugovora o javnoj nabavi na odgovarajući način primjenjuju se i na izmjene okvirnog sporazuma tijekom njegova trajanja.

Člankom 315. ZJN 2016 je propisano da javni naručitelj smije izmijeniti ugovor o javnoj nabavi tijekom njegova trajanja bez provođenja novog postupka javne nabave **ako su izmjene, neovisno o njihovoj novčanoj vrijednosti, bile na jasan, precizan i nedvosmislen način predviđene u dokumentaciji o nabavi u obliku odredaba o izmjenama ugovora, a koje mogu uključivati odredbe o promjeni cijene ili opcija.** Odredbe o izmjenama sadržavaju opseg i prirodu mogućih izmjena ili opcija te uvjete pod kojima se mogu primijeniti, ali ne smiju imati za posljedicu izmjenu cjelokupne prirode ugovora.

Člankom 316. ZJN 2016 propisano je da javni naručitelj smije izmijeniti ugovor o javnoj nabavi tijekom njegova trajanja bez provođenja novog postupka javne nabave radi nabave dodatnih radova, usluga ili robe od prvotnog ugovaratelja koji su se pokazali potrebnim, a nisu bili uključeni u prvotnu nabavu, ako promjena ugovaratelja:

1. nije moguća zbog ekonomskih ili tehničkih razloga, kao što su zahtjevi za međuzamjenjivošću i interoperabilnošću s postojećom opremom, uslugama ili instalacijama koje su nabavljene u okviru prvotne nabave, i
2. prouzročila bi značajne poteškoće ili znatno povećavanje troškova za javnog naručitelja.

Svako povećanje cijene ne smije biti veće od 30% vrijednosti prvotnog ugovora, a ako je učinjeno nekoliko uzastopnih izmjena, ograničenje se procjenjuje na temelju neto kumulativne vrijednosti svih uzastopnih izmjena. Javni naručitelj obvezan je za svaku izmjenu ugovora na temelju članka 316. ZJN 2016 poslati *obavijest o izmjeni* koja sadržava podatke iz Priloga V. dijela G ZJN 2016 na objavu u skladu s člancima 243. – 245. ZJN 2016, u roku od 30 dana od dana izmjene ugovora. Ako ugovor sadržava odredbu o indeksaciji cijene, referentna vrijednost za izračun maksimalnog povećanja cijene je ažurirana cijena prvotnog ugovora u trenutku izmjene.

Člankom 317. ZJN 2016 određeno je da javni naručitelj smije izmijeniti ugovor o javnoj nabavi tijekom njegova trajanja bez provođenja novog postupka javne nabave ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uvjeti:

1. do potrebe za izmjenom došlo je zbog okolnosti koje pažljiv javni naručitelj nije mogao predvidjeti
2. izmjenom se ne mijenja cjelokupna priroda ugovora
3. svako povećanje cijene nije veće od 30% vrijednosti prvotnog ugovora.

Ako je učinjeno nekoliko uzastopnih izmjena, ograničenje se procjenjuje na temelju neto kumulativne vrijednosti svih uzastopnih izmjena. Javni naručitelj obvezan je za svaku izmjenu ugovora na temelju članka 317. ZJN 2016 poslati obavijest o izmjeni koja sadržava podatke iz Priloga V. dijela G ZJN 2016 na objavu u skladu s člancima 243. – 245. ZJN 2016 u roku od 30 dana od dana izmjene ugovora. Ako ugovor sadržava odredbu o indeksaciji cijene, referentna vrijednost za izračun maksimalnog povećanja cijene je ažurirana cijena prvotnog ugovora u trenutku izmjene.

Člankom 318. ZJN 2016 propisano je da javni naručitelj smije izmijeniti ugovor o javnoj nabavi tijekom njegova trajanja bez provođenja novog postupka javne nabave s ciljem zamjene prvotnog ugovaratelja s novim ugovarateljem koje je posljedica:

1. primjene članka 315. ovoga Zakona
2. općeg ili djelomičnog pravnog sljedništva prvotnog ugovaratelja, nakon restrukturiranja, uključujući preuzimanje, spajanje, stjecanje ili insolventnost, od strane drugog gospodarskog subjekta koji ispunjava prvotno utvrđene kriterije za odabir gospodarskog subjekta, pod uvjetom da to ne predstavlja drugu značajnu izmjenu ugovora te da nema za cilj izbjegavanje primjene ovoga Zakona
3. obveze neposrednog plaćanja podugovarateljima.

Člankom 319. ZJN 2016 propisano je da javni naručitelj smije izmijeniti ugovor o javnoj nabavi tijekom njegova trajanja bez provođenja novog postupka javne nabave ako izmjene, neovisno o njihovoj vrijednosti, nisu značajne u smislu članka 321. ZJN 2016.

Člankom 321. ZJN 2016 propisano je da se izmjena ugovora o javnoj nabavi tijekom njegova trajanja smatra značajnom ako njome ugovor postaje značajno različit po svojoj naravi od prvotno zaključenoga. Izmjena se u sva-

kom slučaju smatra značajnom, ako je ispunjen jedan ili više sljedećih uvjeta:

1. *izmjenom se unose uvjeti koji bi, da su bili dio prvotnog postupka nabave, dopustili prihvaćanje drugih natjecatelja od onih koji su prvotno odabrani ili prihvaćanje ponude različite od ponude koja je izvorno prihvaćena ili privlačenje dodatnih sudionika u postupak javne nabave*
2. *izmjenom se mijenja ekonomska ravnoteža ugovora u korist ugovaratelja na način koji nije predviđen prvotnim ugovorom*
3. *izmjenom se značajno povećava opseg ugovora*
4. *ako novi ugovaratelj zamijeni onoga kojemu je prvotno javni naručitelj dodijelio ugovor, osim u slučajevima iz članka 318. ZJN 2016.*

Člankom 320. ZJN 2016 propisano je da javni naručitelj smije izmijeniti ugovor o javnoj nabavi tijekom njegova trajanja bez provođenja novog postupka javne nabave, ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uvjeti:

1. *vrijednost izmjene manja je od europskih pragova iz članka 13. ovoga Zakona*
2. *vrijednost izmjene manja je od 10 % prvotne vrijednosti ugovora o javnoj nabavi robe ili usluga, odnosno manja je od 15 % prvotne vrijednosti ugovora o javnoj nabavi radova*
3. *izmjena ne mijenja cjelokupnu prirodu ugovora.*

Javni naručitelj za primjenu izmjena ugovora iz članka 320. stavka 1. ZJN 2016 ne provjerava jesu li ispunjeni uvjeti iz članka 321. ZJN 2016. Ako je učinjeno nekoliko uzastopnih izmjena, ograničenje vrijednosti se procjenjuje na temelju neto kumulativne vrijednosti svih uzastopnih izmjena. Ako ugovor sadržava odredbu o indeksaciji cijene, referentna vrijednost za izračun maksimalnog povećanja cijene je ažurirana cijena prvotnog ugovora u trenutku izmjene.

7. Zakon o obveznim odnosima i izmjene ugovora o javnoj nabavi radova („ugovori o građenju“)

ZJN 2016 propisuje da ugovorne strane izvršavaju ugovor o javnoj nabavi u skladu s uvjetima određenima u dokumentaciji o nabavi i odabranom ponudom. Javni naručitelj obavezan je **kontrolirati** je li izvršenje ugovora o javnoj nabavi u skladu s uvjetima određenima u dokumentaciji o nabavi i odabranom ponudom. Na odgovornost ugovornih strana za ispunjenje obveza iz ugovora o javnoj nabavi, uz odredbe ZJN 2016, na odgovarajući način primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju obvezni odnosi.

Člankom 627. ZOO propisano je da, *ako je ugovoreno da se cijena radova neće mijenjati, u slučaju da se nakon sklapanja ugovora povećaju cijene elemenata na temelju kojih je ona određena, izvođač može, usprkos takvoj odredbi ugovora, zahtijevati izmjenu cijene radova ako su se cijene elemenata, a bez njegova utjecaja, povećale u tolikoj mjeri da bi cijena radova trebala biti veća za više od 10 postotaka.* Stavkom 2. članka 627. je propisano da i u tom slučaju izvođač može zahtijevati samo razliku u cijeni koja prelazi deset postotaka, osim ako je do povećanja ci-

jene elemenata došlo poslije njegova dolaska u zakašnjenje. U tom slučaju izvođač nema pravo na izmjenu cijene radova. ZOO je u članku 627 odredio da izvođač ima pravo zahtijevati izmjenu cijene radova. Cijena radova je određena u članku 625. ZOO, tako da je propisano da se cijena radova može odrediti:

- po jedinici mjere ugovorenih radova (jedinčna cijena) ili
- u ukupnom iznosu za cijelu građevinu (ukupno ugovorena cijena).

Praksa zadnjih nekoliko godina je pokazala da se u dokumentacijama o nabavi i u ugovorima o javnoj nabavi radova pojavljuju tri situacije:

1. **Naručitelj određuje jedinstvenu – ukupnu – nepromjenjivu cijenu radova, bez PDV-a, iznos PDV-a i cijenu ponude s PDV-om (*ukupno ugovorena cijena*)** i dodatno određuje da se obračun izvedenih radova provodi tako da se stvarno izvedeni radovi množe s nepromjenjivim jediničnim cijenama radova iz troškovnika. Dodatno, naručitelji određuju da su, sukladno članku 4. stavku 1. točki 2. Pravilnika o dokumentaciji, količine predmeta nabave predviđene (okvirne), te da stvarano nabavljena količina predmeta nabave može biti veća ili manja od predviđene količine. Navedeno je određenje kontradiktorno, iako uobičajeno, budući da ukupna cijena radova ne može biti fiksna i nepromjenjiva, ako se radi o predviđenim količinama i obračunu temeljem stvarno izvedenih radova.
2. **Naručitelj određuje jedinstvenu – ukupnu – nepromjenjivu cijenu radova bez PDV-a, iznos PDV-a i cijenu ponude s PDV-om (*ukupno ugovorena cijena*), bez navođenja jediničnih cijena radova.** Takva je situacija uobičajena u ugovorima o građenju s odredbom „**ključ u ruke**“, u kojima naručitelj ne izrađuje troškovnik niti ponuditelji navode jedinične cijene, već samo ukupnu cijenu radova. Kod takvih ugovora ponuditelji nemaju na raspolaganju troškovnik niti ga popunjavaju. U tom se slučaju izvođač obavezuje samostalno izvesti sve radove potrebne za izgradnju i uporabu građevine, a ukupno ugovorena cijena radova obuhvaća i vrijednost svih nepredviđenih radova i viškova radova, a isključuje utjecaj manjkova radova na ugovorenu cijenu, pod pretpostavkom da nije došlo do izmjene opsega ugovorenih radova na temelju sporazuma ugovornih strana ili iz razloga za koje odgovara naručitelj.
3. **Naručitelj određuje jedinstvenu – ukupnu – nepromjenjivu cijenu radova, bez PDV-a, iznos PDV-a i cijenu ponude s PDV-om (*ukupno ugovorena cijena*), uz navođenje jediničnih cijena radova kod ugovora o građenju s odredbom „**ključ u ruke**“.** Naručitelji izrade i objave troškovnike koje obvezno popunjavaju ponuditelji, a obračun izvedenih radova se provodi tako da se množe stvarno izvedeni radovi s nepromjenjivim cijenama radova iz troškovnika. Navedeno je određenje također kontradiktorno kada se uzmu u obzir članci 625. i 630. ZOO.

Člankom 628. ZOO-a propisano je da, ako bi ugovorena cijena morala biti znatno povećana, naručitelj može raskinuti ugovor. U slučaju raskida ugovora, naručitelj je dužan

isplatiti izvođaču odgovarajući dio ugovorene cijene za, do tada izvedene radove te pravičnu naknadu za učinjene nužne troškove.

8. Realizacija izmjene ugovora o javnoj nabavi radova u situaciji poremećaja cijena građevinskog materijala i proizvoda

Smjernicama su dane preporuke na koji način provesti izmjene ugovora o građenju kod kojih je realizacija ugovora u tijeku. Tako je navedeno, da aktivnost izmjene ugovora o građenju ima, u pravilu, sljedeće komponente:

- obavještanje naručitelja, od strane izvođača, povodom porasta cijena radi moguće izmjene ugovora,
- podnošenje zahtjeva za izmjenu ugovora o građenju od strane izvođača,
- način dokazivanja porasta ugovorenih cijena i načini obračuna porasta cijena,
- način utvrđivanja cijene materijala ili proizvoda u različitim ugovorima o građenju,
- primjeri forme izmjene ugovora zbog porasta cijena građevinskih materijala,
- regulacija mogućih daljnjih izmjena ugovora zbog istog razloga.

Cilj i svrha obavještanja naručitelja od strane izvođača je najava mogućeg podnošenja zahtjeva za izmjenu ugovora, a sama forma izmjene ugovora jest dodatak, izmjena ili aneks ugovora.

U interesu je izvođača da pravodobno (*bez odgode*) preda naručitelju *obavijest o mogućem podnošenju zahtjeva za izmjenu ugovora*, odnosno, čim dođe do saznanja da su izmjene ugovora neophodne. U nekim modelima ugovora, primjerice FIDIC model ugovora, izvođač može ugovorno izgubiti pravo na potraživanje izmjene ugovora ili dovesti u rizik mogućnost dokazivanja porasta ugovorenih cijena.

Neovisno o modelu ugovora, u slučaju obavijesti kada je „*događaj*“ uzrokovan porastom cijena građevinskog materijala i proizvoda, u pravilu nije moguće precizno utvrditi na koji je točno dan (datum) nastupio „*događaj*“ – porast cijena materijala – jer se porast cijena odvija u određenom razdoblju, a ne radi se o konkretnom događaju na određeni dan. Pravodobnost izvođačeve obavijesti ovisit će o konkretnim uvjetima ugovora, materijalima i rokovima. Nepravodobna predaja Obavijesti kod npr. FIDIC-a 1999. u roku od 28 dana „od događaja“ uzrokuje gubitak prava, dok kod verzije FIDIC-a 2017. inženjer ima diskrecijsko pravo ocijeniti je li izvođač opravdano zakašnjo predati Obavijest u roku od 28 dana, prije zahtjeva za npr. izmjenu ugovora.

Za ugovore koji nisu prema FIDIC modelu, ZOO nije propisao rok za obavijest, već se tada dokazuje koji je rok razumno bio opravdan u pojedinom slučaju, a propust tog roka ne uzrokuje gubitak prava na naknadu, nego može samo uzrokovati štetu naručitelju (čl. 370. ZOO-a). U svakom slučaju obavijest ili zahtjev ne mogu biti nakon okončanog obračuna, ako je on ugovoren (*prema ZJN 2016 ne*

podrazumijeva se okončani obračun, ako nije ugovoren). U samoj obavijesti nije potrebno dati sve podatke za budući Zahtjev, nego opisati okolnost koja može biti temelj za Zahtjev. Javni naručitelj osobito ima opravdan interes pravodobno biti obaviješten o okolnostima koje mogu uzrokovati izmjene ugovora, radi kontrole njihova financiranja, posebno još ako se radi o sufinanciranju gdje mora opravdati svoje postupanje kod izmjene ugovora pred kontrolnim tijelom.

Zahtjev za izmjenu ugovora izvođač ima pravo podnijeti onda kada smatra da može isto dokazati, tj. osigurati revizijski trag i kad su ostvarene potrebne okolnosti s ciljem izmjene ugovora u dijelu ugovorene cijene. Zahtjev je izvođačevo pravo (interes), a ne obveza (dužnost). Nije niti interes niti obveza naručitelja „pozvati“ izvođača na podnošenje zahtjeva za izmjenu ugovora zbog promjene cijena, nego je obveza naručitelja sklopiti dodatak ugovoru ili izmjenu ugovora ako je priznao zahtjev izvođača za izmjenu ugovora.

Izvođač zahtjev može podnijeti tijekom ugovora, može na okončanom obračunu, ali ne može nakon okončanog obračuna (ako je ugovoren) i okončane situacije. Izvođač može podnositi zahtjeve sukcesivno (*mjesečno, kvartalno i sl.*), a korisno je kod prve izmjene ugovora urediti i ugovorno pravilo za daljnje moguće izmjene po istoj osnovi (*ali ne i nužno*). Propust daljnjeg uređenja načina priznanja razlike u cijeni sam po sebi (*u okviru dodatka/aneksa/izmjene ugovora kojim se rješava ranija razlika u cijeni*) ne znači odricanje od tog prava. Ali, za razliku od istog propusta kod ugovaranja, sada se ne može smatrati da izvođač i naručitelj nisu mogli predvidjeti okolnost koja je „*već nastupila*“.

Teret dokazivanja nastupa porasta cijena na tržištu u odnosu na ugovorenu cijenu radova za postizanje izmjene ugovora o građenju je na izvođaču.

Povećanje cijene radova se može priznati nakon sklapanja ugovora, a koji datum je naveden u ugovoru o javnoj nabavi radova, koji sukladno članku 3. stavku 1. točki 32. ZJN 2016 i članku 620., stavku 2. ZOO mora biti u pisanom obliku. Izmjene ugovora zbog povećanja cijene radova su moguće sve dok je ugovor na snazi, odnosno dok ne istekne.

9. Metode dokazivanje porasta cijena građevinskih materijala i proizvoda

Sukladno Smjernicama, dokazivanje porasta cijena građevinskih materijala i proizvoda se obavlja uz primjenu:

- dokumentarne metode,
- indeksne metode, kao kontrolne ako je moguća i
- burzovne metode, kao kontrolne ako je moguća.

Ugovorni troškovnici, uglavnom određuju jedinične cijene stavki koje uključuju više komponenti (*elemenata*). Iz jedinične cijene stavke, u pravilu, nije vidljiva cijena pojedinih elemenata (*rad, transport, materijal, režijski troškovi, zarada i dr.*) koji čine ukupnu cijenu stavke. Na izvođaču je teret dokaza udjela cijene materijala u ukupnoj cijeni stavke (čl. 627. ZOO govori o „*cijeni elemenata*“). *Ovu analizu je potrebno izraditi kako bi se utvrdilo koliko povećanje*

cijene materijala, za koji se traži povećanje cijene, utječe na povećanje jedinične cijene radova u promatranoj stavci troškovnika i utječe li to povećanje u tolikoj mjeri da bi cijena radova trebala biti veća za više od deset postotaka.

U analizi je potrebno definirati nabavnu cijenu materijala iz promatrane stavke ugovornog troškovnika, na dan sklapanja Ugovora, tako da se nabavna cijena materijala izdvoji zasebno od ukupno ugovorene jedinične cijene, u kojoj su uključeni i ostali elementi (npr. rad, transport, režijski troškovi, troškovi gradilišta, troškovi uprave, zarada). Međutim, zbog osiguravanja revizijskog traga, nije dovoljno samo da izvođač definira nabavnu cijenu materijala iz promatrane stavke ugovornog troškovnika, već izvođač mora dokazati naručitelju da je zaista u vrijeme sklapanja ugovora (predaje ponude izvođača) nabavna cijena materijala bila upravo takvu kakvu navodi u analizi. Datum predaje ponude i sklapanja ugovora su vezani rokom valjanosti ponude i jamstvom za ozbiljnost ponude, ako je tražena. Izvođač, u cilju dokazivanja i osiguravanja revizijskog traga dostavlja naručitelju ponude potencijalnih dobavljača materijala (za koji se traži povećanje cijene) u vrijeme predaje svoje ponude, na temelju kojih ponuda je izvođač odredio jediničnu cijenu stavke. Izvođač radova bi, ako je postupao pažnjom dobrog gospodara i savjesnosti i poštenja, trebao biti u mogućnosti dostaviti naručitelju više ponuda na temelju kojih je odredio jediničnu cijenu stavke. Primjer analize jedinične cijene stavke:

Dobava, doprema, izmjera, rezanje, savijanje postava i vezivanje armature jednostavne i srednje složenosti. Čelik kvalitete B500A i B500B, obračun armature izvršit će se po kg armature, prema glavnom projektu (kg 303.439,20).

Izvođač je ponudio cijenu stavke u iznosu od 9,80 kuna po kilogramu, što čini ukupnu cijenu stavke od 2.973.703,18 kuna.

Izvođač naručitelju dostavlja analizu jedinične cijene kako slijedi, primjerice:

Redni broj	Element koji čini jediničnu cijenu stavke	iznos u kunama, bez PDV-a, po kilogramu
1	cijena nabave materijala – armature – čelika (na temelju tri ponude koje je prikupio prilikom pripreme i predaje svoje ponude)	5,20 kuna
2	trošak transporta – doprema armature na gradilište	0,50 kuna
3	trošak režije, uprave tvrtke	0,30 kuna
4	trošak rada - izmjera, rezanje, savijanje postava i vezivanje armature	3,00 kune
5	zarada tvrtke	0,80 kuna
Sveukupno svi elementi koji čine jediničnu cijenu:		9,80 kuna

Uz predmetnu analizu cijene za ponudenu jediničnu cijenu iz ponude, izvođač je obvezan dostaviti i dokaze – npr. ponude potencijalnih dobavljača na temelju kojih ponuda je ispunio troškovnik. Osim analize jedinične ugovorne cijene za predmetnu stavku, u zahtjevu za izmjenu ugovora, izvođač je obvezan dostaviti dokaze o cijeni nabave armature – čelika kvalitete B500 i B500B, s odgovarajućim dokazima kada je određeni materijal nabavljen,

kada je isporučen, u kojoj je količina isporuka izvršena, te kada je plaćen i u kojem iznosu. Navedenu nabavu i ugradnju izvođač je obvezan povezati s dinamičkim planom građenja, radi dokazivanja da izvođač nije bio u zakašnjenju u vrijeme ugradnje.

Izvođač je obvezan dokazati da je cijena nabave materijala po kojoj je armaturu nabavio zaista bila tržišna cijena. Dokazi mogu biti: ponude više različitih dobavljača, cjenika i sl. Izvođač naručitelju dostavlja dokaze o cijeni nabave materijala s adekvatnim dokazima kada je određeni materijal nabavljen i isporučen, u kojoj količini je izvršena isporuka te kada je plaćen, s prikazom promjene cijene u odnosu na ugovorenu cijenu i vrijeme kad je bio dužan izvršiti nabavu tog materijala sukladno dinamičkom planu građenja.

Na temelju dokaza koje je izvođač dostavio naručitelju, a koji se sastoje od nekoliko ponuda raznih ponuditelja na tržištu koji nude armaturu (čelik) i cjenika koji su vrijedili u vrijeme nabave armature, narudžbenice iz koje se vidi da je roba naručena baš za predmetno gradilište, računa i otpremnice odabranog dobavljača, dokaz da je roba plaćena, te važećeg dinamičkog plana iz kojeg je vidljivo da je izvođač robu nabavljao 15 dana prije predviđene nabave i ugradnje, napravljena je tablica s novom kalkulacijom cijene stavke troškovnika: Dobava, doprema, izmjera, rezanje, savijanje postava i vezivanje armature jednostavne i srednje složenosti. Čelik kvalitete B500 A i B500B, obračun armature izvršit će se po kg armature, prema glavnom projektu. Nova kalkulacija, prema promijenjenoj nabavnoj cijeni armature (čelika) je kako slijedi:

Redni broj	Element koji čini jediničnu cijenu stavke	iznos u kunama, bez PDV-a, po kilogramu
1	cijena nabave materijala – armature – čelika (na temelju tri ponude koje je prikupio prilikom pripreme i predaje svoje ponude)	9,80 kuna
2	trošak transporta – doprema armature na gradilište	0,50 kuna
3	trošak režije, uprave tvrtke	0,30 kuna
4	trošak rada - izmjera, rezanje, savijanje postava i vezivanje armature	3,00 kune
5	zarada tvrtke	0,80 kuna
Sveukupno svi elementi koji čine jediničnu cijenu:		14,40 kuna

Prema navedenom, cijena stavke je povećana za 4,60 kuna po kilogramu. Nakon što se na ugovorenu jediničnu cijenu od 9,80 kuna, ugradi rizik izvođača od 10% na ugovorene jedinične cijene, naručitelj i izvođač mogu izračunati apsolutni iznos povećanja stavke i relativni iznos.

Izračun promjene cijene:

- ugovorena cijena 9,80 kuna po kilogramu,
- dokazana cijena nabave materijala 14,40 kuna po kilogramu,
- rizik izvođača od 10% jedinične ugovorene cijene - 0,98 kuna po kilogramu,
- Razlika jedinične cijene koja se može priznati 3,62 kuna po kilogramu.

U slučaju da naručitelj i/ili izvođač imaju dodatnih ne-doumica kako pripremiti dokumentaciju i podatke, a sve u cilju učinkovitog i efikasnog procesa utvrđivanja uvjeta i načina izmjene ugovora zbog promjene jediničnih cijena, svrsishodno je organizirati *zajednički sastanak*.

10. Izmjena ugovora o javnoj nabavi radova sklopljenih po modelu „ključ u ruke“

Ako je ugovorena ukupna cijena radova (npr. po modelu „ključ u ruke“), izvođač ima značajno teži postupak dokazivanja kolika je bila cijena nekog materijala u vrijeme predaje ponude (*odnosno sklapanja ugovora*), u vrsti ugovora gdje se uopće nisu ugovarale jedinične cijene radova unutar kojih se dobavlja taj materijal.

Zahtjev za izmjenu ugovora zbog povećanja jediničnih cijena je moguć i kod ugovora „ključ u ruke“ (*ukupna cijena*), ali tada izvođač mora najprije dokazati koje su količine tog materijala ugovorene u analizama projektne dokumentacije (što bi načelno trebao potvrditi i projektant) te zatim na tu količinu izvođač treba gornjim načinom *dokazati najprije nabavne cijene tog materijala na dan ugovaranja* ili drugi datum (*ovisno o ugovoru, npr. FIDIC*), a zatim razliku do tržišne cijene tog materijala na dan kad ga je po ugovoru nabavio.

Model ugovora „ključ u ruke“ u čl. 630. ZOO-a uređuje zaštitu naručitelja od rizika nepredviđenih radova i viškova radova, ali ne i od rizika porasta cijena materijala.

Iznimno, ako bi primjena ugovora po modelu „ključ u ruke“, u okolnostima priznanja razlike u cijeni, mogla uzrokovati raskid ugovora i značajne štete za naručitelja i izvođača, tada primjenom čl. 369. ZOO-a izvođač može predložiti izmjenu ugovora u dijelu ugovorene ukupne cijene u odnosu na materijal čija je cijena na tržištu značajno porasla, tako da se ugradnja tog materijala obračunava posebno ugovaranjem jedinične cijene za taj dio ugovorenih radova.

Primjer dokazivanja:

1. Ugovorena ukupna cijena radova u iznosu od 20.000.000,00 kuna, bez PDV-a;
2. Izvođač je uz potvrdu projektanta dokazao količinu materijala – armature (čelika) koja je predviđena,
3. Izvođač je dokazao prosječnu tržišnu cijenu armature (čelika) na dan sklapanja ugovora (*predaje ponude*) i na dan kada je izvršio nabavu armature (čelika), na jednak način kao i kod dokazivanja jedinično ugovorene cijene radova,
4. tako je utvrdio da je ukupna predviđena vrijednost armature (čelika) *na dan sklapanja ugovora* 2.000.000,00 kuna i dokazao je nabavnu cijenu tog materijala *na dan nabave*, u iznosu od 4.500.000,00 kuna, čime je uvećana ukupna ugovorena vrijednost radova na 22.500.000,00 kuna. Rizik izvođača iznosi 10% od ukupno ugovorene cijene odnosno 2.000.000,00 kuna.
5. na temelju prethodnih izračuna utvrđena je razlika za priznanje cijene od 500.000,00 kuna.

11. Zaključno

Poremećaj na tržištu, koji je doveo do značajnog povećanja cijena ključnih građevinskih materijala i proizvođa, doveo je do situacije da je ispunjenje ugovora o javnoj nabavi radova za izvođače postalo vrlo otežano. Nastavak ispunjenja ugovora po ugovornim klauzulama o nepromjenjivosti jediničnih i ukupne cijene može ugroziti poslovanje izvođača radova te dovesti do njegove nelikvidnosti i gubitaka i posljedično do nemogućnosti izvršenja sklopljenih ugovora. Vlada RH je donijela Zaključak o postupanju radi ublažavanja posljedica poremećaja cijena građevinskog materijala i proizvoda, kojim je određeno da naručitelji koji imaju ugovore sklopljene u postupcima javne nabave, zajedno s izvođačima pristupe analizi ugovorenih jediničnih cijena građevinskih materijala i proizvoda za neizvršene ugovora o javnoj nabavi kako bi utvrdili one stavke na koje je promjena cijena utjecala više od 10%. Također se pozivaju naručitelji koji imaju ugovore sklopljene u postupcima javne nabave na izmjene ugovora temeljem članka 317. ZJN 2016, u mjeri u kojoj su one opravdane za ublažavanje posljedica aktualne situacije i za koje se analizom pokazalo da je porast cijena utjecao više od 10%.

Kako bi olakšala primjenu Zaključka i kako bi naručiteljima i izvođačima dala okvir i preporuku kod nastupa okolnosti mogućeg priznanja razlika u cijeni građevinskih radova na način koji je standardiziran, ovisno o posebnostima svakog pojedinog ugovora o javnoj nabavi radova HGK je donijela Smjernice za provedbu postupaka priznanja razlike u cijeni na temelju ugovora o građenju u slučajevima porasta cijena pojedinih građevinskih materijala i proizvoda, primjenom čl. 627. Zakona o obveznim odnosima, uz primjenu odredbi ZJN 2016. Smjericama su dane upute, primjeri i standardi za postupanje u cilju provjere uvjeta ima li osnove za izmjenu ugovora o javnoj nabavi radova sukladno članku 627. ZOO i članka 317. ZJN 2016, kao i za izračunavanje točnog iznosa izmjena pojedinog ugovora.

Člankom 313. stavkom 3. ZJN 2016 je propisano da se na odgovornost ugovornih strana za ispunjenje obveze iz ugovora o javnoj nabavi, uz odredbe ZJN 2016, na odgovarajući način primjenjuju odredbe zakona kojima se uređuju obvezni odnosi. Članak 627. ZOO regulira okolnosti kada ugovaratelj (izvođač), unatoč činjenici da je ugovorena nepromjenjiva cijena radova, može zahtijevati izmjenu cijene ugovora, koje pravo mu ne može osporiti naručitelj. Ukoliko su ispunjeni uvjeti propisani člankom 317. ZJN 2016 i uz osiguravanje revizijskog traga kojim se opravdava izmjena ugovora kako je propisano točkom 2. Zaključka, nema zapreka da naručitelj i izvođač pristupe izmjeni ugovora sklopljenih u postupcima javne nabave.

Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave*

Dionici u sustavu javne nabave, osim poznavanja zakonodavnog okvira, moraju biti upoznati s praksom Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (dalje u tekstu: Državna komisija) kao tijela nadležnog za rješavanje o žalbama u vezi s postupcima sklapanja ugovora o javnoj nabavi, okvirnih sporazuma i projektnih natječaja, na koje se primjenjuje Zakon o javnoj nabavi. Upravo kroz praksu Državne komisije često se dolazi do odgovora na pitanja kako postupiti u pojedinoj situaciji, pa se u ovoj rubrici obrađuju aktualne odluke Državne komisije te se daje prikaz najvažnijih stavova.

Troškovnik kao sastavni dio ponude

Činjenica što je odabrani ponuditelj popunio obrazac troškovnika od 31. siječnja 2022., a ne naknadno objavljeni izmijenjeni troškovnik, nije od utjecaja na valjanost njegove ponude.¹

... u žalbi na Odluku o odabiru žalitelj navodi da je odabrani ponuditelj u ponudi dostavio troškovnik koji se značajno razlikuje od troškovnika kojeg je objavio naručitelj putem EOJN RH 16. veljače 2022. Navodi da ponuda stoga nije u skladu s dokumentacijom.

Naručitelj navodi da je nakon saznanja da za traženu crpku UPA 200-28/6, TV. br. 1-T07-634418 više nisu dostupni rezervni dijelovi, 16. veljače 2022. izbrisao stavku XI Remont crpke CS Jandrići te objavio **izmijenjeni troškovnik**. Navodi da je odabrani ponuditelj ispunio prvi troškovnik u kojem je popunio sve stavke, osim stavke XI Remont crpke CS Jandrići, koju je naručitelj izbrisao iz troškovnika, te je odabrani ponuditelj popunio sve tražene stavke troškovnika.

Toč. 2.5. dokumentacije propisano je da je troškovnik sastavni dio dokumentacije. Gospodarski subjekti moraju ponuditi cjelokupni predmet nabave, odnosno popuniti sve stavke iz troškovnika, a nije im dozvoljeno mijenjati tekst troškovnika kao ni mijenjati količine u pojedinim stavkama troškovnika. Jedinичne cijene svake stavke troškovnika i ukupna cijena moraju biti zaokružene na dvije decimale. Popunjeni troškovnik koji se prilaže ponudi nije potrebno dodatno potpisivati ili ovjeravati.

Naručitelj je 16. veljače 2022. objavio da stavku XI Remont crpke CS Jandrići briše iz troškovnika te je u EOJN RH istoga dana objavio troškovnik bez te stavke. Uvidom u troškovnik odabranog ponuditelja utvrđeno je da je popunio troškovnik od 31. siječnja 2022., s time da stavka koja je brisana izmjenom od 16. veljače 2022. nije ispunjena. Državna komisija je ocijenila da činjenica

što je odabrani ponuditelj popunio obrazac troškovnika od 31. siječnja 2022., sama po sebi nije od utjecaja na valjanost ponude jer je izmjenom troškovnika izbrisana stavka koju odabrani ponuditelj uopće nije niti popunio. Stoga, njegova ponuda u tom dijelu nije protivna toč. 2.5. dokumentacije jer su ponuđene sve stavke važećeg troškovnika. Žalbeni navod je neosnovan.

Uvid u uzorke kao sastavni ponude u postupku javne nabave

Naručitelj nije žalitelju omogućio uvid u cjelokupnu dokumentaciju postupka nabave jer mu nije omogućio uvid u uzorke koji čine sastavni dio ponude odabranog ponuditelja.²

... u žalbi na Odluku o odabiru žalitelj navodi da je putem e-maila zatražio od naručitelja da mu omogući uvid u ponude. Navodi da su ovlaštene predstavnici žalitelja izvršili uvid u ponude i cjelokupnu dokumentaciju predmeta nabave, osim u **uzorke** odabranog ponuditelja. Kako uzorci čine sastavni dio ponude i da bi žalitelj ocijenio odgovaraju li uzorci tehničkoj specifikaciji, trebao je isto i provjeriti.

U odgovoru na žalbu naručitelj navodi da je žalitelju omogućio uvid u ponude, no da su uzorci koje je zatražio u zakonskom roku stigli u Odsjek za javnu nabavu, koji ih je uputio na Odjel za radiologiju kao stručnom tijelu za ocjenu uzoraka (Potrošni materijal za automatsku pumpu za MR za davanje kontrasta).

Državna komisija je ocijenila da je naručitelj omogućio uvid žalitelju u dokumentaciju postupka kao i u ponude, međutim nije mu omogućio uvid u uzorke odabranog ponuditelja, koji čine sastavni dio ponude. Argumentacija naručitelja da su uzorci smješteni na Odjelu za radiologiju, kao stručnom tijelu za ocjenu istih, ne može se prihvatiti kao opravdan razlog radi čega je žalitelju onemogućen uvid u iste. S obzirom na to da se u konkretnom

* Pripremio: Ante Loboja, dipl. iur., Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.

¹ Rješenje Državne komisije: Klasa: UP/II-034-02/22-01/214, od 26. travnja 2022.

² Rješenje Državne komisije: Klasa: UP/II-034-02/20-01/126, od 3. travnja 2020.

slučaju ne radi o dokumentima koji su označeni tajnim, odnosno o dijelovima dokumentacije u koju podnositelj može izvršiti neposredan uvid putem EOJN RH, Državna komisija je ocijenila da naručitelj nije žalitelju omogućio uvid u cjelokupnu dokumentaciju postupka nabave pa je utvrđena povreda postupka koja je protivna članku 310. ZJN 2016. Žalbeni navod je osnovan.

Pravni interes za izjavljivanje žalbe

Odvjetnica nije dokazala da ima pravni interes za izjavljivanje žalbe u postupku javne nabave³

... u žalbi sadržaj dokumentacije žalbu je izjavila odvjetnica. Prije nego se upusti u meritorno odlučivanje, Državna komisija provjerava postojanje postupovnih pretpostavki za izjavljivanje žalbe na strani žalitelja: nadležnost, dopuštenost, urednost i pravodobnost žalbe, postojanje pravnog interesa te na činjenicu je li žalbu izjavila ovlaštena osoba. Uz žalbu je kao dokaz o postojanju prava na žalbu, priložena potvrda Hrvatske odvjetničke komore o upisu u **Imenik odvjetnika Komore**.

Pravo na žalbu ima svaki gospodarski subjekt koji ima ili je imao pravni interes za dobivanje određenog ugovora o javnoj nabavi, okvirnog sporazuma, dinamičkog sustava nabave ili projektnog natječaja i koji je pretrpio ili bi mogao pretrpjeti štetu od navodnoga kršenja subjektivnih prava. Sukladno članku 3. Zakona o odvjetništvu odvjetnici smiju pružati sve oblike pravne pomoći, a osobito: davati pravne savjete, sastavljati isprave (ugovore, oporuke, izjave i dr.), sastavljati tužbe, žalbe, prijedloge, i sl. Dostavljenim dokazom (potvrde o upisu u Imenik odvjetnika Komore) žaliteljica nije dokazala da ima pravni interes za dobivanje ugovora u konkretnom postupku, već da je odvjetnica koja može pružati pravnu pomoć, u smislu Zakona o odvjetništvu.

Iz članka 401. ZJN 2016. proizlazi da se propisivanjem ovlasti za izjavljivanje žalbe štiti interes pojedinog gospodarskog subjekta čija bi subjektivna prava mogla biti povrijeđena ako osporavana dokumentacija nije zakonita, a koji istovremeno ima ili je imao pravni interes za dobivanje određenog ugovora. Dakle, štiti se interes gospodarskog subjekta u odnosu na kojeg su ispunjene te opisane pretpostavke, a ne javni/opći interes odnosno interes bilo kojeg subjekta da dokumentacija bude sukladna zakonu. Zaštita općeg interesa u smislu zakonitosti dokumentacije ostvaruje se kroz odredbu članka 401. stavka 2. ZJN 2016, kojom je pravo na žalbu omogućeno tijelu državne uprave nadležnom za politiku javne nabave i nadležnom državnom odvjetništvu. Budući da na strani žalitelja nisu kumulativno ispunjene pretpostavke iz članka 401. stavka 1. ZJN 2016 odbacuje se žalba zbog nedostatka pravnog interesa. (Klasa: UP/II-034-02/19-01/1142, od 24. siječnja 2019.)

tim4pin.doo
ZA SAVJETOVANJE

CJENIK

ZA OGLAŠAVANJE
U ČASOPISU

tim4pinmagazin

- 1. OMOTNE STRANICE**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. II - 1.500,00 kn
str. III - 1.000,00 kn
str. IV - 2.500,00 kn
- 2. KOLORNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. 1-4 - 1.000,00 kn
- 3. DVOBOJNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
- **750,00 kn** (cijela stranica
205 x 285 mm)
- **500,00 kn** (pola stranice
177 x 126 mm vodoravno ili
86 x 259 mm - okomito)

U cijenu oglašavanja nije uključen PDV.
Odobravamo popust za dogovoreno višekratno objavljivanje.
Rok za predaju oglasa do 25. u mjesecu.
Oglas je potrebno dostaviti u TIFF, JPEG ili PDF formatu.

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje
Ulica kneza Trpimira 15, 10 000 Zagreb
T: 01/5531-755, E: centar@tim4pin.hr, www.tim4pin.hr
OIB: 83718300522, IBAN HR3323400091110546815

³ Rješenje Državne komisije: UP/II-034-02/19-01/1142, od 24. siječnja 2019.

U nastavku donosimo pregled otvorenih natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava iz područja poljoprivrede, poduzetništva, socijalne uključenosti i ostalog na koji se zainteresirani prijavitelji mogu javiti te iz europskih fondova ostvariti financijske potpore za provedbu svojih aktivnosti.

Pregled otvorenih natječaja za sufinanciranje iz EU fondova *

PODRUČJE	NATJEČAJ	RAZDOBLJE	PRIJAVITELJI
Poduzetništvo	Podrška razvoju poduzetništva u gradu Petrinji	23.05.2022.- 21.06.2022.	Mikro poduzetnici Mali i srednji poduzetnici
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu operacije 8.5.1 „Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura“	13.05.2022.- 30.09.2022.	Korisnici su šumoposjednici u skladu s člankom 14. Zakona o šumama te udruge šumoposjednika
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu operacije 8.6.1 „Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima“	13.05.2022.- 30.09.2022.	Obrti i trgovačka društva (isključujući trgovačka društva čiji su osnivači/članovi jedinice lokalne samouprave) Šumoposjednici (isključujući jedinice lokalne samouprave i javne ustanove/javna tijela)
Socijalna uključenost	Poziv na dostavu projektnih prijedloga „Zaželi – program zapošljavanja žena – faza III“	11.05.2022.- 31.08.2022.	Neprofitne organizacije Jedinice lokalne samouprave Jedinice regionalne (područne) samouprave
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba tipa operacije 4.1.1 „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ – ulaganja u sektor mliječnog govedarstva	09.05.2022.- 28.07.2022.	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva u sustavu PDV-a Poljoprivredne organizacije Poljoprivredni gospodarski subjekti
Poljoprivreda	Deveti Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. »Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva«, provedbu tipa operacije 4.1.2 »Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš«	09.05.2022.- 28.07.2022.	Korisnici koji su podnijeli zahtjev za potporu za prihvatljiva ulaganja na Natječaj za provedbu tipa operacije 4.1.1
Socijalna uključenost	Osiguravanje školske prehrane za djecu u riziku od siromaštva (školska godina 2022. – 2023.)	25.04.2022.- 30.06.2022.	Jedinice lokalne samouprave Jedinice regionalne (područne) samouprave
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba tipa operacije 4.1.1 „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ – ulaganja u skladišne kapacitete za žitarice i uljarice	08.03.2022.- 30.06.2022.	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva u sustavu PDV-a Poljoprivredne organizacije
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba tipa operacije 4.1.1 „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ – ulaganja u sektor mliječnog govedarstva	04.03.2022.- 30.06.2022.	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva u sustavu PDV-a Poljoprivredne organizacije Poljoprivredni gospodarski subjekti
Ostalo	Pružanje privremenog smještaja potrebitog stanovništva na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije, Karlovačke županije, Varaždinske županije, Međimurske županije, Brodsko-posavske županije, Koprivničko-križevačke županije i Bjelovarsko-bilogorske županije nastalih kao posljedica serije potresa s epicentrom na području Sisačko-moslavačke županije počevši od 28. prosinca 2020. godine	05.01.2022.- 30.06.2022.	Javna tijela (ministarstva i agencije) Jedinice lokalne samouprave Jedinice regionalne (područne) samouprave
Ostalo	„Ublažavanje siromaštva pružanjem pomoći najpotrebitijim osobama podjelom hrane i/ili osnovne materijalne pomoći – faza IV“	03.12.2021.- 30.06.2022.	Neprofitne pravne osobe kojima je nadležno upravno tijelo izdalo rješenje kojim se odobrava stalno prikupljanje i pružanje humanitarne pomoći
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu podmjere 19.1. „Pripremna pomoć“ – provedba tipa operacije 19.1.1. „Pripremna pomoć“	21.09.2021.- 31.01.2023.	Lokalna akcijska grupa (LAG)

* Pripremio: Tomislav Čakanić, struč.spec.ormo., TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje, Zagreb.

Javna usluga parkiranja

Desanka Sarvan*

Parkiranje uz naplatu javna je usluga za čiju su izvedbu nadležne JLS. Stoga i omogućavanje obavljanja djelatnosti ove javne usluge na nekretninama u vlasništvu privatnih osoba podliježe odlukama JLS. To znači da obavljanje usluge parkiranja na parkiralištima u privatnom vlasništvu podliježe odredbama općeg akta tj. odluke JLS o regulaciji prometa.

1. Uvod

Pitanje organizacije parkiranja u jedinicama lokalne samouprave (dalje u tekstu: JLS) jedno je od značajnijih, naročito u turističkim mjestima gdje se za vrijeme turističke sezone znatno povećava broj potencijalnih korisnika. Usluga javnoga parkiranja uglavnom se naplaćuje na parkiralištima u vlasništvu JLS, dok je pojava formiranja parkirališta na zemljištu u vlasništvu privatnih osoba i naplata usluge na tim parkiralištima na neki način podnormirana te se u praksi javlja niz pitanja u svezi navedene djelatnosti.

U tom smislu važna je odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-885/2017 od 20. siječnja 2022. godine kojim je usvojio je ustavnu tužbu te ukinuo se presudu Županijskog suda u Puli-Pola broj: Gž-498/15-3 od 25. listopada 2016. godine i predmet vratio Županijskom sudu u Puli-Pola na ponovni postupak. U navedenoj odluci Ustavni sud iznio je pravno stajalište u odnosu na naplatu parkiranja na zemljištu u privatnom vlasništvu i istakao kako se radi o javnoj usluzi te je stoga navedena odluka značajna za ovo pitanje.

2. Činjenično stanje

U konkretnom slučaju utvrđeno je sljedeće činjenično stanje:

- podnositelj je parkirao svoje osobno vozilo 23. lipnja 2013. godine na parkiralištu u turističkom naselju Barbariga zbog čega je tužitelj od njega tražio naplatu za neplaćenu dnevnu parkirališnu kartu u iznosu od 130,00 kuna;
- za predmetno potraživanje izdano je rješenje o ovrsci na temelju vjerodostojne isprave broj: Ovr-3130/13 od 13. prosinca 2013. godine koje je donio I. K., javni bilježnik;
- tužitelj B. Parking d.o.o. registriran je u sudskom registru Trgovačkog suda u Rijeci, Stalna služba u Pazinu, između ostaloga i za održavanje i upravljanje parkiralištima;
- tužitelj je 15. svibnja 2013. godine sklopio ugovor o zakupu brojnih nekretnina s tvrtkom G.U. Barbariga d.o.o. radi organiziranja sustava i provođenja naplate usluge parkiranja;
- podnositelj je svoje vozilo parkirao na nekretnini k.č.br. 7945 zk.ul. 19521 k.o. Vodnjan koja je obuhvaćena ugo-

vorom o zakupu i na kojoj tužitelj pruža uslugu parkiranja, a da nije platio parkirnu kartu;

- na naznačenoj nekretnini pravo suvlasništva imaju Hrvatske šume, G.U. Barbariga te Simona i Danijela Traunšek;
- Grad Vodnjan nije dao suglasnost ili donio bilo kakvu odluku kojom bi se na toj nekretnini uređivala usluga i naplata parkiranja;
- Policijska uprava Istarska nikad nije izdala, niti je traženo od nje odobrenje za obavljanje poslova naplate parkiranja od strane tužitelja u turističkom naselju Barbariga.

Na temelju utvrđenih činjenica u parničnom postupku Općinski sud u Puli-Pola presudom broj: Povrv-174/14-6 od 26. rujna 2014. godine ukinuo je u cijelosti rješenje o ovrsci na temelju vjerodostojne isprave broj: Ovr-3130/13 od 13. prosinca 2013. godine koje je donio I. K., javni bilježnik.

Protiv prvostupanjske presude tužitelj je podnio žalbu. Županijski sud u Puli-Pola osporenim presudom broj: Gž-498/15-3 od 25. listopada 2017. godine prihvatio je žalbu tužitelja kao osnovanu te je preinačio prvostupanjsku presudu tako da se održava na snazi platni nalog sadržan u rješenju o ovrsci na temelju vjerodostojne isprave broj: Ovr-3130/13 od 13. prosinca 2013. godine koje je donio I. K., javni bilježnik, a kojim je podnositelj obavezan platiti tužitelju iznos od 130,00 kuna s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom uz naknadu prouzročene parnične troška.

3. Ocjena Ustavnog suda

Ustavni sud je naveo kako Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi NN, br. 33/01., 60/01. - vjerodostojno tumačenje članaka 31. stavka 1., 46. stavka 1. i 2., 56. stavka 4. i 90. stavka 1., 129/05., 109/07., 36/09., 125/08., 36/09., 150/11., 144/12., 123/17., 98/19. i 144/20.) u mjerodavnom dijelu propisivao je:

“Članak 19.

Općine i gradovi u svom samoupravnom djelokrugu obavljaju poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na:

(...)

- promet na svom području

Ustavni sud je nadalje naveo da je člankom 5. stavkom 1. točkom 6. Zakona o sigurnosti prometa na cestama (NN, br. 67/08., 48/10., 74/11., 80/13., 158/13., 92/14., 64/15., 108/17., 70/19., 42/20.; dalje u tekstu: ZoSPC) u mjerodavnom dijelu propisano je:

“Članak 5.

(1) Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, u skladu s odredbama ovoga Zakona, uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, uređuju promet na svom području tako da određuju:

(...)

6. parkirališne površine i način parkiranja, zabrane parkiranja i mjesta ograničenog parkiranja,

(...)”

Uvidom u “Službene novine Grada Vodnjana-Dignano” utvrđeno je da je usluga parkiranja po prvi puta uređena Odlukom o korištenju javnih parkirališta na području Grada Vodnjana-Dignano od 30. ožujka 2016. godine (Službene novine grada Vodnjana-Dignano, br. 2/16.). U skladu s odredbama članaka 2. i 3. naznačene Odluke parkirališne površine određuje gradonačelnik uz prethodnu suglasnost Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske, dok tehničke, organizacijske poslove, naplatu te nadzor nad parkiranjem vozila obavlja trgovačko društvo u vlasništvu Grada Vodnjana.

Ustavni sud je zaključio da je sukladno citiranim mjerodavnim odredbama zakona:

- pružanje usluge parkiranja, kao javna usluga prepuštena na uređenje jedinicama lokalne samouprave, uz suglasnost nadležnog ministarstva,
- na javni karakter ove usluge nije od utjecaja vlasničkopravni odnos na nekretninama na kojima se ova javna usluga pruža,
- javnopravni karakter ove usluge ne može se mijenjati niti obveznopravnim poslom sklopljenim sa subjektima različitim od onih koji su zakonom i podzakonskim propisom ovlašteni za uređenje pitanja parkiranja,
- pravnim poslom ne mogu se derogirati ni prisilne odredbe ZoSPC-a kojima se ovlašćuju jedinice lokalne i područne samouprave na određivanje parkirališne površine i način parkiranja,
- ujedno, postojanje registracije za obavljanje neke privredne aktivnosti pri nadležnom tijelu sudbene vlasti, samo po sebi, ne predstavlja dostatnu pravnu osnovu za obavljanje te aktivnosti.

4. Zaključak

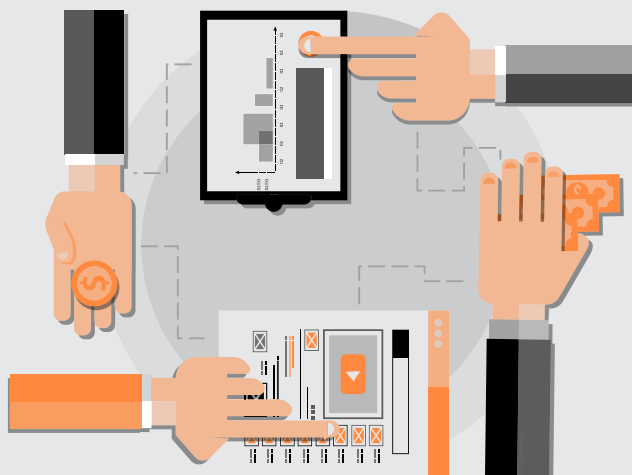
Prema pravnom stajalištu Ustavnog suda parkiranje uz naplatu je javna usluga za čiju izvedbu jesu nadležne JLS. Stoga i omogućavanje obavljanja djelatnosti ove javne usluge na nekretninama u vlasništvu privatnih osoba podliježe odlukama JLS. To znači da obavljanje usluge parkiranja na parkiralištima u privatnom vlasništvu podliježe odredbama općeg akta tj. odluke JLS o regulaciji prometa iz točke 6. stavka 1. članka 5. ZoSPC-a, odnosno, da parkirališta u privatnom vlasništvu, da bi se na njima mogla obavljati naplata javne usluge, moraju biti obuhvaćena navedenim općim aktom.

DJELOVANJE CENTRA

tim4pin

MOŽETE PRATITI NA

WWW.TIM4PIN.HR

Osnivanje udruge

Bernard Iljazović*

U članku autor podsjeća na formalne korake osnivanja udruge građana i registraciji udruge sukladno relevantnom zakonodavstvu Republike Hrvatske.

1. Uvodno

Iako se u javnom prostoru ponekad stječe dojam da je vođenje udruge jednostavan i lagan posao te da taj pravni oblik nije reguliran brojnim propisima, ta konstatacija u mnogome nije točna. Naime, vođenje cjelokupnog poslovanja udruge iziskuje predani i aktivni angažman svih zaposlenika udruge, s obzirom na to da o njihovom radu, a potom i o drugim faktorima, kao na primjer onim financijskim, ovisi uspjeh realizacije projekata udruge, a samim time i stabilnost i opstojnost udruge. Uz to, djelovanje udruge regulirano je različitim zakonskim propisima kako pravnim, tako i financijskim. Najčešće se veliki broj udruga osniva radi realiziranja točno specificiranog cilja koji će u krajnjoj liniji pridonijeti i boljitku šire društvene zajednice. U posljednje vrijeme udruge su sve više aktivne u rješavanju goruće problematike u društvenoj zajednici i to posebice u onim situacijama kada državne strukture zakažu u obavljanju svojih temeljnih zadaća. Upravo su tu udruge odigrale ključnu ulogu, iako im to prirodi stvari ne bi trebala biti primarna svrha. Stoga, prije nego li se krene u postupak osnivanja i registracije udruge, potrebno je proanalizirati je li takav oblik organizacije, odnosno pravni oblik, najadekvatniji za realizaciju ideje, to jest ostvarenje ciljeva kojima teži određena skupina, odnosno osnivači. U konačnici, ako se donese odluka za osnivanje udruge, tada je potrebno poduzeti brojne radnje kako bi osnivanje i registracija udruge bila uspješna i u skladu sa zakonskim propisima.

2. Pojam udruge

Sukladno odredbama Zakona o udrugama¹, pod udrugom se podrazumijeva svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba koje se radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, zaštitu okoliša i prirode i održivi razvoj te za humanitarna, socijalna, kulturna, odgojno-obrazovna, znanstvena, sportska, zdravstvena, tehnička, informacijska, strukovna ili druga uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom, a bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje tog oblika udruživanja.

Djelovanje udruge temelji se, između ostaloga, na načelu demokratskog ustroja, što znači da udrugom upravljaju članovi tako da unutarnji ustroj udruge mora biti zasnovan na načelima demokratskoga zastupanja i demokratskog načina očitovanja volje članova.

3. Radnje koje prethode osnivanju udruge

Prije održavanja osnivačke skupštine udruge, neophodno je poduzeti sljedeće korake:

- utvrditi osnivače udruge
- utvrditi osnovne podatke o udruzi, odnosno: naziv udruge te po izboru skraćeni naziv, naziv na stranom jeziku, skraćeni naziv na stranom jeziku, sjedište udruge te po izboru teritorij djelovanja udruge, izgled pečata udruge te po izboru znak udruge i njegov izgled, osobe ovlaštene za zastupanje udruge i likvidatora (način izbora i opoziva i ime i prezime)
- utvrditi svrhu udruge: cilj ili ciljeve udruge, područje/a djelovanja sukladno ciljevima, ciljane skupine, djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi, gospodarske djelatnosti sukladno Zakonu o udrugama i posebnim propisima, ako će ih druga obavljati
- utvrditi članstvo udruge: uvjeti i načini u članjivanja i prestanak članstva, prava, obveze i odgovornosti članova, stegovna odgovornost članova, način vođenja popisa članova, te po izboru kategorije članstva
- utvrditi način upravljanja udrugom: tijela udruge (po izboru), sastav tijela, način sazivanja sjednica, postupak izbora predstavnika u tijela udruge i njihova opoziva, ovlašti tijela, način odlučivanja u tijelima, trajanje mandata, način sazivanja skupštine u slučaju isteka mandata
- utvrditi preostala pitanja propisana Zakonom o udrugama: način osiguranja javnosti djelovanja udruge, udruživanje u saveze i ustrojstvene oblike udruge (po izboru), imovina, način stjecanja i raspolaganja imovinom, postupak s imovinom u slučaju prestanka udruge, način rješavanja sporova, način rješavanja sukoba interesa unutar udruge (definirati što se u udruzi smatra sukobom interesa), te druga pitanja od značaja za djelovanje udruge.
- izraditi nacrt/prijedlog statuta udruge
- utvrditi vrijeme i mjesto održavanja sjednice osnivačke skupštine
- pribaviti preslike osobnih iskaznica ili putovnica osnivača, likvidatora i osoba ovlaštenih za zastupanje
- pribaviti suglasnost zakonskog zastupnika, odnosno skrbnika za osnivače koji su maloljetne osobe s navrše-

* Bernard Iljazović, dipl. iur., Zagreb

¹ Zakon o udrugama; NN, br. 74/14, 70/17, 98/19.

nih 14 godina života, te punoljetne osobe lišene poslovne sposobnosti u dijelu sklapanja pravnih poslova (prije održavanja osnivačke skupštine).

Dok je na osnivačkoj skupštini potrebno poduzeti sljedeće radnje: odrediti osobe koje će voditi sjednicu i zapisničara, utvrditi vrijeme početka održavanja sjednice skupštine, utvrditi nazočne osnivače udruge, donijeti odluku o osnivanju udruge (nakon predstavljanja svrhe osnivanja i rasprave), donijeti odluku o usvajanju statuta udruge (nakon predstavljanja prijedloga statuta i rasprave), ako su statutom predviđena tijela upravljanja, tada se obavlja izbor predstavnika u tijela upravljanja udruhom (nakon provedenog kandidacijskog postupka), imenovanje (ili izbor) osobe/a ovlaštene/ih za zastupanje, imenovanje (ili izbor) likvidatora (ako je statutom predviđeno da ga bira skupština), donošenje odluke o pokretanju postupka za upis u Registar udruga, te utvrditi vrijeme završetka sjednice skupštine. Također, ovjeriti vlastoručnim potpisom osobe ovlaštene za zastupanje udruge, statut i zapisnik o radu osnivačke skupštine.

Nakon osnivačke skupštine udruge, osnivači udruge samostalno odlučuju o tome hoće li pokrenuti postupak stjecanja svojstva pravne osobe upisom u Registar udruga ili će djelovati kao udruga koja nema svojstvo pravne osobe. Iz toga proizlazi da je upis u Registar udruga dobrovoljan i obavlja se na zahtjev osnivača udruge. Naime, udruga stječe pravnu osobnost danom upisa u Registar udruga Republike Hrvatske, s time da se na udruge koje nemaju svojstvo pravne osobe na odgovarajući način primjenjuju propisi koji se odnose na ortaštvo, odnosno Zakon o obveznim odnosima. Zahtjev s propisanom dokumentacijom za upis u Registar udruga podnosi se nadležnom upravnom tijelu u županiji, odnosno gradu Zagrebu na čijem je području sjedište udruge. Zahtjev za upis u Registar udruga u ime osnivača, podnosi osoba ovlaštena za zastupanje udruge. Propisana dokumentacija koju je potrebno priložiti uz zahtjev uključuje: zapisnik o radu i odlukama osnivačke skupštine, odluka skupštine o pokretanju postupka za upis u Registar udruga, odnosno ako takva odluka nije donesena na osnivačkoj skupštini, statut, popis osnivača, osobna imena osoba ovlaštenih za zastupanje i osobno ime ili naziv likvidatora, izvod iz sudskog ili drugog registra za stranu pravnu osobu osnivača udruge, preslika osobne iskaznice ili putovnice za osnivače, likvidatora i osobe ovlaštene za zastupanje, suglasnost ili odobrenje nadležnog tijela za obavljanje određene djelatnosti, kada je to propisano posebnim zakonom kao uvjet za upis udruge, ovjerena suglasnost zakonskog zastupnika, odnosno skrbnika kada je osnivač udruge maloljetna osoba s navršenih 14 godina života ili punoljetna osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu sklapanja pravnih poslova, ovjerenu izjavu iz članka 15. stavaka 2., 3. i 4. Zakona o udrugama. Nadležno upravno tijelo dužno je donijeti rješenje o zahtjevu za upis u roku od 30 dana od dana predaje urednog zahtjeva za upis. Ako službena osoba nadležnog upravnog tijela utvrdi da statut udruge nije u skladu sa zakonom ili ako zahtjevu nisu priloženi propisani dokazi, tada će zaključkom pozvati podnositelja zahtjeva za upis u registar

udruga da uskladi statut, odnosno dostavi dokaze, u roku koji ne može biti kraći od 15 dana.

Nadležno upravno tijelo dužno je dostaviti udruzi ovjereni primjerak statuta udruge i rješenje o upisu u registar udruge. Naime, upis u registar udruga izvršit će se po izvršnosti rješenja o upisu. Treba naglasiti da žalba protiv rješenja o upisu u registar udruga ne odgađa izvršenje rješenja. U slučaju da nadležno upravno tijelo ne donese rješenje o upisu u registar udruga u roku od 30 dana od dana predaje urednog zahtjeva, smatrat će se da je udruga upisana u registar udruga idućeg dana nakon isteka tog roka. No, to se neće primjenjivati u slučajevima kada statut udruge nije u skladu sa zakonom ili zahtjevu za upis u registar nisu priloženi odgovarajući dokazi.

S druge strane, zahtjev za upis u registar udruga odbit će se ako su statutom utvrđeni ciljevi i djelatnosti udruge u suprotnosti s Ustavom ili zakonom ili ako podnositelj u propisanom roku ne postupi po zaključku nadležnog upravnog tijela. Treba istaknuti da se udruge mogu samostalno opredjeljivati i razvrstavati u registru udruga prema ciljanim skupinama iz Popisa ciljanih skupina koji je sastavni dio relevantnog Pravilnika.²

Udruge mogu imati jednu ili više ciljanih skupina s obzirom na članstvo i/ili korisnike prema kojima je udruga usmjerena. Također, udruge se mogu samostalno razvrstavati u registru udruga u jednom ili više područja djelovanja i djelatnostima kojima se ostvaruju ciljevi propisanim statutom prema Klasifikaciji djelatnosti udruga koja je sastavni dio navedenoga Pravilnika. Nakon dobivanja rješenja o upisu u Registar udruga, potrebno je Državnom zavodu za statistiku poslati zahtjev za upis u Registar poslovnih subjekata radi određivanja matičnog broja i razvrstavanja prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti. Zahtjev se mora poslati u roku od 15 dana od primitka rješenja o upisu u Registar (tiskanica RPS-1). Po dobivanju Obavijesti o razvrstavanju poslovnog subjekta, odnosno matičnog broja udruge od Državnog zavoda za statistiku, moguće je otvoriti poslovni račun (žiro račun) u poslovnoj banci prema vlastitom izboru. Nakon otvaranja žiro računa, udruga je dužna Ministarstvu financija dostaviti ispunjen i ovjeren obrazac za upis u Registar neprofitnih organizacija (RNO-P). Treba skrenuti pažnju na to da su prema Zakonu o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija³ sve novoosnovane udruge, bez obzira na visinu prihoda, dužne voditi dvojno knjigovodstvo prve tri godine djelovanja. Stoga je potrebno odabrati računovodstveni servis ili osobu koja će obavljati/voditi računovodstvene usluge/poslove za udrugu, odnosno u udruzi.

4. Upis promjena u Registar udruga

Osoba ovlaštena za zastupanje udruge podnosi nadležnom upravnom tijelu zahtjev za upis promjena u registar

² Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra udruga Republike Hrvatske i registra stranih udruga u Republici Hrvatskoj, NN, br. 4/15, 14/20.

³ Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, NN, br. 121/14.

udruga koje se odnose na sljedeće podatke: statut, naziv, ciljeve i djelatnosti, sjedište i adresu sjedišta, izbor osoba ovlaštenih za zastupanje neovisno o tome radi li se o osobama iz prethodnog mandata, izbor i opoziv likvidatora, prestanak postojanja udruge. Zahtjevu je potrebno priložiti zapisnik o radu i odlukama tijela udruge koje je po statutu nadležno za donošenje odluke zbog koje se traži upis promjene u registar udruga, novi statut ili njegove izmjene i dopune te preslika osobne iskaznice ili putovnice osoba ovlaštenih za zastupanje, odnosno likvidatora. Predmetni zahtjev podnosi se u roku od 60 dana od dana donošenja odluke o promjeni. Ako je zahtjev podnesen nakon toga roka, osim ako se odnosi na prestanak udruge, odbacit će se rješenjem. U postupku upisa promjena u registar udruga i kod donošenja rješenja o upisu promjena u registar udruga, na odgovarajući način, primjenjuju se pravila o postupku povodom zahtjeva za upis u registar udruga. Udruga ne smije u pravnom prometu postupati po promjenama niti rabiti navedene podatke o promjenama, prije nego što su upisani u registar udruga. Zahtjev za upis promjena u registar udruga odbit će se u slučajevima propisanim člankom 14. stavkom 6. i člankom 26. Zakona o udruinama te, ako nadležno upravno tijelo utvrdi, da odluka zbog koje se traži upis promjene u registar udruga nije donesena sukladno odredbama statuta udruge. Ako službena osoba nadležnog upravnog tijela utvrdi da postoji spor između članova udruge ili sukob interesa unutar udruge koji nije riješen na način propisan statutom, a rješavanje kojeg utječe na upis promjene u registar udruga, postupak može prekinuti rješenjem dok se to pitanje ne riješi mirenjem ili pred općinskim sudom nadležnim prema sjedištu udruge.

5. Članstvo u udruzi

Pitanje uređenja članstva u statutu udruge u velikoj mjeri je prepušteno osnivačima udruge, s time da su Zakonom o udruinama regulirane ključne odredbe koje moraju biti utvrđene statutom. Iako na prvi pogled pitanje članstva možda ne predstavlja važnu stavku prilikom osnivanja udruge, naspram ostalih pitanja koja se uređuju statutom, neophodno je na samom početku osnivanja udruge definirati ključne elemente koji se odnose na članstvo. Stoga je potrebno definirati postupak prijema u članstvo i trenutak stjecanja članskih prava i obveza, uvjete za prijem u članstvo (npr. određeni broj volonterskih sati potencijalnog kandidata za članstvo u udruzi), prava, obveze i odgovornosti članova... Također, važno je obratiti pozornost i na ulogu koju treba imati članstvo. Naime, redovni članovi udruge prvenstveno bi trebale biti osobe čiji je cilj razvoj i upravljanje udrugom. Naspram osoba čiji je cilj korištenje prava iz udruge, koja proizlaze iz članstva u udruzi, odnosno korisnika udruge koji ne moraju biti nužno njezini članovi, da bi mogli i koristiti sve beneficije iz djelovanja udruge. Iznimka od navedenoga su udruge koje i postoje da svojim članovima osiguraju određena prava koje te osobe mogu imati i ostvarivati samo kroz članstvo u njima, kao npr. planinarske udruge, sportsko-ribolovna društva...

Svaka fizička i pravna osoba može postati članom udruge, sukladno zakonu i statutu.

Za osobu mlađu od 14 godina pisanu izjavu o ućlanjivanju u udruhu daje zakonski zastupnik ili skrbnik, a za maloljetnu osobu s navršениh 14 godina, pisanu suglasnost daje zakonski zastupnik ili skrbnik. Treba naglasiti da je udruga dužna voditi popis svojih članova. Popis članova se mora voditi elektronički ili na drugi prikladan način, s time da obavezno sadržava sljedeće podatke: o osobnom imenu (nazivu), osobnom identifikacijskom broju (OIB), datumu rođenja, datumu pristupanja udruzi, kategoriji članstva ako su utvrđene statutom udruge te datumu prestanka članstva u udruzi. Popis članova uvijek mora biti dostupan na uvid svim članovima i nadležnim tijelima na njihov zahtjev.

6. Statut udruge

Udruga mora imati statut, s time da se umjesto naziva statut može rabiti i drugi naziv. Naime, statut je temeljni opći akt udruge koji donosi skupština udruge. Svi ostali opći akti, ako ih udruga donosi, moraju biti u skladu sa statutom. Statut udruge sastoji se od obveznih i ne obveznih elemenata. Shodno tome, statut mora sadržavati sljedeće obvezne odredbe o: nazivu i sjedištu, zastupanju, područjima djelovanja sukladno ciljevima, ciljevima, djelatnostima kojima se ostvaruju ciljevi, gospodarskim djelatnostima sukladno zakonu, ako ih obavlja, načinu osiguranja javnosti djelovanja udruge, uvjetima i načinu ućlanjivanja i prestanku članstva, pravima, obvezama i odgovornosti, te stegovnoj odgovornosti članova i načinu vođenja popisa članova, tijelima udruge, njihovu sastavu i načinu sazivanja sjednica, izboru, opozivu, ovlastima, načinu odlučivanja i trajanju mandata, načinu sazivanja skupštine u slučaju isteka mandata, izboru i opozivu likvidatora udruge, prestanku postojanja udruge, imovini, načinu stjecanja i raspolaganja imovinom, postupku s imovinom u slučaju prestanka udruge, načinu rješavanja sporova i sukoba interesa unutar udruge. Osim obveznih odredbi može sadržavati i neobvezne odredbe o: teritorijalnom djelovanju udruge, znaku udruge i njegovu izgledu te drugim pitanjima od značaja za udruhu (na primjer, izjavu o misiji i viziji udruge, vrijednostima za koje se udruga zalaže, kategorijama članstva...Preporučljivo je u statutu navesti samo sjedište udruge, kako bi se prevenirale moguće dodatne radnje, odnosno obveza mijenjanja statuta u slučaju promjene adrese sjedišta.

7. Naziv udruge

Udruga djeluje i sudjeluje u pravnom prometu pod nazivom pod kojim je upisana u Registar udruga. Naziv udruge mora biti na hrvatskome jeziku i latiničnom pismu, a može sadržavati pojedine riječi na stranom jeziku ili na mrtvom jeziku. Uz svoj puni naziv udruga može rabiti i skraćeni naziv koji mora sadržavati karakteristični dio naziva udruge. Treba naglasiti da se naziv udruge mora razlikovati od naziva druge udruge upisane u Registar udruga. Naime, odbit će se zahtjev za upis u Registar udruga ako se naziv udruge jasno ne razlikuje od naziva udruge upisane u

registar udruga. U slučaju da se podnesu dva ili više zahtjeva za upis u registar udruga s istim nazivom, tada će se odobriti upis one udruge čiji je zahtjev zaprimljen prvi. Iznimno, odobrit će se upis one udruge čiji je zahtjev kasnije zaprimljen ako ta udruga dokaže da je taj naziv upotrebljavala u pravnom prometu prije udruge čiji je zahtjev prvi zaprimljen.

8. Upravljanje udrugom i tijela udruge

Članovi udruge mogu upravljati udrugom neposredno ili putem svojih izabranih predstavnika u tijelima udruge na način propisan statutom. Skupština je najviše tijelo udruge, s time da se statutom može utvrditi drukčiji naziv skupštine kao najvišeg tijela udruge. Također, statutom udruge se osim skupštine, mogu utvrditi upravna, nadzorna i druga tijela udruge (npr. upravni odbor, izvršni odbor...). Skupštinu udruge čine svi članovi udruge ili njihovi predstavnici izabrani na način propisan statutom udruge. Iznimno, statutom se može odrediti da samo pojedine kategorije članstva (ako je statutom utvrđeno više kategorija članstva) čine skupštinu udruge, odnosno da imaju pravo odlučivanja na skupštini. Skupština nema ograničeni mandat, ali mandat imaju izabrani predstavnici članova u skupštini te se taj mandat propisuje statutom udruge. Redovne sjednice skupštine održavaju se u roku propisanom statutom, a izvanredne sjednice prema potrebi. Iako Zakonom nije propisan rok za održavanje redovnih sjednica skupštine, redovne sjednice trebale bi se održavati najmanje jednom godišnje, uzimajući u obzir potrebu donošenja godišnjeg plana i usvajanja godišnjeg financijskog izvještaja, a koje su u isključivoj nadležnosti skupštine udruge.

9. Osoba ovlaštena za zastupanje

Udruga mora imati najmanje jednu fizičku osobu ovlaštenu za zastupanje udruge, s time da ih može imati i više. Udruga može samostalno statutom odrediti naziv ili funkciju te osobe, npr. predsjednik, direktor, voditelj udruge... Preporučuje se da udruga ima minimalno dvije osobe ovlaštene za zastupanje, pogotovo, u situacijama dužeg odsustva jedine osobe ovlaštene za zastupanje ili pravovremenog postupanja u hitnim slučajevima kada je prva osoba ovlaštena za zastupanje iz bilo kojeg razloga spriječena, npr. kod potpisivanja ugovora o financiranju projekta.

Treba istaknuti da osoba ovlaštena za zastupanje udruge može biti samo punoljetna, poslovno sposobna osoba, pod uvjetom da joj poslovna sposobnost nije oduzeta u dijelu sklapanja pravnih poslova. Osobu ovlaštenu za zastupanje bira i razrješava skupština, osim ako statutom nije propisano da osobe ovlaštene za zastupanje bira i razrješava drugo tijelo udruge koje bira skupština. Osoba ovlaštena za zastupanje ima sljedeća prava i obveze: odgovara za zakonitost rada udruge, vodi poslove udruge sukladno odlukama skupštine, ako statutom nije drukčije propisano, odgovorna je za podnošenje prijedloga godišnjeg financijskog izvješća skupštini, dostavlja zapisnik s redovne sjednice skupštine nadležnom upravnom tijelu županije, odnosno grada Zagreba koji vodi Registar udruga, sklapa

ugovore i poduzima druge pravne radnje u ime i za račun udruge te obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom, statutom i aktima udruge. Navedene nadležnosti osobe ovlaštene za zastupanje ne mogu se prenijeti na drugo tijelo udruge. No, osoba ovlaštena za zastupanje može izvršavanje pojedinih radnji povjeriti drugom članu udruge ili na primjer, odvjetniku temeljem pisane punomoći uz napomenu da time ne prenosi i svoju odgovornost za te radnje.

CJENIK

ZA OGLAŠAVANJE
U ČASOPISU

možete pronaći
na našoj internet stranici

WWW.TIM4PIN.HR

AKTUALNA IZDANJA

Narudžbenicu za pretplatu na časopis,
kao i za navedena izdanja
možete pronaći na našoj
internet stranici

WWW.TIM4PIN.HR

■ TIM4PIN MAGAZIN 6/2022. ■

1. Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

Tablica 1. Pregled neoporezivih iznosa naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina¹

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
I. Naknade		
1.	Prijevozni troškovi na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.27. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova
2.	Troškovi noćenja na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.28. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova bez ograničenja kategorije hotela
3.	Troškovi prijevoza na posao i s posla (mjesni i međumjesni) (čl.7.st.2.t.30. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte javnog prijevoza odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte
4.	Uporaba privatnog automobila u poslovne svrhe (čl.7.st.2.t.31. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2,00 kn po prijeđenom kilometru
II. Dnevnice, terenski dodatak i naknada za odvojeni život		
1.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevica za rad na terenu u tuzemstvu (čl.7.st.2.t.19. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 200,00 kn ² (do 140,00 kn ako je osiguran jedan obrok do 80,00 kn ako su osigurana dva obroka)
2.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.20. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 100,00 kn (do 70,00 kn ako je osiguran jedan obrok do 40,00 kn ako su osigurana dva obroka)
3.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevica za rad na terenu u inozemstvu (čl.7.st.2.t.21. Pravilnika o porezu na dohodak)	do iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna (Odluka Vlade RH, NN, br. 8/06)
4.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.22. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 50% iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna

¹ Čl. 7., st. 2. Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20 i 1/21).

² Čl. 7., st. 13. Pravilnika o porezu na dohodak: Ako je na službenom putovanju odnosno radu na terenu, na teret poslodavca, osiguran jedan obrok (ručak ili večera) neoporezivi iznos dnevnice koji se isplaćuje u novcu umanjuje se za 30% odnosno za 60% ako su osigurana dva obroka (ručak i večera). Doručak koji je uračunat u cijenu noćenja smatra se troškom noćenja i ne smatra se osiguranom prehranom. Smatrat će se da je osobi prehrana osigurana i ako je osiguran obrok (ručak i/ili večera):

- u cijeni kotizacije za prisustvovanja seminarima, stručnim savjetovanjima i slično
- u cijeni karte za putovanje brodom
- u cijeni zrakoplovne putničke karte, zbog prekida putovanja ili
- iz sredstava reprezentacije poslodavca.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
5.	Dnevnice za službena putovanja <i>per diem</i> koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca (čl.7.st.2.t.26. Pravilnika o porezu na dohodak)	do propisanog iznosa (objavljeno na www.tim4pin.hr)
6.	Pomorski dodatak (čl.7.st.2.t.23. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 250,00 kn
7.	Pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe (čl.7.st.2.t.24. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 400,00 kn
8.	Naknada za odvojeni život (čl.7.st.2.t.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.750,00 kn mjesečno
III. Otpremnine i darovi		
1.	Otpremnina (pri odlasku u mirovinu) (čl.7.st.2.t.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 8.000,00 kn
2.	Otpremnina zbog poslovno i osobno uvjetovanih otkaza ugovora o radu prema Zakonu o radu (čl.7.st.2.t.15. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 6.500,00 kn (za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca)
3.	Otpremnine zbog ozljede na radu i profesionalne bolesti (čl.7.st.2.t.16. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 8.000,00 kn (za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca)
4.	Dar djetetu do 15 godina starosti (koje je do 31. prosinca tekuće godine navršilo 15 godina starosti) (čl.7.st.2.t.18. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 600,00 kn godišnje
5.	Dar u naravi (čl.22.st.3.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 600,00 kn godišnje
6.	Godišnja prigodna nagrada (božićnica, naknade za godišnji odmor i sl.) (čl.7.st.2.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 3.000,00 kn godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
7.	Nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (dodatna plaća, dodatak uz mjesečnu plaću i sl.) (čl.7.st.2.t.32. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 5.000,00 kn godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
8.	Naknade za podmirivanje troškova ugostiteljskih, turističkih i drugih usluga namijenjenih odmoru radnika prema propisima ministarstva nadležnog za turizam (čl.7.st.2.t.33. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.500,00 kn godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
9.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika (čl.7.st.2.t.34. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 5.000,00 kn godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
10.	Troškovi prehrane radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.35. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 12.000,00 kn godišnje pod uvjetom da račun i obavljene usluge prehrane glase na poslodavca i da su podmireni bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga prehrane obavljena
11.	Troškovi smještaja radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.36. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka podmirenih bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga smještaja obavljena, a ako se isplaćuje radniku, priznaje se u mjesecu isplate

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
12.	Naknade za troškove redovne skrbi djece radnika isplaćene na račun radnika temeljem vjerodostojne dokumentacije ustanova predškolskog odgoja te drugih pravnih ili fizičkih osoba koje temeljem posebnih propisa i odluka nadležnog tijela skrbe o djetetu predškolske dobi (čl.7.st.2.t.37. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka
IV. Potpore		
1.	Zbog invalidnosti zaposlenika (čl.7.st.2.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.500,00 kn godišnje
2.	U slučaju smrti zaposlenika (osim potpora koje poslodavci isplaćuju djeci radnika – one su neoporezive u ukupnom iznosu) (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 7.500,00 kn
3.	Jednokratne potpore koje djeci u slučaju smrti roditelja isplaćuju ili daju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju svojih općih akata te pravne i fizičke osobe (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
4.	Jednokratne potpore u slučaju smrti člana uže obitelji radnika (bračnog druga, roditelja, roditelja bračnog druga, djece, drugih predaka i potomaka u izravnoj liniji, posvojene i udomljene djece i djece na skrbi te punoljetne osobe kojoj je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu) (čl.7.st.2.t.3. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 3.000,00 kn
5.	Potpore zbog neprekidnog bolovanja radnika dužeg od 90 dana. Razdoblje bolovanja duže od 90 dana ne mora se odnositi na jednu kalendarsku godinu (čl.7.st.2.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.500,00 kn godišnje
6.	Potpore za novorođenčce (čl.7.st.2.t.25. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 10.000,00 kn
7.	Darovanje za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenja, nabavu lijekova i ortopedskih pomagala te troškove prijevoza i smještaja u zdravstvene ustanove), rješavanje kojih nije plaćeno obveznim, dopunskim, dodatnim i privatnim zdravstvenim osiguranjem niti na teret sredstava fizičke osobe, pod uvjetom da je darovanje, odnosno plaćanje nastalih izdataka za tu namjenu obavljeno na žiroračun primatelja dara ili zdravstvene ustanove te na temelju vjerodostojnih isprava. (čl.4.st.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
8.	Udžbenici, radne bilježnice i bilježnice koje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave daju učenicima osnovnih i srednjih škola na redovitom školovanju odnosno novčane naknade koje isplaćuju za te svrhe na temelju svojih općih akata i za koje su sredstva planirana u proračunima tih jedinica (čl.8.st.2.t.10. Zakona o porezu na dohodak ³)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
9.	Formalni i neformalni programi obrazovanja nezaposlenih osoba i drugih socijalno ugroženih skupina koje bez naplate organiziraju pravne i/ili fizičke osobe, a koji se financiraju iz državnog proračuna i/ili proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave i/ili iz fondova i programa Europske unije i drugih međunarodnih fondova (čl.8.st.2.t.11. Zakona o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
10.	Premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist svojeg radnika, uz njegov pristanak, tuzemnom dobrovoljnom mirovinskom fondu, koji je registriran u skladu s propisima koji uređuju dobrovoljno mirovinsko osiguranje (čl.9.st.1.t.18. Zakona o porezu na dohodak)	500,00 kn mjesečno, odnosno 6.000,00 kn godišnje
11.	Premije dodatnog i dopunskog zdravstvenog osiguranja na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.38. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.500,00 kn godišnje podmirene bezgotovinskim putem (ukupno kod svih poslodavaca)
12.	Potpore djetetu umrlog ili bivšeg radnika, kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja (čl.7.st.2.t.17. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno
13.	Sredstva koja se fizičkim osobama dodjeljuju iz fondova i programa EU po tijelima akreditiranim ⁴ u skladu s pravilima EU, za provedbu aktivnosti mobilnosti u okviru programa i fondova Europske unije, a u svrhe obrazovanja i stručnog usavršavanja za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane i smještaja te za realizaciju projektnih aktivnosti koje prijavljuju fizičke osobe (izdaci za najam prostora, osiguranje, opremu i materijale i drugo), a u skladu s financijskom uredbom Europske komisije (čl.5.st.12. Pravilnika o porezu na dohodak)	ukupan iznos primitaka
14.	Sredstva za pokriće troškova školovanja, usavršavanja i znanstvenih istraživanja, neovisno isplaćuje li navedene primitke poslodavac ili drugi isplatiatelj, ako se ti primici ne ostvaruju u okvirima provedbe aktivnosti mobilnosti te pod uvjetom da se ne smatraju izvorom dohotka, na temelju vjerodostojnih isprava (ugovor, izvješće, račun i drugo) (čl.5.st.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanih u skladu s posebnim propisima prema kojima se programi provode
15.	Naknade za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane, smještaja i drugih prihvatljivih troškova propisanih pravilima i propisima tijela Europske unije, koje se isplaćuju dugoročnim i kratkoročnim stručnjacima u skladu s međunarodnim ugovorom za vrijeme rada na projektu financiranom od strane Europske unije za provedbu programa tehničke pomoći Europske unije pod uvjetom da su osigurane vjerodostojne isprave (ugovor, izvješće, obračun i dr.) (čl.5.st.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanoj pravilima i propisima tijela Europske unije prema kojima se projekti provode

³ Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20 i 38/20).

⁴ Agencija za mobilnost i programe EU.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
V. Nagrade zaposlenicima		
1.	Za navršenih: <ul style="list-style-type: none"> • 10 godina radnog staža • 15 godina radnog staža • 20 godina radnog staža • 25 godina radnog staža • 30 godina radnog staža • 35 godina radnog staža • 40 godina radnog staža i svakih narednih 5 godina (čl.7.st.2.t.6.-12. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.500,00 kn do 2.000,00 kn do 2.500,00 kn do 3.000,00 kn do 3.500,00 kn do 4.000,00 kn do 5.000,00 kn
VI. Stipendije		
1.	Stipendije (učenicima srednjih škola i redovnim studentima) (čl.6.st.1.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno
2.	Stipendija koja se dodjeljuje studentima za izvrsna postignuća, a koje se dodjeljuju temeljem javnih natječaja kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima (čl.6.st.1.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	4.000,00 kn mjesečno
3.	Stipendije studentima izabranima na javnim natječajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima, za redovito školovanje na visokim učilištima koje isplaćuju, odnosno dodjeljuju zaklade, fondacije, ustanove i druge institucije, registrirane u Republici Hrvatskoj za odgojno-obrazovne ili znanstvenoistraživačke svrhe, koje djeluju u skladu s posebnim propisima i osnovane su s namjenom stipendiranja (čl.9.st.1.t.19. Zakona o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
VII. Stipendije, nagrade i naknade športašima		
1.	Športske stipendije, koje se prema posebnim propisima isplaćuju športašima za njihovo športsko usavršavanje (čl.6.st.1.t.6. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno
2.	Naknade športašima amaterima, prema posebnim propisima (čl.6.st.1.t.8. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno
3.	Nagrade za športska ostvarenja ⁵ (čl.6.st.1.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	20.000,00 kn godišnje
VIII. Primici učenika i studenata		
1.	Primici po posebnim propisima učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga (čl.6.st.1.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	15.000,00 kn godišnje
2.	Nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja i naknade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja (čl.6.st.1.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno

1.1. Isplate zaposlenicima

Iznose naknada, potpora i nagrada iz tablice 1. poslodavac može isplatiti neoporezivo samo zaposlenicima, bez obveze obračuna poreza i doprinosa. Ako isplatitelj isplaćuje na ime naknada, potpora i nagrada veće iznose zaposlenicima, razlika se pribraja plaći u tom mjesecu, obračunavaju

se doprinosi te porez na dohodak i prizrež (čl. 21. Zakona o porezu na dohodak).

Oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju se voda te topli i hladni napitci (osim napitaka koji u sebi sadrže alkohol), a koje poslodavac na svoj teret omogućuje radnicima za vrijeme radnog vremena.⁶

1.2. Isplate osobama koje nisu u radnom odnosu

Ako se prethodno navedeni iznosi isplaćuju osobama koje nisu u radnom odnosu, ukupno isplaćeni iznos smatra se drugim dohotkom.

Iznimka su neprofitne organizacije i proračunski korisnici. Osobama koje nisu u radnom odnosu neprofitne organizacije i proračunski korisnici mogu neoporezivo isplaćivati:

- Naknade troškova službenog putovanja (troškovi prijevoza, noćenja i dnevnica) i troškove korištenja osobnog automobila u službene svrhe, ako obavljaju poslove za potrebe tih organizacija i ako do trenutka isplate navedenih primitaka u istom poreznom razdoblju nisu ostvarile dohodak po osnovi nesamostalnog rada ili drugi dohodak u neprofitnim organizacijama uz naknadu, a do propisanog iznosa, prema članku 9., stavku 1., točki 11. Zakona o porezu na dohodak i članku 6., stavcima 7. i 8. Pravilnika o porezu na dohodak.
- Troškove noćenja i prijevoza na službenom putovanju osobama koje **primaju naknadu**, ali pod uvjetom da račun za noćenje i prijevoz glase na neprofitnu organizaciju ili proračunskog korisnika, prema članku 9., stavku 1., točki 12. Zakona o porezu na dohodak.
- Naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe do 2,00 kune po prijeđenom kilometru koje se isplaćuju osobama s invaliditetom koje, u skladu s propisom kojim je uređen znak pristupačnosti u trenutku odlaska na službeni put, imaju pravo na znak pristupačnosti.

2. Naknade korisnika državnog proračuna

2.1. Osnovica za obračun naknada, potpora i otpremnina za mirovinu za korisnike državnog proračuna

Temeljem članka 37. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu (NN, br. 140/21), osnovica za obračun naknada i drugih primanja na temelju posebnih propisa (tzv. **proračunska osnovica**) u 2022. godini iznosi **3.326,00 kn**.

⁵ Pravilnik o mjerilima za dodjelu nagrada sportašima za sportska ostvarenja (NN, br. 46/14 i 9/17).

⁶ Članak 7. stavak 41. Pravilnika o porezu na dohodak.

2.2. Materijalna prava prema kolektivnim ugovorima za državne i javne službenike i namještenike

Tablica 2. Pregled materijalnih prava u 2022. godini

Materijalno pravo	Državni službenici i namještenici*	Službenici i namještenici u javnim službama**
Dnevnica za službeni put u zemlji***	200,00 kn	200,00 kn
Dodatak za rad na terenu	200,00 kn	200,00 kn
Osnovica za isplatu jubilarne nagrade****	1.800,00 kn	1.800,00 kn
Regres za korištenje godišnjeg odmora	1.500,00 kn	1.500,00 kn
Godišnja nagrada za božićne blagdane (božićnica)	1.500,00 kn	1.500,00 kn
Dar djetetu u prigodi Dana sv. Nikole	600,00 kn	600,00 kn
Naknada za odvojeni život od obitelji*****	1.000,00 kn	
Otpremnina prilikom odlaska u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće državnog službenika i namještenika koje će biti važeće na zadnji dan rada u državnoj službi prije odlaska državnog službenika i namještenika u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće zaposlenika, koja je važeća na zadnji dan rada u javnoj službi prije odlaska u mirovinu

* Članak 109. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike (NN, br. 50/22): Ugovorne strane su suglasne, ako Vlada sa sindikatima javnih službi, ugovori materijalna prava povoljnije od ugovoreni za državne službenike i namještenike, jednako će se primijeniti i na državne službenike i namještenike.

** Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 50/22).

*** Ako dođe do promjene poreznih propisa kojima se neoporezivi iznos dnevnice povećava, od dana primjene toga propisa toliko se povećava iznos dnevnice. (čl.62.st.5.)

**** O visini osnovice za isplatu jubilarne nagrade Vlada RH i sindikati javnih službi (čl.67.st.2.) kao i sindikat državne službe (čl.55.st.3.) pregovarat će svake godine prije donošenja Državnog proračuna Republike Hrvatske za sljedeću godinu, s time da ako se dogovor ne postigne, osnovica za jubilarnu nagradu iznosi najmanje 1.800,00 kuna neto.

***** Naknada za odvojeni život za službenike i namještenike u javnim službama uredit će se granskim kolektivnim ugovorima (članak 64.).

Temeljem Odluke o materijalnim i nematerijalnim pravima, drugim naknadama te visini osnovice za obračun plaće državnih službenika i namještenika (NN, br. 16/22) sva materijalna i nematerijalna prava koja su državni službenici i namještenici iz rada i po osnovi rada ostvarivali temeljem Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike priznavat će se i primjenjivati u istom opsegu i nakon isteka produžene primjene pravnih pravila sadržanih u Kolektivnom ugovoru. Materijalna prava i druge naknade, ugovorene Kolektivnim ugovorom isplaćivat će se, nakon isteka produžene primjene pravnih pravila sadržanih u Kolektivnom ugovoru, u visini i na način na koji su ugovorene.

Temeljem Odluke o materijalnim i nematerijalnim pravima, drugim naknadama te visini osnovice za obračun plaće službenika i namještenika u javnim službama (NN, br. 23/22) sva materijalna i nematerijalna prava koja su službenici i namještenici u javnim službama ostvarili iz rada i po osnovi rada temeljem Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama priznavat će se i primjenjivati u istom opsegu i nakon isteka pro-

dužene primjene pravnih pravila sadržanih u Temeljnom kolektivnom ugovoru. Materijalna prava i druge naknade, ugovorene Temeljnim kolektivnim ugovorom isplaćivat će se, nakon isteka produžene primjene pravnih pravila sadržanih u Temeljnom kolektivnom ugovoru, u visini i na način na koji su ugovorene.

2.3. Jubilarna nagrada

Tablica 3. Iznosi jubilarne nagrade u 2022. godini prema kolektivnim ugovorima

Godine neprekidne službe/rada u državnim tijelima i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave	Osnovica u državnim i javnim službama: 1.800,00 kn*	Neoporezivi iznosi jubilarne nagrade
1	2	3
5	1.800	Oporezivo u cijelosti
10	2.250	1.500
15	2.700	2.000
20	3.150	2.500
25	3.600	3.000
30	4.500	3.500
35	5.400	4.000
40	7.200	5.000
45	9.000	5.000

* Za državne službenike i namještenike sukladno članku 55. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike, a za službenike i namještenike u javnim službama sukladno članku 68. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama.

2.4. Dnevnice u zemlji

Prema Odluci o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima (NN, br. 117/12), proračunskim korisnicima i izvanproračunskim fondovima, isplaćuju se iznosi naknada prikazani u tablici 4. Prema članku 8. stavku 3. Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN, br. 10/99 – 16/19) suci i pravosudni dužnosnici imaju pravo na dnevnicu u visini određenoj za službenike u pravosudnom tijelu (200,00 kn dnevno).

Tablica 4. Visina naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima⁷

Vrsta naknade	Iznos
Dnevnice za službeni put u zemlji	150,00 kn dnevno
Troškovi noćenja	prema priloženom računu
Naknada troškova za korištenje privatnog automobila u službene svrhe	2,00 kn po prijeđenom kilometru
Terenski dodatak	150,00 kn dnevno
Naknada za odvojeni život od obitelji	1.000,00 mjesečno
Naknada za odvojeni život kada je osiguran smještaj na teret proračuna	500,00 kn mjesečno

⁷ Odluka o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknade za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike, te ostale zaposlene koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima (NN, br. 117/12).

2.5. Dnevnice za inozemstvo

Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna (NN, br. 8/06), a u skladu s člankom 7., stavkom 2., točkama 21. i 22. Pravilnika o porezu na dohodak propisan je neoporezivi iznos dnevnica za službeni put u inozemstvo (visina dnevnica po državama objavljena je na www.tim4pin.hr).

Sukladno članku 7. stavcima 18. i 19. Pravilnika o porezu na dohodak⁸, ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi zračni prijevoz, inozemna dnevnicna se obračunava dva sata prije vremena predviđenog polijetanja zrakoplova iz posljednje zračne luke u Republici Hrvatskoj do vremena dolaska zrakoplova u prvu zračnu luku u Republici Hrvatskoj. Ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi brod, dnevnicna se obračunava od sata polaska broda iz posljednjeg pristaništa u Republici Hrvatskoj do sata povratka broda u prvo pristanište u Republici Hrvatskoj. Za svako zadržavanje, odnosno proputovanje kroz stranu državu koje traje duže od 12 sati obračunava se dnevnicna za tu stranu državu, a svako zadržavanje u stranoj državi kraće od 12 sati, obračunava se u vrijeme provedeno u idućoj državi u kojoj se provelo više od 12 sati. Ako je ukupno na putovanju osoba provela više od osam, odnosno više od 12 sati, a u inozemstvu manje od osam sati, tada se isplaćuje pripadajuća tuzemna dnevnicna, uzevši u obzir ukupan broj sati provedenih na putovanju u tuzemstvu i inozemstvu.

3. Plaće

3.1. Osobni odbitak ili neoporezivi dio dohotka⁹

Osnovni osobni odbitak i dijelovi osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje izračunavaju se primjenom propisanih koeficijenata na osnovicu osobnog odbitka koja iznosi 2.500,00 kuna. Osnovni osobni odbitak iznosi 4.000,00 kuna (koeficijent 1,6 osnovice osobnog odbitka).

Tablica 5. Uvećanje osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos
1.	Uzdržavani članovi uže obitelji ¹⁰	0,7	1.750,00
2.	Prvo uzdržavano dijete	0,7	1.750,00
3.	Drugo uzdržavano dijete	1,0	2.500,00

⁸ Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 128/17).

⁹ Članak 14. Zakona o porezu na dohodak.

¹⁰ Sukladno članku 14. od 1. siječnja 2019. uzdržanim članovima uže obitelji smatraju se bračni drug, roditelji poreznog obveznika, maćeha odnosno očusi koje punoljetno pastorče uzdržava, djeca nakon prvog zaposlenja te punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu, dok se djecom smatraju djeca koju roditelji, maćeha odnosno očusi, posvojitelji, udomitelji i skrbnici uzdržavaju. Djecom se smatraju i djeca nakon završetka redovnog školovanja do prvog zapošljavanja.

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos
4.	Treće uzdržavano dijete	1,4	3.500,00
5.	Četvrto uzdržavano dijete	1,9	4.750,00
6.	Peto uzdržavano dijete	2,5	6.250,00
7.	Šesto uzdržavano dijete	3,2	8.000,00
8.	Sedmo uzdržavano dijete	4,0	10.000,00
9.	Osmo uzdržavano dijete	4,9	12.250,00
10.	Deveto uzdržavano dijete	5,9	14.750,00
11.	Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava se za 1,1 ... više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete		
12.	Invalidnost poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta	0,4	1.000,00
13.	Invalidnost utvrđena po jednoj osnovi 100% i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatu za pomoć i njegu poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta. Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka iz r. br. 12.	1,5	3.750,00

3.2. Utvrđivanje predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada¹¹

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se od porezne osnovice koju čini iznos svih primitaka od nesamostalnog rada ostvarenih tijekom jednog mjeseca, umanjen za uplaćene doprinose za obvezna osiguranja iz primitka ili doprinose za mirovinska osiguranja i za iznos mjesečnog osobnog odbitka, a na temelju porezne kartice.

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se po stopi od 20% od mjesečne porezne osnovice do visine 30.000,00 kuna te po stopi od 30% na poreznu osnovicu iznad 30.000,00 kuna¹².

3.3. Doprinosi

3.3.1. Osnovice za obračun doprinosa u 2022. godini

Doprinosi se obračunavaju prema stvarno isplaćenoj plaći, koja ne može biti manja od minimalne plaće. **Prema Uredbi o visini minimalne plaće (NN, br. 119/20), minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2021. godine iznosi 4.250,00 kn bruto. U 2022. ova Uredba primjenjuje se na plaću za prosinac 2021. koja se uobičajeno isplaćuje u siječnju 2022. godine. Uredba se primjenjuje počevši od plaće za siječanj 2022. koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2022. godine.**

Najniža mjesečna osnovica¹³

Ako je iznos isplaćene plaće (ili naknade bolovanja) manji od najniže osnovice za obračun doprinosa, tada doprinose

¹¹ Članak 24. Zakona o porezu na dohodak.

¹² Čl. 19. Zakona o porezu na dohodak.

¹³ Prosječni iznos mjesečne plaće (bruto) isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju siječanj – kolovoz prethodne godine, koju objavljuje Državni zavod za statistiku, pomnožen s koeficijentom 0,38.

treba obračunati na iznos **najniže mjesečne osnovice, koja za 2021. godinu iznosi 3.624,06 kn**¹⁴.

Najviša mjesečna osnovica

Najviša mjesečna osnovica iznosi **57.222,00 kn**. Na iznos plaće koja je veća od najviše mjesečne osnovice ne obračunava se doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup), ali samo kod obračunavanja mjesečne plaće za određeni mjesec. Kod isplate bonusa, naknada, nagrada i otpremnina, doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup) obračunava se na ukupan bruto iznos isplate.

Najviša godišnja osnovica

Najviša godišnja osnovica iznosi **686.664,00 kn** i primjenjuje se samo za doprinos za mirovinsko osiguranje za I. stup.

3.3.2. Stope doprinosa iz plaće i na plaću

Sukladno članku 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima¹⁵ (NN, br. 106/18), obveznim osiguranjima smatraju se:

1. obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
2. obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje,
3. obvezno zdravstveno osiguranje i obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Tablica 6. Doprinosi iz plaće i na plaću

Doprinosi iz plaće	Stope za redovnu plaću 2022.	Stope za minimalnu plaću 2022.
• Za mirovinsko osiguranje	20 %	20 %
• I. stup	15 %	15 %
• II. stup	5 %	5 %
Doprinosi na plaću	Stope za redovnu plaću 2022.	Stope za minimalnu plaću 2022.
• Za zdravstveno osiguranje	16,5 %	12,375 %

Od 1. siječnja 2015. poslodavci koji zapošljavaju 20 i više radnika, ako nemaju 2% zaposlenih osoba koje se prema posebnim propisima smatraju osobama s invaliditetom¹⁶, plaćaju posebnu novčanu naknadu čija se osnovica utvrđuje kao umnožak **broja osoba s invaliditetom**, koje je obveznik bio dužan zaposliti i iznosa minimalne plaće za razdoblje za koje se obveza odnosi, a visina naknade obračunavala se po stopi od 30% zaključno s 29. veljače 2020.,

a od 1. ožujka 2020. po stopi od 20%¹⁷. Za 2021. mjesečna naknada iznosi 850,00 kn (4.250,00 x 20%) , a za 2022. godinu 937,50 kn.

Sukladno točki III: Odluke o namjeni korištenja sredstava i odgodi plaćanja novčane naknade zbog neispunjenja obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom (NN 36/20) odgođena je obveza plaćanja novčane naknade poslodavcima obveznicima kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom koja je nastala za mjesec ožujak, travanj i svibanj 2020. godine, uz mogućnost odgode plaćanja obveza koje su nastale u naredna 3 mjeseca. Odgođene obveze mogu se podmiriti obročnom otplatom u roku od 24 mjeseca od dana dospelosti obveze. Za vrijeme trajanja odgode plaćanja i obročne otplate ne obračunavaju se kamate i ne teče zastara.

Poslodavac je obavezan **na plaće radnika, kojima se staž računa s povećanim trajanjem**, uplatiti i povećani doprinos za mirovinsko osiguranje na bruto plaću radnika, prema stopama prikazanim u tablici 7.

Tablica 7. Staž osiguranja s povećanim trajanjem¹⁸

Za 12 mj. staža priznaje se	Ukupna stopa doprinosa	Stope doprinosa za radnike u I. stupu	Stope doprinosa za radnike u II. stupu
14 mjeseci	4,86 %	3,61 %	1,25 %
15 mjeseci	7,84 %	5,83 %	2,01 %
16 mjeseci	11,28 %	8,39 %	2,89 %
18 mjeseci	17,58 %	13,07 %	4,51 %

3.3.3. Posebni doprinos za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

Posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu plaćaju poslodavci i isplatelji drugog dohotka (čl. 188. Zakona o doprinosima, NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18) za vrijeme izaslanja, službenog boravka ili službenog puta u inozemstvu. Doprinos se ne plaća za službena putovanja, boravak ili izaslanje u:

Države članice Europske unije (od 1.7.2013.)

- **Države s kojima je međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju uređeno pitanje korištenja zdravstvene zaštite u inozemstvu** (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija, Srbija, Turska - od 19.12.2013.)
- **Države članice Europskog gospodarskog prostora** (Norveška, Island i Lihtenštajn – od 12.04.2014.)
- **Švicarsku konfederaciju** (od 01.01.2017.)

¹⁴ Sukladno Naredbi o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2022. godinu (NN, br. 127/21).

¹⁵ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima primjenjuje se počevši od obračuna plaće za siječanj 2019.

¹⁶ Sukladno članku 4.a Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (NN, 75/18, 120/18, 37/20 i 145/20) obveza kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom ne odnosi se na: predstavništva stranih osoba, strana diplomatska i konzularna predstavništva, integrativne radionice i zaštitne radionice, poslodavce u sektoru proizvodnje tekstila, odjeće, kože, drva i namještaja te novoosnovane poslodavce u razdoblju od 24 mjeseca od dana upisa u odgovarajući registar odnosno dana ustrojavanja prema posebnom propisu.

¹⁷ Članak 10. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN, br. 157/13, 152/14, 39/18 i 32/20).

¹⁸ Sukladno čl. 13., st. 1., t. 3., te čl. 17, st. 1., t. 2. Zakona o doprinosima (NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18).

Tablica 8. Osnovica i stopa za obračun posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu za cijeli mjesec¹⁹

Osnovica za obračun doprinosa u 2022. godini ²⁰	3.624,06
Stopa	20 %
Iznos doprinosa	724,81

Tablica 9. Dnevne osnovice i obveze za različit broj kalendarskih dana u mjesecu za uplatu posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

	Broj dana u mjesecu		
	28	30	31
Dnevna osnovica u kn	129,43	120,80	116,91
Dnevna obveza u kn	25,89	24,16	23,38

Obveza uplate ovog doprinosa je do 15. dana u mjesecu za prethodni mjesec, na račun

Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje

HR6510010051550100001

poziv na broj: HR68 8508 – OIB isplatitelja doprinosa – oznaka izvješća JOPPD (GGXXX)

Ako radnik **boravi u inozemstvu dulje od 30 dana neprekidno** (radi obrazovanja, stručnog usavršavanja i sl.), tada se poseban doprinos za zdravstveno osiguranje plaća po stopi od 10 % na ugovorenu plaću u zemlji za jednake ili slične poslove u zemlji.

3.3.4. Oslobođenje od plaćanja doprinosa na plaću

Prema **Zakonu o doprinosima** (NN, br. 84/08 do 106/18):

- Poslodavci koji zaposle radnika kojemu je to prvo zaposlenje, uz uvjet da radnik u trenutku zaposlenja nema evidentiran mirovinski staž, oslobođeni su 1 godinu plaćanja doprinosa na plaću** (čl. 20., st. 2. i 3. Zakona).
- Poslodavci su oslobođeni do 5 godina plaćanja doprinosa na osnovicu, ako su 1. siječnja 2015. ili kasnije sklopili ugovor o radu na neodređeno vrijeme s osobom koja u trenutku sklapanja tog ugovora ima manje od 30 godina života** uz uvjet da radnik nije prethodno bio zaposlen kod tog poslodavca na neodređeno vrijeme (čl. 20., st. 4. i 5. i čl. 7. t. 54. Zakona).

Prema članku 106. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN, br. 121/17 i 98/19) poslodavac koji zaposli na neodređeno vrijeme dijete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili dijete nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata starije od 29 godina, oslobađa se plaćanja doprinosa na plaću tih radnika u razdoblju do pet godina od zaključenja ugovora o radu na neodređeno

¹⁹ Sukladno čl. 14., st. 3. Zakona o doprinosima (NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 26/14, 30/14, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18): Iznimno od odredbe stavka 1. točke 2. ovoga članka, za osiguranu osobu koja boravi u inozemstvu na službenom putu, posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu obračunava se po stopi od 20 %.

²⁰ Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2022. godinu (NN, br. 127/21).

no vrijeme, uz uvjet da s tim osobama nije prethodno već imao zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

3.4. Osnovice za obračun plaća u državnim i javnim službama za 2022. godinu

Tablica 10. Pregled osnovica za obračun plaća u državnim i javnim službama za 2022. godinu

	Bruto osnovica (Od 01. svibnja 2022. u najavi je povećanje osnovice za 4%)	Propis
Državni službenici i namještenici	Do 30. travnja 2022. 6.044,51kn	Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN 112/17, 12/18, 2/19 i 119/19) Dodatak III. Kolektivnom ugovoru za državne službenike i namještenike (NN, br. 66/20) Odluka o materijalnim i nematerijalnim pravima, drugim naknadama te visini osnovice za obračun plaće državnih službenika i namještenika (NN, br. 16/22)
	Od 1. svibnja 2022. 6.286,29 kn	Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN, br 56/22) Primjenjuje se od plaće za svibanj 2022. koja se isplaćuje u lipnju 2022.
Javne službe	Do 30. travnja 2022. 6.044,51kn	Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN, br 56/22) Primjenjuje se od plaće za svibanj 2022. koja se isplaćuje u lipnju 2022
	Od 1. svibnja 2022. 6.286,29 kn	Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br 56/22) Primjenjuje se od plaće za svibanj 2022. koja se isplaćuje u lipnju 2022.
Državni dužnosnici	3.890,00 kn	Odluka o visini osnovice za obračun plaće državnih dužnosnika (NN, br. 151/14), primjenjuje se počevši s plaćom za prosinac 2014., koja je isplaćena u siječnju 2015. godine.
Suci i drugi nositelji pravosudnih dužnosti	4.710,595 kn od 1. ožujka 2019.	Zakon o izmjeni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN 16/19)

3.5. Minimalna plaća

Minimalna plaća je najniža plaća za rad radnika u punom radnom vremenu. **Uredbom o visini minimalne plaće** (NN, br. 117/21) utvrđena je minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. u bruto iznosu od **4.687,50** kuna. Primjenjuje se od 1. siječnja 2022. za plaću za siječanj koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2022.

Tablica 11. Iznos minimalne plaće

Razdoblje	Bruto iznos minimalne plaće za puno radno vrijeme	Objavljeno u NN, br.
od 1.6.2011. do 31.5.2012.	2.814,00	58/11 i 60/11 – ispr.
od 1.6.2012. do 31.5.2013.	2.814,00	60/12
od 1.6.2013. do 31.12.2013.	2.984,78	51/13
od 1.1.2014. do 31.12.2014.	3.017,61	156/13
od 1.1.2015. do 31.12.2015.	3.029,55	151/14
od 1.1.2016. do 31.12.2016.	3.120,00	140/15
od 1.1.2017. do 31.12.2017.	3.276,00	115/16

Razdoblje	Bruto iznos minimalne plaće za puno radno vrijeme	Objavljeno u NN, br.
od 1.1.2018. do 31.12.2018.	3.439,80	122/17
od 1.1.2019. do 31.12.2019.	3.750,00	109/18
od 1.1.2020. do 31.12.2020.	4.062,51	106/19
od 1.1.2021. do 31.12.2021.	4.250,00	119/20
od 1.1.2022. do 31.12.2022.	4.687,50 (neto 3.750,00)	117/21

3.6. Koeficijenti za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Tablica 12. Pregled koeficijenata za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Stopa prireza	Doprinos za mirovinsko osiguranje = 20 %	
	Stopa poreza	
	20 %	30 %
0,00	1,562500	1,785714
1,00	1,566416	1,793400
2,00	1,570352	1,801153
3,00	1,574307	1,808973
4,00	1,578283	1,816860
5,00	1,582278	1,824818
6,00	1,586294	1,832845
6,25	1,587302	1,834862
6,50	1,588310	1,836885
7,00	1,590331	1,840943
7,50	1,592357	1,845018
8,00	1,594388	1,849112
9,00	1,598465	1,857355
10,00	1,602564	1,865672
12,00	1,610825	1,882530
13,00	1,614987	1,891074
14,00	1,619171	1,899696
15,00	1,623377	1,908397
18,00	1,636126	1,934985

4. Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

Za prva 42 kalendarska dana bolovanja, odnosno sedam dana za invalida rada, naknadu isplaćuje poslodavac na svoj teret u visini utvrđenoj kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, uz obvezu obračunavanja i plaćanja doprinosa iz plaće i na plaću, te poreza na dohodak i prireza. Sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13 i 98/19), Zakonu o roditeljskim potporama (NN, br.85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14, 59/17 i 37/20) u tablici 13., dan je pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja i isplatiateljima, kada su zadovoljeni uvjeti prethodnog osiguranja, a isplaćuju se na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna.

Tablica 13. Pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća (kn)	
1	2	3	4	5	6
1.	Privremena nesposobnost za rad zbog bolesti – od 43. dana , odnosno od 8. dana za invalide rada	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 4.257,28
2.	Njega oboljelog supružnika ili djeteta starijeg od tri godine – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 4.257,28
3.	Za njegu oboljelog djeteta do tri godine života – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	100 % od osnovice, ne više od 4.257,28
4.	Privremena nesposobnost za rad zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	100 % od osnovice, bez ograničenja
5.	Kada je radnik određen za pratitelja bolesnika	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	70 % od osnovice, ne više od 4.257,28
6.	Izoliran kao kliconoša ili zbog pojave zaraze, nesposoban za rad zbog transplantacije organa u korist druge osobe – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	100 % od osnovice, ne više od 4.257,28
7.	Komplikacije u vezi s trudnoćom i porođajem – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	100 % od osnovice, ne više od 4.257,28
8.	Rodiljni dopust* , do 6 mjeseci djetetova života – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 2.328,20	100 % od osnovice, bez ograničenja

* Prema čl. 24., st. 7. Zakona o roditeljskim potporama (NN, br. 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14, 59/17 i 37/20), zaposleni ili samozaposleni roditelj, koji ne ispunjava uvjet staža osiguranja u trajanju od najmanje 9 mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine, za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta ima pravo na naknadu, koja od 1. srpnja 2017. iznosi 2.328,20 kn (70% proračunske osnovice).

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/ na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplate prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća (kn)	
1	2	3	4	5	6
9.	Roditeljski dopust: od 6 mjeseci do 1 godine	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 2.328,20	100 % osnovice, ali ne više od 170 % proračunske osnovice = 5.654,20
10.	Roditeljski dopust: Od 12 mjeseci do 30 mjeseci za blizance, treće i svako sljedeće dijete Od 1. godine do iskorištenosti (30 mjeseci)	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 2.328,20	Ne više od 70% proračunske osnovice = 2.328,20
11.	Stanka za dojenje djeteta	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	-	-	Od osnovice 3.326,00 kn ovisno o broju sati korištenja stanke
12.	Prenatalni pregled (slobodan dan)	Poslodavac na svoj teret	Redovna plaća		100 %

Naknada na teret HZZO-a isplaćuje se u visini od:

70 % – za prvih šest mjeseci neprekidnog bolovanja.

80 % – od prvog dana nakon isteka šest mjeseci do 18 mjeseci.

50 % zadnje isplaćene naknade plaće – nakon isteka 18 mjeseci neprekidnog bolovanja do tri godine.

Zaposlenicima koji su na neprekidnom bolovanju duljem od 18 mjeseci zbog liječenja zloćudnih bolesti i u drugim slučajevima iz članka 52., stavka 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13 i 98/19), naknada plaće neće se umanjivati na 50 %.

Uvjet za isplatu naknade: Prethodno osiguranje – najmanje devet mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine (čl. 56. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju). **Ako nije ispunjen uvjet:** 25 % proračunske osnovice (831,50 kn) za sve vrijeme trajanja bolovanja.

5. Drugi dohodak

Drugi dohodak je razlika između svakog pojedinačnog primitka, što se ne smatra primitkom od nesamostalnog rada (plaća i mirovina), od samostalne djelatnosti, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, od osiguranja i propisanih izdataka.

Prema odredbama Zakona o porezu na dohodak isplatitelji drugog dohotka su obvezni obračunati i platiti doprinose na sve primitke koje isplaćuju nakon 1. siječnja 2017., bez obzira na koje se razdoblje ti primici odnose.

5.1. Izdaci koji se priznaju pri utvrđivanju predujma poreza na dohodak od drugog dohotka

- Svota što je iz primitka uplaćena za obvezne doprinose.
- Paušalni izdatak u visini od 30 % primitka od:
 - a) Autorske naknade što je isplaćena prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (NN, br. 111/21).
 - b) Primitka za profesionalnu djelatnost novinara, umjetnika i sportaša, koji su osigurani po toj osnovi i doprinose za obvezna osiguranja plaćaju prema rješenju Porezne uprave.
 - c) Primitka nerezidenta za obavljanje umjetničke, artistske, zabavne, sportske, književne i likovne djelatnosti, djelatnosti u svezi s tiskom, radiom, televizijom i zabavnim priredbama.
- Dodatni paušalni izdatak u visini od 25% primitka za umjetničke naknade.

Kod isplate drugog dohotka ne priznaje se osobni odbitak.

Obveznici koji ostvaruju drugi dohodak ne moraju voditi poslovne knjige i evidencije, osim kad se prijave u Registar poreznih obveznika s namjerom da dohodak utvrđuju kako je propisano za samostalne djelatnosti, kao razliku između poslovnih primitaka i izdataka na temelju podataka iz propisanih poslovnih knjiga i evidencija.

5.2. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak

Tablica 14. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak, porez i prirez

R. br.	Opis	Ugovor o djelu	Ugovor o djelu – umirovljenik	Autorska naknada	Naknada umjetnicima
1.	Primitak				
2.	Paušalni izdatak	0%	0%	30%	55%
3.	Osnovica za doprinos (1 – 2)				
4.	Doprinos za MO (3 x stopa)	10%	10%	10%	10%
4.a	MO I. stup	7,5%	10%	7,5%	7,5%
4.b	MO II. Stup	2,5%	0%	2,5%	2,5%
5.	Dohodak /porezna osnovica (1 – 2 – 4)				
6.	Porez i prirez (6.a + 6.b)				
6.a	(5 x stopa)	20%	20%	20%	20%
6.b	prirez prema odluci (6.a x stopa)				
7.	Neto primitak (1 – 4 – 6)				
8.	Doprinos za ZO (3 x stopa)	7,5%	7,5%	7,5%	7,5%
9.	Trošak isplatitelja (1+8)				

Od 2017. godine obračun poreza i prireza na drugi dohodak nije konačan. Primici od drugog dohotka u posebnom postupku pribrajaju se ostvarenom dohotku od nesamostalnog rada (plaći/mirovini) i dohotku od samostalne djelatnosti te se, temeljem tih vrsta primitaka, utvrđuje godišnja porezna osnovica. Od 2021. porezna stopa od 20% primjenjuje se na godišnju poreznu osnovicu do visine od 360.000,00 kuna, a porezna stopa od 30% na godišnju poreznu osnovicu iznad 360.000,00 kuna²¹.

Sukladno članku 24. stavku 5. Zakona o porezu na dohodak, predijam poreza na dohodak od nesamostalnog rada i mirovine umanjuje se za 50% umirovljenicima po osnovi ostvarenog dohotka od mirovine, kao i poreznim obveznicima koji imaju prebivalište i borave na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara.

Sukladno članku 40. stavku 3. Zakona o porezu na dohodak, predijam poreza na dohodak od drugog dohotka prema po osnovi primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga plaća se po odbitku, po stopi od 20% od osnovice koju čini iznos primitka iznad propisanog neoporezivog iznosa primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga i iznosa godišnjeg osnovnog osobnog odbitka.

Tablica 15. Pregled koeficijenta za preračunavanje neto iznosa u bruto iznos drugog dohotka

Stopa prireza	Ugovor o djelu	Autorske naknade izdatak 30%	Umjetničke naknade izdatak 55%
0%	1,388889	1,243781095	1,14416476
1%	1,39237	1,245733363	1,145226125
2%	1,395868	1,24769177	1,146289461
3%	1,399384	1,249656345	1,147354774
4%	1,402918	1,251627115	1,148422068
5%	1,40647	1,253604112	1,14949135
6%	1,410039	1,255587364	1,150562625
7%	1,413627	1,257576901	1,151635899
7,5%	1,415428	1,258574036	1,152173287
8%	1,417234	1,259572753	1,152711177
9%	1,420858	1,26157495	1,153788464
10%	1,424501	1,263583523	1,154867768
12%	1,431844	1,267619917	1,157032443
13%	1,435544	1,2696478	1,158117827
14%	1,439263	1,271682181	1,159205249
15%	1,443001	1,273723093	1,160294715
18%	1,454334	1,279885322	1,163575435

Tablica 16. Pregled uplatnih računa i poziva na broj za doprinose, porez i prirez na drugi dohodak

Doprinosi	Broj i naziv uplatnog računa/ IBAN konstrukcija računa	Poziv na broj primatelja
Doprinos za zdravstveno osiguranje	HR6510010051550100001 Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	HR68 8540-OIB isplatelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti	HR1210010051863000160 Državni proračun RH	HR68 8176-OIB isplatelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR761001005170003601 Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR68 2291-OIB isplatelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Porez i prirez	Račun grada/općine prema prebivalištu primatelja dohotka	Poziv na broj primatelja
Za sve vrste isplate drugog dohotka	Prema Naputku o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2022. godini (NN, br. 15/22 i 18/22) ²²	HR 68 1945-OIB isplatelja poreza – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)

6. Primici izuzeti od ovrhe

Članak 172. Ovršnog zakona (NN, br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 – Odluka Ustavna suda RH 73/17 i 131/20) uređuje izuzimanja od ovrhe. Odredbama navedenog članka propisano je da su od ovrhe izuzeta:

1. primanja po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeni uzdržavanje, zbog smrti davatelja uzdržavanja,
2. primanja po osnovi naknade zbog tjelesnoga oštećenja prema propisima o invalidskom osiguranju,
3. primanja po osnovi socijalne skrbi,
4. primanja po osnovi privremene nezaposlenosti,
5. primanja po osnovi doplatka za djecu, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
6. primanja po osnovi stipendije i pomoći učenicima i studentima,
7. naknada za rad osuđenika, osim za tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, te za tražbine naknade štete prouzročene kaznenim djelom osuđenika,
8. primanja po osnovi odličja i priznanja,
9. roditeljne i roditeljske novčane potpore, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
10. utvrđeni iznosi za uzdržavanje djeteta uplaćeni na poseban račun kod banke,

²² Sukladno članku 36. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2021. godinu ministar financija je donio Naputak o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2021. godini. Do stupanja na snagu Naputka za 2022., primjenjuje se Naputak o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2021. godini.

²¹ Članak 19. Zakona o porezu na dohodak.

11. naknada troškova za službeno putovanje i naknada troškova prijevoza na posao i s posla do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
12. dar za djecu do 15. godine života i potpore za novorođenčce do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
13. naknada za saniranje posljedica štete od katastrofa i elementarnih nepogoda,
14. potpore zbog invalidnosti radnika i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana, potpore za slučaj smrti radnika i smrti člana uže obitelji radnika, do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
15. novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika, prigodne nagrade (božićnica, naknada za godišnji odmor i sl.), novčane nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika, nagrade radnicima za navršene godine radnog staža do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
16. sredstva koja se uplaćuju namjenski, u svrhu provedbe projekata dodjelom bespovratnih sredstava odnosno potpore ili financijskih instrumenata, koji se financiraju iz nacionalnih sredstava i/ili proračuna Europske unije, osim u slučaju ovrhe od strane davatelja potpore,
17. novčane naknade žrtvama kaznenih djela nasilja počinjenih s namjerom,
18. dnevnice za službena putovanja u tuzemstvu i inozemstvu, dnevnice za rad na terenu u tuzemstvu i inozemstvu i dnevnice za službene putovanja per diem koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
19. pomorski dodatak i pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
20. naknada za pričuvnike pozvane na izvršavanje vojne obveze,
21. sindikalne socijalne potpore koje članovima sindikata na temelju važećih propisa isplaćuje sindikat,
22. sredstva predstavnika nacionalnih manjina koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava, sukladno odredbama ustavnog zakona kojim se uređuju prava nacionalnih manjina, ako su isplaćena na poseban račun za tu namjenu, vode se odvojeno od sredstava te osobe i izuzeta su od ovrhe, osim ovrhe u svezi s obavljanjem djelatnosti vezane za ostvarivanje manjinskih prava,
23. nagrade učenicima i studentima te troškovi sufinanciranja kupnje udžbenika učenicima,
24. sportske stipendije za sportaše s invaliditetom,
25. ostala primanja izuzeta od ovrhe po posebnim propisima.

Izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (NN, br. 73/17) promijenjen je dio plaće koji je zaštićen od ovrhe u slučaju kad je neto plaća ovršenika manja od prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj i to u slučaju naplate tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta te po drugoj osnovi.

Tablica 17. Iznos plaće, koji je zaštićen u ovršnom postupku nad plaćom (članak 173. Ovršnog zakona)

	Naplata tražbine po osnovi: - zakonskog uzdržavanja, - naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i - naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja	Naplata tražbine po drugoj osnovi	Naplata tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika jednaka ili veća od 7.086,00 kn ²³ (st.1.)	$\frac{1}{2}$ prosječne neto plaće u RH = 3.543 kn	$\frac{2}{3}$ prosječne neto plaće u RH = 4.724,00 kn	$\frac{1}{4}$ prosječne neto plaće u RH = 1.771,50 kn
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika manja od 7.086,00 kn (st.2)	$\frac{1}{2}$ neto plaće ovršenika	$\frac{3}{4}$ plaće ovršenika, ali ne više od $\frac{2}{3}$ prosječne neto plaće u RH	$\frac{1}{4}$ neto plaće ovršenika

Člankom 21. stavkom 7. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (NN, br. 131/20) propisano je da Vlada Republike Hrvatske može u posebnim okolnostima uslijed proglašenja epidemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 donijeti odluku da se zastaje s provođenjem ovršnih postupaka, najdulje na rok od šest mjeseci. Navedenom odlukom Vlada Republike Hrvatske propisat će na koje će se ovršne postupke, postupke provedbe ovrhe na novčanoj tražbini po računima koje provodi Financijska agencija i provedbe ovrhe na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima odluka primjenjivati.

7. Financijske obavijesti

Tablica 18. Stope zateznih kamata od 11. rujna 1996. do 29. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti	Godišnja stopa	Propis
11. 9. 1996. – 30. 6. 2002.	Svi subjekti	18 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 76/96)
1. 7. 2002. – 31. 12. 2007.		15 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 72/02. i 153/04)
1. 1. 2008. – 30. 6. 2011.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	17 % ²⁴	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05 i 41/08) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 1/08, 75/08, 1/09, 76/09, 82/10 i 1/11)
	Ostali odnosi	14 %	
1. 7. 2011. – 29. 6. 2013.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	15 % ²⁵	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05, 41/08 i 125/11.) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 74/11, 11/12, 1/13 i 83/13)
	Ostali odnosi	12 %	

²³ Prosječna neto plaća u pravnim osobama u RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2021. (NN, br. 118/21).

²⁴ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 21 % godišnje.

²⁵ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 18 % godišnje.

Tablica 19. Stope zateznih kamata od 30. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti			Propis
	Ugovorni odnosi između trgovaca (poduzetnika) međusobno Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava (grad, općina, županija, RH i dr.) dužnik novčane obveze	Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava vjerovnik novčane obveze	Ostali odnosi Potrošački ugovori (dužnici su građani kao potrošači) Trgovci kada sklapaju ugovore izvan svoje gospodarske djelatnosti Građansko-pravni ugovori između građana međusobno Izvanugovorni odnosi	
30.6. – 31.12.2013.	12,40%	15%	12%	NN 83/13
1.1. – 30.6.2014.	12,35%	15%	12%	NN 1/14
1.7. – 31.12.2014.	12,29%	15%	12%	NN 80/14
1.1. – 30.6.2015.	12,14%	15%	12%	NN 1/15
1.7. – 31.7.2015.	12,13%	15%	12%	NN 73/15
1.8. – 31.12.2015.	10,14%	10,14%	8,14%	NN 85/15
1.1. – 30.6.2016.	10,05%	10,05%	8,05%	NN 140/15
1.7. – 31.12.2016.	9,88%	9,88%	7,88%	NN 60/16
1.1. – 30.6.2017.	9,68%	9,68%	7,68%	NN 1/17
1.7. – 31.12.2017.	9,41%	9,41%	7,41%	NN 64/17
1.1. – 30.6.2018.	9,09%	9,09%	7,09%	NN 1/18
1.7. – 31.12.2018.	8,82%	8,82%	6,82%	NN 59/18
1.1. – 30.6.2019.	8,54%	8,54%	6,54%	NN 1/19
1.7.-31.12.2019.	8,30%	8,30%	6,30%	NN 64/19.
1.1. – 30.6.2020.	8,11%	8,11%	6,11%	NN 1/20
1.7. – 31.12.2020.	7,89%	7,89%	5,89%	NN 75/20
1.1. – 30.6.2021.	7,75%	7,75%	5,75%	NN 1/21.
1.7. – 31.12.2021.	7,61%	7,61%	5,61%	NN 74/21
1.1.-30.6.2022.	7,49%	7,49%	5,49%	NN 1/22

Tablica 20. Prosječna plaća po zaposlenom u pravnim osobama RH

Tromjesečno razdoblje	Iznos u kunama		Mjesec	Iznos u kunama		Godina	Iznos u kunama	
	bruto	neto		bruto	neto		bruto	neto
XI/2021.-I/2022.	9.910	7.330	I/2022.	9.982	7.378	2019.	8.766	6.457
XII/2021.-II/2022.	9.974	7.369	II/2022.	10.109	7.452	2020.	9.216	6.763
I/2022.-III/2022.	10.143	7.481	III/2022	10.328	7.607	2021.	9.599	7.129

8. Ostale informacije

Tablica 21. Otpremnine prema poreznim propisima i prema Zakonu o radu

RB	Prestanak ugovora o radu	Pravo na otpremninu	Pravo na otpremninu prema Zakonu o radu; NN, br. 93/14, 127/17 i 98/19 (čl. 126.) – nakon 2 godine neprekidnog rada	Mogućnost neoporezive isplate	
1.	Poslovno uvjetovani otkaz	Pravo radnika na otpremninu određuje se kolektivnim ugovorom, ugovorom o radu, pravilnikom o radu, internim aktima poslodavca te Zakonom o radu	Najmanje: Otpremnina za svaku navršenu godinu rada = 1/3 prosječne bruto plaće ostvarene u posljednja tri mjeseca prije prekida radnog odnosa. Najviše: Prosječna bruto plaća ostvarena u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa x 6.	Do visine 6.500,00 kn za svaku navršenu godinu neprekidnog rada kod istog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br.15. Pravilnika o porezu na dohodak)	
2.	Osobno uvjetovani otkaz				
3.	Osobno uvjetovani otkaz zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti			Radnik koji je pretrpio ozljedu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, te nakon završenog liječenja ne bude vraćen na posao pravo na otpremninu ostvaruje u najmanje dvostrukoj svoti od svote koja bi mu inače pripadala (čl. 42. Zakona o radu; NN, br. 93/14,127/17 i 98/19)	Do visine 8.000,00 kn za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br. 16. Pravilnika o porezu na dohodak)
4.	Odlazak u mirovinu			Najviše 8.000,00 kn (čl. 7., st. 2., r.br. 14. Pravilnika o porezu na dohodak)	
5.	Sporazumni prestanak ugovora o radu				

Tablica 22. Pregled radnih sati po mjesecima u 2022. godini

Siječanj	160	Srpanj	168
Veljača	160	Kolovoz	168
Ožujak	184	Rujan	176
Travanj	160	Listopad	168
Svibanj	168	Studeni	160
Lipanj	160	Prosinac	168

Ukupan broj radnih sati u 2022. godini iznosi **2000**. Ovaj pregled sati vrijedi za 40 satni radni tjedan, u kojem je radno vrijeme raspoređeno u pet radnih dana.

Tablica 23. Oznake izvješća na obrascu JOPPD za dane u lipnju 2022.

Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD
1.	22152	12.	22163	23.	22174
2.	22153	13.	22164	24.	22175
3.	22154	14.	22165	25.	22176
4.	22155	15.	22166	26.	22177
5.	22156	16.	22167	27.	22178
6.	22157	17.	22168	28.	22179
7.	22158	18.	22169	29.	22180
8.	22159	19.	22170	30.	22181
9.	22160	20.	22171		
10.	22161	21.	22172		
11.	22162	22.	22173		

Tablica 24. Blagdani i neradni dani u lipnju 2022.

16. lipanj, četvrtak	Tijelovo
22. lipanj, srijeda	Dan antifašističke borbe

Tablica 25. Rokovi za podnošenje poreznih i financijskih izvještaja u lipnju 2022. godine za proračune, proračunske korisnike, izvanproračunske korisnike i neprofitne organizacije

Obrasci	Rok predaje
Obrazac JOPPD	<ul style="list-style-type: none"> na dan isplate primitka ili sljedeći dan u roku od 8 dana od primitka dohotka iz inozemstva
PDV za mjesečne obveznike	do 20. lipnja za svibanj
Prijave za stjecanje dobara i primljene usluge iz drugih država članica EU (PDV-S)	do 20. lipnja za svibanj

Tablica 26. Novi ekonomsko-financijski propisi

Naziv propisa	Narodne novine, br.:	Stupanje na snagu
Naputak o izmjenama i dopunama Naputka o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2022. godini	50/22	28.4.22.
Odluka o provođenju aktivnosti vezanih za operacije koje se financiraju iz Fonda solidarnosti Europske unije iz djelokruga tijela odgovornih za provedbu financijskog doprinosa	51/22	27.4.22.
Odluka o izmjeni Odluke o dodjeli beskatnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su pogođene posljedicama razornih potresa na području Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Krapinsko-zagorske županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije za sanaciju šteta od potresa	55/22	14.5.22.
Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike	56/22	1.5.22.
Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama	56/22	1.5.22.
Zakon o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj	57/22	prvog dana od dana objave odluke Vijeća EU-a o usvajanju eura
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju	57/22	28.5.22.

Tablica 27. Nove stope prireza u 2022. godini

Grad/općina	Dosadašnja stopa	Nova stopa	Datum primjene	Narodne novine, br.
Vidovec	10%	7%	1.1.22.	83/21
Kutjevo	0%	10%	1.1.22.	134/21
Pižan	2%	0%	1.1.22.	136/21
Karlovac	12%	9%	1.1.22.	137/21
Otočac	9%	7%	1.1.22.	138/21
Rijeka	15%	14%	1.1.22.	138/21
Mihovljan	0%	8%	1.1.22.	139/21
Perušić	4%	2%	1.1.22.	140/21
Varaždin	10%	7,5%	1.1.22.	144/21
Crikvenica	10%	7%	1.1.22.	144/21

tim4pin.doo
ZA SAVJETOVANJE

CJENIK

ZA OGLAŠAVANJE
U ČASOPISU

tim4pinmagazin

- 1. OMOTNE STRANICE**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. II - 1.500,00 kn
str. III - 1.000,00 kn
str. IV - 2.500,00 kn
- 2. KOLORNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. 1-4 - 1.000,00 kn
- 3. DVOBOJNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
 - **750,00 kn** (cijela stranica 205 x 285 mm)
 - **500,00 kn** (pola stranice 177 x 126 mm vodoravno ili 86 x 259 mm - okomito)

U cijenu oglašavanja nije uključen PDV.
 Odobravamo popust za dogovoreno višekratno objavljivanje.
 Rok za predaju oglasa do 25. u mjesecu.
 Oglas je potrebno dostaviti u TIFF, JPEG ili PDF formatu.

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje
 Ulica kneza Trpimira 15, 10 000 Zagreb
 T: 01/5531-755, E: centar@tim4pin.hr, www.tim4pin.hr
 OIB: 83718300522, IBAN HR3323400091110546815

SVEUČILIŠNA
TISKARA

www.sveucilisnatiskara.hr

Trg Republike Hrvatske 14, 10000 Zagreb, Hrvatska | **T:** 385(01) 45 64 430,
385(01) 45 64 428 | **F:** 385(01) 45 64 427 | **E:** info@sveucilisnatiskara.hr

Uvid u matične evidencije MUP-a i korištenje podataka za potrebe JLP(R)S-a

LC aplikacije od sada pružaju jednostavan prihvat podataka iz baze Ministarstva unutarnjih poslova i kreiranje potvrde izravno uz predmet postupka

Razmjena podataka između javnopravnih tijela nije samo jedna od glavnih prednosti digitalizacije, već i zakonska obveza. Razmjena podataka olakšava građanima, ali i samim tijelima javne uprave vođenje postupaka te rezultira smanjenjem opterećenja službenika i bržim i učinkovitijim poslovanjem javnopravnih tijela. Uz benefite jednostavnijeg vođenja postupaka ujedno se ispunjava i zakonska obveza koja nalaže tijelima javnog sektora da u provedbi postupaka pribave podatke iz javnih registara po službenoj dužnosti, bez traženja istih podataka od stranaka, građana ili poslovnih subjekata u postupku.

Registar Ministarstva unutarnjih poslova koji se vodi za fizičke osobe i vozila možda je najpotrebniji alat za svako javnopravno tijelo. Ne samo da služi kao temeljni izvor svih informacija nego pomaže i vjerodostojno identificirati građanina, što je prvi korak svakog postupka, bilo da je riječ o procedurama vezanim uz rad, obrt, invalidninu, uknjižbu imovine, vozila, ostvarivanje socijalnih prava, ovršni postupak itd.

U namjeri da svojim korisnicima osiguramo cjelovitu podršku i optimizirane procese u skladu sa zakonskim propisima kreirali smo modul MUP koji omogućuje prihvat podataka iz Registra MUP-a te kreiranje potvrda izravno uz predmet postupka!

Podacima se može pristupiti iz aplikacija:

- 212 – Evidencija socijalne skrbi
- 210 – Komis
- 223 – Uredsko poslovanje

Uz naš modul MUP, „virtualni šalter MUP-a“ Vam je na raspolaganju 24 sata dnevno!